20 Poveşti nemuritoare

Poveşti nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ , BUCUREŞTI , 1977

COPERTA DE CRINA IONESCU

POVESTE ARABĂ

Farizada cu zîmbetul de trandafir

AM AUZIT, o, rege norocos, dăruit cu alese purtări, că în zilele de altădată — e foarte mult de atunci — trăia un rege al Persiei numit Khosru Şah, căruia firea îi hărăzise putere, tinereţe şi frumuseţe, iar în inimă îi pusese asemenea cumpăt încît, sub domnia lui, tigrul şi căpriorul mergeau umăr la umăr şi se adăpau la acelaşi pîrîu. Şi acest rege, căruia totdeauna îi plăcea să vadă cu ochii lui tot ce se petrecea în cetatea de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, în strai de neguţător străin, întovărăşit de vizirul său ori de vreunul dintre dregătorii palatului.

Pasămite, într-o noapte, pe cînd se afla în cercetare prin-tr-o mahala de oameni sărmani, trecînd pe-o ulicioară, auzi glasuri tinere ce răzbăteau din fund de tot. Şi, împreună cu soţul său, el se apropie de umilul sălaş de unde veneau glasurile şi, lipindu-şi ochiul de o crăpătură a uşii, privi înlăuntru. Şi zări, aşezate pe o rogojină, în jurul unei făclii, trei fete ce stăteau la taifas, după cină. Aceste trei fete semănau cum se aseamănă trei surori şi erau desăvîrşit de frumoase. Dar mezina era, vădit şi cu mult, cea mai frumoasă.

Cea dintîi grăia :

— Surioare, dorinţa mea, devreme ce-i vorba să ne spunem o dorinţă, ar fi să mă ia de nevastă plăcintarul sultanului. Ştiţi doar cît de mult îmi plac plăcintele, îndeosebi acele minunate şi gingaşe şi preagustoase plăcinţele în-foiate ce se cheamă „plăcinţelele sultanului”. Şi numai starostele plăcintarilor sultanului izbuteşte să le

potrivească la ţanc ! Ah ! surioare, cum mă veţi mai pismui în inima voastră cînd veţi vedea cît de mult îmi va rotunji trupul şi-mi va spori nurii, şi-mi va odihni obrazul, traiul ăsta cu plăcinte alese !

Şi cea de-a doua zicea :

— Eu, surioare, nu ţintesc chiar aşa de departe. M-aş mulţumi să mă ia de nevastă bucătarul sultanului. Ah ! cît de mult doresc ! Mi-aş îndestula şi eu pofta, că de-atîta amar de vreme o strunesc, rîvnind să gust din bucatele nemaipomenite ce se mănîncă la palat! Între alte lucruri, sînt mai cu seamă acele tipsii cu castraveţi împănaţi şi rumeniţi la cuptor : cînd le văd purtate de slujitori în zilele ospeţelor date de sultan, inima mi se umple, toată, de tulburare ! O ! Ce-aş mai mînca din ele ! Totuşi, n-aş uita să vă poftesc, din cînd în cînd, dacă soţul meu, bucătarul, îmi va îngădui ; dar bănuiesc că nu-mi va îngădui !

Şi după ce amîndouă surorile îşi rostiră astfel dorinţele, se întoarseră spre mezină, care tăcea, şi o întrebară, luînd-o în răspăr :

— Şi tu, mititico, ce doreşti ? Şi de ce laşi ochii în jos şi nu spui nimic ? Dar n-ai grijă ! Îţi făgăduim, că, după ce-om avea bărbaţii pe care ni i-am ales, vom căuta să te mărităm ori după vreun grăjdar de-al sultanului ori după alt dregător de acelaşi cin, ca să fii mereu pe lîngă noi ! Grăieşte, ce crezi despre asta ?

Şi mezina, tulburată şi îmbujorată, răspunse cu glas dulce ca apa de izvor :

— O, surioare !

Şi nu izbuti să spună mai mult. Şi cele două fete, rîzînd de sfiiciunea ei, o îmbulziră cu întrebări şi glume, într-atît, că o hotărîră să vorbească. Şi fără a-şi ridica ochii, ea zise : O ! surioare, aş dori să ajung soţia stăpînului nostru, sultanul ! Şi-i voi dărui moştenitori binecuvîntaţi. Şi feciorii ce se vor naşte din însoţirea noastră vor fi vrednici de tatăl lor. Şi fiica pe care mi-ar fi drag s-o am înaintea ochilor, ar fi un zîmbet al cerului ; părul ei ar fi de aur într-o parte şi de argint în cealaltă ; lacrimile ei, cînd ar plînge, ar fi tot atîtea mărgăritare căzătoare ; rîsetele ei, cînd ar rîde, ar fi dinari de aur sunători; iar zîmbetele sale, ar fi tot atîţia boboci de trandafir înfloriţi pe buzele sale !

Toate astea !

Şi sultanul Khosru Şah şi vizirul său vedeau şi auzeau. Dar temîndu-se să nu fie băgaţi în seamă, hotărîră să se depărteze, fără a afla mai mult. Şi Khosru Şah, cît se poate de înveselit, simţi născîndu-i în suflet pofta de a îndeplini cele trei dorinţi ; şi, fără să mărturisească tovarăşului nimic din gîndul său, îi dădu poruncă să chitească bine casa, spre a veni a doua zi să le ieie pe cele trei fete şi să i le aducă la palat. Şi vizirul răspunse cu ascultare şi supunere şi, a doua zi, se grăbi să ducă la bun sfîrşit porunca sultanului, aducînd pe cele trei surori dinaintea lui.

Şi sultanul, care era aşezat pe tronul său, le făcu semn din cap şi din ochi să se apropie. Şi ele se apropiară, tremurînd toate şi împiedicîndu-se în sărăcăcioasele lor straie de pînză ; şi sultanul le zise, cu un zîmbet blînd : „Pacea coboare asupră-vă, o, fecioare ! Astăzi e ziua ursitei voastre, ziua cînd vi se va împlini dorinţa ! Şi dorinţa asta, o, fecioare, o cunosc ; căci nimic nu rămîne ascuns regilor ! Şi mai întîi tu, cea mai mare, dorinţa ta va fi auzită şi

starostele plăcintarilor mei va fi, chiar azi, soţul tău. Şi tu, cea de a doua, vei avea drept soţ pe marele meu bucătar !" Şi regele, după ce grăi astfel, se opri şi se în-turnă spre cea mai tînără care, cît se poate de tulburată, simţea că inima nu-i mai bate şi era gata, gata să se prăvălească pe covor. Şi el se ridică în picioare şi luînd-o de mînă o aşeză lîngă sine, zicîndu-i :

— Tu eşti regina ! Şi palatul acesta este palatul tău, iar eu sînt soţul tău !

Şi, în adevăr, nunţile celor trei surori se făcură în aceeaşi zi, a sultanei cu o strălucire fără seamăn, iar a soţiei bucătarului şi a soţiei plăcintarului potrivit datinilor obişnuite la căsătoriile de rînd. Pentru asta, pisma şi zăcăşala pătrunseră în inima celor două mai mari şi, chiar din clipa aceea, ele urziră pierzania surorii lor mezine. Totuşi se păziră bine să-şi lase slobode simţirile şi primiră cu prefăcută mulţumire necontenitele dovezi de dragoste ale sultanei, sora lor, care, împotriva pravililor regeşti, le îngăduia în apropierea sa, cu tot cinul lor neînsemnat. Şi departe dea fi mulţumite de norocul pe care li-l hărăzea soarta, încercau, faţă de norocul mezinei, cele mai crunte chinuri ale urii şi pismei.

Şi nouă luni trecură astfel, la capătul cărora sultana aduse pe lume un făt regesc, frumos cum îi cornul lunii noi. Şi cele două surori mai mari care, la rugămintea sultanei, o ajutau la naştere şi împlineau rostul de moaşe, departe de a fi înduioşate de bunătatea mezinei în privinţă-le, şi de frumuseţea pruncului, găsiră, în sfîrşit, prilejul căutat, ca să frigă inima tinerei mame. Ele luară deci copilul, pe cînd mama era încă în dureri, îl puseră într-un coşuleţ de os pe care deocamdată-l ascunseră, şi schimbară pruncul cu un căţel mort ; şi-l purtară ele dinaintea tuturor femeilor palatului, dîndu-l drept rodul naşterii. Şi sultanul Khosru Şah, la vestea asta, văzu lumea

întunecîndu-se dinaintea feţei sale ; şi, la limanul amărăciunii, merse să se închidă în odăile lui, nevoind să audă de treburile domniei. Şi sultana se prăbuşi în întristare, şi sufletul ei fu umilit şi inima sa fu strivită.

Cît despre noul-născut, el fu lepădat de mătuşe, cu coş cu tot, în şuvoiul de apă din iruga ce trecea pe sub zidul palatului. Şi soarta voi ca vechilul grădinilor sultanului, care se preumbla de-a lungul irugii, să zărească coşul ce plutea pe firul apei. Şi el trase coşul la mal, cu ajutorul unui băţ, îl cercetă şi dădu de pruncul cel frumos ; şi fu el în mare mirare şi mulţumire.

Pasămite, trecuseră ani îndelungaţi de cînd vechilul grădinilor era însurat şi tînjea să aibă un copil ori doi, ori trei, care i-ar fi binecuvîntat viaţa. Dar zadarnic. Şi mult sufereau, el şi soţia lui, de stearpa însingurare în care vieţuiau. De aceea, cînd vechilul grădinilor găsi copilul, a cărui mîndreţe era fără seamăn, îl luă în coş şi, la limanul bucuriei, alergă pînă la capătul grădinii, unde se afla casa lui, şi intră în odăile femeii sale şi, cu glas tulburat, îi zise :

— Pacea deasupra ta, o, soţie a mea ! Iată darul acestei zile binecuvîntate ! Copilul pe care ţi-l aduc să fie copilul nostru aşa cum este copilul triştei.

Şi-i povesti cum îl găsise în coş, plutind pe apa irugii. Şi soţia vechilului grădinilor luă pruncul şi-l iubi. Slavă dar, femeilor sterpe în inima cărora firea a aşezat simţire de mamă...

Pasămite, anul următor, biata mamă, atît de nemilos păgubită de rodul pîntecelui său, născu alt fecior, mai frumos decît cel dintîi. Dar cele două surori vegheau facerea cu ochi plini de luare-aminte pe dinafară şi de ură pe dinlăuntru ; şi, fără a avea mai multă milă ca întîiaşi dată de sora lor şi de pruncul său, luară în taină copilul, şi, aşa cum făcuseră cu cel mai mare, îl aruncară într-un coş, pe

apa irugii. Şi ele purtară dinaintea întregului palat o pisicuţă, strigînd că sultana o născuse chiar atunci. Şi încremenirea puse stăpînire pe toate inimile. Şi sultanul, la limanul ruşinii, s-ar fi lăsat, de bună seamă, dus de supărare şi mînie, dacă sufletul său n-ar fi fost deprins cu virtutea smereniei dinaintea hotărîrilor nepătrunsei dreptăţi. Şi sultana căzu în amărăciune şi pustiire, iar inima sa plînse toate lacrimile durerilor.

Cît despre partea copilului, soarta îl puse sub privirile vechilului ce se preumbla pe irugă. Şi, ca şi întîiaşi dată, vechilul îl izbăvi de ape şi-l duse nevestii-si care-l iubi ca pe copilul său şi-l crescu cu aceleaşi îngrijiri ca şi pe cel dintîi.

Şi sultana născu a treia oară. Dar de astă dată o prinţesă. Şi cele două surori, a căror ură, departe de a se domoli, le împinsese să urzească pierzania fără întoarcere a mezinei lor, hărăziră fetiţei aceeaşi soartă. Dar ea fu culeasă de vechilul cel cu inimă milostivă, ca şi cei doi prinţi, fraţii ei, împreună cu care fu îngrijită, hrănită şi îndrăgită.

De astă dată însă, cînd cele două surori, odată fapta lor împlinită, purtară, în locul pruncului nou-născut, un şoricel chior, sultanul, cu toată mărinimia sa, nu se putu stăpîni şi strigă :

— Mi-e spiţa blestemată din pricina femeii cu care m-am însurat. Am luat o fiară ca să fie mama urmaşilor mei ! Numai moartea îmi poate descotorosi sălaşul de dînsa !

Şi rosti împotriva sultanei hotărîrea de moarte şi porunci spătarului să-şi facă slujba. Dar cînd o văzu dinaintea lui, prăbuşită în lacrimi şi durere fără margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simţi că scoboară în el o mare milă. Şi, întorcîndu-şi capul, porunci s-o depărteze şi s-o întemniţeze, pe toată viaţa, într-o chilioară, în străfundul palatului. Şi sărmana mamă cunoscu toate durerile pămîntului.

Şi cele două surori cunoscură toate bucuriile urii potolite şi, de atunci încolo, putură gusta, fără tulburare, bucatele şi plăcintele pe care le pregăteau soţii lor.

Şi zilele şi anii trecură, cu aceeaşi iuţeală, peste capul neprihăniţilor şi peste capul vinovaţilor, aducîndu-le şi unora şi celorlalţi urmarea ursitei lor.

Pasămite, cînd cei trei copii de suflet ai vechilului grădinilor ajunseră la feciorie, fură orbitori pentru priviri. Şi ei se numeau : cel mai mare, Farid ; cel de al doilea, Faruz : şi fata, Farizada.

Şi Farizada era un surîs al cerului însuşi. Părul ei era de aur într-o parte şi de argint în cealaltă ; lacrimile-i, cînd plîngea, erau mărgăritare ce cădeau ; rîsetele-i, cînd rîdea, erau dinari de aur sunători ; şi zîmbetele-i, boboci de trandafir înfloriţi pe buzele sale rumene.

De aceea toţi cei ce se apropiau de dînsa, ca şi taică-său, maică-sa şi fraţii săi, nu se puteau opri, cînd o chemau pe nume, zicînd : „Farizada !”, să nu adauge : „Cu zîmbetul trandafiriu !” ; dar cel mai adesea o chemau doar : „Zîmbet de trandafir”.

Şi toţi se minunau de frumuseţea sa, de cuminţenia sa, de blîndeţea sa, de dibăcia sa cînd încăleca pe cal ca să-şi întovărăşească fraţii la vînătoare, la tras cu arcul şi la aruncat cu băţul ori cu suliţa ; de mîndreţea purtărilor sale, de iscusinţa la stihuri, de priceperea în ştiinţele tainice şi de strălucirea cosiţei sale care era de aur într-o parte şi de argint în cealaltă. Şi văzînd-o atît de frumoasă şi, totodată, atît de desăvîrşită, prietenele mamei sale plîngeau de înduioşare.

Şi, ia aşa, crescură mari pruncii vechilului grădinilor regeşti. Şi el însuşi, prejmuit de dragostea şi cinstea lor, şi cu ochii răcoriţi de frumuseţea lor, nu zăbovi să ajungă la adînci bătrîneţe. Şi soţia sa, după ce-şi trăi traiul, i-o luă curînd înainte în moarte. Şi

moartea asta fu pentru ei toţi pricina atîtor păreri de rău şi mîhniri, că vechilul nu se putu hotărî a mai locui multă vreme în casa unde săvîrşita fusese izvorul seninătăţii şi fericirii lor. Şi merse să se arunce la picioarele sultanului şi-l rugă fierbinte să-i fie plăcută slobozirea lui de sarcinile pe care le împlinea de ani îndelungaţi. Şi sultanul, foarte necăjit de depărtarea unui slujitor atît de credincios, nu-i făcu hatîrul decît cu multă părere de rău. Şi nu-l lăsă să plece decît după ce-i dărui o moşie măreaţă, în apropierea oraşului, cu mari heiuri de ogoare, păduri, şi pajişti, cu un palat plin de lucruri scumpe, cu o grădină plănuită cu meşteşug desăvîrşit chiar de vechil şi cu un pomăt întins, închis între ziduri nalte şi găzduind păsări de toate culorile şi fiare sălbatice şi îmblînzite.

Şi acolo merse să locuiască, departe de lume, acest om de bună voie, cu copiii săi de suflet.Şi acolo, prejmuit de îngrijirile lor fireşti, îşi dădu el sfîrşitul în pace. Şi fu el plîns de copiii săi de suflet, cum nu fu plîns, nicicînd, tată adevărat. Şi duse cu sine, sub lespedea ce nu se deschide, taina naşterii lor, pe care de altfel, în viaţă, n-o cunoscuse decît în parte.

Şi pe acea moşie minunată urmară să trăiască cei doi feciori, în tovărăşia tinerei lor surori. Şi, întrucît fuseseră crescuţi în duhul înţelepciunii şi al cumpătării, n-aveau alt vis şi altă rîvnă decît să urmeze a trăi, toată viaţa lor, în însoţirea ceea desăvîrşită şi în fericirea ceea tihnită.

Pasămite, Farid şi Faruz mergeau adesea la vînătoare în pădurile şi pajiştile ce împrejmuiau moşiile lor. Şi Farizadei cu zîmbetul trandafiriu îi plăcea, îndeosebi, să străbată grădinile sale. Şi, într-o zi, cînd, potrivit obiceiului, tocmai se pregătea să se ducă într-acolo, robii veniră

să-i spună că o bătrînică cu chip pecetluit de binecuvîntare cerea hatîrul să hodinească un ceas ori două la umbra acelor frumoase grădini. Şi Farizada, a cărei inimă era săritoare la nevoile altuia, după cum frumos îi era sufletul şi mîndru chipul, voi s-o primească chiar dînsa pe bătrînică. Şi-i dădu de mîncat şi de băut şi-i aduse o tipsie de porţelan gătită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu dulceţuri uscate şi cu dulceţuri în zeama lor. După care, o petrecu prin grădinile sale, ştiind că-i totdeauna prielnic să ţii tovărăşie oamenilor deprinşi cu ale vieţii şi să asculţi vorbele înţelepciunii.

Şi se preumblară ele laolaltă prin grădini. Şi Farizada cu surîs trandafiriu o sprijinea pe bătrînă în mersul ei. Şi, odată ajunse amîndouă sub cel mai frumos copac din grădină, Farizada o pofti să se aşeze la umbra acelui mîndru copac. Şi, din vorbă în vorbă, într-un sfîrşit o întrebă pe bătrînă ce credea despre locul unde se afla şi dacă-i era pe plac.

Atunci bătrîna, după ce cugetă un ceas de vreme, înălţă capul şi răspunse :

— Ce-i drept, stăpînă, mi-am petrecut viaţa străbătînd pămînturile în lung şi-n larg şi nu m-am odihnit niciodată într-un loc mai plăcut. Dar, o, stăpînă, după cum tu eşti fără seamăn pe pămînt, iar luna şi soarele pe cer, tot aşa voi să ai în această frumoasă grădină, pentru ca să fie şi ea fără seamăn în felul ei, cele trei lucruri de neasemuit care-i lipsesc !

Şi Farizada cu zîmbetul trandafiriu fu cît se poate de mirată, aflînd că grădinii sale îi lipsesc trei lucruri de neasemuit, şi-i spuse bătrînei :

— Rogu-te, măicuţă, grăbeşte-te să-mi spui, ca să ştiu,
care-s cele trei lucruri de neasemuit pe care nu le cunosc ?

Şi bătrîna răspunse :

— O, stăpînă, ca să-ţi arăt mulţumita pentru ospeţia pe care, cu inimă atît de milostivă, ai dovedit-o unei biete bătrîne, ţi-oi da în vileag fiinţa celor trei lucruri.

Şi ea mai tăcu o clipă ; apoi zise :

— Află dar, stăpînă, că cel dintîi dintre cele trei lucruri de neasemuit, dacă s-ar afla în aceste grădini, toate păsările acestor grădini ar veni să-l privească şi, după ce l-ar vedea, ar cînta laolaltă. Căci, o, stăpînă, privighetorile şi cintezoii, ciocirliile şi pitulicile, stigleţii şi turturelele, şi toate neamurile fără de număr ale păsărilor se închină dinaintea frumuseţii sale, mai presus de toate. Şi-i, o, stă pînă, Bülbül el-Hazar, Pasărea Grăitoare !

Cel de al doilea dintre acele lucruri de neasemuit, o, stăpînă, de-ar fi în aceste grădini, boarea ce deşteaptă cîntul copacilor din aceste grădini s-ar opri să-l asculte ; şi alăutele şi harpele şi ghitarele acestui sălaş şi-ar vedea corzile sfărîmîndu-se. Căci boarea ce trezeşte cîntul copacilor grădinii, alăutele şi harpele şi ghitarele, o, stăpînă, se închină frumuseţii sale, mai presus de toate. Şi-i Copacul Cîntător ! Căci nici boarea în copaci, o, stăpînă, nici alăutele, nici harpele, nici ghitarele nu dau o armonie asemenea viersului miilor de guri nevăzute ce sînt în foile Copacului Cîntător.

Şi cel de al treilea dintre acele lucruri de neasemuit, o, stăpînă, de s-ar afla în, aceste grădini, toate apele acestor grădini s-ar opri din murmurul rostogolirii lor şi l-ar privi. Căci toate apele, cele ale pămîntului şi ale mării, cele ale izvoarelor şi ale fluviilor, cele ale oraşelor şi ale grădinilor se închină dinaintea frumuseţii sale, mai presus de toate. Şi-i

Apa de Aur la Culoare ! Căci, o, stăpînă, o picătură doar din această apă, dacă-i turnată într-un havuz gol, se umflă şi se înalţă îmbelşugîndu-se în buchete de aur, şi nu conteneşte a ţîşni şi a cădea iar, fără ca havuzul să se reverse vreodată. Şi din această apă, toată de aur, şi străvezie ca un topaz străveziu, îi place lui Bülbül el-Hazar, Pasărea Grăitoare, să se adape ; şi din apa asta, toată de aur şi răcoroasă ca topazul răcoros, le place să se adape miilor de guri nevăzute ale Copacului cu foi cîntătoare!...

Şi, după ce grăi astfel, bătrîna adăugă :

— O, jupîniţă, o, prinţesă, dacă acele lucruri minunate s-ar afla în aceste grădini, cît ar fi de slăvită frumuseţea ta, o, stăpînă a unei cosiţe de strălucire!

Cind Farizada cu zîmbetul trandafiriu auzi aceste vorbe ale bătrînei, strigă :

— O, chip binecuvîntat, măicuţă, cît de minunate-s toate acestea ! Dar nu mi-ai spus, în ce loc se găsesc trei lucruri de neasemuit ?

Şi bătrîna răspunse, ridicîndu-se să plece :

— Stăpînă, aceste minuni vrednice de ochii tăi se află într-un loc aşezat către hotarele Indiei. Şi calea ce duce într-acolo trece taman prin spatele palatului în care stai. Dacă, dar, voieşti să trimiţi pe careva să ţi le caute, nu vei avea decît să-i spui să urmeze această cale vreme de douăzeci de zile şi, a douăzecea zi, să-l întrebe pe cel dintîi trecător pe care-l va întîlni :

— Unde-s Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare ?

Şi acel trecător nu va pregeta să-l îndrepte.

Răsplătit fie sufletul tău darnic cu stăpînirea acelor lucruri făcute pentru frumuseţea ta. Uasalam[1] , o, binefăcătoare, o, binecuvîntată !

Şi, după ce grăi astfel, bătrîna isprăvi de înfăşurat în juru-i mahramele şi se trase înapoi, murmurînd blagoslovenii.

Pasămite, ea se şi făcuse nevăzută cînd Farizadei, trezite din visarea în care o cufundase aflarea unor lucruri atît de nemaipomenite, îi dădu în gînd s-o cheme înapoi ori să alerge după dînsa, ca să-i ceară desluşiri mai apriate asupra locului ce le ascundea şi asupra mijloacelor de a ajunge la ele. Dar, văzînd că era prea tîrziu, se apucă să-şi amintească, cuvînt cu cuvînt, ca să nu uite nimic, cele cîteva îndreptări pe care le auzise. Şi simţea aşa, că-n suflet îi sporeşte dorul năvalnic de a stăpîni ori măcar de a vedea asemenea minuni, deşi se căznea să nu se gîndească la ele. Şi atunci prinse a străbate cărările grădinilor sale şi colţurile obişnuite care-i erau atît de dragi ; dar îi părură fără farmec şi pline de urît; şi găsi stingheritoare glasurile păsărilor sale, care-i dădeau bineţe cînd trecea.

Şi Farizada cu zîmbetul de trandafir se întristă cu totul şi plînse pe cărări. Şi, mergînd aşa, cu lacrimile sale ce cădeau, lăsa ea în urmă-i, pe nisip, picăturile ochilor săi, închegate în mărgăritare.

Între acestea, Farid şi Faruz, fraţii săi, se înapoiară de la vînătoare şi, negăsind-o pe sora lor Farizada sub umbrarul de iasomii unde aştepta de obicei întoarcerea lor, fură necăjiţi de lipsa ei de grijă şi se apucară s-o caute. Şi văzură pe nisipul cărărilor mărgăritarele închegate ale ochilor săi şi-şi spuseră :

— O, ce tristă-i surioara noastră ! Şi ce pricină de mîh-
nire i-a pătruns în suflet, ca s-o facă să plîngă aşa ?

Şi-i urmară paşii, după mărgăritarele cărărilor şi

[1] „Şi pace!” era salutul obişnuit al musulmanilor.

o aflară, toată în lacrimi, în fundul tufişurilor. Şi alergară spre dînsa şi o îmbrăţişară şi-o desmierdară, ca să ogoiască scumpu-i suflet. Şi-i grăiră :

— O, Farizada, surioară, unde-s trandafirii bucuriei tale şi aurul veseliei tale ? O, surioară, răspunde-ne !

Şi Farizada le zîmbi, căci îi iubea ; şi un boboc de trandafir, micuţ de tot, se născu deodată, rumen, pe buzele sale ; şi le zise :

— O, fraţii mei ! şi ruşinată cu totul de întîia-i dorinţă, nu cuteză să spuie mai mult.

Şi ei îi grăiră :

— O, Farizada cu zîmbetul trandafiriu, o, surioară, ce tulburări neştiute îţi înnegurează astfel sufletul ? Povesteşte-ne grijile tale, dacă nu te îndoieşti de dragostea noastră !

Şi Farizada, hotărîndu-se, în sfîrşit, să vorbească, le spuse :

— O, fraţii mei, nu-mi mai iubesc grădinile ! şi izbucni în lacrimi şi mărgăritarele şiroiră din ochii săi.

Şi, întrucît ei tăceau, îngrijoraţi şi întristaţi de o veste atît de grea, ea le spuse :

— O, nu-mi mai iubesc grădinile ! Le lipseşte Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare!

Şi Farizada, lăsîndu-se deodată cuprinsă de focul dorinţei sale, povesti dintr-o răsuflare, fraţilor ei, cum venise bătrînica, şi le desluşi cu glas cît se poate de aţîţat, în ce stătea bunătatea desăvîrşită a Păsării Grăitoare, a Copacului Cîntător şi a Apei de Aur la Culoare.

Şi fraţii săi, după ce-o ascultară, fură la limanul mirării, şi-i ziseră :

— O, surioară preaiubită, potoleşte-ţi sufletul şi

răco-
reşte-ţi ochii. Căci fi-vor aceste lucruri pe vîrful de neajuns al muntelui Kaf, şi tot vom merge să le cucerim.
Dar, ca să ne înlesneşti căutările, eşti tu în stare să ne spui măcar în ce loc pot fi găsite ?

Şi Farizada, îmbujorată toată, pentru că-şi rostise astfel dorinţa-i dintîi, le lămuri ceea ce ştia despre locul unde trebuiau să se afle cele trei lucruri. Şi adăugă :

— Asta-i tot ce ştiu şi nimic mai mult !

Şi ei strigară, amîndoi odată :

— O, surioară, vom pleca în căutarea lor !

Dar ea le strigă, spăimîntată :

— Oh, nu ! oh, nu ! Nu plecaţi !

Şi Farid, cel mai mare, zise :

— Farizada, dorinţa ta îi deasupra capului nostru şi
pe ochii noştri. Dar mie, vîrstnicului, mi se cuvine s-o împlinesc. Calul mi-e încă înşeuat şi mă va purta fără preget spre hotarele Indiei, acolo unde se află cele trei
minuni pe care ţi le-oi aduce !

Şi se întoarse spre frate-său şi-i zise :

— Tu, frate, vei rămîne aici, ca s-o veghezi pe sora
noastră, cît voi lipsi eu. Căci nu se cade s-o lăsăm singură acasă!

Şi, chiar în ceasul acela alergă spre cal, sări în spinarea lui şi, plecîndu-se, îmbrăţişă pe Faruz, frate-său, şi
pe soră-sa, Farizada , care-i spuse, scăldată toată în lacrimi :

— O, vîrstnicul nostru, ai milă ! las-o încolo, călătoria asta plină de primejdii şi scoboară de pe cal. Decît să sufăr de lipsa ta, mai bine să nu văd niciodată Pasărea Grăitoare, Copacul Cintător şi Apa de Aur la

Culoare !

Dar Farid îi zise, îmbrăţişînd-o încă o dată :

— O, surioară, alungă-ţi temerile, căci lipsa mea nu
va dura mult şi nu mi se va întîmpla nimic rău, nici supărător în timpul acestei călătorii. Şi, de altfel, ca neliniştea să nu te chinuie de-a lungul lipsei mele, iată jungherul acesta pe care ţi-l încredinţez !

Şi trase de la cingătoare un jungher, al cărui mîner era bătut cu cele dintîi mărgăritare căzute din ochii Farizadei cînd era copiliţă, şi i-l dădu, zicînd :

— Farizada, acest jungher îţi va da de ştire asupra stării mele. Din cînd în cînd îl vei scoate din teacă şi-i vei cerceta tăişul. Dacă-l vei vedea deopotrivă de neted şi lucitor cum e în clipa asta, va fi semn că-s mereu în viaţă şi plin de sănătate ; dar de-l vei vedea tulbure şi ruginit, vei şti că mi s-a întîmplat un necaz mare ori că am căzut în robie ; şi de vei vedea că picură sînge din el, vei avea încredinţarea că nu mă mai număr printre trăitori!

Spuse şi fără a mai voi să audă nimic, porni în galopul calului pe calea ce ducea către India.

Şi călători el vreme de douăzeci de zile şi douăzeci de nopţi, prin singurătăţi unde nu se afla decît iarba verde. Şi în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, sosi pe o pajişte, la poala unui munte. Şi pe pajiştea ceea era un copac. Şi sub copac şedea un foarte bătrîn şeik. Şi faţa acelui preabătrîn şeik se ascundea pe de-a-ntregul sub părul său lung, sub tufele sprîncenelor sale şi sub perii unei bărbi care era nemaipomenită, şi albă ca lîna proaspăt scărmănată. Braţele şi picioarele sale erau cît se poate de subţiri iar degetele mîinilor şi picioarele sale se isprăveau cu nişte unghii de o lungime nemaivăzută. Şi învîrtea el în mîna stîngă un şirag de mătănii, în vreme ce mîna dreaptă o ţinea neclintită, la înălţimea frunţii, cu arătătorul ridicat. Şi era,

neîndoielnic, un bătrîn sihastru plecat din lume, cine ştie din ce vremi neştiute ?

Şi întrucît acesta era cel dintîi om pe care-l întîlnea, în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, prinţul Farid puse piciorul în pămînt şi, ţinînd calul de dîrlog, înaintă pînă la şeik şi-i zise :

— Pacea deasupra ta, sfinte omule!

Şi bătrînul îi înapoie salamlîcul, dar cu glas aşa de înăbuşit de desimea musteţelor sale şi a bărbii sale, că prinţul Farid nu putu desluşi decît vorbe de neînţeles.

Atunci prinţul Farid, care nu se oprise decît ca să afle lămuriri despre ceea ce venea să caute atît de departe de ţara sa, îşi spuse :

— Trebuie negreşit să-l fac să se audă !

Şi scoase din desagă nişte foarfeci şi-i spuse şeikului :

— O preacinstite uncheşule, îngăduieşte-mi să-ţi dau

cîteva îngrijiri cu care n-ai vreme să te îndeletniceşti tu însuţi, cufundat cum eşti, fără contenire, în gîndurile sfinţeniei !

Şi, întrucît bătrînul şeik nu arăta împotrivire, nici ne-voinţă, Farid se apucă să reteze, să taie şi să scurteze totodată barba, mustăţile, sprîncenele şi unghiile, atît şi atît, că şeikul ieşi întinerit cu douăzeci de ani, pe puţin. Şi, după ce-i făcu bătrînului această slujbă, îi zise, potrivit obiceiului bărbierilor :

— Să-ţi fie asta o împrospătare şi o desfătare !

Cînd bătrînul şeik se simţi uşurat în chipul acesta de tot ce-i apăsase trupul, se arătă mulţumit cît se poate şi-i zîmbi călătorului. Apoi, cu glas ce se făcuse mai limpede decît al unui copil, îi zise :

— Scoboare-se asupra ta toate binecuvîntările, fiule,

pentru binefacerea pe care ţi-o datorează bătrînul străvechi care sînt. Dar de asemeni, cinstite

călătorule, ori-
cine-ai fi, sînt gata să te ajut cu sfaturile mele şi cu deprinderea mea !

Şi Farid se grăbi să-i răspundă !

— Vin de foarte departe în căutarea Păsării Grăitoare,
Copacului Cîntător şi a Apei de Aur la Culoare. Îmi poţi
spune, dar, în ce loc le-aş putea găsi ? Ori n-ai nimic la
ştiinţă în privinţa lor ?

Auzind aceste vorbe ale tînărului călător, şeikul conteni să-şi învîrtească mătăniile, într-atîta se aflã de tulburat. Şi nu răspunse. Şi Farid îl întrebă :

— Uncheşule, de ce nu grăieşti ? Grăbeşte-te a-mi
spune, ca să nu-mi las calul să se răcească aici, de ştii ceea ce te întreb, ori de nu ştii !

Şi şeikul, într-un sfirşit, îi zise :

— De bună seamă, fiule, cunosc şi locul unde se găsesc cele trei lucruri şi calea ce duce acolo. Dar slujba pe care mi-ai făcut-o este atît de mare în ochii mei, că nu mă pot hotărî să te las, în schimb, pradă cumplitelor primejdii ale acestei încercări!

Apoi adăugă :

— Ah ! fiule, grăbeşte-te mai curînd să faci cale întoarsă şi să te înapoiezi în ţara ta ! Cîţi feciori, înaintea ta, au trecut pe aici şi nu i-am mai văzut nicicînd întorcîndu-se !

Dar Farid, plin de bărbăţie, grăi :

— Uncheşule, arată-mi numai calea de urmat şi nu te
îngriji de celelalte. Căci braţele mele ştiu să-şi apere stăpînul !

Şi şeikul, cătinel, întrebă :

— Dar cum te-oi apăra împotriva nevăzutului, copile,

îndeosebi cînd cei din Nevăzut sînt mii şi mii ?

Şi Farid scutură din cap şi răspunse :

— O, preacinstite şeikule ! Soarta mi-i aninată de gît şi de-oi ocoli-o ea mă va urmări ! Spune-mi dar, de vreme ce ştii, ce-mi rămîne de făcut ! Şi în chipul acesta mă vei îndatora !

...Cînd Bătrînul Copacului văzu că nu poate izbuti să-l strămute pe tărîmul călător din hotărîrea lui, băgă mîna într-o traistă pe care o avea la cingătoare şi scoase dintr-însa o minge de piatră roşie. Şi-i întinse călătorului mingea ceea, zicîndu-i :

— Te va călăuzi, unde trebuie să te călăuzească. Tu, suie pe cal şi arunc-o înaintea ta. Şi ea se va rostogoli şi tu o vei urma, pînă în locul unde se va opri. Atunci vei descăleca şi vei lega calul cu frîul de această minge, şi el va rămîne locului, aşteptîndu-ţi întoarcerea. Şi vei urca pe muntele cela al cărui vîrf îl zăreşti de aici. Şi în toate părţile, pe cale, vei vedea mari bolovani negri, şi vei auzi glasuri care nu vor fi nici glasurile puhoaielor, nici ale vînturilor în adîncuri, ci vor fi glasurile celor Nevăzut. Şi ele vor urla vorbe ce îngheaţă sîngele pămîntenilor. Dar tu să nu le asculţi. Căci de cumva, speriat, vei întoarce capul ca să te uiţi în urma ta, în vreme ce ele te-or chema, cînd de aproape, cînd de departe, vei fi preschimbat, chiar în clipa aceea, într-o stană de piatră neagră, asemănătoare pietrelor negre ale muntelui ; dar dacă, împotrivindu-te acestei chemări, vei ajunge în vîrf, vei găsi acolo o colivie şi în colivie Pasărea Grăitoare. Şi-i vei spune : „Pacea deasupra ta, o, Bülbül el-Hazar! Unde-i Copacul Cîntător ? Unde-i Apa de Aur la Culoare ?” Şi Pasărea Grăitoare ţi-a răspunde :

„Uassalam !”

Şi după ce grăi astfel, bătrînul şeik scoase un oftat mare. Şi nimic mai mult.

Atunci Farid se grăbi să sară pe cal ; şi, din toate puterile, aruncă mingea înaintea lui. Şi mingea de piatră roşie se rostogoli, se rostogoli, se rostogoli. Şi calul lui Farid, un fulger printre alergători, cu greu o urma peste tufişurile pe care le trecea, peste gropile pe care le sărea şi peste piedicile pe care le ocolea. Şi urmă ea să se rostogolească astfel, cu o iuţeală deloc ostenită, pînă ce se lovi de cele dintîi stînci ale muntelui. Atunci se opri.

Şi prinţul Farid scoborî de pe cal şi înfăşură frîul în jurul mingii de piatră. Şi calul rămase neclintit pe cele patru picioare ale sale şi nu se urni, mai dihai decît dacă ar fi fost ţintuit.

Şi, pe dată, prinţul Farid începu a urca muntele. Şi mai întîi nu auzi nimic. Dar, pe măsură ce suia, vedea că pămîntul se acopere de steiuri negre care întruchipau oameni împietriţi. Şi el nu ştia că erau trupurile tinerilor domni care i-o luaseră înainte prin acele locuri de pustiire. Şi deodată, dintre stînci, se făcu auzit un ţipăt, cum nu auzise el de cînd era, şi care fu curînd urmat, în dreapta şi-n stînga, de alte ţipete ce n-aveau nimic omenesc. Şi nu erau nici vuietele vînturilor sălbatice în singurătăţi, nici mugetele puhoaielor, nici urletele apelor ce se prăvălesc în hăuri, căci erau glasurile celor din Nevăzut. Şi unele spuneau: „Ce vrei ? Ce vrei ?” Şi altele spuneau : „Puneţi mîna pe el! Omorîţi-l!” Şi altele ziceau : „Împingeţi-l ! Rostogoliţi-l!” Şi altele rîdeau de el, strigînd : „Ho ! Ho ! Micuţul! Micuţul! Ho ! Ho ! Vino ! Vino !”

Dar prinţul Farid, fără să se lase abătut din cale de acele glasuri, urmă să urce cu statornicie şi hotărîre. Şi glasurile se făcură curînd aşa de multe şi aşa de cumplite, şi, uneori, suflarea lor trecea aşa de

aproape de faţa lui, şi atît de grozavă ajunsese larma lor, la dreapta ca şi la stînga, înainte ca şi înapoi, şi atît de ameninţătoare erau, şi atît de grabnică se făcea chemarea lor, că prinţul Farid fu apucat, fără să vrea, de tremur. Şi, uitînd povaţa dată de Bătrînul Copacului, întoarse capul sub suflarea mai puternică a unuia din glasuri. Şi, în aceeaşi clipă, un urlet fioros, scos de mii de glasuri, fu urmat de o mare linişte. Şi prinţul Farid se prefăcu în stană de piatră neagră.

Şi, la poala muntelui, acelaşi lucru se petrecu cu calul care fu schimbat într-un bolovan fără chip. Şi mingea de roşie apucă iarăşi, de-a rostogolul, calea spre Bătrînul Copacului.

Pasămite, în ziua aceea, prinţesa Farizada scoase, ca de obicei, jungherul din teaca pe care o ţinea mereu la cingătoare. Şi pală şi tremurătoare fu ea, văzînd tăişul, în ajun atît de neted şi lucitor, întunecat cu totul şi ruginit. Şi, prăbuşită în braţele prinţului Faruz, care alergase la chemarea ei, strigă :

— Ah, frate, unde eşti ? De ce te-am lăsat să pleci ?
Ce-ai ajuns în acele ţări străine ? Nefericită ce sînt ! O,
vinovată Farizada, nu te mai iubesc !

Şi suspinele o înăbuşeau şi-i scuturau pieptul. Şi prinţul Faruz, nu mai puţin zdrobit decît soră-sa, începu s-o ogoiască ; apoi îi grăi :

— Ce s-a întîmplat, s-a întîmplat, Farizada, de vreme ce
tot ce-i scris trebuie să se-mplinească. Dar acuma-i rîndul
meu să mă duc în căutarea fratelui nostru, şi totodată, să
aduc cele trei lucruri care au pricinuit prinderea lui în clipa asta.

Şi Farizada, rugătoare, strigă :

— Nu, nu ! ai milă, nu pleca, dacă-i vorba să te

duci în
căutarea lucrurilor pe care le-a poftit inima-mi lacomă. O,
frate, de ţi se va întîmpla vreo nenorocire, voi muri !

Dar tînguirile şi lacrimile ei nu-l clintiră pe prinţul Faruz din hotărîrea lui. Şi el încălecă şi, după ce-şi luă rămas bun de la soră-sa, îi întinse nişte mătănii de mărgăritare — lacrimile de-al doilea plînse de Farizada cînd era copiliţă, şi-i grăi :

— Surioară, cînd aceste mărgăritare vor conteni să
curgă sub degetele tale, unele după altele, de parcă s-ar lipi, va fi semn că am îndurat aceeaşi soartă ca şi fratele nostru !

Şi Farizada, foarte tristă, zise, îmbrăţişîndu-l :

— Fie, o, preaiubitul meu, să nu se întîmple nimic şi să
te poţi întoarce acasă cu vîrstnicul nostru !

Şi, la rîndu-i, prinţul Faruz apucă pe calea ce ducea spre India.

Şi, în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, îl găsi pe Bătrînul Copacului, care şedea, aşa cum îl văzuse şi prinţul Farid, cu arătătorul mîinii drepte ridicat la înălţimea frunţii. Şi, după salamlîcuri, bătrînul, întrebat, îi dădu de ştire prinţului despre soarta fratelui său şi se strădui din toate puterile să-l întoarcă din hotărîrea lui. Dar, văzînd că nu ajunge la nici un capăt cu stăruinţele sale, îi dădu mingea de piatră roşie. Şi ea îl călăuzi la poala muntelui celui fără întoarcere.

Şi prinţul Faruz porni hotărît pe munte, şi glasurile se înălţară pe urmele sale. Dar el nu le asculta. Şi la ocări, ameninţări şi chemări nu răspundea. Şi ajunsese la mijlocul urcuşului, cînd, deodată, auzi un strigăt îndărătul lui:

— Frate, frate ! nu fugi dinaintea mea !

Şi Faruz, uitînd orice chibzuială, se întoarse la

glasul acela şi fu prefăcut, într-o clipă, în stană de piatră neagră.

Şi, în palatul său, Farizada, care nu părăsea mătăniile de mărgăritare nici zi, nici noapte, şi le învîrtea grăunţii între degete, băgă de seamă, dintr-o dată, că ele nu mai ascultau de dînsa şi că se lipiseră unele de altele. Şi strigă:

— O, sărmanii mei fraţi, credincioşi toanelor mele, voi merge după voi !

Şi înăbuşi toată durerea în sinea ei şi, fără a pierde vremea în tînguiri zadarnice, se tiptilă în vestminte de cavaler, se armă, şi porni călare, apucînd aceeaşi cale ca şi fraţii săi.

Şi în cea de a douăzecea zi, îl întîlni pe bătrînul şeik, aşezat sub copac, la marginea drumului. Şi-i dădu bineţe, cu cinstire, şi-i zise :

— O, sfinte bătrîne, tăicuţule, n-ai văzut trecînd, la douăzeci de zile depărtare, doi domni tineri şi frumoşi care căutau Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare ?

Şi bătrînul răspunse :

— O, stăpîna mea, Farizada cu zîmbetul trandafiriu, i-am văzut şi i-am povăţuit. Şi vai, ca atîţia alţii înainte, au fost şi ei opriţi în încercarea lor, de cei din Nevăzut!

Şi Farizada, văzînd că omul cel sfînt o numea cu numele ei, fu la limanul înmărmuririi, iar bătrînul îi zise :

— O, stăpînă a strălucirii, nu te-au amăgit cei ce ţi-au vorbit de cele trei lucruri fără seamăn, în căutarea cărora au pornit atîţia prinţi şi domni. Dar ei nu ţi-au arătat

primejdiile pe care le poartă o încercare atît de ciudată ca
aceea pe care o urmăreşti !

Şi-i aduse la cunoştinţă Farizadei tot ce i se poate întîmpla dacă merge în căutarea fraţilor săi şi a celor trei minuni. Şi Farizada îi spuse :

— O, sfinte omule, sufletul meu lăuntric este tulburat
tot de vorbele tale, căci îi aşa de lesne să-l înfricoşezi! Dar cum să dau înapoi cînd îi vorba să-mi găsesc fraţii ?
O, sfinte omule, ascultă rugămintea unei surori iubitoare
şi arată-mi mijloacele ca să-i slobozesc de vrajă !

Şi bătrînul şeik răspunse :

— Farizada, fiică de rege, iată mingea de piatră care te
va călăuzi pe urmele lor. Dar nu-i vei putea slobozi decît
după ce vei fi stăpînă pe cele trei minuni. Şi pentru că nu-ţi pui sufletul în primejdie decît din pricina iubirii tale
de fraţi, şi nu pentru că eşti mînată de dorinţa de a cuceri
necuprinsul, necuprinsul va fi robul tău. Află dar că nimeni
printre fiii pămîntenilor nu se poate împotrivi chemării
Nevăzutului. De aceea, spre a birui Nevăzutul, trebuie să
te armezi împotriva lui cu dibăcie, căci El stăpîneşte puterea. Şi dibăcia fiilor omului va birui toate puterile Nevăzutului !

Şi, după ce grăi aşa, Bătrînul Copacului dădu Farizadei mingea de piatră roşie, apoi scoase de la cingătoare un buc de lînă şi spuse :

— Cu acest uşor buc de lînă, o, Farizada, îi vei

birui
pe cei din Nevăzut !

Şi adăugă :

— Apleacă spre mine slava capului tău, Farizada !

Şi ea îşi plecă spre Bătrîn capul, ea al cărui păr era de aur
într-o parte şi de argint în cealaltă.

Şi bătrînul grăi :

— Fie ca fiica oamenilor, cu acest buc uşor, să izbîn-
dească împotriva puterilor celor din văzduh şi a tuturor
capcanelor Nevăzutului !

Şi despărţind bucul în două părţi, îi puse Farizadei în urechi fiecare parte şi, cu mîna, îi făcu semn să pornească.

Şi Farizada îl lăsă pe Bătrîn şi, plină de cutezanţă, aruncă mingea către munte.

Şi cînd ajunse la cele dintîi stînci şi după ce, descăle-cînd, înaintă spre înălţimi, glasurile se ridicară pe urmele sale, dintre bolovanii de piatră neagră, cu un tărăboi înfricoşător. Dar ea n-auzea decît un bîzîit nedesluşit, nu prindea nici o vorbă, nu oblicea nici o chemare şi, prin urmare, nu simţea nici o teamă. Şi urcă ea fără oprire, deşi era gingaşă şi cu toate că picioarele sale nu călcaseră pînă atunci decît nisipul mărunt al cărărilor. Şi ajunse, fără şovăială, în vîrful muntelui şi zări, în mijlocul podişului din acel vîrf, o colivie de aur dinaintea ei, pe o temelie de aur. Şi în colivie văzu Pasărea Grăitoare.

Şi Farizada alergă şi puse mîna pe colivie, strigînd :

— Pasăre ! Pasăre ! te-am prins ! Te-am prins ! Şi n-ai să-mi scapi ! Şi, totodată, scoase, aruncînd-o departe, lîna, de-atunci încolo zadarnică ce o ajutase să fie surdă la chemările şi ameninţările Nevăzutului.

Căci acum amuţiseră toate glasurile Nevăzutului şi o mare tăcere domnea deasupra muntelui.

...Şi din sînul acelei mari tăceri, în răsunătoarea străvezime, se înălţă glasul Păsării Grăitoare. Şi spunea, cu toate armoniile însoţite într-însa, spunea, cîntînd în graiul său de pasăre :

„Dar cum dar cum,
O, Farizada, Farizada,
Cu trandafiriu surîs,
Ah, ah ! — Ah, ah !

Cum aş putea,
Ya leili, ya eini[1]
Să mă gîndesc
Să-ţi scap ?
Ah, ah ! — Ya leili!
Ah, ah ! — Ya eini !
Ştiu, da, ştiu:
Decît tine mai bine
Cine eşti, cine eşti,
Farizada, Farizada !
Ah, ah! — Ah, ah !
Ya leini! leili! Ya eini !
Ştiu decît tine mai bine
Cine eşti, cine eşti
Farizada, Farizada !
Eini! Eini! Eini!
Farizada, Farizada !
Sînt robul tău,
Robul tău credincios,
Farizada, Farizada!”

---

[1] Ya leili, ya eini înseamnă „o, noapte, o, ochilor !” Aceste cuvinte însoţesc de obicei, ca un refren, versurile şi cîntecele arăbeşti.

Astfel cîntă, o, alăute ! Pasărea Grăitoare. Şi Farizada, răpită, la limanul răpirii, uită necazurile şi ostenelile ; şi, luînd de bune spusele minunatei Păsări care tocmai se socotise robul său, se grăbi să-i zică :

— O, Bülbül el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă eşti robul meu, dovedeşte-o, dovedeşte-o !

Şi Bülbül, drept răspuns, cîntă :

„Farizada, Farizada,
Dă-ţi porunca, porunca!
Farizada, porunca!
Cînd te-aud, te-aud, te-aud,
Mă supun, mă supun, mă supun !”

Atunci Farizada îi zise că avea mai multe lucruri de cerut şi, la început, îl rugă să-i arate mai întîi unde se afla Copacul Cîntător. Şi Bülbül, cu viersul său, îi spuse să se întoarcă spre celălalt povîrniş al muntelui. Şi Farizada se întoarse spre povîrnişul dimpotrivă celui pe care-l urcase şi privi. Şi în mijlocul acelui povîrniş văzu un copac atît de uriaş, că la umbra lui s-ar fi putut adăposti o oaste întreagă. Şi se miră în sufletul său şi nu ştiu cum ar putea face să dezrădăcineze şi să ia cu sine asemenea copac. Şi Bülbül, care-i vedea încremenirea, îi grăi, cîntînd, că nu era deloc nevoie să dezrădăcineze copacul cel bătrîn, ci că era de ajuns să-i rupă o ramură, cît de mică, şi s-o răsădească oriunde-i va plăcea, ca s-o vadă pe dată cum prinde rădăcini şi se face un copac tot aşa de frumos cît cel pe care-l privea. Farizada se îndreptă spre copac şi auzi cîntul ce răsufla din el. Şi-şi dete seama că se afla în faţa Copacului Cîntător ! Căci nici boarea în grădinile Persiei, nici alăutele indiene, nici harpele Siriei, nici ghitarele Egiptului nu dăduseră vreodată o armonie asemănătoare cu cîntecul miilor de guri nevăzute ce erau în foile acelui Copac muzicant.

Şi după ce Farizada, trezindu-se din răpirea în

care o cufundase acel cînt, culese o ramură din Copacul Cîntător, se întoarse spre Bülbül şi-l rugă să-i arate unde se găseşte Apa de Aur la Culoare. Şi Pasărea Grăitoare îi spuse să se întoarne către asfinţit şi să meargă să se uite după stînca albastră pe care o va vedea într-acolo. Şi Farizada se înturnă către asfinţit şi văzu o stîncă ce era de peruzea fragedă. Şi se îndreptă către locul acela şi, îndărătul stîncii de peruzea fragedă, văzu ţîşnind un pîrîiaş subţire, asemenea aurului topit. Şi apa ceea, toată de aur, a pîrîiaşului zămislit din stînca de peruzea, era încă şi mai minunată, aflîndu-se străvezie şi proaspătă ca apa însăşi a topazelor.

Şi pe stîncă, într-o crăpătură, era pus un ulcior de cleştar. Şi Farizada luă ulciorul şi-l umplu cu apa ceea strălucitoare. Şi se înapoie la Bülbül, cu ulciorul de cleştat pe umăr şi cu creanga cîntătoare în mînă.

Şi iaca aşa stăpîni Farizada cu surîs trandafiriu cele trei lucruri de neasemuit.

Şi-i spuse ea lui Bülbül :

— O, tu, cel mai frumos, îmi mai rămîne să-ţi rostesc o rugăminte. Şi ca s-o văd împlinită am venit de la aşa depărtare, în căutarea ta !

Şi, cum Pasărea o pofti să vorbească, ea zise cu glas tremurător :

— Fraţii mei, o, Bülbül, fraţii mei !

Cînd auzi Bülbül aceste vorbe, păru foarte stingherit. Căci ştia că nu era în puterea sa să lupte împotriva celor din Nevăzut şi a vrăjilor lor şi că el însuşi le era supus dintotdeauna. Dar îşi spuse îndată că, de vreme ce soarta i-a adus izbîndă prinţesei, el o putea sluji, de atunci înainte, fără teamă, nemaiţinînd seama de vechii săi stăpîni. Şi, drept răspuns, cîntă :

„Cu picături, picături, picături,
Din Apa Ulciorului de cleştar,

O, Farizada, Farizada!
Cu picături, picături, picături,
Stropeşte, o, trandafirie,trandafirie,
Stropeşte pietrele muntelui,
Cu picături, picături, picături,
O, Farizada, Farizada !"

Şi Farizada luă într-o mînă ulciorul de cleştar şi în cealaltă colivia de aur a lui Bülbül şi ramura cîntătoare, şi scoborî iar poteca. Şi de fiece dată cînd întîlnea un bolovan de piatră neagră, îl stropea cu cîteva picături din Apa de Aur la Culoare. Şi piatra prindea viaţă şi se schimba în om. Şi Farizada, neuitînd niciuna, îşi găsi în chipul acesta fraţii.

Şi Farid şi Faruz, astfel sloboziţi, alergară să-şi îmbrăţişeze sora. Şi toţi domnii pe care-i dezlegase de somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mîna. Şi se socotiră robii ei. Şi toţi laolaltă scoborîră spre cîmpie şi încălecară pe cai, după ce Farizada îi slobozi, deopotrivă, de farmec. Şi apucară spre Copacul Bătrînului.

Dar Bătrînul nu mai era pe pajişte, şi Copacul nu mai era nici el pe pajişte. Şi Bülbül, deoarece Farizada îi întrebă, îi răspunse cu glas ce se făcu deodată plin de cumpăt :

— De ce voieşti să-l mai vezi pe Bătrîn, Farizada ? El i-a dat fiicei oamenilor învăţătura bucului de lînă care biruieşte glasurile rele, glasurile pismaşe, glasurile stingheritoare şi toate glasurile ce tulbură sufletul lăuntric şi-l împiedică să ajungă pe creste. Şi, după cum măiestrul se şterge dinaintea învăţăturii sale, tot aşa, o, Farizada, Bătrînul Copacului s-a făcut nevăzut, după ce ţi-a trecut înţelepciunea lui! Şi de acum înainte relele care-i mîhnesc pe cei mai mulţi dintre oameni nu vor avea nici o putere asupra sufletului tău.

Astfel se rosti Pasărea Grăitoare, pe locul unde

odinioară se înălţa Copacul Bătrînului. Şi toţi se minunară de frumuseţea graiului său şi de adîncimea cugetelor sale.

Şi ceata care o însoţea pe Farizada îşi urmă calea. Dar curînd ea începu să se împuţineze, căci, pe măsură ce se găseau iarăşi pe drumul pe care sosiseră, domnii sloboziţi de vrajă de Farizada veneau, unul după altul, să-i înnoiască rostirea mulţumitei lor şi, sărutîndu-i mîna, se despărţeau de ea şi de fraţii ei. Şi în seara celei de a douăzecea zile, prinţesa Farizada şi prinţii Farid şi Faruz sosiră, fără primejdii, în sălaşul lor.

Pasămite, cum puse piciorul în pămînt, Farizada se grăbi să agaţe colivia în grădina sa, sub un umbrar. Şi îndată ce Bülbül aruncă cel dintîi sunet al viersului său, toate păsările alergară să-l privească şi, după ce-l văzură, îi dădură cu toatele bineţe. Căci privighetorile şi cintezoii, ciocîrliile şi pitulicile, stigleţii şi turturelele şi toate soiurile făr-de număr ale păsărilor care locuiesc în grădini recunoscură, într-o clipă, înălţimea de netrecut a frumuseţii sale. Şi cu glas ascuţit şi cu glas gros, ca nişte almee, însoţiră cu ciripitul lor cîntul său singuratic.

Şi Farizada se apropie de un mare havuz de alabastru, unde avea obicei să-şi oglindească cosiţa care era de aur, într-o parte şi de argint în cealaltă, şi turnă în el o picătură din apa cuprinsă în ulciorul de cleştar. Şi picătura de aur se umflă şi se înălţă şi se îmbelşugă în buchete scînteietoare, şi nu conteni să ţîşnească şi să cadă iar, dînd aerului înfocat o răcoare de peşteră de mare.

Şi Farizada răsădi, cu mîinile ei, ramura din Copacul Cîntător. Şi ramura prinse, pe dată, rădăcini şi se făcu, în cîteva clipe, un copac deopotrivă de frumos cu acela din care se trăgea. Şi un cînt răsuflă din el, atît de minunat, că nici boarea în grădinile Persiei, nici alăutele indiene, nici harpele Siriei, nici

ghitarele Egiptului nu i-ar fi putut rosti cereasca armonie. Şi, ca să asculte miile de guri nevăzute ale foilor muzicante, rîurile se opriră din mersul lor şopotitor, păsările înşile îşi stăpîniră glasurile, iar hoinara boare a cărărilor îşi strînse mătăsurile.

Şi, în palat, viaţa îşi depănă iar firul zilelor sale de fericită neschimbare. Şi Farizada îşi urmă preumblările prin grădini, oprindu-se ceasuri lungi să steie de vorbă cu Pasărea Grăitoare, să asculte Copacul Cîntător şi să se uite la Apa de Aur la Culoare. Şi Farid şi Faruz se dedară iar vînătorilor şi alergărilor de cai.

...Pasămite, într-o zi, pe un hogaş al pădurii, aşa de strîmt, că nu se putură da din vreme la o parte, cei doi fraţi se întîlniră cu sultanul care vîna. Şi ei scoborîră în pripă de pe cai şi i se închinară cu fruntea la pămînt. Şi sultanul, la limanul mirării, văzînd în acea pădure doi cavaleri neştiuţi de dînsul, înveşmîntaţi aşa de bogat, de parcă ar fi fost din alaiul său, voi să le vadă chipul şi le zise să se ridice. Şi cei doi fraţi se sculară cu o înfăţişare în care mîndreţea se însoţea minunat cu cinstirea şi cumpătul. Şi sultanul fu izbit de frumuseţea lor, şi-i privi încîntat cîtăva vreme, fără vorbă, măsurîndu-i din cap pînă-n picioare. Apoi îi întrebă cine erau şi unde locuiau. Căci inima-i era îmboldită către dînşii şi se tulburase. Şi ei răspunseră :

— O, rege al vremii, sîntem fiii săvîrşitului robului tău, fostul vechil al grădinilor. Şi locuim nu departe de aici, în casa pe care o datorăm mărinimiei tale !

Şi sultanul se bucură foarte să cunoască pe feciorii credinciosului său slujitor ; dar se miră că nu se înfăţişaseră la palat pînă în ziua aceea, ca să facă parte din alaiul său. Şi-i întrebă de ce se ţinuseră

deoparte ? Şi ei răspunseră :

— O, rege al vremii, iartă-ne dacă ne-am ţinut deoparte pînă azi şi nu ne-am înfăţişat între darnicele tale mîini ; dar avem o soră, mezina noastră, care-i pentru noi cea de pe urmă povaţă a tatălui nostru şi asupra
căreia veghem cu asemenea iubire, că nu ne putem gîndi
s-o părăsim !

Şi sultanul fu înduioşat cît se poate de această însoţire frăţească, şi se firitisi din ce în ce mai mult că-i întîlnise, zicindu-şi :

— N-aş fi crezut niciodată că se află în regatul meu
doi tineri atît de desăvîrşiţi şi totodată atît de lipsiţi de rîvnă deşartă !

Şi-l apucă o dorinţă nestăvilită să-i privească în sălaşul lor, ca să-şi răcorească ochii cu vederea lor. Şi se destăinui pe dată celor doi fraţi care răspunseră cu ascultare şi supunere, şi se grăbiră să-i facă strajă. Şi prinţul Farid le-o luă înainte, ca să se ducă s-o înştiinţeze pe soră-sa, Farizada, de sosirea sultanului.

Şi Farizada, care nu era deloc deprinsă a primi musafiri, nu ştiu de ce să se apuce, spre a da sultanului, cu vrednicie, cinstirea cuvenită. Şi, în această înmărmurire, nu găsi altceva mai bun decît să meargă să se sfătuiască cu prietenul său Bülbül, Pasărea Grăitoare. Şi-i spuse :

— O, Bülbül, sultanul ne face cinstea să vină să ne
vadă casa şi trebuie să-l ospătăm. Grăbeşte-te dar să mă înveţi cum ne vom putea împlini rostul, aşa ,ca să plece de la noi mulţumit !

Şi Bülbül răspunse :

— O, stăpînă, nu-i de trebuinţă s-o pui pe bucătăreasă
să gătească tipsii şi tipsii de bucate. Căci numai un fel

i
se potriveşte sultanului şi trebuie să i-l aşezi dinainte. Şi-i
o mîncare de castraveţi împănaţi cu mărgăritare !

Şi Farizada fu mirată şi crezînd că Pasărea grăise în dodii, se împotrivi zicînd :

— Pasăre ! Pasăre ! nu te gîndeşti ? Castraveţi împănaţi cu mărgăritare ? Dar îi o mîncare nemaiauzită ! Dacă
regele ne face cinstea să steie la noi la masă, apoi de bună
seamă el vrea să mănînce, nu să înghită mărgăritare ! Voieşti, poate, să spui „o mîncare de castraveţi cu orez”,
o, Bülbül!

Dar, pierzîndu-şi răbdarea, Pasărea Grăitoare strigă :

— Deloc ! Deloc ! Deloc !... O împănătură de mărgăritare, de mărgăritare ! Şi nu de orez ! nu de orez ! nu de orez !

Şi Farizada, care avea toată încrederea în minunata Pasăre, se grăbi să deie poruncă bătrînei bucătărese să gătească mîncarea de castraveţi cu mărgăritare. Şi, cum mărgăritarele nu lipseau din casă, nu-i fu deloc greu să le găsească într-o cîtime destul de mare, spre a potrivi mîncarea.

Între acestea, sultanul, însoţit de prinţul Faruz, intră în grădină. Şi Farid, care-l aştepta în prag, îi ţinu scara şi-l ajută să descalece. Şi Farizada cu zîmbetul trandafiriu, învăluită întîiaşi dată (căci Bülbül o povăţuise), veni să-i sărute mîna. Şi sultanul fu înduioşat cît se poate de harul ei, de curăţia de iasomie ce se răspîndea din ea, întreagă, şi, cugetînd la bătrîneţea sa fără urmaşi, plînse. Apoi zise, binecuvîntînd-o :

— Cel ce lasă urmaşi nu moare !

Apoi adăugă, scoborîndu-şi iar privirile asupra

Farizadei înclinate :

— Iar tu, fiică a slujitorului meu, o, tulpină înmiresmată, călăuzeşte-ne către vreun preaplăcut umbrar, unde să ne adăpostim de arşiţă !

Şi sultanul, avînd înainte pe tremurătoarea Farizada şi urmat de cei doi fraţi, porni spre răcoare.

Cel dintîi lucru care izbi privirile sultanului Khosru Şah fu buchetul de apă de culoarea aurului. Şi se opri el o clipă să-l privească cu minunare, şi strigă :

— Apă încîntătoare, ce trezeşti atîta desfătare vederii!

Şi înaintă ca s-o cerceteze mai de aproape şi, deodată, auzi viersul Copacului Cîntător. Şi-şi plecă urechea, răpit, la acea cîntare ce pogora din cer şi-o ascultă îndelung. Apoi strigă:

— O, cîntare pe care n-am auzit-o niciodată ! Şi, în-
trucît, ca s-o vadă mai bine se duse spre locul unde credea că o află, iată că ea conteni şi o mare tăcere adormi
toată grădina.

Şi din sînul acelei mari tăceri, se înălţă glasul Păsării Grăitoare, într-un cînt singuratic, strălucitor şi pierdut. Şi spunea :

— Fie binevenit sultanul Khosru Şah ! Binevenit ! binevenit ! binevenit !

Şi cu cel din urmă sunet trimis de acest glas care fermeca văzduhul, toată suflarea păsărilor răspunse, în graiul său : „Binevenit ! binevenit!binevenit!”

Şi sultanul Khosru Şah fu vrăjit de toate acestea şi sufletul său, aşa de tulburat de tot ce simţise într-un răstimp atît de scurt, fu la înduioşarea cea de pe urmă. Şi strigă :

— Aici îi casa fericirii. Oh ! Mi-aş da puterea şi tronul
ca să locuiesc cu voi, fii ai grădinarului meu !

Apoi, cum se pregătea să-i întrebe pe Farizada şi

pe fraţii ei de unde veneau acele trei minuni de care nu izbutise să-şi deie seama apriat, ei îi arătară Copacul Cîntător şi Pasărea Grăitoare. Şi Farizada îi zise :

— Cît despre obîrşia acestor minuni, e o istorie pe care o voi povesti stăpînului nostru, sultanul, după ce se va fi odihnit.

Şi-l pofti pe sultan să se aşeze chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost lui Bülbül şi unde bucatele tocmai fuseseră aduse pe o mare tipsie. Şi sultanul se aşeză sub umbrar, la locul de cinste. Şi i se dădură castraveţii cu mărgăritare, pe un taler de aur.

Şi sultanul, căruia îi plăceau, ce-i drept, castraveţii împănaţi, cînd îi văzu pe talerul întins de Farizada însăşi, fu simţitor la această grijă pe care nu şi-o putea desluşi. Dar curînd fu la limanul mirării, cînd văzu că, în loc să fie împănaţi, ca de obicei, cu orez şi cu fisticuri, castraveţii erau potriviţi cu mărgăritare. Şi-i zise Farizadei şi fraţilor ei :

— Pe viaţi mea ! ce noutate la potrivirea castraveţilor ! Şi de cînd, mă rog, mărgăritarele ţin loc de orez şi de fisticuri ?

Şi Farizada era cît pe ce să lase talerul şi să fugă de ruşine, cînd Pasărea Grăitoare, înălţînd glasul, chemă pe sultan pe nume, zicînd :

— O, stăpîne Khosru Şah !

Şi sultanul ridică fruntea spre Pasăre, care urmă cu glas plin de cumpăt :

— O, stăpînul nostru Khosru Şah ! Şi de cînd copiii unei sultane a Persiei pot fi schimbaţi în jivine la naşterea lor? Dacă deci, o, rege al vremii, ai crezut odinioară un lucru atît de ciudat, n-ai dreptul să te miri de un lucru aşa de lămurit ca acela de astăzi !

Apoi adăugă :

— Aminteşte-ti, stăpînul nostru, vorbele pe care, acum douăzeci de ani, le-ai auzit într-o seară, într-un sălaş umil ! De cumva le-ai uitat, stăpîne, îngăduie robului Farizadei să ţi le rostească încă o dată !

Şi Pasărea, cu glas asemeni dulcelui viers al fecioarelor, grăi :

— O, surioare ! cînd voi fi soţia sultanului, îi voi dărui o moştenire binecuvîntată ! Căci feciorii pe care soarta mă va face să-i nasc din însoţirea noastră vor fi întru totul vrednici de tatăl lor; şi fata ce ne va răcori ochii, va fi un zîmbet al cerului ! Părul său va fi de aur într-o parte şi de argint în cealaltă, lacrimile sale, de va plînge, vor fi mărgăritare, rîsetele sale, dinari de aur şi zîmbetele sale, boboci de trandafir !

Şi sultanul, la vorbele acestea, îşi ascunse faţa în mîini şi suspină. Şi vechea-i durere se făcu şi mai vie decît în zilele amare ale trecutului. Şi toate gîndurile înăbuşite în fundul sufletului său desnădăjduit puhoiră deodată din inima sa şi-o sfîşiară !

Dar curînd glasul lui Bülbül se înălţă iarăşi, cîntător, de veselie. Şi zicea :

— Dă-ţi vălurile la o parte, o, Farizada, dinaintea părintelui tău !

Şi Farizada, care nu putea să nu asculte glasul prietenului său, ridică vălurile. Şi, cu ele, căzu diadema ce-i ţinea părul. Şi sultanul văzu asta şi, cu braţele întinse se sculă, scoţînd strigăt mare. Şi glasul lui Bülbül îi cuvîntă :

— Fiica ta, rege !

Căci de aur într-o parte era perişorul fecioarei şi de argint în cealaltă parte ; şi două mărgăritare de bucurie erau pe pleoapele sale, şi un boboc de

trandafir pe buzele sale.

Şi regele, în aceeaşi clipă, se uită la cei doi fraţi care erau frumoşi. Şi se cunoscu într-înşii. Şi glasul lui Bülbül îi strigă

— Feciorii tăi, rege !

Şi, pe cînd sultanul Khosru Şah era încă încremenit de tulburare, Pasărea Grăitoare îi povesti iute, ca şi copiilor săi, adevărata lor istorie, de la început pînă la sfîrşit, fără să uite nici un amănunt. Dar nu-i de folos s-o mai spunem o dată.

Şi nici nu isprăvise bine istorisirea, că sultanul şi copiii săi, uniţi unii în braţele celorlalţi, îşi amestecau lacrimile şi sărutările.

Şi cînd îşi veniră o leacă în fire din tulburarea lor, sultanul zise :

— O, copiii mei, să mergem în pripă s-o găsim pe mama voastră !

Dar, o, ascultătorii mei, nu mai voim să zugrăvim ceea ce se petrecu cînd sărmana mamă, care trăia singuratică în fundul chiliei sale, îi văzu iar pe sultan, soţul său, şi cînd se cunoscu mama Farizadei cu surîs trandafiriu şi a celor doi strălucitori feciori, fraţii ei. În ziua izbînzii, cele două surori zăcaşe muriră de ciudă în vreme ce regelui Khosru Şah, sultanei, soţia lui, mîndrului prinţ, Farid, chipeşului prinţ Faruz şi frumoasei prinţese Farizada le fu hărăzită viaţa cea mai plină de desfătări pînă la sosirea Despărţitoarei prietenilor şi Nimicitoarei însoţirilor.

Aceasta-i minunata istorie a Farizadei cu surîs de trandafir.

Tălmăcire de RADU VASILIU

Piatra lunii

Pe vîrful Zeiţa de Jad sînt sute de temple.
De la poalele Pietrei Lunii izvorăşte Rîul Raţelor.

ACESTE CUVINTE ZUGRĂVESC una din cele mai minunate privelişti de pe muntele Ţin. Povestea spune că vîrful Zeiţa de Jad, care s-ar afla pe muntele Ţin, este neasemuit de înalt şi pe el sînt o mulţime de temple. Nu departe de acest munte, se află un rîuleţ cu apa limpede ca cristalul. E Rîul Raţelor, care izvorăşte de la poalele Pietrei Lunii. Se zice că Piatra Lunii străluceşte şi ziua, dar mai ales noaptea e neîntrecută. În fiecare seară din ea iese o lună mai rotundă şi mai strălucitoare decît luna de pe cer. Cel mai puternic luceşte Piatra Lunii în zilele de 1 şi 15 ale fiecărei luni şi razele ei căzînd asupra Rîului Raţelor, acesta pare de cristal. Atunci, în mijlocul lunii se vede umbra unei fecioare, iar pe apele cristaline ale rîului înoată o pereche de raţe de aur. Dar nimeni nu a văzut limpede cum arată fecioara şi raţele de aur.

Povestea spune că demult, tare demult, într-unul din templele de pe munte trăia un călugăr care zi şi noapte nu avea altă treabă decît să petreacă. La bătrîneţe, călugărul s-a gîndit să-şi caute un urmaş care să-i îngrijească de casă şi să-i facă mîncare. Într-o zi, trecînd prin satul de la poalele muntelui a văzut un copil de vreo zece ani care, în ciuda hainelor zdrenţuite, era tare arătos. Făcîndu-şi planul, călugărul s-a dus la părinţii copilului şi le-a spus :

— Voi sînteţi săraci şi e păcat de copilul ăsta aşa frumos şi deştept. Dacă vreţi să trăiască ani mulţi, fericiţi, trimiteţi-l la templu.

Părinţii au plîns ce au plîns, dar pînă la urmă şi-au trimis copilul la templu.

La templu, copilul a fost ras în cap şi i s-a dat o haină preoţească, încît arăta ca un călugăraş în toată regula. Deşi niciodată nu avea voie să intre în biblioteca templului, micul călugăraş învăţase o mulţime de lucruri. Ştiind că are pe cineva acasă, călugărul pleca şi mai des la petreceri.

Micul călugăraş şi-a petrecut în templu cîţiva ani. De cîte ori mergea la pîrîul din pădure să aducă apă, florile parcă se înviorau, iarba de pe malul rîului parcă se făcea şi mai fragedă; iar apa cristalină a rîului oglindea frumuseţea băiatului. Atunci, nu se ştie din ce motive, băiatul ofta. Într-o zi, după ce şi-a umplut găleţile cu apă şi tocmai voia să plece, a simţit aşa, ca şi cînd cineva l-ar trage de la spate şi n-a mai putut să înainteze. A privit în jur, dar n-a văzut nimic. A pornit din nou, dar după doi paşi s-a oprit. Nici de data aceasta nu a văzut nimic. Se înfuriase, cînd, a auzit un rîset şi din spatele unui brad a ieşit o fecioară de vreo şaisprezece ani. Avea părul negru în care erau împletite flori de munte, iar pe faţa-i rotundă străluceau doi ochi de o bunătate nespusă.

Pînă să spună băiatul un cuvînt, fata a şi ridicat una din găleţi, zicînd :

— Tu eşti singur, iar eu mor de plictiseală. Hai să ne
distrăm puţin.

De mult nu mai schimbase băiatul nici o vorbă cu nimeni în singurătatea muntelui şi, deşi se temea puţin, a căzut bucuros la învoială.

Fata era pricepută la vorbă şi la glumă. Cunoştea numele tuturor ierburilor de leac şi tuturor florilor de pe munte. Cu puteri nebănuite a rostogolit o stîncă care, prăvălindu-se în prăpastie, a bubuit ca un tunet. A apucat o creangă plină de flori şi florile s-au scuturat ca o ploaie de nea peste ei. Şi ei rîdeau,

întruna. Niciodată nu fusese băiatul aşa de vesel de cînd venise pe munte. După ce s-au despărţit şi călugăraşul s-a înapoiat la templu, s-a simţit, aşa, deodată, nespus de fericit.

A doua zi, cum a plecat de acasă călugărul cel bătrîn, băiatul şi-a luat găleţile şi s-a grăbit spre rîu. Fata îl aştepta de mult pe malul apei. Şi au început din nou să zburde. Ajungînd într-o poieniţă, fata a spus :

— Vreau să te învăţ să cînţi.

Şi a început să cînte îmbiindu-l şi pe băiat. Fata cînta un viers, băiatul cînta după ea şi au cîntat aşa pînă ce băiatul a învăţat să cînte.Acum alergau împreună prin poieniţă cîntînd. Aşa a mai trecut o zi plină de veselie. De atunci, cum pleca călugărul, băiatul apuca găleţile şi o zbughea în pădure, unde se întîlnea cu fata şi se zbenguiau ziua întreagă.

Într-o zi, ca de obicei, călugărul a plecat la treburile lui. Pe drum şi-a amintit că-şi uitase pocalul de vin şi s-a întors. Ajungînd pe creasta unui munte învecinat, a auzit două voci cîntînd de te fermecau. Călugărul s-a întrebat mirat cine poate să cînte atît de frumos în munţii aceia sălbatici ! Cu cît se apropia de casă cu atît cîntul răsuna mai clar, pînă ce şi-a dat seama că viersul vine din împrejurimile templului. A grăbit pasul şi ajungînd în poieniţă i-a văzut pe cei doi care cîntau şi se veseleau. Atunci, s-a furişat în pădure şi apropiindu-se tiptil de tineri le-a ieşit deodată în faţă strigînd :

— Nu vă mişcaţi ! Cum de îndrăzneşti tu, fată, să-mi
ispiteşti discipolul ?

Călugăraşul a încremenit, iar fata a zbughit-o în pădure. Călugărul s-a repezit pe urmele ei. Undeva în adîncimea pădurii i s-a părut că vede fusta roşie a fetei, apropiindu-se însă, a văzut că era un bujor sălbatic, iar de fată nici urmă.

Întorcîndu-se la templu a început să-l bată şi să-l blesteme pe călugăraş, iscodindu-l ce-i cu fata. Băiatul s-a rugat să-l ierte, jurindu-se că nu ştie nici de unde venise, nici cum o cheamă. Atunci călugărul a promis că-l iartă cu o condiţie : ca a doua zi să înfigă un ac, în care era vîrît capătul unui franjure, în fusta fetei.

Călugăraşul a luat franjurele şi acul, dar în sinea lui îşi făcuse planul să-l păcălească pe călugăr care, după cum se vedea treaba, nu avea gînduri bune cu fata.

A doua zi, nu plecase bine călugărul, că fata a venit şi veselă a spus :

— Hai să zburdăm ! Ce să faci în casă cînd afară e primăvară şi au înflorit toate florile ?!

Înfricoşat, băiatul i-a spus :

— Surioară, să nu mai vii aici ! Călugărul mi-a dat un ac şi un franjure, vrea să te găsească şi să-ţi facă rău.

Zicînd acestea, vocea-i tremura gîndindu-se cît de tristă va fi viaţa lui dacă ea nu va mai veni.

Fata i-a smuls franjurele şi acul din mînă şi apucînd capătul franjurelui i-a spus băiatului :

— Nu mai fi trist, vino cu mine !

Au ieşit amîndoi pe poartă şi fata ţinea de capătul franjurelui. Speriat, băiatul i-a spus tremurînd :

— Aruncă firul, altfel călugărul va fi pe urmele noastre!

Izbucnind în rîs, fata i-a răspuns :

— Nu te teme, vino cu mine !

Au străbătut aşa pădurea, au trecut peste cîţiva munţi şi au ajuns la Rîul Raţelor cu apa cristalină, unde ea a aruncat franjurele. Apoi a bătut din palme şi din apa rîului a ieşit o pereche de raţe de aur. Una din ele ţinea în cioc o rămurică verde, de care atîrna un fruct roşu. Călugăraşul a simţit un miros puternic de mere, de parcă se afla într-o livadă. Raţa s-a

apropiat de mal şi a lăsat crenguţa cu măr cu tot şi apoi a coborît în fundul rîului.

Fata a luat crenguţa şi rupînd fructul l-a îmbiat pe băiat :

— Mănîncă-l tot !

Ascultînd de vorbele fetei, băiatul a mîncat fructul şi s-a minunat de dulceaţa şi parfumul lui. Tot corpul şi l-a simţit mai uşor şi toată supărarea şi tristeţea au dispărut ca prin farmec.

În timpul ăsta, bătrînul se odihnea pe o piatră de la marginea drumului. S-a ridicat şi a plecat spre casă gîndindu-se :

— De data asta prind fata în mod sigur. Poate că e
chiar o zînă ? Dac-o prind, o să mă îmbogăţesc.

N-a mai mers pe potecuţă şi a tăiat-o direct printre stînci şi prin pădure. Ajungînd acasă nu l-a găsit pe băiat şi s-a făcut foc gîndindu-se că acesta l-a păcălit plecînd cu fata. Uitîndu-se în jos, a văzut capătul franjurelui şi s-a înveselit pe loc. A plecat pe urma firului ce se deşirase din franjure şi a străbătut astfel pădurea, a trecut peste munţi şi deodată a auzit rîsete.

Înainte de a-l vedea, fata ştia că bătrînul e pe urmele lor şi se apropie. Atunci l-a apucat de mînă pe băiat şi amîndoi s-au ascuns în spatele unei stînci. Călugărul a mers după fir pînă la Rîul Raţelor. Dar aci nici urmă de tineri. Obosit şi furios, călugărul tocmai se pregătea să-i caute prin împrejurimi cînd, fata a bătut din palme şi din undele lacului au apărut cele două raţe de aur. Cea de-a doua raţă ţinea în cioc o crenguţă verde de care atîrna un fruct verde. Văzînd călugărul raţa de aur, nu l-a mai interesat nimic. Raţa înota pe lîngă mal în apropierea călugărului. Acesta s-a repezit s-o prindă, dar raţa s-a făcut nevăzută iar pe mal a rămas crenguţa cu fructul verde. Călugărul a simţit un miros aromat de fructe. Gîndindu-se că

acesta e un fruct vrăjit, l-a mîncat. După cîţiva paşi şi-a simţit trupul mai uşor. În spatele stîncii, fata i-a şoptit băiatului :

— Ieşi şi ia-o la fugă ! Călugărul te va urmări, dar să
nu te temi. Să fugi mereu spre apus, pînă vei da cu ochii
de mine.

Şi s-a făcut nevăzută.

Cum a ieşit de după stîncă băiatul, călugărul a luat-o la goană după el înjurîndu-l :

— Nemernicule, te ajung eu, dacă nu ţi-oi rupe picioarele !

Şi aşa a fugit călugărul după băiat munte după munte. Băiatul se căţăra pe creste de parcă ar fi avut aripi. Călugărul, care-şi simţea trupul uşor, era mereu în urma lui, gata să-l ajungă. Şi aşa au ajuns ei la o punte foarte îngustă. Speriat, băiatul s-a oprit, dar de partea cealaltă îi făcea semne fata. Atunci, băiatul s-a gîndit:

— Mai bine să alunec şi să mor decît să cad viu în mîinile călugărului.

Şi cînd a vrut să sară pe punte, a simţit că zboară pe deasupra ei, întocmai ca o rîndunică. Văzînd călugărul că urmaşul lui sare peste punte, a sărit şi el. Dar la jumătate, puntea s-a rupt cu el, deoarece mîncase fructul vrăjit necopt. A căzut în prăpastie şi a murit.

În aceeaşi zi, tinerii, jumătate mergînd, jumătate zbu-rînd au părăsit muntele Ţin. În seara aceea Piatra Lunii n-a mai strălucit şi din ea n-a mai ieşit luna. Fata cu care se împrietenise călugăraşul era zîna din Piatra Lunii. Şi de atunci nu s-au mai văzut nici raţele de aur.

Repovestire de *EUFROSINA DOROBANŢU*

Omul de piatră

PE MUNTELE Ţin erau o mulţime de stînci pe care nu se găsea nici o fărîmă de pămînt şi nu creştea nici un fir de iarbă, încît din depărtare străluceau de-ţi luau ochii. Dar să nu credeţi că acestea erau pietre sterpe. În ele se aflau nenumărate comori. Dacă nu mă credeţi, ascultaţi povestea „Omului de Piatră”.

Cu mulţi ani înainte, de prin părţile de miazăzi a venit aci un bătrîn cam de vreo şaizeci de ani. Unii au văzut cum acesta, cu tîrnăcopul în spinare, s-a căţărat pe stînci, a dat ocol muntelui Ţin cîteva zile, apoi şi-a luat tîrnăcopul şi a plecat. El n-a rămas să locuiască în satul de lîngă muntele Ţin şi a trecut mai departe către un cătun la vreo optzeci de li depărtare. La marginea acestui cătun se afla o căsuţă neîmprejmuită cu zid. Prin fereastră se vedea lumina aprinsă. Bătrînul a bătut la uşă şi a intrat. În casă trăia un flăcău de vreo optsprezece ani, pe nume Li Peng, care-i spuse bătrînului că-i singur pe lume, avînd doar un prieten, pe Pao Iou, care locuieşte în partea de răsărit a rîului.

Bucuros că şi-a găsit un tovarăş l-a poftit pe bătrîn să rămînă în casa lui. Şi se purta cu el ca şi cînd i-ar fi fost părinte, iar bătrînul nu-l socotea mai prejos decît pe fiul lui. Li Peng o ducea destul de greu, aşa că bătrînul a scos banii din chimir şi i-a dat băiatului să cumpere orez şi carne. Azi aşa, mîine aşa, pînă ce bătrînul şi-a cheltuit toţi banii.

Într-o bună zi, i-a spus lui Li Peng :

— Băiete, azi e vreme frumoasă şi aş vrea să mă plimb
puţin. Tu rămîi acasă şi fii cu ochii în patru !

Bătrînul şi-a luat tîrnăcopul şi a plecat

întorcîndu-se abia a doua zi seara, cu chimirul plin de bani. Zîmbind i-a spus flăcăului :

— Băiete, avem din nou din ce trăi.

După puţin timp, bătrînul s-a îmbolnăvit. Simţind că i se apropie sfîrşitul, l-a chemat pe Li Peng şi i-a spus :

— Copile, mă doare capul de-mi plesneşte şi văd negru
înaintea ochilor. Simt că mi se apropie sfîrşitul. Să ştii că
nu am pe nimeni pe lume, aşa că după ce voi muri să mă
îngropi aici. Şi să mai ştii că pe muntele Ţin, în stîncile
strălucitoare, se găseşte...

Zicînd acestea, bătrînul a simţit că i se strînge gîtul şi nu a mai putut continua. A mai arătat numai cu degetul spre chimir, s-a uitat afară şi a murit.

Îndurerat, Li Peng l-a îngropat pe bătrîn. Apoi, gîn-dindu-se la spusele acestuia înainte de moarte, şi-a căutat prietenul şi i-a povestit tot. Auzind despre ce e vorba, Pao Iou a sărit în sus de bucurie, zicîndu-i lui Li Peng :

— Înseamnă că bătrînul a vrut să-ţi spună că în stîncile
luminoase se află bani mulţi. Să mergem degrabă să-i căutăm !

Li Peng de asemenea se gîndea : „Nu ştiu ce se ascunde în aceste stînci, dar se pare că bătrînul a vrut să mă duc pînă acolo”.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, amîndoi prietenii au plecat pe muntele Ţin. Drumul era foarte anevoios, aşa că de abia pe seară au ajuns la locul cu pricina. La lumina lunii, ei au privit cu atenţie, dar li s-a părut că toate stîncile sclipeau la fel. Atunci unde să caute mai întîi ? În care stîncă să fie ascuns argintul ? Şi-au adunat puterile şi s-au căţărat pe prima stîncă. Dar

aceasta era o stîncă ca toate stîncile. La amîndoi le-a scăpat un oftat. S-au urcat, cu mare greutate, şi pe stînca următoare, dar tot n-au găsit nimic. Atunci s-au apucat să le cerceteze pe toate la rînd. Noaptea, cîntecul cucuvaei şi urletul lupului făceau munţii şi mai fioroşi. Cei doi au căutat pînă s-a luminat, dar n-au găsit nimic.

La lumina zilei, s-au mai căţărat pe cîteva stînci, dar tot n-au găsit nimic. A căzut iarăşi noaptea. Norii au acoperit faţa lunii şi s-a stîrnit un vînt de credeai că răstoarnă muntele. Brazii fremătau şi foşnetul lor răsuna în văi. Înfuriat, Pao Iou bodogănea mereu : „Cine ştie ce mincinos o fi fost boşorogul ăla mort. Ne-a trimis aici cu minciunile lui”. Li Peng a încercat să-l liniştească :

— Bătrînul nu avea de ce să ne păcălească. Înseamnă că nu ştim noi să căutăm.

Îmbufnat, Pao Iou i-a răspuns :

— Dacă nu te-ai săturat, rămîi aci şi caută mai departe. Eu unul, mă lipsesc şi plec.

Şi s-a dus.

Văzînd că Pao Iou pleacă cu adevărat, Li Peng s-a simţit tare mîhnit. Se tot mira de ce pentru o vorbă, acesta s-a supărat şi a plecat. Li Peng a rămas peste noapte pe munte, iar a doua zi, la lumina zilei, s-a căţărat pe o stîncă din dreapta lui. Stînd el aşa, a simţit că pietrele de la picioare se mişcă şi în stîncă a apărut o crăpătură. Uitindu-se cu băgare de seamă a văzut că stă pe capacul unei fîntîni şi s-a mirat cum de se poate găsi o fîntînă în creierul muntelui. A dat încet la o parte capacul şi uitîndu-se în jos a văzut înăuntru o lumină. A coborît în fîntînă, unde a găsit un omuleţ de piatră, de vreo 2 ci[1] înălţime. L-a privit cu atenţie şi a văzut că avea gură, nas, ochi, mîini şi picioare ca orice om. Tot întorcîndu-l pe o parte şi pe

[1] Ci — unitate de măsură egală cu 33 cm.

alta, şi tot uitîndu-se la el, l-a îndrăgit nespus. A scos Omul de Piatră din fîntînă, şi a început din nou să caute comoara. Dar n-a găsit nici măcar urmă de argint.

Văzînd aşa, a luat Omul de Piatră în spate şi a coborît de pe munte. Omuleţul era tare greu de cărat şi după o bucată de drum l-a lăsat jos să se odihnească. Cu aşa greutate în spate mergea destul de încet şi mereu trebuia să se oprească spre a se odihni. A mers aşa toată ziua pînă s-a înnoptat, cînd, tocmai bine, a ajuns într-un sat. În faţa unei case stătea un bătrîn. Li Peng l-a întrebat:

— Tăicuţule, sînt un trecător. Ai putea să-mi dai găzduire în noaptea asta ?

La care bătrînul a răspuns :

— Eu chiar că am o cameră liberă, însă cum se întunecă se umple de zgomote, încît nimeni nu poate să stea în ea. Mai bine caută în altă parte.

Li Peng nu fusese niciodată fricos, aşa că a spus :

— Tăicuţă, pentru un trecător, un colţ de casă, oricum ar fi ea, care să-l apere de vînt, e de ajuns. Unde să mai caut altă casă liniştită ? Nu mi-e frică. Du-mă acolo !

Bătrînul l-a trecut printr-o curte, unde crescuse iarbă pînă la brîu şi a intrat într-o casă cu trei încăperi. Într-una din ele se aflau o băncuţă şi un pat de lac negru pe care era întinsă o rogojină. Totul era acoperit cu praf, aşa că se cunoştea că nu mai fusese locuită de mult. După ce i-a mai spus cîteva cuvinte, bătrînul a plecat.

Rămînînd singur, Li Peng a ridicat rogojina s-o scuture şi din ea a ieşit atîta praf că a întunecat toată încăperea. Peste tot era linişte şi se auzea foarte desluşit foşnetul ierbii din curte. Li Peng a simţit că inima îi bate mai repede. A închis uşa, a tras zăvorul şi a proptit Omul de Piatră în ea. Apoi, liniştit, s-a

culcat.

La miezul nopţii, l-a trezit o rafală de vînt. A deschis ochii şi a văzut că vîntul stinsese lampa de pe masă. Apoi, vîntul s-a înteţit şi uşa a început să se zgîlţîie. Li Peng se bucura că i-a dat prin gînd să înţepenească uşa cu Omul de Piatră, altfel, ar fi deschis-o vîntul. N-a apucat să se ridice din pat, că a auzit cum Omul de Piatră spunea :

— Ei, tu, spirit al peştelui, nu mai împinge degeaba ! înăuntru sînt eu, Omul de Piatră, care-o propteşte !

Apoi s-a auzit vocea peştelui de afară :

— Omule de Piatră, lasă-mă să intru !

La care Omul de Piatră a răspuns :

— Doar n-o să le las să intri să faci iarăşi o faptă rea.

Atunci, spiritul peştelui, supărat, a început să strige :

— Crezi că eu nu ştiu ce putere ai ? E destul să te lovească cineva peste burtă şi începi să scuipi arginţi; ori să te atingă peste umăr că tu începi să-ţi mişti mîinile şi unde ţi se arată să loveşti acolo loveşti. Cu atîta te lauzi şi tu.

Înfuriat, Omul de Piatră a spus :

— Şi eu ştiu în ce stă puterea ta. Nu eşti în stare decît să scuipi apă şi să stîrneşti vîntul cum se întunecă, şi cu asta vrei să mă sperii ?

N-a apucat să spună totul, că peştele ţipînd şi mai tare l-a întrerupt :

— Prăpăditule, ce te amesteci tu unde nu trebuie ?

Omul de piatră a adăugat :

— Ştiu că n-ai vrea să spun, dar tot am să spun. Tu trăieşti în iazul din spatele casei fecioarei Uang Ciun-ţie din satul Uang Ţia. Boala de care suferă aceasta poate fi vindecată numai cu ficatul tău.

Ascultînd spusele Omului de Piatră, spiritul

peştelui a început să-l ocărască şi mai tare, iar Omul de Piatră să ţipe şi mai tare.

Li Peng a ţinut bine minte şi ce-a spus unul şi ce-a spus
celălalt. Deodată s-a auzit cîntecul cocoşului şi Omul de
Piatră a amuţit. Iarba din curte a foşnit din nou şi iarăşi
s-a stîrnit vînlul. După ce a trecut vîntul, afară nu s-a mai
auzit nici un zgomot.

Se revărsau zorile. În cameră s-a făcut lumină şi Li Peng a văzut cum Omul de Piatră stătea proptit în uşă aşa cum îl pusese el de cu seară. Era mirat cum de în timpul nopţii Omul de Piatră putuse să vorbească. A coborîtdin pat şi s-a apropiat de el lovindu-l încet peste burtă. Omul de Piatră a deschis gura şi a lepădat un argint alb ca marmura ; l-a mai lovit încă o dată şi a mai lepădat unul. Acum a înţeles Li Peng că ceea ce a vrut să spună bătrînul înainte de moarte s-a împlinit.

Afară se făcuse ziuă. Stăpînul casei împreună cu cîţiva vecini au venit înfricoşaţi să vadă dacă băiatul mai trăieşte. Auzind zgomot la uşă, Li Peng a dat la o parte Omul de Piatră şi le-a deschis. Atunci, toţi au rămas cu ochii holbaţi de mirare. Cei dinaintea lui, care rămăseseră peste noapte în casa aceea, nu mai fuseseră găsiţi vii. Cum de acesta trăieşte ? Ştiind că ei nu au auzit discuţia din noaptea trecută, i-a întrebat :

— Aveţi în apropiere un sat Uang Ţia ?

Iar aceştia au răspuns :

— Avem, se află la vreo douăzeci li depărtare.

Li Peng a întrebat cum se poate ajunge acolo şi cu gîndul că trebuie s-o vindece pe acea fecioară bolnavă şi-a luat Omul de Piatră în spate şi a plecat chiar în aceeaşi zi.

A ajuns în satul Uang Ţia şi întrebînd pe unul şi pe altul a dat de casa lui Uang Ciun-ţie. A strigat de afară, dar neprimind nici un răspuns, a deschis uşa şi a intrat. Tatăl fetei i-a ieşit în întîmpinare şi cu răsuflarea tăiată l-a sfătuit :

— Călătorule, dacă vrei apă, caută în altă parte, dacă vrei hrană, fă la fel. În casa noastră cineva stă să moară şi nu avem inima să tratăm musafiri.

Li Peng i-a răspuns :

— Tăicuţă, nu am venit nici să beau, nici să mănînc, ci să vindec bolnava din casa voastră.

Bătrînul l-a iscodit pe Li Peng, apoi a spus :

— Proverbul spune că bolnavul trebuie să se caute.

Şi deşi vedea că acesta nu este nici doctor, nici vraci, l-a îndemnat :

— Dacă zici că poţi s-o vindeci, intră degrabă s-o vezi. Dar să ştii că au trecut pe aici mulţi doctori şi a luat nu ştiu cîte leacuri, dar boala n-a lăsat-o.

Fără să intre la fată, Li Peng a iscodit :

— În spatele casei voastre se află cumva un iaz ?

Bătrînul a răspuns :

— Se află !

În grabă, Li Peng a spus :

— În acest iaz se află un peşte uriaş. Fata ta poate fi vindecată numai cu ficatul de la acest peşte. Du-te şi adună vreo douăzeci de flăcăi puternici.

Bătrînul a găsit flăcăii şi împreună au mers la marginea iazului. Apa din iaz era neagră ca păcura.

— Apa din iazul acesta n-a fost secată de mulţi ani !

Înarmaţi cu găleţi, Li Peng şi cei douăzeci de flăcăi au muncit toată dimineaţa să sece iazul. Către prînz, nu mai rămăsese decît puţină apă, încît se vedea spinarea peştelui care avea mai bine de trei metri. Peştele a mişcat coada, a ridicat capul şi a

scuipat o gură de apă şi iazul s-a umplut la loc. Flăcăii s-au apucat din nou de treabă şi pînă la apusul soarelui au golit iarăşi apa din iaz. Dar peştele a scuipat a doua oară şi iazul s-a umplut iarăşi de apă. Şi aşa au păţit de trei ori. A patra oară, apa n-a mai crescut. Li Peng a coborît în iaz să prindă peştele care a început să se roage :

— Li Peng, ai milă de mine şi salvează-mi viaţa şi-ţi făgăduiesc că de azi încolo n-am să mai fac nici un rău nimănui. Pe fată poţi s-o vindeci şi cu doi solzi de pe spinarea mea.

Lui Li Peng i s-a muiat inima şi a scos doi solzi de pe spinarea peştelui, lăsîndu-i viaţa. După puţin timp, apa din iaz a crescut la loc.

Uang Ciun-ţie a mîncat cei doi solzi şi boala i-a pierit ca şi cînd i-ar fi luat-o cu mîna. Bucuroşi, părinţii au sfătuit-o pe fată :

— Du-te şi-i mulţumeşte acestui om care te-a vindecat !

Fata a ieşit din cameră mergînd încet spre Li Peng, cînd, ridicînd capul, i-a întilnit privirea şi s-a înroşit toată. Apoi, şi-a plecat capul gîndindu-se :

„Înainte, cînd părinţii îmi spuneau să cinstesc un musafir îmi era aşa de neplăcut, iar acum, nu numai că nu mă simt stingherită, dar sînt chiar bucuroasă”. Li Peng, la rîndul lui, a rămas cu ochii pironiţi la ea, zicîndu-şi : „E mai frumoasă decît o zînă”. După ce au schimbat cîteva cuvinte, părinţii i-au spus fetei să intre în casă.

Li Peng şi-a luat Omul de Piatră în spate şi s-a întors acasă. După cîteva zile, a venit şi Pao Iou încărcat cu băutură şi mîncare.

— Frate, de cînd nu te-am văzut mă apucase

dorul de
tine, a spus acesta intrînd pe uşă.

Li Peng s-a bucurat şi nu i-a amintit nimic de întîmpla-rea de pe muntele Ţin, apoi i-a spus :

— De ce ai adus atîtea lucruri ? Mai bine rămîi cu mine
şi vei putea mînca tot ce vei dori şi te vei îmbrăca cum vei dori.

Şi vorbind aşa, au intrat în casă.

Pao Iou a rămas în casa lui Li Peng mai bine de două săptămîni şi în acest timp a văzut cum capătă acesta argintul de la Omul de Piatră. Au mai trecut cîteva zile şi într-o dimineaţă Li Peng s-a trezit şi fără Pao Iou şi fără Omul de Piatră. El se purtase cum nu se poate mai bine cu Pao Iou şi acesta îl jefuise. Tocmai cînd era mai supărat a auzit nişte paşi afară. Uitîndu-se, nu era altcineva decît tatăl fetei. I-a ieşit în întîmpinare, poftindu-l să şadă, întrebîndu-l dacă-i este sete şi dacă a mîncat. Dar bătrînului nu-i era gîndul la mîncare şi băutură şi oftînd a zis :

— Îţi sînt recunoscător că mi-ai vindecat fata, dar acum
te rog să-mi făgăduieşti un lucru.

Văzînd cît e de îngrijorat bătrînul, Li Peng a răspuns pe loc :

— Spune-mi ce doreşti şi dacă-mi stă-n puteri îţi voi
îndeplini dorinţa.

Dacă a văzut că băiatul făgăduieşte, bătrînul a spus :

— N-am decît fata pe care o ştii şi aş face totul pentru
ea. După ce te-a văzut pe tine, am primit peţitori de la răsărit şi de la apus, dar ea parcă n-ar vedea şi n-ar auzi.
A întrebat-o maică-sa şi i-a spus că nu se mărită cu nimeni. Văd că şi tu eşti singur, aşa că poţi să te muţi

la
noi, să trăim împreună.

Cuvintele bătrînului l-au bucurat aşa de tare pe Li Peng, că nu mai voia nici chiar o sută de oameni de piatră. Încă de cînd o văzuse pe fată îşi pierduse liniştea şi se gîndea mereu la ea.

Li Peng s-a mutat la Ciun Ţie acasă, au îndeplinit ritualul şi s-au căsătorit. Se iubeau nespus şi viaţa lor era mai dulce decît mierea. O clipă n-ar fi stat despărţiţi şi din cauza asta Li Peng nici nu prea ieşea la cîmp.

Într-o zi, Ciun Ţie i-a spus :

— Mi-am brodat portretul, să-l porţi cu tine şi să nu-mi
simţi lipsa.

Şi i-a dăruit portretul ei brodat cu mătase în cinci culori. Portretul semăna cu fata ca două picături de
apă şi Li Peng l-a luat cu el şi a plecat la cîmp. Cînd se odihnea, lua portretul şi se uita la el, aşa că nu se simţea
deloc obosit ori singur. Dovlecii care-i semăna el creşteau mari de să-i tai cu fierăstrăul, ceaiul pe care-l planta
el creştea cît un copac. Într-0 zi, pe înserat, Li Peng terminase treaba şi se pregătea să plece acasă cînd a luat
portretul să se uite la el. Atunci, deodată, s-a stîrnit un
vînt care i-a smuls portretul din mînă şi l-a ridicat în văzduh ducîndu-l departe. Li Peng a fugit după el o bună
bucată, dar, deodată, l-a pierdut din ochi. Se întunecase
şi nu mai avea nici o nădejde să-l găsească, aşa că s-a întors acasă. N-avea inimă să mănînce şi i-a spus lui Ciun Ţie întîmplarea cu portretul. Aceasta nu s-a plîns

de el, dar a spus :

— Mi-e teamă să nu iasă vreun bucluc din cauza acestui portret.

Vîntul fusese stîrnit de peştele cel mare care, deşi nu mai făcea nici un rău nimănui, era supărat foc pe Li Peng. Văzînd portretul la Li Peng a pus la cale un plan. A stîrnit vîntul care a luat portretul şi l-a dus în vîrtej pînă la uşa noului dregător care era Pao Iou. Acesta, după ce furase Omul de Piatră îl pusese să scuipe cît mai mulţi arginţi cu care cumpărase funcţia de mare dregător. Omul care găsise portretul, l-a dăruit lui Pao Iou şi acesta, la lumina lămpii, a început să-l cerceteze zicîndu-şi :

— Am tot ce-mi trebuie : bani de la Omul de Piatră,
putere cîtă vreau, numai un lucru îmi lipseşte. Dintre neveste, nici una nu e ca fata din portret. Aş fi cel mai fericit dacă aş găsi fata din portret şi m-aş însura cu ea.

A doua zi, a tocmit un ghicitor, care să-i caute fata. În ziua aceea Li Peng şi bătrînul se duseseră la cîmp şi acasă nu rămăsese decît Ciun Ţie şi mamă-sa. Auzind bătăi în poartă, bătrîna i-a spus tetei :

— Ciun Ţie, a venit domnul ghicitor. Îl poftesc înăuntru
să ghicească unde ţi-a dus vîntul portretul.

Ciun Ţie era îngrijorată de pierderea portretului şi a căzut repede la învoială cu maică-sa. L-au poftit înăuntru şi acesta a întrebat-o pe Ciun Ţie ziua naşterii şi ziua în care a brodat portretul şi făcîndu-se că se gîndeşte, după un timp a început să rîdă şi a sărit în picioare :

— Am găsit ! Duceţi-vă în grabă şi căutaţi pe malul
rîului Giuan. Dacă se întunecă nu-l mai găsiţi.

Fata şi mama n-au mai aşteptat să se întoarcă bărbaţii de la cîmp şi au plecat însoţite de ghicitor.

Ele fugeau către rîu şi ghicitorul pe urmele lor. Ajunseseră pe malul apei, cînd, ghicitorul a bătut din palme şi de pe pînza apei s-a desprins o barcă din care au sărit doi oameni care au împins-o pe Ciun Ţie în ea, apoi s-a urcat şi ghicitorul. Mama fetei a rămas pe malul apei plîngînd, pînă cînd barca nu s-a mai văzut.

Cînd a aflat Li Peng că Ciun Ţie a fost răpită, parcă i s-ar fi stîrnit o furtună în cap şi inima i-ar fi luat foc. Şi într-o singură noapte a slăbit de nu-l mai recunoşteai, încît a doua zi văzîndu-l soacra şi socrul s-au speriat de moarte.

— Li Peng, ai slăbit de eşti de nerecunoscut ! i-au spus ei.

Auzind aceasta, Li Peng s-a întristat şi mai mult. El se gîndea : „Unde şi-o fi petrecut Ciun Ţie noaptea asta ?”

N-a mai putut să stea şi a plecat s-o caute.

A plecat pe cursul apei şi după ce a trecut un pod, a ajuns în oraşul unde Pao Iou era mare dregător. Zidurile cenuşii ale oraşului se ridicau în faţa ochilor lui. Li Peng îşi zicea : „Poate că dacă intru în oraş, aflu ceva de Ciun Ţie”. Şi a intrat. A întrebat paznicii de la poarta oraşului, dar aceştia nu l-au băgat în seamă. I-a întrebat pe negustori, dar nici aceştia nu i-au răspuns. Atunci şi-a zis : „Nu aflu nimic dacă întreb aşa”. S-a întors acasă şi a luat un dovleac mare de-l tăiai cu fierăstrăul şi a plecat la oraş. S-a prefăcut că e negustor şi a început să-şi strige marfa. Veneau să vadă aşa minunăţie tot felul de oameni, şi pe unde trecea, peste tot era înconjurat de lume care se îmbulzea şi făcea gălăgie. Ajungînd la poarta dregătorului, oamenii de aci au rămas miraţi de mărimea dovleacului. Ciun Ţie, care era în curte, a auzit şi ea şi a ştiut că a venit Li Peng. Atunci, l-a

chemat pe Pao Iou şi i-a spus :

— M-ai răpit, dar nu-mi poţi răpi inima.

S-o îmbuneze, Pao Iou a adus în faţa ei Omul de Piatră. Dar Ciun Ţie i-a spus :

— Cu argint ai putut să-ţi cumperi rangul, dar nu şi
inima mea.

Auzind că afară cineva strigă dovleac de tăiat cu fierăstrăul, mai îmbunată, i-a spus lui Pao Iou :

— Vreau să mănînc o felie de dovleac. Cheamă-l pe negustor înăuntru, că vreau să aleg singură.

De cînd fusese adusă aici nu mîncase nimic, aşa că, plin de bucurie, Pao Iou auzind că vrea să mănînce a crezut că s-a îmbunat şi a dat ordin să fie adus negustorul. Văzînd cît a slăbit Li Peng, Ciun Ţie a început să lăcrimeze ; Li Peng l-a recunoscut pe Pao Iou şi a văzut şi Omul de Piatră. Pao Iou nu şi-a mai recunoscut prietenul. Li Peng s-a apropiat de Omul de Piatră şi arătînd spre Pao Iou i-a atins umărul, iar acesta a început să-l lovească pe Pao Iou şi l-a bătut pînă l-a omorît.

Li Peng a luat-o pe Ciun Ţie şi Omul de Piatră şi au plecat. Nimeni nu a avut curajul să-i urmărească, pentru că se temeau de Omul de Piatră. Unde-i arăta Li Peng acolo lovea şi dobora totul, chiar şi zidurile. Au ieşit din oraş, au trecut podul şi s-au întors acasă în linişte. În aceeaşi zi, au plecat să caute un loc unde să nu fie nici dregători, nici împăraţi.

Repovestire de EUFROSINA DOROBANŢU

Bujorul de munte

CE FLOARE ÎNFLOREŞTE *în luna februarie, cînd suflă vîntul pe muntele Ţin? Bujorul de munte înfloreşte pe muntele Ţin în luna februarie, în bătaia, vîntului.*

Acestea sînt versuri cîntate adesea de păstorii de pe muntele Ţin. Bujorul de munte are o poveste foarte veche. De mult, tare de mult, la poalele muntelui Ţin se afla un sătuleţ în care trăiau trei copii. În luna februarie, cînd zăpada încă nu se topise pe munte, cînd vîntul de miazănoapte mai sufla cu putere, iar iarba de abia începuse să încolţească, cei trei copii au urcat pe munte şi căţărîndu-se de pe o creastă pe alta, au ajuns pe culmea cea mai înaltă, unde au întîlnit o fecioară frumoasă ca 0 zînă. Fata era înconjurată de un cerc roşu strălucitor, aşa cum poartă zînele. Într-o mînă ţinea un evantai din frunză de banan, iar în cealaltă o floare cu petalele ca focul.

Cei trei copii s-au bucurat cînd au văzut zîna şi cel mai mare a spus :

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roşie şi o voi duce

cumnatei mele, care-mi va face o pereche de papuci trainici cum nu s-a mai văzut.

Cel de al doilea copil, a spus :

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roşie şi o voi duce cumnatei mele, care-mi va face o pereche de papuci uşori ca fulgul.

Cel de al treilea copil a spus :

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roşie şi o voi duce cumnatei mele care-mi va face o pereche de papuci cu flori pe margine.

Zîna le-a răspuns pe îndelete tuturor:

— Care dintre voi îmi va povesti o întîmplare din care
să se vadă cît de isteaţă este cumnata lui, acela va primi
floarea.

Cel mai mare dintre copii s-a repezit :

— Cumnata mea e cea mai isteaţă. Dacă nu mă crezi,
îţi voi povesti o întîmplare de-a ei.

La fel a spus şi cel de al doilea şi cel de al treilea copil.

Dacă vreţi să ştiţi care dintre cele trei cumnate trebuie să poarte floarea roşie ascultaţi cu băgare de seamă întîmplările de mai jos.

I

A început băiatul cel mare :

— Într-o zi, fratele meu s-a dus pe munte să cosească iarbă şi a întîlnit doi învăţăcei, care vorbeau şi gesticulau cu aprindere : unul era îmbrăcat cu o mantie de brocart verde, iar celălalt cu o mantie de brocart roşu. Fratele meu era curios să ştie ce discută ei aşa de înfierbîntaţi. S-a oprit şi a auzit cum cel cu mantie verde zicea:

— Am, acasă, frăţioare, bani să-i întorci cu lopata, şi orez de-mi putrezeşte în hambare. Cu toate astea sînt foc de supărat. Şi să vezi de ce : împărătesei i s-a urît să tot poarte haine de mătase şi i-a trecut prin gînd să-şi facă o rochie din aripioare de muscă. Împăratul a dat ordin să i se aducă o asemenea rochie şi a căzut beleaua pe capul meu. Spune şi tu, ce să mă fac ? Cel cu mantii roşie i-a răspuns rîzînd :

— Asta e uşor pentru că totuşi muştele au aripioare.Ce să mă fac eu, că mi-a poruncit împăratul să-i fac o pufoaică vătuită cu cincizeci

de kilograme de puf de broască. Da' zi şi tu, are broasca puf ? Am acasă lăzi cu aur şi argint, dar nu-mi sînt de nici un folos.

Frate-meu auzind cum cei doi se întrec cu minciunile a izbucnit în rîs. Cei doi învăţăcei, auzindu-l, s-au supărat foc şi au început să-l înjure :

— Sărăntocule, nu meriţi să asculţi ce discutăm noi.

Dar nici frate-meu nu s-a lăsat mai prejos, şi-a pus mîinile în şold şi a zis :

— Pe cine înjuraţi voi ?

Cei doi învăţăcei au răspuns într-un glas :

— Pe tine, amărîtule de cosaş !

Frate-meu a izbucnit :

— Aşa, amărit cum mu credeţi, dar să ştiţi că am o
cămilă de aur pe care o hrănesc cu iarbă proaspătă.

Auzindu-l, cei doi învăţăcei s-au mirat şi au început să-l măgulească. Frate-meu s-a îmbunat de îndată şi a izbucnit în rîs. Învăţăceii nu l-au lăsat pînă nu le-a făgăduit să-i ducă să le arate cămila de aur. Frate-meu n-a avut încotro, i-a luat cu el şi pe drum se tot gîndea c-a scăpat nişte vorbe nesăbuite la supărare şi acuma ce se va face, că acasă nu avea nici un măgar. De unde să aibă el o cămilă de aur ? Din fericire, la jumătatea drumului au întîlnit-o pe cumnată-mea care urca muntele după rădăcini de leac, şi aceasta, mirată, a întrebat :

— Unde duci oamenii aceştia ?

Luînd-o înaintea lui frate-meu, învăţăceii au răspuns :

— Ne ducem la voi acasă să vedem cămila de aur !

Uitîndu-se la frate-meu, cumnată-mea a înţeles, apoi, rîzînd, a spus :

— Ce păcat, bunica lui tocmai a încălecat pe cămilă şi a plecat să facă o vizită în satul vecin.

Învăţăceii n-au mai zis nimic şi au plecat.

Zîna a ascultat pînă la sfîrşit şi l-a lăudat :

— Într-adevăr, cumnată-ta e o femeie deşteaptă.

Dar n-a apucat să termine bine, că cel de al doilea copil a început să povestească:

II

Fratelui meu îi place foarte mult să planteze pomi şi aşa că a sădit o adevărată livadă în faţa casei : pruni, peri care fac pere galbene ca aurul, meri, viţă de vie. În fiecare an, fructele leagă rod de se îndoaie crengile. Într-o zi, frate-meu a cules struguri şi s-a dus la tîrg să-i vîndă. După ce i-a vîndut, l-a întîlnît pe Uang Mincinosul, care i-a spus :

— Te prinzi cu mine ?

— Ce punem la bătaie ? a întrebat frate-meu.

Uang Mincinosul i-a răspuns :

— Tu livada, iar eu cele şaizeci de pogoane de pămînt roditor. Dacă pierzi, îmi dai livada ; dacă cîştigi, îţi dau pămîntul.

— Nu mă prind, a spus frate-meu.

Rîzînd, Uang Mincinosul l-a stîrnit :

— Înseamnă că n-ai curaj.

Auzind, frate-meu s-a aprins :

— Mă prind numai în necazul tău.

— Pe ce ne prindem : pe putere sau pe iscusinţă ?

— Nici pe putere, nici pe iscusinţă. Uite cum facem : eu am să spun o întîmplare şi dacă te îndoieşti, ai pierdut. Şi tu la fel.

Frate-meu s-a gîndit că n-o să se îndoiască de nimic din ce va spune Uang Mincinosul şi aşa s-a prins cu el. Uang Mincinosul a început :

— Ieri seară a bătut vîntul aşa de tare că a mutat moara de piatră dîntr-un capăt la celălalt al satului.

Văzînd că frate-meu nu spune nimic, Uang Mincinosul a continuat să înşire verzi şi uscate, dar frate-meu parcă uitase de prinsoare. Vorbind de una, de alta, Uang Mincinosul a adus din nou vorba de vînt.

— Azi-noapte a bătut din nou vîntul. Şi a bătut aşa de tare, că a dus fîntîna din răsăritul satului în apusul satului.

— Vorbeşti prostii ! Oare poate să mişte vîntul fîntîna ? a răspuns frate-meu şi de abia după aceea şi-a amintit de prinsoare.

Uang Mincinosul l-a bătut pe umeri şi a zis :

— Băiete, ai pierdut, după masă vin să-mi dai livada.

Frate-meu s-a întors acasă cu coşul gol şi cum a intrat în casă, cum a căzut pe gînduri. Cumnată-mea l-a chemat la masă, dar el n-a venit. Dintr-o privire cumnată-mea şi-a dat seama că s-a întîmplat ceva cu el şi a zis :

— Soţii nu trebuie să-şi ascundă nimic unul altuia. Tu de ce te ascunzi de mine ?

Frate-meu a oftat, apoi i-a povestit în amănunţime cum a făcut prinsoare cu Uang Mincinosul, cum a pierdut şi cum după-masă va veni acesta să-i ia livada.

Cumnată-mea a început să rîdă şi i-a zis :

— Şi pentru atîta lucru eşti supărat şi nu mănînci ? Ia şi mănîncă şi te odihneşte, iar cînd vine Uang Mincinosul lasă-l pe mîna mea.

Frate-meu a mîncat şi s-a dus să se culce, dar gîndul îi era numai la Uang Mincinosul. Cumnată-mea s-a aşezat la poartă cu lucrul în mînă. După puţin timp a venit Uang Mincinosul. Cum a intrat pe strada noastră l-a strigat pe frate-meu. Atunci cumnată-mea

a intrat în curte, a încuiat poarta şi din curte i-a spus :

— N-ai cum să-l găseşti, fiindcă după ce a venit acasă s-a lovit de o muscă şi a murit.

Uang Mincinosul s-a înfuriat şi a spus :

— Deschide îndată poarta să văd dacă e adevărat. Nu cred că o muscă poate omorî un om.

Auzindu-l frate-meu, a sărit de pe kang şi a spus :

— Ai pierdut, Uang Mincinosul. Nu trebuia să te îndoieşti de cele auzite şi tu te-ai îndoit.

Uang Mincinosul s-a roşit pînă în vîrful urechilor de necaz că s-a lăsat păcălit de o femeie şi de teamă că frate-meu îi va cere cele şaizeci de pogoane a şters-o în grabă.

Auzind întîmplarea zîna l-a lăudat :

— Cumnata ta într-adevăr e o femeie deşteaptă...

Dar n-a apucat să termine ce avea de spus, că al treilea băiat a început să povestească.

III

— Eu am o cumnată şi o soră. Într-o primăvară, cumnată-mea şi soră-mea, care stăteau la poartă şi croşetau, au auzit dintr-o dată, aşa, din văzduh, pe cineva zicînd :

— Floare frumoasă de la poartă ! Floare frumoasă de la poartă !

Cumnată-mea s-a uitat în sus şi a văzut un vultur, care s-a rotit de cîteva ori în văzduh, apoi a zburat către munţi. După puţin timp, vulturul s-a înapoiat şi a spus din nou :

— Cumnată harnică, de vrei sau nu vrei, eu trebuie să mă însor cu fecioara din casa voastră, apoi a aruncat un fir roşu şi un inel de aur şi a zburat.

Soră-mea s-a speriat şi a început să plîngă, iar cumnată-mea a înţeles că acesta era un zgripţuroi.

Cumnată-mea s-a gîndit ce s-a gîndit, apoi a căutat un petec de pînză şi a făcut din el o punguţă, lăsîndu-i în fund o mică gaură, pe care a umplut-o cu boabe de grîu. Apoi i-a dat-o soră-mi s-o poarte cu ea, zicîndu-i :

— Surioară, în seara asta va veni să te peţească zgripţuroiul. Dacă te va pofti să te aşezi în caretă, tu să
spui că ameţeşti, dacă te va pofti în căleaşcă, să spui că
te zdruncină. Să nu cumva să uiţi ce ţi-am spus !

Seara, a venit în curtea noastră o caretă împodobită, din care a coborît un tînăr învăţat cu faţa albă, îmbrăcat cu o mantie roşie.

Amintindu-şi de sfatul cumnată-mi, soră-mea, îne-cîndu-se de plîns, a spus :

— Îmi vine ameţeală în caretă.

Auzind-o zgripţuroiul, căci el era, a bătut din palme şi îndată a apărut o caleaşca împodobită.

Soră-mea, plîngînd şi mai tare a spus :

— Caleaşca mă zdruncină.

Atunci zgripţuroiul a spus :

— O să te duc în spate.

Şi deodată, în cap i-au crescut coame, pe corp păr, iar ochii au început să-i strălucească ca nişte lampioane. A luat-o în spate pe soră-mea şi ca o furtună a plecat cu ea. Şi pe unde a trecut el nu a rămas nici o urmă în afara boabelor care căzuseră una cîte una din săculeţ.

A bătut vîntul de la răsărit şi de la apus şi boabele s-au împrăştiat şi s-au amestecat. Roua le-a muiat şi ploaia le-a udat şi,boabele au încolţit şi au început să crească. Cumnată-mea s-a luat după brazda de grîu şi trecînd peste văi şi dealuri a ajuns în faţa unui zid de piatră din care se făcea o peşteră care era astupată la gură de un bolovan.

Cumnată-mea a zis cu voce tare :

— Mergînd pe drumul verde, am venit pînă în

inima
muntelui să-mi caut cumnata.

N-a terminat bine, că din peşteră a auzit vocea soră-mi :

— A venit cumnată-mea ! Dă la o parte bolovanul din gura peşterii !

După puţin timp, bolovanul s-a mişcat şi în faţa ei a apărut zgripţuroiul. Făcîndu-şi curaj, cumnată-mea a intrat în peşteră. Văzînd-o pe cumnată-mea, soră-mea a început să plîngă. Cumnată-mea a cercetat cu privirea peştera şi a dat cu ochii de un borcan mare cu miere. Atunci şi-a făcut, pe loc, un plan, şi i-a zis soră-mi :

— Surioară, de ce plîngi ? Văd că nu-ţi lipseşte nimic :
orez ai, făină ai, borcanul ăsta e plin cu miere.

Zgripţuroiul, plin de sine, a început să rîdă :

— Aşa e ! N-are de ce să-i pară rău că s-a măritat cu mine.

Cumnată-mea i-a luat vorba din gură :

— Am auzit că ai puteri foarte mari. Nu vrei să-mi
arăţi şi mie ce poţi ?

Zgripţuroiul s-a umflat şi mai mult în pene şi pe loc s-a învoit. S-a mişcat o dată şi s-a prefăcut într-un tigru fioros. Tigrul şi-a mişcat capul şi s-a prefăcut într-un leu ameninţător. Cît ai clipi din ochi, leul s-a prefăcut într-un şarpe gros cît un butoi; avea capul în peşteră şi coada, lungă de vreo treizeci de metri îi ieşea afară. Văzînd aceasta, cumnată-mea a spus :

— Cumnate, văd că poţi să te prefaci numai în animale
mari. N-ai putea să te prefaci într-o muscă care să intre
în borcan să mănînce miere ?

Nici n-a terminat bine de spus, că şarpele s-a prefăcut într-o muscă verde care, bîzîind, a intrat în

borcanul cu miere. Cumnată-mea s-a repezit şi a pus capacul la borcan. Musca a început să se zbată în miere, dar n-a mai putut ieşi.

Cumnată-mea a spus :

— Zgripţuroiule, zgripţuroiule, asta e pedeapsa ce
ţi-am pregătit-o.

Apoi a luat-o pe soră-mea de mînă şi s-au întors acasă. Auzind şi ultima poveste, zîna s-a bucurat şi a spus :

— Pe muntele Ţin sînt multe femei deştepte. E luna
februarie şi trebuie să înflorească florile.

Apoi şi-a mişcat evantaiul şi tot muntele s-a înroşit de atîtea flori care străluceau de-ţi luau ochii. Cei trei copii s-au minunat văzînd atîtea flori şi pe crengile uscate, şi-n crăpăturile stîncilor, şi-n pădurea de brazi, peste tot erau numai flori roşii şi proaspete. Şi-a cules fiecare cîte un buchet şi au plecat bucuroşi acasă.

Începînd de atunci, în fiecare an, în luna februarie, cînd zăpada încă nu s-a topit, copacii încă n-au înmugurit, pe muntele Ţin florile înfloresc colorînd cu roşeaţa lor stîncile şi apa din izvoare. Localnicii au numit acesie flori „bujori de munte”.

Repovestire de EUFROSINA DOROBANŢU

POVEŞTI FRANCEZE

Povestea Scufiţei Albe

A FOST ODATĂ o fetiţă care se îmbrăca numai în alb. Vara purta rochiţe de tulpan alb şi iarna purta o scufiţă albă, care-i şedea aşa de bine, încît pretutindeni i se spunea „Mica Scufiţă Albă”.

Copila era cea mai frumoasă fetiţă care se putea vedea. Avea faţa albă de crin, ochi de lumină şi un păr atît de bălai, că părea din praf de nea.

Ea locuia într-o ţară foarte friguroasă, unde o mare parte a anului cădea zăpada, cădea şi acoperea pămîntul, astfel în jurul casei micii Scufiţe Albe cîmpul era strălucitor de alb, tot aşa cum era faţa ei, rochia şi pantofii.

Într-o zi de iarnă, mama sa o chemă :

— Ia această sticlă de vin alb, acest frumos caltaboş alb, şi jimbla asta şi du-le tatălui tău, care lucrează pe deal.

Apoi o sfătui :

— Dar nu întîrzia pe drum, să nu cadă zăpadă multă şi să nu te cuprindă frigul.

— Da, mamă, promise mica Scufiţă Albă.

Îşi puse îndată mănuşile de lînă albe şi cum era foarte frig, încălţă cizme care-i treceau de genunchi. Apoi aşeză într-un coş sticla de vin, caltaboşul, pîinea proaspătă şi se pregăti de plecare. Cîinele Scufiţei, care urmărise cu coada ochiului toate aceste pregătiri şi se bucura să se plimbe, se repezi spre uşă. Era un dulău alb tot, care se numea Viteaz, căci pe cît era de bun, tot atît era de curajos.

Dar mica Scufiţa Albă crezu că Viteaz poftise la cîrnat şi împingînd cîinele, trase fuga uşa după ea şi

ieşi singură. Era foarte frig. Zăpada acoperea încet pîrtia ; dar se mai vedeau încă urme de paşi. De altminteri, niţel mai departe se afla casa doamnei Prună, a doamnei Măr, apoi a doamnei Gospodină, şi, în fine, şantierul unde lucra tatăl ei.

Deci Scufiţa Albă mergea veselă pe cîmp. Era pretutindeni alb. Cerul, zăpada, şi copila noastră. „Ce frumos este, gîndea fetiţa, cît mi-ar place să mă joc cu zăpada şi să alerg pe cîmpie, decît să mă lupt cu drumul ! Ei da, mama nu mi-a dat voie să întîrzii... Oare aş face vreun rău dacă m-aş juca niţel ? Pe urmă o iau repede, să cîştig timpul pierdut...” Şi cum mica Scufiţă tocmai ocolise dealul şi nu mai putea fi văzută din casă, sări veselă şanţul care mărginea drumul şi se repezi în cîmpia albă. Începu să alerge, arunca zăpada sus în slavă şi iar o aduna şi o spulbera în jocul ei minunat.

,,Ce amuzant ar fi, gîndi ea, să fac un om de zăpadă !”

Puse jos coşul şi începu să adune zăpadă. După ce rostogoli un bulgăre mare, alb, îi puse deasupra un altul, mic, drept cap, şi cu degetul desenă ochii, nasul, gura. Timpul zbura pe nesimţite. Se lăsase tot mai mult frigul, dar Scufiţa Albă ostenise şi de atîta joc îi era toarte cald.Hotărî să se odihnească o clipă şi mulţumită se aşeză pe coşuleţ, în faţa omului de zăpadă. Niciodată fetiţa nu se luptase cu atîta zăpadă şi se simţea foarte obosită. Ochii i se închideau fără să vrea, membrele le simţea moi, parcă amorţite de o dulce somnolenţă care-o cuprindea încetul cu încetul.

„Ce bine e, se gîndi ea...” Şi, fără să ştie cum, Scufiţa Albă adormi.

Dar cît timp o furase somnul, zăpada căzu fără întrerupere.

Mica Scufiţă Albă nu se deşteptă aşa curînd şi zăpada, care n-o vedea pe Scufiţă, fiindcă era tot albă, continuă să o acopere. Fulgii coborau din cer în

vîrtejuri grăbite. Acoperiră omul de zăpadă şi pe Scufiţa Albă o scufundă într-un troian adînc. Mai întîi pînă la glezne, apoi pînă la genunchi, apoi pînă la mijloc. Apoi avu zăpadă pînă la bărbie, apoi peste cap... şi biata Scufiţă Albă dormea mereu...

Tocmai atunci tatăl fetiţei se întoarse acasă. Era foarte supărat.

— De ce nu mi-ai trimis mîncarea ? întrebă el pe nevasta sa, mi-a fost foarte foame şi pe frigul ăsta nu e bine să stai nemîncat.

— Scufiţa Albă nu ţi-a adus mîncarea ? se îngrijoră femeia. Este mult de cînd a plecat şi credeam că se întoarce cu tine.

— Scufiţa Albă ? zise tatăl mirat, nici n-am văzut-o.

Deodată mama simţi o mare îngrijorare.

— Dacă n-ai văzut-o este că i s-a întîmplat o nenorocire micuţei mele, strigă ea.

Tatăl se simţi tot atît de înspăimîntat.

— Haidem s-o căutăm, spuse el. Nu poate fi departe.

Şi, cum se lăsase noaptea, bieţii părinţi luară fiecare cîte un felinar şi porniră în căutarea copilei lor. Ajunse la casa doamnei Prună.

— Toc-toc-toc ! Doamnă Prună, nu cumva aţi văzut pe mica Scufiţă Albă ?

— Nicidecum, răspunse doamna Prună, poate este la doamna Măr, care are dulceţuri aşa de bune...

Plini de speranţă, părinţii se duseră mai departe.

— Dring-dring-dring ! Doamnă Măr, nu aţi văzut pe Scufiţa noastră ?

— Nu, prietenilor, răspunse doamna Măr, dar poate s-a refugiat la doamna Gospodina, care are trei pisoiaşi.

Un pic liniştiţi, amărîţi, plecară mai departe.

— Oh ! Eh ! Ih ! Eh, doamnă Gospodina, nu cumva aţi văzut pe mica Scufiţă Albă ?

— Nici măcar urmele nu i le-am văzut, a răspuns ea. Poate s-o fi dus în sat să-şi cumpere ceva panglici.

Dar nici în sat, nici la şantier, nimeni nu o văzuse pe Scufiţa Albă.

De data aceasta, bieţii oameni, neştiind încotro s-o ia, începură să alerge pe cîmp, chemînd din toate puterile :

— Mică Scufiţa Albă, mică Scufiţa Albă, unde eşti ?

Dar nici ecoul nu le răspundea, şi noaptea era atît de întunecată, că nu se putea vedea nimic.

După ce au chemat şi căutat în zadar, se înapoiară amărîţi. Viteaz care rămăsese acasă, văzu după feţele lor întristate că mica Scufiţă era tot pierdută.

Începu să schelălăie dureros.

— Taci, Viteaz, zise mama.

Dar Viteaz se văicărea şi mai rău şi trăgea de fusta femeii spre uşă.

— Ce vrei, Viteaz ?

Cîinele avu un lătrat hotărît şi împinse uşa.

— Vrei să ieşi ? se miră femeia, pe timpul ăsta ?

Dar Viteaz avea ideea lui şi continua să alerge de la uşă la femeie, trăgînd-o de fustă. Femeia se lăsă dusă afară.

Zăpada cernea deasă şi vîntul şuiera vijelios, dar Viteaz nu se sinchisea. După ce şovăi asupra direcţiei, o luă pe potecă şi alergă amişunînd.

După ce ocoli dealul, sări şanţul, se repezi în cîmpie şi începu să miroasă iar în dreapta şi în stînga. În sfîrşit, se opri şi începu să rîcîie zăpada cu labele de dinainte şi să o zvîrle la o parte. Din cînd în cînd se oprea, lătra ca de veste bună şi relua şi mai cu foc munca. Dădu curînd la iveală o mică scufiţă albă, apoi mănuşile de lînă albă şi biata fată le apăru îngheţată şi nemişcată. Degeaba Viteaz îi lingea faţa, Scufiţa nu se încălzea, ci dimpotrivă lui Viteaz parcă îi îngheţa

limba.

Văzînd aceasta, mama se duse acasă şi aprinse în soba din bucătărie focul. Acolo stătu fetiţa trei zile şi trei nopţi. Abia atunci se topi gheaţa care o înconjura şi mica Scufiţă Albă strănută şi astfel mama înţelese că fetiţa ei era vie.

Mica Scufiţă Albă se alese cu un guturai zdravăn, care de altfel reveni în fiecare an, fără îndoială ca să-i amintească fetei că neascultarea este întotdeauna pedepsită. Cît despre Viteaz, ca să-l recompenseze pentru agerimea şi curajul său, părinţii îi cumpărară o pulpă de berbec. Fu atît de mulţumit, că o mîncă toată, cu os cu tot !

Repovestire de MARICA DAIA-BĂLĂCEANU

Povestea Scufiţei Verzi

A FOST ODATĂ o fetiţă care era îmbrăcată toată în verde. Avea rochiţă, pantofi, ciorapi verzi, dar mai ales o frumuseţe de boneţel verde, care-i şedea aşa de bine, încît pe unde se ducea, i se spunea „Scufiţa Verde”.

Ea locuia într-o ţară unde erau o mulţime de păşuni verzi, mulţi copaci verzi şi o mare întinsă verde, care înainta şi se retrăgea după fluxul şi refluxul ei.

În fiecare zi mica Scufiţă Verde se ducea să se joace la marginea mării. Ea purta un coşulet legat de gît cu o panglică verde şi se distra strîngînd în el scoici.

Dar într-o zi se plictisi de acest joc şi-i veni poftă să meargă să pescuiască peşte de pe stînca plină de muşchi verde care ieşea din mare.

Mămica ei nu-i dăduse voie să se caţere pe stîncă, fiind un lucru primejdios.

Cînd era marea retrasă, se putea ajunge pînă acolo pe jos, dar cînd fluxul aducea marea, apa înconjura stînca din toate părţile, ba chiar adesea o şi acoperea în întregime.

Deci Scufiţa Verde nu avea voie să se ducă acolo, numai că Scufiţa noastră, fiind foarte întreprinzătoare, nu era nici fricoasă, nici sfioasă.

„N-am decît să-mi scot pantofii şi şosetele, ca să nu le ud”, gîndi ca şi o să trec uşor pînă acolo. Aşa făcu precum spusese. Dar cînd fu să coboare apoi de pe stîncă, băgă de seamă că marea înaintase mai mult decît se gîndise ea, şi apa în acel loc devenise foarte adîncă.

„O să încerc pe partea cealaltă”, îşi spuse fetiţa,

care nu se zăpăci pentru atîta lucru. Într-adevăr, în partea aceea apa nu-i ajungea decît pînă la jumătatea picioarelor. Dar pe măsură ce înainta pămîntul se scufunda, parcă şi apa creştea. Fetiţa fu nevoită să se întoarcă pe stîncă.

Mai încercă şi pe altă latură, dar tot fără succes. În ăst timp, marea creştea, creştea, şi nici gînd să se mai întoarcă biata Scufiţă Verde pe plajă. Plină de necaz, îşi spuse : „Ce lipsită de noroc sînt ! Iată-mă aci prizonieră. Trebuie acu să aştept să scadă marea. N-o să ajung acasă pentru cină. Vai, ce prostie! Da, ce prostie am făcut!...”

Şi mica Scufiţă Verde privea cu năduf peştii argintii care se jucau în jurul stîncii. Nu-i mai găsea deloc frumoşi. Cu cît marea creştea, fetiţa urca tot mai sus pe stîncă, şi pînă la urmă ajunse pe vîrful ei...

Dar marea creştea, creştea mereu.

„Desigur că nu e aşa grav, murmură Scufiţa Verde speriată... Ba nu... Totuşi marea ar trebui să se retragă, căci nu acoperă această stîncă decît în zilele cu flux foarte mare.”

Şi copila începu să tremure... Nu era oare septembrie, în plin echinox ?... Şi atunci o cuprinse frica. Începu să fluture braţele cît mai sus şi strigă : „Ajutor !” Iar zgomotul valurilor îi acoperi glasul... De altminteri, nici o barcă nu se afla în împrejurimi ca să-i vină în ajutor, şi nimeni n-o putea zări de pe plajă : costumul ei verde se confunda cu stîncile acoperite de muşchi verde şi marea verzuie.

Striga mereu : „Ajutor ! Ajutor !”

Ţipă multă, multă vreme, pînă cînd apa îi ajunse pînă la genunchi.

Atunci un val o şterse de pe stîncă şi o aruncă în mare, cu rochia sa verde, cu mica ei scufiţă verde, cu ghetuţele şi ciorăpeii ei verzi.

Îndată ce copila căzu în apă, se transformă într-un în-cîntător peşte la fel ca aceia care înotau în jurul

stîncii, dar, în loc să fie argintiu, era verde, verde ca marea şi ca smaraldul. Se povesteşte, de atunci, că cine se duce la miez de noapte pe acea stîncă, atunci cînd e lună plină, zăreşte un mic peşte verde care rătăceşte fără încetare prin valuri.

MARICA DAIA-BĂLĂCEANU

POVEŞTI LITUANIENE

Legenda chihlimbarului

ÎN VREMEA DE DEMULT, Marea părea împreunată cu cerul, aşa fel încît din afund albastru spuma valurilor suia către înalt — făcînd boltă şi nori.

Bărbaţii de pe întinderea ţărmurilor se îndeletniceau cu pescuitul. În bărci, care lunecau ca suveicile, ei călăreau peste valurile înalte, îşi aruncau năvoadele şi se osteneau trăgîndu-le la mal, aşa cum se îngreuiau de peşte. Tare le era dragă marea şi, nopţile, cînd trebuia să mîie în case, li se părea că acoperişurile îi apasă pe creştete. Lăsau anume uşile deschise ca să privească frămîntarea apei şi să asculte foşnetul, care le făcea somnul plăcut şi legănat.

Pescarii aceştia cu femeile şi copiii lor nu rîvneau straie bogate şi nici nu aveau vreun îndemn către traiul în huzur. Găseau îndestulare pentru ochii şi inimile lor în boarea mării şi în nisipul presărat cu flori felurite, toate cu frunzele groase, pufoase şi înmiresmate.

În mulţimea oamenilor, între pescarii vestiţi, se afla unul care în tinereţele lui atît de iscusit fusese încît se scorniseră despre el fel şi fel de poveşti. Acum, dacă trecuseră ani şi puterea prinsese a-i scăpata, trăia pe lîngă casă, îndemnînd cu priceperea şi sfatul pe cei doi feciori — voinici şi isteţi. Bătrînul mormăia deseori nemulţumit. Nu putea înţelege cum feciorii lui care crescuseră în leagănul bărcii se îndepărtaseră de apă şi de îndeletnicirea pescuitului.

Merseseră ei de cîteva ori la tîrgurile depărtate, să vîndă peştele ce prisosea şi pe negîndite gîndurile şi inimile le fuseseră prinse de lăcomia banului, de jind după bogăţie şi trai lenevos.

Se dovedeau iscusiţi să se tîrguiască, să se tocmească, şi cînd veneau cu cîştigul, parcă se îngrăşau, numărînd banii.

Bătrînul nu-şi ascundea înciudarea, dar era prea tîrziu ca să-şi abată feciorii de la calea negoţului pe care porniseră ei cu tot dinadinsul.

Bătrînul şi puţintica lui soaţă, pe care acelaşi venin al supărării o făcea să scadă-n putere, se înviorau de bucurie numai privind-o pe Egly — singura lor fată, mezina. Băgau de seamă cum sub ochii lor ea înflorea şi se învolta.

Egly era floarea de care se minunau şi nu le venea a crede. Umbletul ei era o plutire, iar cîntecul, cu care îşi însoţea paşii, ca ţipătul de bucurie al pescăruşilor. Le plăcea părinţilor şi felul de a fi al codanei. Era neînfricată şi neînduplecată în vrerile ei. Semăna bătrînului ei tată, se arăta dîrză şi se vădea îndrăgostită de apă. Ca o zvîrlugă se arunca în valuri şi chiar pe furtună îi plăcea să se bată cu vîrtejurile şi cu duruitoarele cele înalte.

S-au bucurat bătrînii cînd au aflat că merge vestea despre frumuseţea Eglyei şi despre felul ei de a fi şi anume că nimeni nu i-ar putea porunci dacă ei nu i pe plac.

Fraţii se arătau însă înciudaţi de faima ce-o dobîndea mezina. Căutau s-o dojenească şi s-o îndrume, după cum socoteau ei că ar fi înţelept şi bine.

Egly se încumeta să se ridice împotriva lor.

— Nu vezi că ai să ajungi de rîsul lumii ! spunea cel mai vîrstnic. Tu nu te porţi ca celelalte fete, care stau la trebuirile casei şi aşteaptă un noroc să se mărite.

— Te cred oamenii o sălbăticiune, o sărită din minţi. Ai peţitori care vin de departe, vin cu avere, iară tu fugi şi te ascunzi.

— Nu vreau să mă mărit decît cu acela pe care-l

voi alege eu !

— Lăsaţi-o, băieţi, grăia tatăl ori mama. Copila îi prea tînără, vrea să zburde. Are să se mărite ea cînd i-o fi careva drag.

— Ce, trebuie să-i fie drag ? La avere nu se gîndeşte ? Traiului îmbelşugat îi dă ea cu piciorul ? se supărară ei.

— Da, aşa e ! Aş vrea să fiu băiat şi să mă asemăn cu tata. Eu nu fac negustorie !

Ca să n-o chelfănească fraţii, dîndu-i ghionturi sau zmulgîndu-i cozile lungi ca nişte frîie, Egly fugea şi nu găsea loc mai bun să se ascundă decît după valurile cele înalte ale apei.

La puţinii ani pe care-i avea fata, pricepea care ar fi planul fraţilor ei. Îi şi auzise vorbind :

— Nu trebuie s-o lăsăm să-şi facă mendrele.

— Cu ea nu merge decît dacă folosim un şiretlic. Dacă facem tîrgul cu un mare bogătan, i-o dăm şi ne căpătuim şi noi. Să ne prefacem aşa cît o fi trebuinţă, s-o lăsăm să zburde; nici să nu ne bănuiască planurile.

— Egly, se gudurară ei, nu vrei, surioară scumpă, să te luăm la o plimbare, să vezi şi tu tîrgul ?

— Nu vreau ! Nu mă ademeniţi ! Nu poate fi mai frumos ca aici la noi, nu pot trăi departe de mare.

Se dumiriră fraţii că nici cu binele şi cu dulceaţa vorbelor nu ies la capăt cu Egly şi se prefăcură că n-o mai iau în seamă.

Înciudarea lor însă crescu astfel încît întrecu răbdarea ce voiau să i-o arate.

Se înteţeau peţitorii, care de care mai înţoliţi şi mai poleiţi, arătînd că vor s-o aibă mireasă pe Egly, primind-o de la fraţii ei, chiar de ar fi fost să le-o plătească în bani grei de aur.

Părinţii ţineau partea fetei, dar se mirau cum de nu-i pe placul ei nici un fecior din cei ce veneau şi plecau bosumflaţi.

— Egly, fata noastră, ai îndrăgit poale vreun năz-

drăvan ?

— N-am îndrăgit pe nimeni, dar eu am să mi-l aleg pe cel căruia să-i fiu soţie. Nu vreau să mă vîndă ca peştele ce-l descarcă ei din năvoade.

Rîzînd îmbujorată de-i făcea şi pe bătrîni să zîmbească, văzînd-o atît de năstruşnică, drept ca mînzocii ce nu cunosc hamul, o priveau cum fuge către marea care-i era atîta de dragă.

Ca floarea cea înrourată se înviora cînd venea boarea spre ea.

Îşi zvîrlea straiele pe nisipul cel cald şi ca o mreană de aur ţîşnea, spărgînd valurile.

În una din zile, după ce tocmai aşa vorbise şi aşa se purtase cu părinţii pe care-i iubea, fugise la mare. A înotat, s-a lăsat dusă ca pe braţe şi s-a simţit legănată.

Numai o înviforare de vînturi a scos-o pe mal... A dat Egly fuga la straiele ei şi, cînd să le ia, a rămas stană de piatră, cuprinsă de uluire şi de mirare.

Pe straiele ei stătea încolăcit un şarpe uriaş, un şarpe cu solzi şi cu ochi albaştri ca ai florilor de pe întinsele nisipuri.

— Şarpe frumos, dă-mi straiele ! se rugă Egly ruşinată de goliciunea trupului ei.

— Egly, priveşte-mă bine, te am dragă de multă vreme !

— Un şarpe îndrăgostit ? rîse Egly.

— Am luat chip de şarpe că numai aşa pot ieşi pe pămînt. Sînt stăpînul adîncului mării.

— Dă-mi straiele! stăruia Egly, cu privirile furate de luminile albastre ale ochilor şarpelui.

— Îţi dau straiele dacă îmi făgăduieşti că ai să te măriţi cu mine.

— Să mă mărit cu tine ? îngăimă fata şi deodată în inima ei pîlpîi o simţire ciudată.

Îi era drag şarpele ? Ce se întîmplase ? Altă fată s-ar fi temut, s-ar fi îndepărtat.

Ea acum, cînd aflase că şarpele era stăpînul mării, ştia că dintotdeauna iubise apa şi îl iubise pe el fără să-i vadă înfăţişarea.

— Egly, cînd vom intra în apă, voi lepăda îmbrăcămintea de şarpe şi vom fi fericiţi amîndoi. Ca să nu crezi că te silesc, îţi dau răgaz de gîndire un an.

— Nu ! Nu ! hotărî Egly. Un an e prea mult. Acum e primăvară... Cînd va fi cea mai lungă zi de vară, voi veni aici şi-ţi voi da răspuns.

De la această întîmplare, Egly se arăta furată de gînduri. Fără de vrere rămînea dusă cu ochii spre depărtări şi se putea ghici că este vreo întîmplare la mijloc.

Părinţilor nu le putea spune. Ar fi crezut-o cu mintea zburată şi tare s-ar fi întristat. De fraţi se temea ca şi cum ar fi stat în puterea lor să ghicească ascunzişul inimii ei.

Se pomenea gîndindu-se mereu la adîncul acelor ochi albaştri ca piatra cea scumpă şi se întreba cum o fi oare chipul lui cel adevărat, cînd se vor afla în adîncul apei ? Şi palatul oare unde-i era ? Cum arăta ? Are s-o poarte în preumblare mereu printre dealurile şi vîlcelele deschise de valuri ?

Se ducea Egly în fiecare zi la mare, intra spintecînd ţesutul cel străveziu al apei şi părea să-l caute pe acel stăpîn, care-i spusese că o îndrăgise de multă vreme. Stătea apoi cuibărită în nisipul cel cald şi se lăsa în voia gîndurilor. Ştia că plecările şi întoarcerile ei acasă erau privegheate de cei doi fraţi, se cutremura presimţind că ei uneltesc ceva.

Chiar în preziua care era hotărîtă ca Egly să meargă şi să-l aştepte pe ţărm pe acela pe care şi-l alesese, se pomeni că dis-de-dimineaţă, fraţii ei, cînd au dat să iasă din casă au răsucit cheia în uşă şi au închis-o pe Egly alături de taică-su şi maică-sa.

Se întîmplase să fie chiar ziua pe care ei o aleseseră să împlinească ceea ce purtau în planurile lor haine şi anume, tîrgul în care s-o precupeţească chiar pe sora lor Egly.

Bănuiau că sora lor urzeşte oarecare taină şi ca să n-o scape din ghearele lor, grăbiseră sorocul unui tîrg nelegiuit.

Căruţa şi caii gătiţi cu cordele şi flori, în toi de noapte, aveau s-o ducă pe Egly, care înfăşurată în pînzeturi ori cît se va zbate, nu le va scăpa şi oricît ar striga nu va fi auzită, palmele lor mari acoperindu-i gura.

Egly, neînfricata Egly bănui îndată că o aşteaptă primejdie mare. Nu ştia de pregătirile ce le făceau fraţii ei, ca s-o ducă plocon unui negustor pîntecos, care se lăudase că are s-o plătească fraţilor, cîntărind-o în aur. Dacă încuiaseră uşa şi-o zălogiseră nu era de-a bună.

Se zbătea ca pasărea-n colivie, bătea cu pumnii în uşă şi-n pereţi, plîngea şi se văicărea. Pe de o parte se gîndea că fraţii vor da-o cui nu-i va place şi pe de altă parte ştia că stăpînul mării va aştepta-o şi că dacă ea nu va fi pe ţărm nu-l va mai vedea niciodată.

Părinţii ştiau şi nu ştiau pricina durerii care-o nimicea, dar bănuind că nu degeaba se sfarmă aşa, se zbăteau şi plîngeau alături de ea. Numai într-un tîrziu, cînd credeau că nimica nu-i de făcut, bătrînul se pomeni fript de o aducere aminte. Cîndva, demult, el dosise o cheie, singura care se potrivea lacătului mare cît o lopată, gîndind că odată şi odată i-ar putea fi de folosinţă. Acum scociora cu gîndul să afle unde-o pusese. S-a luminat de bucurie cînd şi-a amintit unde-o pusese. Îngropase cheia la piciorul patului. În pămînt bine bătătorit.

— Egly, ia un cuţit şi caută unde-ţi arăt.

Nu pricepea ce voia taică-su, dar ştia că-i dorea binele şi începu cu zor mare să desfunde pămîntul

întărit ca piatra.

Cînd găsi cheia, înflori de bucurie, şi mergînd de la maică-sa la taică-su, le spuse :

— Rămîneţi cu sănătate şi să ştiţi că am să mă întorc
să vă văd.

Ea o zbughi pe uşă şi bătrînii clătinau capetele temători să nu dea de vreun amar şi de vreo hainie.

Egly, negătită, cu cozile neîmpletite cu flori cum ar fi vrut, cu lacrimile neuscate pe obraji, a dat fuga către ţărm, că venise ceasul să-i dea răspuns stăpînului mării.

Soarele era în cumpăna cerului şi Egly a aşezat, într-un loc însemnat, sub o piatră pe care o ştia bine înţinată, cheia pe care uitase s-o lase acasă. Inima îi bătea încă speriată şi ostenită.

Îndată s-a ivit între valuri un fecior prea mîndru la înfăţişare care după ochii albaştri strălucitori îi aducea aminte de şarpele cu care vorbise, care-i spusese că o are dragă şi că aşteaptă să-i audă răspunsul.

— Bine ai venit, Egly ! De ce eşti plînsă şi tristă ? Chiar de-mi dai veste de supărare nu vei avea nici un rău de la mine.

— Nu... Tu eşti cu adevărat stăpînul mării ?

— Aşa precum ţi-am spus.

— Nu-ţi dau veste de supărare, am venit ca să-ţi fiu mireasă.

— Vino către mine, o chemă el.

Fata se aruncă în valuri şi ţinea ochii aţintiţi către feciorul care-i grăia atîta de blînd, gîndind că el luase chip de şarpe numai ca să-i încerce neînfricarea şi să-i cunoască tăria dragostei pentru împărăţia apei.

A pornit Egly ţinută de mîna voinicului şi treceau amîn-doi prin apă ca printr-o perdea ce se desfăcea. Au ajuns la un palat prea strălucitor şi uşile lui s-au deschis îndată. Cuprindea palatul toată întinderea

străfundului mării. Avea pereţii din cleştar care uneori strălucea auriu ca fagurele încărcat de miere şi alteori părea să cuprindă în miezul lui, roşu,verdele şi galbenul frunzişului pădurilor din toamne tîrzii. Prin străveziul cleştar se vedeau toate minunăţiile cuprinse în apă şi se vedeau corăbiile care treceau ca norii în depărtare de zare.

În preajma palatului se aflau grădini cu flori neînchipuit de frumoase şi se aflau păduri care semănau cu cele pe care Egly, în copilărie, le văzuse, departe de ţărmul unde locuiau ei, dar colindase cu taică-su care-o ducea cu barca pînă acolo.

Copacii din pădurile de pe fundul apei îşi mişcau ramurile ca degetele de la mîinile oamenilor şi florile se închideau şi deschideau ca şi cum ar fi vrut să vorbească.

Treceau uşor anii şi alături de soţul ei Egly zburda şi se bucura, întrecîndu-se în rîs, la cîntec şi la fugă cu cei trei copii pe care-i avea. Parcă nici ei nu-i venea a crede cînd îşi vedea băieţii mai răsăriţi, sprinteni şi isteţi şi pe fata, mezina frumoasă ca o zînă, dar încă mititică.

Cu gîndul la pădurile unde se plimbase cînd era de-o şchioapă, Egly îşi numise băieţii : pe cel mare de tot Stejărel, pe al doilea Frasin, iar fetei îi spunea Brăduţa.

În inima Eglyei rămăsese ca un strop de rană amintirea lumii în care trăise. Se pomenea deseori gîndindu-se la toate ale lumii care-i păreau că le văzuse într-o visare, de parcă nici nu fuseseră aievea.

— Ce se petrece oare acolo, sus ? se pomenea ea între-bîndu-se. Oare pescarii tot aşa merg cu bărcile, petrecuţi de pe val pe val ? Dar bătrînii mei părinţi ?

Nu găsea răspuns la întrebările ei şi după ce mai trecu iar o bucată de timp, parcă n-o mai bucura peste măsuri plimbările ei, unele prin palat, altele prin apă, cu alai de peşti zburători, care făceau fel şi chip de

năzdrăvănii s-o vadă rîzînd, s-o audă cîntînd.

Nu mai părea Egly atît de înveselită, nici de zvăpăiată, copiilor ei, care se lăudau între ei că scoicile le lăsau în palme mărgăritare care de care mai frumoase.

Norul de întristare al Eglyei nu putea să nu fie băgat în seamă de soţul, care-o îndrăgea tot mai tare.

— Ei, ce ai Egly ? Ce nour acoperă frumosul tău chip ? Nu mai ciripeşti a necurmată bucurie aşa precum obişnuieşti !

— Cum să-ţi spun, iubitul meu soţ. Teamă am că te voi supăra.

— Care ţi-e dorinţa ? Spune-mi adevărul şi eu n-am să mă supăr.

— Poate că n-ai să mă crezi, dară m-a cuprins un dor şi un alean. Un dor şi un alean după lumea în care am trăit, pînă ţi-am devenit soţie şi împărăteasă a apei.

Mă gîndesc tot mai des la bătrînii mei părinţi. Aş vrea să-i mai văd. Le-am făgăduit că am să mă întorc într-o bună zi, ca să nu se prăpădească fără a şti că eu sînt fericită. Vreau să-mi vadă şi pruncii.

— Egly, părinţii tăi trăiesc. Nu ţi-am spus că ei vin adesea pe ţărm şi parcă te caută şi te aşteaptă. M-am ferit să afli că şi ei te doresc de teamă să nu te cuprindă şi pe tine aleanul. Acum însă, dacă dorinţa aceasta te încinge şi nu-ţi iasă tihna, eu îţi voi împlini-o. Să ştii însă că întoarcerea ta în lume e însoţită de primejdii...

Au hotărît ziua în care Egly şi cu cei trei copii să se întoarcă între oameni. Au făcut pregătiri ca pentru un drum lung şi au pus în cutii pietre nestemate pe care să le ducă în dar părinţilor şi au ales cele mai mîndre straie pentru copii şi pentru Egly.

Seara, înainte de plecarea ce trebuia să înceapă-n zori, stăpînul mării a tăinuit îndelung cu soţia lui.

— Egly, nu te temi de fraţii care ţi-au vrut răul ?

— Nu mă mai tem acum, cred că au altă minte şi că nu au îmbătrînit degeaba.

— N-au îmbătrinit, sînt în puterea vîrstei.

— Cum să mă tem de ei, cînd eu sînt împărăteasa mării şi tu atît de puternic şi atîta de viteaz ?

— A venit ceasul să mă destăinui, Egly. Puterea şi vitejia mi-o pot dovedi numai în împărăţia apei. Dacă ies pe ţărm trebuie să iau chip de şarpe şi puterea mea e mai prejos decît a oamenilor.

— Nu, nu se poate. Nu voi întîmpina nici-o primejdie.

— Poate! se arătă înduplecat stăpînul mării. Şi, de se va întîmpla totuşi să te afli în vreo primejdie, aleargă către mare, strigă-mă de trei ori. Numele meu, necunoscut de oameni, este Juraky...

Mă strigi de trei ori cu numele pe care să nu-l spui nimănui şi, cu pruncii noştri, să te arunci în valuri. Eu voi veni într-o clipă.

...S-au despărţit Egly cu copiii de soţul ei şi tatăl lor, avînd inimile strînse de durere, pe care şi-o ascundeau cu atîta mai mult cu cît ştiau că se vor revedea în mare grabă.

Bucurie şi petrecere a stîrnit întoarcerea Eglyei cu cei trei copii printre oameni. Părinţii lăcrimau de fericire, fraţii, ca şi alţii, păreau uluiţi mai ales de bogăţia veştmintelor şi de frumuseţea şi scumpetea darurilor ce le adusese Egly şi pe care le împărţea cu dărnicie.

Egly era frumoasă şi tînără ca în ziua în care plecase, iar copiii să te tot uiţi la ei.

De-o întrebau unii sau alţii pe Egly care-i e soţul, căuta să schimbe vorba şi se grăbea ea să întrebe de una sau alta.

Copiii însă spuneau că locuiesc în palat de

cleştar şi tatăl lor este împărat. Mai mult nu aflau, cei iscoditori nici de la ei.

Egly socotea că ceea ce vorbise ea în taină cu soţul ei copiii nici nu ştiau. De unde să bănuiască că neadormiţii prunci ştiau toată taina...

Egly zăbovea pe lîngă părinţi şi ca să-i facă să uite lunga despărţire le cînta, le povestea fel de fel şi rîdeau împreună.

Fraţii ei, oameni în putere, o încercau cu vorbe dulcege.

— Egly, rămîi cu noi. Să vie şi soţul tău... Dacă-i bogat să facem laolaltă negustorie...

— Soţul meu nu poate face negustorie.

— Te înduri tu să pleci şi să-ţi laşi părinţii ? Uite copiii cît de bucuroşi sînt ! Rîd şi aleargă. În ţara unde locuieşti tu nu sînt fluturi şi păsări care să zboare ? De ce-s atîta de uimiţi şi de jinduiţi după joacă ?

— În ţara noastră sînt minunăţii mai multe, mai neobişnuite, dar aşa sînt copiii. Îi las să zburde, că mai mult de trei zile nu putem zăbovi.

Părinţii lăcrimau, dar nu se arătau atîta de întristaţi văzînd-o pe Egly fericită şi cu copii atît de frumoşi.

Fraţii ridicau din umeri şi mormăiau că n-au înţelegere pentru o astfel de purtare.

— Vom veni mereu să vă vedem.

— Ei, tot mai bine ar fi să ne strîngem laolaltă ! grăiau cu un fel de părere de bine ticluită, ca să ascundă sămînţa răului pe care o cloceau, fraţii.

Fraţii Eglyei altfel vorbeau între ei :

— Ascunde, ticăloasa, o taină. Ea îi bogată, împărătească, şi nouă ne scoate ochii cu cîteva daruri.

— Să-i aflăm taina, asta-i!

— Cum o fi împăratul ? Dacă-l junghiem, Egly, vrînd-nevrînd, are să vie aici cu toate bogăţiile.

— Cum să-l ucidem, dacă nu-l ştim şi nu-i

cunoaştem puterea ?
— Să ispitim copiii ?
— Că bine zici, ei n-or fi atîta de şireţi.
— Numai să aibă ce să ne spuie.
Trei zile aveau răgaz şi-n cele trei zile ei se hotărîseră să afle taina.
Îndată au mers la Egly.
— Soră dragă, lasă-l pe băiatul cel mare, pe Stejărel, să meargă cu noi la scos năvoadele din apă.
— Lasă-mă, mamă ! se ruga şi băiatul.
Egly n-a vrut să strice plăcerea copilului şi s-a învoit.
Unchiaşii se întreceau mîngîindu-l şi răsfăţîndu-l. Îi făgăduiau fluturi asemănători florilor şi păsări asemeni fluturilor, dar mai cu seamă căutau să-l ispitească.
— Pari un băiat puternic, viteaz... aşa e şi taică-tu ?
— Tata e mai viteaz şi mai neînfricat!
— Apoi, bine, te credem, dară ce ne mai spui despre el?
— Ce să vă spun ?
— Are oştire? Unde vă întîlniţi cu el ca să mergeţi
către împărăţia ce ziceaţi c-o aveţi ?
— Mama noastră ştie, eu vreau să văd mrejele cu peşte.
— Altădată ! se îmbufnară unchiaşii şi se întoarseră cu băiatul acasă.
— Mîine îl plimbăm pe Frasin ! spuseră ei. Ieri am aflat că năvoadele erau goale şi ne-am întors, acu au să fie pline. Are ce vedea băiatul.
La preumblarea cu Frasin au început cu vorbele lor mincinoase :
— Tu, Frasin, eşti mai deştept decît fratele tău. Ţie o să-ţi dăm un vilog să prinzi singur peşte.
— Ce bine-mi pare ! se bucură băiatul şi văzînd

unchii începură să-l încerce cu vorba.

— Care-i numele tatălui tău, măi băiete... Uite că maică-ta a uitat să ne spuie...

— Tata e împăratul Mării şi alt nume n-are.

— Cum o să-i daţi de ştire că vă întoarceţi ?

— Are tata putere să afle...

— Hm, nu eşti deştept cum te credeam, ce să mai fac atîta cale degeaba, ne întoarcem acasă.

Băieţii erau încă fragezi, cu puţintei ani, dar cu mintea bogată. Auziseră ei taina pe care tatăl lor o spusese mamei lor , dar cum era să-l dea de sminteală şi să-i primejduiască viaţa? Înţelegeau că unchii aceia poartă un gînd ascuns şi-o vrăjmăşie.

Egly îşi dădu îndată seama că fraţii ei uneltesc ceva. Pînă şi din privirile băieţilor văzu că-i ispitise şi că-i ademenise.

Se bizuia ea că pruncii nu cunosc taina şi bucuria de a-şi vedea părinţii şi de a reveni pe ţărmul pe care copilărise de acum se întuneca şi se risipea. Îi bătea inima împinsă de-o teamă şi abia aştepta să se întoarcă la soţul ei, în împărăţia apei.

A treia zi dis-de-dimineaţă, unul dintre unchi a luat-o pe Brăduţa în cîrcă şi a început să se joace.

— Vrei să mergi să vezi un cuib de pasăre cu puişori mici? O pasăre care cîntă şi are ochi de nestemate ?

— Vreau !

Jucîndu-se şi vorbind vrute-nevrute, se îndepărtă el cu fetiţa în spinare.

Celălalt unchi se prefăcu că fuge ca să-i ajungă.

— Brăduţa, să-ţi facem o coroniţă din flori ?

— Da, vreau !

— Brăduţa, în nisipul de pe malul mării se află pasărea cu puii cei mărunţei !

— Mergem ! Mergem ! striga copila, care nu ştia ce-i bine şi ce-i rău.

— Nu ţi-e dor de taică-tu ?

— Ba da !

— Ce folos, dacă nu ştii cum îl cheamă !

— Ba ştiu... ştiu... el i-a spus mamei... şi Brăduţa le povesti toate cele auzite, dar tot, fără să fi uitat nimic .

În vremea asta, Egly afla de la Stejărel şi Frasin, cei doi băieţi, cum îi ispitiseră unchii şi cum ei nu spuseseră ceea ce ştiau.

— Ce ştiţi voi ?

— Ştim că l-am auzit pe tata ce-ţi spunea, dar noi n-am dezvăluit taina.

Egly oftă bucuroasă şi în aceeaşi clipită se spăimîntă.

— Brăduţa...

Îşi luă băieţii de mînă şi alergă înspre ţărm, acolo unde îi spuseseră copiii că porniseră unchii.

Fugea Egly, fugea plîngînd şi hohotind.

Unchii, dacă au aflat ceea ce au voit să ştie, s-au dosit după o barcă şi au început să cheme cu glas schimbat, glas îndulcit şi subţire.

— Juraky !... Juraky !... Juraky !...

De trei ori au strigat şi stăpînul mării, văzîndu-şi copila între cei doi bărbaţi încruntaţi, n-a mai ţinut seama de nici o primejdie şi a ieşit pe ţărm prefăcut în şarpe.

N-a fost luptă înverşunată, luptă vitejească.

Juraky nu avea putere, aflîndu-se pe pămînt, şi cei doi răi îndată l-au căsăpit.

Cînd a ajuns Egly, soţul ei era prefăcut în bucăţi iară sîngele şiroia, înroşind nisipul.

S-a repezit Egly, a cules trupul lui Juraky şi aşa, cu cei trei prunci, s-a aruncat în valuri. Egly bocea de huiau întinderile ; ţipau şi copiii. Valurile se ridicau ca turbate şi plînsul şi ţipătul îl adunau în muget şi hăuire. Sălta apa cum saltă nisipul într-o sită. Era atîta zdruncin, atîta mînie, şi atîta durere, încît apa

părea că-şi sparge matca şi-şi rupe pînzele străvezii.

Egly îşi pierduse soţul, pruncii nu mai aveau părinte. Marea îşi pierduse stăpînul. Nu se mai pomenise atîta durere şi atîta răvăşire.

Deodată palatul de cleştar, palatul ce cuprindea întinsul străfundului mării, trozni din toate încheieturile şi îm-proşcînd în mii de cioburi aurii ca mierea din fagure şi verzi-ruginii ca frunzarul toamnei. Spre maluri veneau bucăţi din nemaivăzutul palat. Soarele se aprindea în cioburi, făcîndu-le lucii ca oglinzile din împărăţia lui Juraky.

Oamenii au cules atunci, demult tare, şi culeg şi astăzi cleştarul cald, plin de lumini şi-şi fac minunate găteli.

Purtînd aceste podoabe fetele şi femeile îşi spun povestea Eglyei şi a lui Juraky.

Ca să nu-i uite nici pe prunci, oamenii dau arborilor nume de pe ţărmurile acelei mări şi copiilor lor dau aceleaşi nume. Pe fete le cheamă Brăduţa şi pe băieţi Frasin sau Stejărel.

Repovestire de ELENA MATASĂ

Legenda castelului Trakaj

LEGENDA ne dă veste despre cele ce s-au întîmplat în străvechi timpuri, învăluite-n ceaţă.

Pe vremea aceea, pămîntul bălţilor se întindea făr' de hotare de-a lungul ţărmului mării şi stăpîn peste ţară era Gedeminas. Mîndru şi încă-n floarea vîrstei, voievodul era văduv — că îi murise soaţa, lăsîndu-l cu un copilandru — cu Jury — ce se vestea că va ajunge mare viteaz şi mîndria supuşilor.

Voievodul Gedeminas, muşcat de tristeţe şi singurătate, găsea plăcere să cutreiere prin întinsa lui ţară, să privească frumuseţea locurilor presărate cu lacuri ca şi cum oglinzi cereşti ar fi fost sparte şi cioburile împrăştiate ici-colo, unde nici nu se aştepta,

În una din preumblări, voievodul Gedeminas s-a despărţit de alaiul ce-l însoţea şi s-a pomenit dus de galopul calului într-un hăţiş de luncă. A sunat din corn, ca să dea de ştire unde se află, şi n-a primit nici un răspuns. Atîta s-a învîrtit şi s-a răsucit să iasă la cale bună, încît murgul i s-a înspumat, iară el, ostenit, a descălecat. A lăsat calul să pască şi Gedeminas s-a aşezat pe frunzarul gros, sprijinit cu spatele de un buştean acoperit cu muşchi, ca o perină.

Poate să fi adormit preţ de o noapte, că s-a trezit numai cînd l-a gîdilat lumina soarelui pe gene şi cînd a prins să-i necheze calul. Nu deschise bine ochii şi prin faţa lui trecu dănţuind şi cîntînd o fată, atîta de frumoasă că nu mai văzuse alta la fel pînă la anii ce-i avea. Hotărît era Gedeminas să nu se mai însoare, mai ales că pruncul se făcuse aproape flăcăiaş. Dar inima lui se opri îndată şi îşi dădu seama că nu fusese o nălucă ori o vedenie, ci o fecioară, sub paşii căreia

fîşîia frunzarul şi trozneau uşor vreascurile codrului.

Alaiul curtenilor, după îndelungată căutare, îl găsi pe voievodul Gedeminas, cu privirea şi chipul schimbate.

Viteazul voievod nu se feri să le spună adevărul, vorbin-du-le cu înflăcărare :

— Am văzut o făptură cum nu credeam că se poale afla pe pămînt. Frumuseţea lumii din creştetul ei se desfăşura cuprinzîndu-o toată.

— Măria Ta, ai întîlnit fata pădurii, stă cu bunicul ei în tainele codrilor, dar bine nu ştim nici noi unde. Rar se arată copila oamenilor.

— Trebuie s-o caut şi s-o găsesc, spuse Gedeminas. Altă mireasă nu mi-am dorit pînă acum. Voi căuta-o pe frumoasa fată a pădurii, oricît de departe s-ar afla şi ori unde se ascunde. Nici nu cred că e departe... A trecut dănţuind şi cîntînd atît de aproape de mine, încît i-am desluşit chipul, privirea, boiul prea mîndru. Mi s-a părut că mi-a atins straiul.

Gedeminas, cuprins de focul iubirii, a bătut potecile, pînă a ajuns acolo unde l-au îndreptat cei ce ştiau locul fetei. Îi spuseseră ei să meargă pîn-o ajunge la cel mai bătrîn copac, ocrotitor al copilei şi străbun de-al ei.

A ajuns Gedeminas la copacul pe care l-a cunoscut îndată că avea crengi ca şerpii, iară rădăcinile păreau alte crengi zvîrcolite ca nişte gheare, drept crengi înfipte-n pămînt.

Pe fată aflase el că o cheamă Nereis şi că-şi avea culcuş chiar în trunchiul cel gros, care se închidea şi

se deschidea ca o scoică.

S-a aplecat Gedeminas cu adîncă închinare în faţa copacului şi i-a vorbit ca unui om în carne şi oase :

— Stăpîn al pădurilor, eu sînt voievodul pămîntului bălţilor, ţară atîta de mare că n-am ajuns încă a-i bate hotarele. Ce folos de puterea ce-o am şi de vitejia ce mi-o cîntă supuşii, dacă de cînd am văzut-o pe Nereis mă simt pierit de vlagă şi de plăcerea vieţii ? Dă-mi-o, unchiaşule, să-mi fie soţie şi te-oi cinsti preamărindu-ţi anii şi semeţia, iar pe Nereis voi face-o fericită.

— Te ştiu, Gedeminas, că te-am văzut... te-am văzut cu ochii frunzarului meu de cîte ori treceai cu alaiul spre pădurile şi codrii ce-i stăpînesc. Mă aflu la grea cumpănă ca să-ţi dau vreun răspuns. Îţi voi destăinui totuşi o taină, atît cît se poate spune dintr-o taină.

Nereis, neastîmpărată şi copilăroasă în pornirile ei, împinsă de dorinţa de a afla ceea ce eu îngrădisem fără a-i spune de ce, s-a avîntat nu de mult în afara pădurii şi a mers către ţinutul mlaştinilor, unde se ţin lanţ bălţile şi lacurile mai mari. Acolo i-a ieşit în cale o urîciune de făptură, stăpîna zmîrcurilor şi a glodurilor.

Nereis zburda dornică să vadă florile şi vietăţile mîlului şi ale mlaştinilor, ea, urîciunea, dădea însă poruncă să se afunde şi să se înglodeze să fie suptă sub glodurile cele grele.

S-a rugat copila de iertare şi, hîda stăpînă s-a învoit punînd-o să se lege că n-are să se mărite, că are să fugă de oameni şi că are să trăiască numai lîngă mine, unchiaş care mi-am uitat anii şi sînt morăcănos. Nu-i dau alta copilei decît singurătatea, adăpost în trunchiul meu şi mărunta bucurie de a alerga prin codri, unde mai am şi eu o putere.

Întoarce-ţi paşii, Gedeminas. Nu vei izbuti să

sfarămi legămîntul.

Oricum, să nu zici că nu ţi-s binevoitor, iaca, acu' pe cer luna e cît unghia şi tu să vii cînd o fi luna cît pîinea rotundă şi coaptă, că atunci stăpîna zmîrcurilor stă şi unelteşte, temătoare de lumină. Atunci să vii şi are să-ţi grăiască Nereia...

Gedeminas a mulţumit unchiaşului binevoitor şi i s-au părul zilele cît săptămînile şi nopţile cît anii pînă a văzut luna rotundă şi dolofană ca obrajii rumeni şi bucălaţi ai unui copil.

În vremea care trecea, urnindu-se la fel de greoi, un-chiaşul o ispiti pe Nereis, căutînd să afle o scăpare din lanţul cu care o legase zgripţuroaica.

— Ţi-au venit peţitori, spuse ca şi cum ar fi făcut-o în glumă, bătrînul.

Nereia îl privi lung şi în ochii ei lucea o bucurie care se schimbă îndată în undă de mîhnire.

— Ştiu, bunicule. A venit Gedeminas. L-am văzut dormind cu capul pe un buştean şi m-am veselit. M-am apropiat să-l privesc mai pe îndelete. E om zdravăn, voinic. Pe buzele lui trecea un zîmbet şi mi-am zis că visează. Cînd a deschis ochii eu am fugit. M-am dosit şi i-am auzit vorbele. Mă căuta, mă striga... Voia să mă vadă. El a venit, unchiaşule ?

— Da, Voievodul Gedcminas !... Îmi place voievodul Gedeminas, îmi place... Nu !... Nu se poate ! N-am voie ! Stăpîna zmîrcurilor mă va sorbi în adînc dacă află...

— Mergi înspre ţinuturile ei, o sfătui unchiaşul, dar nu te apropia prea tare de mlaştinile şi de nămolul în care te poate afunda. Strigă — într-un fel — şi întreab-o

care
e preţul ca să te dezlege de legămînt.

A alergat Nereis spre locul unde ştia că se află ţinutul cu zmîrcuri şi mlaştini.

Vedea mergînd prin luciul apei năframe de pămînt acoperite de ierburi înalte şi ştia că dacă va păşi acolo, se va afunda, ţarina fiind doar o amăgire de uscat pe tipsia de ape.

— Stăpînă a mlaştinilor şi a lacurilor ! strigă fata către
cele patru părţi ale lumii. Stăpînă !

Şi nici nu-şi mîntui strigarea că o şi auzi chicotind chiar în spatele ei.

— Care ţi-e vrerea ? o întrebă urîta făptură, scălîmbăindu-se şi rotind ochii înfricoşători.

— Mi-e drag Gedeminas... a venit să mă peţească la copacul străbun.

— Ţi-ai pierdut minţile... !

— Te-aşi ruga... legămîntul...

Ar fi vrut să vorbească Nereia, dar îndată sub picioarele ei pămîntul prinse a se mocirli, iară picioarele ei se afundară şi se ingloдară.

Scufundarea ei spre adînc o opri Izma cea rea, cu o fîl-fîire a mîinilor ciolănoase.

Se prefăcuse numai că vrea s-o amistuie în adînc pe Nereia. Îşi avea planurile ei şi voise numai s-o sperie. Legămîntul ce-l făcuse cu frumoasa fată a pădurii era începutul unui plan, începutul de care se agăţa, ca să scape chiar ea urîcioasa de ceea ce o vestise cu ani, cu mulţi ani în urmă, o broască rîioasă. Broasca îi spusese : „Dacă n-ai să scapi de feciorul lui Gedeminas, el are să ajungă viteaz mare şi are să-ţi nimicească puterea. Zmîrcurile şi tina cleioasă se vor preface în pămînt tare, în pămînt bun pentru oameni !”

Oprind-o prin legămînt pe Nereia să se mărite îşi pusese în gînd să-l aprindă de iubire pe Gedeminas.

Să picure apoi şi-n sufletul fetei iubirea, aşa fel încît ochii lor să fie întunecaţi, şi privirile nestăvilite. Avea să-i subjuge şi să-i joace după voie, folosind ea focul inimilor, încît să le ceară jertfă chiar pe tinerelul care era singurul fiu al lui Gedeminas.

— Să nu crezi că sînt neînţelegătoare, vorbi ea către Nereis, care stătea împlîntată-n pămînt ca şi cum s-ar fi aflat legată de butuci. Dacă vrei să te dezleg, cere-i lui Gedeminas dovadă de iubire.

— Ce să-i cer ?

— Spune-i că-i vei fi soţie dacă-ţi ridică un palat-cetate, cum nu s-a mai văzut aici în împărăţia mea. Vezi insula de colo?

— O văd ! Nu e pămînt. Îi numai o amăgire cu stufăriş, jivine, broaşte şi şerpi. Acolo nu calcă picior de om.

— Ce-ţi pasă ţie ? Poate că te duc chiar pe tine acolo între jivine. Dacă ţine cu totdinadinsul să-i fii mireasă, să-ţi facă un castel-cetate. Să-l facă aicea pe lacurile mele, pe Glave, chiar în mijloc. Ţi-am arătat insula...

— Am să-i cer să-mi facă palatul, se hotărî Nereis.

Zgripţuroaica o slobozi atunci pe fată din lutul care se făcea tot mai greu pe picioarele ei.

Nereis fugi la unchiaş şi-i spuse cu de-amănuntul, iar acesta-i răspunse :

— Ţi-a cerut ceea ce nu va putea face nici o putere
omenească.

Nereis se întristă. Încruntat şi îngîndurat bătrînul pădurilor îşi foşnea frunzişul înviforat de durerea copilei.

Cînd veni Gedeminas şi auzi ce-i cere Nereis, i se păru prea puţin şi prea uşor faţă de vîlvătaia inimii lui.

Porunci deci Gedeminas să vie meşteri mari de pe întreaga întindere a ţării bălţilor.

Cu bărci uşoare se osteneau oamenii să ridice din lemn şi din piatră temelie pentru castelul ce aveau să-l înalţe. Erau hotărîţi să-i spună, Trakaj „Castelul de pe apă”.

Trudeau şi îşi frămîntau minţile meşterii cei mari, cum să ridice castel-fortăreaţă pe un pămînt care nu era decît o plămadă de glod şi de buruieni putrezite ?

Aşezau grinzi, lespezi, cărau pămînt şi-l bătătoreau zadarnic.

Se luptau cu puteri duşmănoase şi ceea ce încropeau peste zi, noaptea se afunda şi pierea ca şi cum n-ar fi fost.

Voievodul Gedeminas, împovărat de greul peste care dăduse şi pe care nu-l putea doborî cu vitejia şi cu priceperea ce-o avea, o chemase pe Nereis să vadă cu ochii ei cum se frămîntă el şi cei iscusiţi în meşteşugul ridicării de ziduri şi de cetăţi şi cum nu izbuteau să iasă la capăt şi să prindă sub ochi vreun spor.

Cum stăteau împietriţi de spaima neputinţei scociorînd cu minţile şi inimile cam ce ar mai putea face, deodată se abătu peste mulţime un nor de lăcuste, şi una din capul şirului, mai mare şi mai urîcioasă, deschise fălcile şi grăi c-o înţeleseră şi oamenii.

În graiul ei prefăcut, clefăit şi fornăit, Nereis se temu ca nu cumva să fie ascunsă zgripţuroaica zmîrcurilor şi prinse a tremura.

Se temea să nu se abată cu vreun rău asupra lui Gede-minas ori să pice pe capul ei. Nici nu bănuia ura ce i-o purta lui Jury.

Abia se înţelegea ce mîrîia, ascunsă-n negura stolului de lăcuste. Părea să fiarbă cazanul răutăţii în vorbele ei.

— Degeaba v-aţi bucurat, neputincioşilor. Gedeminas,

n-ai să ridici palatul-cetate. N-ai putere ! Eşti un bicisnic !
Nereis nu-ţi va fi mireasă. Numai eu ştiu taina. Numai eu!
Zidurile cer sînge de om. Om tînăr de viu să fie îngropat
la temelie !

Se depărta afurisitul glas, ca huruirea furtunii ce cade pe văi pustii.

Rămase însă pecetea celor spuse, scrisă în minţile şi inimile celor ce auziseră. Gedeminas pusese bărbia în piept, gîndindu-se la felul în care-l înfruntase glasul acela atîta de rău şi hain. „Vor zidurile trup tînăr îngropat de viu şi dat jertfă? Oare numai aşa voi izbuti ?" se întreba el.

Se plecă înaintea lui Gedeminas mai marele meşterilor şi grăi răspicat :

— Măria Ta, noi am muncit făr-de răgaz, făr-de cruţare, vrem să vedem castelul-cetate, vrem să-l vedem. Să-i dăm temeliei preţul cerut. Hotărăşte-te, măria ta, ca să nu rămînem de ocară.

— Să vină fecioarele din palate şi din colibe, să vie gătite ca şi cum ar fi mirese. În braţe să ducă flori şi pe creştete coroane.

S-a făcut şirag lung din cele mai mîndre fecioare şi împodobite, privind ca ciutele speriate, trecură pe sub turnul unde ţintaşi anume puşi trebuiau să nimerească pe cea sortită morţii, ciupindu-i trupul cu o săgeată.

Zbîrnîiră săgeţile, păsări negre, prevestitoare de moarte, dar, spre mare mirare, ele nimeriră în buchetele de flori.

— Să treacă feciorii ! se auziră strigînd glasurile.

Gedeminas dădu poruncă să se afle între cei ce se înşiruiau mîndri ca stejarii cei tineri chiar Jury, singurul lui fiu.

Zbîrnîiră iarăşi săgeţile ţintaşilor şi se făcu

murmur mare de spaimă şi de durere. Săgeata se înfipsese în umărul lui Jury.

Jury — feciorul cel mîndru, feciorul care nu ajunsese la anii meniţi să-şi arate iscusinţa şi vitejia, trebuia zidit la temelia cetăţii.

Gedeminas îşi ştergea lacrimile, dar înapoi nu putea da. Pierită la suflet se afla şi Nereis, care ştia că la mijloc se află uneltirea stăpînei zmîrcurilor, urîciunea glodului şi a mocirlei.

O şi văzură cei din gloată, cum vine, îndată, luînd înfăţişarea de hîdă zgripţuroaică, să-l ia în stăpînire pe Jury. Hohotea şi chicotea. „Zmîrcurile sînt ale mele! Lacul Glave cu ostroavele lui se află sub stăpînirea mea ! Jury e preţul, preţ scump, Gedeminas !” şi rîdea hîda şi se bucura.

Tînăr şi fraged era Jury, dar deodată simţi în el val de curaj şi de vitejie.

Era tulburat de puterea care-i vuia în sînge şi de dorinţa de a o înfrunta pe zgripţuroaică.

Ieşi Jury din şiragul feciorilor, se feri de căngile mîinilor celei ce stăpînea zmîrcurile şi mlaştinile şi strigă el cu glas tare:

— Înainte de a merge la moarte, îngăduiţi-mi să grăiesc mamelor, surorilor şi fecioarelor ce se află de faţă. Trei sînt întrebările mele, să mi se spună : Ce este mai uşor, ce este mai dulce şi ce este mai tare pe lume ?

Strigară laolaltă cele întrebate :

— Uşor este fulgul! Dulce e mierea ! Tare e piatra !

— Eu altfel gîndesc, îndrăzni Jury. Uşor e pruncul ce-l poartă mama pe braţe. Dulce e laptele ce-l ia pruncul de la sînul celei ce-l hrăneşte. Mai tare ca piatra sînt inimile celor ce lasă un tînăr să fie zidit la temelia unei cetăţi, preţ pentru învoirea cu o zgripţuroaică.

— Aşa e ! Aşa... ! şi glasurile se prefăcură în

vuire. Jury are dreptate !

— Jury să nu mai fie sortit morţii !

— Nu ţi-l dau pe Jury ! strigă puternic Gedeminas. Nu ţi-l dau, şi ieşi să se împotrivească voievodul, care se deştepta ca dintr-o toropire şi amorţire.

Zgripţuroaică se şi repezise asupra lui Jury.

Fragedul tinerel ajuns deodată la puterea celor viteji puse mîna pe paloş.

Ochii zgripţuroaicei se făcură talere de cărbuni aprinşi, iar trupul ei începu să se şerpuiască drept ca al unei jivine.

Neînfricat, Jury se avînta la luptă. Din balaur zgripţu-roaica izbită de paloş se prefăcu în sălămîzdră. O tăia Jury în bucăţi. Fărîmele se prindeau laolaltă şi se întregeau, făcînd-o iarăşi întreagă. Jury îi zdrobi capul şi îi pisă trupul, spulberîndu-le cu suflarea lui fierbinte.

Nu rămaseră din zgripţuroaică decît nişte zdrenţe şi nişte bălţi de venin.

Oamenii auziră cu toţii glasul broaştei rîioase, care-i prevestise zgripţuroaicei moartea din tăişul săbiei lui Jury:

— S-a împlinit sorocul ! Ai pierit, stăpînă a zmîrcurilor
şi a mocirlelor !

Pe vîrful paloşului, Jury ridică zdrenţele rămase din trupul zgripţuroaicei.

— Pieliţele acesteia să le îngropăm la temelia castelului ! strigară meşterii mari şi calfele.

Au mers cu alai Gedeminas, cu Nereis şi Jury şi au îngropat în ostrovul de pe lacul Glave ceea ce mai rămăsese din urîcioasa stăpînă.

Îndată, ca prin minune, apa băltită s-a retras în adînc ; zmîrcurile s-au zbicit, glodurile s-au netezit.

Ostrovul mocirlos se prefăcea în grădină minunată. Meşterii cei mari, ajutaţi de mulţimea

calfelor, îndată au aşezat temelia castelului.

N-au zăbovit nici cu ridicarea zidurilor înalte. Prindeau aripi pentru strădania de a ridica palatul-cetate, cum nu se afla altul pe lume.

Şi aşa, ca o minune, ce pare zugrăvită pe cer, se arătă ochilor palatul-fortăreaţă, cu numele Trakaj „Castelul de pe apă”.

Trakajul zidit de Gedeminas pentru Nereis nu s-ar fi ridicat fără de vitejia şi iscusinţa frumosului prinţ Jury ; Jury cu plete de aur.

Privesc spre Trakaj oamenii şi nu le vine a crede că ar putea fi un palat fortăreaţă şi nu o corabie, plutind pe apa neclintită a lacului Glave.

În apă se oglindeşte de jur împrejur această uriaşă corabie, iară foişoarele, turlele, crenelurile par întocmite din pînzele urcate pe catarge, pînze care-s rotunjite şi unduite de vînt. murmurînd neîncetat legenda castelului Trakaj.

Repovestire de ELENA MATASĂ

Ciobanul şi cele trei zîne

ÎN TIMP CE-ŞI PĂŞTEA oile într-un luminiş de pădure, lîngă un rîu, un tînăr cioban văzu trei fete frumoase scăldîndu-se în undele limpezi şi mîngîietoare.

Ochii păstorului rămaseră aţintiţi la frumuseţea fără de seamăn a celor trei fete.

„Ah, de ce nu sînt mai aproape, îşi zise el, mai aproape de rîu, să pot fura pe una din frumoasele astea...”

Se scăldară fetele cît se scăldară, apoi se îmbrăcară şi apucară poteca pădurii, iar flăcăul se uită în urma lor pînă le pierdu din privire.

A doua zi, cu noaptea-n cap, ciobanul îşi aduse mioarele pe-aproape, iar el se ascunse după un tufiş, ca să le poată privi în voie cum se scaldă. Nici nu răsări bine soarele şi cele trei codane iar veniră la scăldat. Şi nu ştiu cum se făcu, dar flăcăul nostru nici de data asta nu găsi mijlocul şi locul cel mai prielnic să fure vreuna. Tot i se părea că se află prea departe şi prea lăturalnic de ele. Aşa că se alese doar cu un fluierat a pagubă. A treia zi însă ciobanul se ascunse chiar în tufişul de lîngă scăldătoare, hotărît să nu mai dea greş. Cum răsări soarele, cum se arătară şi cele trei frumoase — vesele, puse pe rîs şi hîrjoană. Îşi scot nerăbdătoare rochiile şi intră în apă să se scalde, în timp ce păstorul stă pitit şi se tot socoate cum să pună mîna pe una din ele. Dar oricît îşi bate el capul, nu poate să născocească ceva mai acătării. În cele din urmă se luminează la faţă : o să le ia hainele şi lăsîndu-le aşa, goale, s-ar putea să tragă un folos din toată treaba asta. Numai să vină şi să se roage de el, ştie el ce are de făcut!

Şi cît ai clipi, se repezi şi le înşfăcă hainele. Cînd văzură fetele una ca asta, se făcură roşii ca para focului, şi din mijlocul rîului, unde se aflau, începură să se roage de el să le înapoieze rochiile, că i-or face un mare bine în schimb. Atît a aşteptat ciobanul.

— Vă dau hainele, le zise el, numai dacă una din voi mă ia de bărbat. Altfel, să ştiţi că le dau foc şi n-aveţi decît să mergeţi goale acasă.

— Vrei cu tot dinadinsul ca una din noi să-ţi fie nevastă. Bine, flăcăule, fie şi-aşa, dar află că noi nu sîntem pamîntene, noi sîntem zîne, trei zîne surori. De aceea nu se cuvine una ca asta, şi-apoi să ştii că nu-i nici-o pricopseală să iei de nevastă pe vreuna din noi, îi ziseră ele.

— Orice-aţi fi voi, nu-mi pasă de fel. Numai aşa vă dau hainele.

Văzînd că n-o scot la capăt cu el, îi ziseră :

— Bine, băiete, alege-ţi pe una dintre noi şi dă-ne rochiile să mergem acasă, că tare departe mai stăm.

Cînd auzi acest răspuns, ciobanul o alese pe cea mai mică. Atunci surorile mai mari îl luară de-o parte şi, la despărţire, îi spuseră să nu-i mai dea rochia, că altfel va rămîne fără nevastă, fiindcă în ea e toată puterea zînei.Să-i dea altă rochie. Flăcăul nostru băgă la cap vorbele astea, înapoie rochiile celor două surori mai mari şi acestea se mistuiră ca aburul din faţa ochilor săi. Apoi o prinse de mînă pe sora cea mică, o duse acasă la el, o primeni în haine lumeşti şi se alese astfel cu-o nevastă-zînă, cea mai frumoasă dintre toate frumoasele lumii !

Şi a trăit ciobanul în bună înţelegere cu zîna aproape un an încheiat, pînă cînd le veni rîndul să meargă la o nuntă. Aci se prinseră în horă toate nevestele satului. Doar zîna şedea singuratecă, de o parte. Oamenii ar fi vrut s-o vadă şi pe ea prinsă în horă, dar zîna nu putea chipurile să joace decît în rochia sa de zînă. Şi atunci, la rugăminţile tuturor,

ciobanul nu mai avu încotro, îşi călcă pe inimă şi se duse acasă, luă rochia de unde era ascunsă şi o aduse la nuntă. Înainte de a o da nevesti-si, omul avu grijă să închidă toate uşile şi ferestrele.

Cînd se prinse zîna în joc şi cînd începu să învîrtească „hora zînelor”, toată lumea cu mic, cu mare, rămase cu gura căscată ! Nimeni nu mai văzuse aşa ceva. Iar cînd îşi încheie jocul, veni în faţa bărbatului său, îi întinse mîna şi-i zise :

— Rămîi cu bine, gospodarule !

Apoi se mistui prin hornul casei!

Cînd văzu una ca asta, bietul om strigă în urma ei :

— Te credeam nevastă de treabă ! Spune-mi, baremi, unde să te caut, măcar o dată să te mai văd !

— Să mă cauţi, gospodare, îi răspunse ea prin horn, în satul Kuşkundalevo, dacă ţii să mă afli.

Şi-şi văzu de drum prin nori.

Într-o bună zi omul nostru o porni la drum lung. Trecu prin sate şi oraşe nenumărate, întrebînd în dreapta şi-n stînga de satul Kuşkundalevo. Dar pe oricine întreba, se minuna de numele ăsta ciudat şi nimeni nu era în stare să-i spună unde se află satul acela. Bătu omul nostru toate drumurile, toate satele şi oraşele, trecu munţi şi dealuri, străbătu deşerturi, doar-doar o găsi satul cu pricina. Într-o zi, în timp ce urca un vîrf de munte, dădu de un moşneag rezemat de trunchiul unui fag.

— Încotro, nepoate ? îl întrebă el pe cioban. Ce cauţi tu în pustietatea asta, unde niciodată n-a cîntat cocoşul şi unde n-a călcat picior de om ?

— Mă mînă necazul, moşule, îi răspunse păstorul. Te-aş ruga pe dumneata să-mi spui, dacă ştii, poate că ai auzit de-un sat căruia i se spune Kuşkundalevo.

— Trăiesc de două sute de ani : dar de un sat cu numele ăsta n-am auzit. Şi nici nu cred să fie în ţara

asta. Dar ce cauţi tu în satul ăsta, băiete ?

— Cu un an în urmă, moşule, în timp ce-mi păşteam mioarele lîngă un rîu, am zărit trei codane scăldîndu-se. Le-am pîndit o zi, două şi a treia zi, dimineaţa, le-am înşfăcat hainele şi le-am înapoiat numai după ce a mică s-a învoit să mă ia de bărbat. Toate bune pînă aci, dar codanele astea nu erau fete ca toate fetele, ci zîne. Şi celelalte surori mi-au spus să nu-i dau niciodată rochia, că o să fugă, fiindcă în rochiile astea e toată puterea lor. Eu le-am dat crezare, ce-i drept, şi am ţinut ascunsă rochia, aproape un an încheiat, adică pînă alaltăieri, cînd, ca să le fac pe plac femeilor din satul meu, i-am dat-o nevesti-mi, zînei de, s-o îmbrace şi să se prindă în horă la nunta ceea, la care ne aflam. Toate uşile şi ferestrele le închisesem eu bine şi din vreme, ca nu cumva să fugă, numai că uitasem de blestematul ăla de horn. Şi cum nu-l astupasem, după ce şi-a încheiat jocul, a zburat prin el! Şi dusă a fost. Întrebînd-o unde s-o caut, mi-a zis că o pot găsi în satul Kuşkundalevo. Uite, ăsta mi-e necazul, moşule, dacă ştii ceva, spune-mi !

— De satul ăsta n-am auzit, nepoate, de ce să te mint?
Da' uite ce zic eu, mai mergi aşa preţ de-o lună şi-0 să dai de un alt moşneag. Du-i multă sănătate din partea mea, că-i mai bătrîn ca mine, are trei sute de ani şi mi-i
frate. E împărat peste toate sălbăticiunile pădurii. El ar
putea să-ţi spună ceva despre satul ăsta, îi zise bătrînul,
petrecîndu-l cu privirea.

Merse ciobanul cale de-o lună şi iată că întîlni un alt moşneag care şedea lîngă un izvor. Îi dădu bineţe şi intră în vorbă cu el, înşirîndu-i toată povestea.

— Şezi, fătul meu, îi zise bătrînul, pînă-mi adun

sălbăticiunile. De la ele o să aflăm de satul pe care-l cauţi
cu atîta sîrg.

Curînd veniră toate animalele pădurii să se adape şi se opriră la izvor în faţa uncheşului.

— Ascultaţi, voi, leilor şi, voi, urşilor, şi, voi, lupilor, vulpilor, şi, voi, toate celelalte sălbăticiuni, ce vă întreb eu : Voi umblaţi mult, pînă prin preajma satelor şi oraşelor. Spuneţi-mi, nu cumva aţi auzit de un sat care se cheamă Kuşkundalevo?

— N-am auzit, luminate împărate, n-am auzit de numele ăsta, îi răspunseră toate fiarele într-un singur glas.

— Vezi, nepoate? Nu se află pe pămîntul nostru sat
cu numele ăsta ! Dar dacă nu ţi s-a urît de atîta drum, uite ce zic eu : mai mergi aşa cale de o lună şi o să dai de fratele meu mai mare, care-i împărat peste toate păsările văzduhului şi poate că el a auzit de satul acela...

Porni ciobanul din nou la drum şi peste vreo lună întîlni în cale pe-al treilea moşneag. Era bătrîn, bătrîn de tot. Acesta era împăratul păsărilor. După ce-i dădu bineţe şi-i aduse urări de sănătate şi viaţă lungă de la fratele său, îi povesti pe îndelete toată tărăşenia. Uncheşul trimise pe loc vestitori în cele patru zări după toţi vulturii, şoimii, corbii şi toate celelalte păsări, să se înfăţişeze, neîntîrziat la el. Nici nu amurgi bine, şi tot ce era păsăret se adună în faţa împăratului, aşteptînd poruncile acestuia.

— Ascultaţi, voi, vulturilor, voi, şoimilor, corbilor, şi, voi, păsări mărunte, nu cumva aţi auzit de un sat care se cheamă Kuşkundalevo ?

— N-am auzit pînă astăzi de un nume ca ăsta, luminate împărate !

— Eh, se vede treaba că nu se află nicăieri... auzişi cu urechile tale, nepoate. Nici vulturii şi nici

celelalte păsări n-au aflat vreodată de el. Eu ce să mai zic? Am aproape patru sute de ani şi tot n-am auzit de satul ăsta, adăugă bătrînul.

Dar nici nu-şi încheie bine vorba, că o coţofană şchioapă veni spre împărat. Cum o văzu, acesta o întrebă pe loc:

— Dar tu unde-ai zăbovit atîta, coţofano ?

— Am zăbovit, luminate împărate, pentru că mai întîi de toate am şchiopat, în al doilea rînd pentru că stau foarte departe cu casa — tooocmai lîngă satul Kuşkundalevo, în care trăiesc zînele. Cînd mi-ai dat de ştire să vin încoace, tocmai eram înhămată şi le treeram nişte mei. Tot atunci o nenorocită de zînă m-a lovit peste picior şi din pricina durerii n-am mai putut zbura iute ca să mă pot înfăţişa la vreme în faţa Măriei Tale ! răspunse coţofana gîfîind.

— Ei, nepoate, auzişi ce-a zis coţofana ? Hai, pregă-teşte-te de drum. Poţi să te duci, de vrei, cu coţofana. Şi o să-ţi mai dau şi un vultur, pe care să-l încaleci, că e cale lungă pînă acolo.

— Dacă-mi faci binele ăsta, cinstite împărate, îi zise ciobanul, nu te voi uita toată viaţa !

Împăratul porunci pe loc celui mai mare vultur din cîţi avea să-l ia pe cioban pe aripile sale. Coţofana porni înainte, urmată de vultur şi astfel ajunseră în zori la marginea satului cu pricina. Spre norocul lor, prima casă în care intrară se nimeri a fi chiar cea pe care o căutau. Nici nu intră bine păstorul pe uşă şi cele două surori începură să-l căineze.

— Aoleu, leică, bietul cumnat ! S-a sleit tot umblînd şi întrebînd în dreapta şi în stînga pînă a ajuns aici ca să o găsească pe nevrednica sa de nevastă. La atîta chin cît a îndurat bietul om trebuie să i-o legăm de şaua zburătoare şi astfel s-o ducă omul la casa lui.

Tare se mai minunară cele două surori cînd aflară de la cumnatul lor cum dăduse rochia mezinei. Şi cum aceasta zburase pe horn. Le apucase mila văzîndu-l în ce hal ajunsese.

— Să nu-ţi faci griji, cumnate, îi ziseră ele, am chibzuit
noi bine lucrurile. Acuşica ţi-o legăm de o şa în care te vei urca şi dumneata. Să ştii că şaua asta o să zboare ca gîndul peste cei trei munţi care-ţi stau în cale. Odată trecuţi, să nu-ţi mai pese de nimic. Acu' vino în casă s-o legăm de şa cît timp mai doarme şi nu te simte. Aşa o să poţi fugi mai bine. Cind se va trezi, va ţipa cît o vor ţine bojogii, ca s-o audă calul ei. Acesta va veni mîncînd pămîntul ca s-o scape, dar va fi prea tîrziu, fiindcă dumneata vei fi dincolo de cei trei munţi şi nu mai are ce-ţi face. Dar ia aminte, dacă nu te grăbeşti, să ştii că te prinde calul din urmă, te face praf şi-ţi ia şi nevasta înapoi.

Nici nu apucară să-şi spună bine vorba cele două zîne şi ciobanul nostru încălecă pe şa şi zbură împreună cu soaţa sa frumoasă, purtat de vînturile puternice stîrnite din senin. Tocmai cînd treceau cel de-al treilea munte, zîna se trezi din somn şi începu să ţipe din răsputeri. În aceeaşi clipă calul auzi chemarea stăpînei sale şi scoţînd flăcări pe nări, se repezi, cu gîndul să-l piarză pe omul nostru. Dar pînă aci îi fuse puterea, pentru că şaua apucase între timp să treacă şi de ultima culme. Şi astfel, ciobanul ajunse viu şi nevătămat acasă împreună cu nevastă-sa, zîna cea mezină. Fără să mai stea mult pe gînduri, el aruncă în foc rochia buclucaşă, nu de alta, dar ca să doarmă omul liniştit de-aci-ncolo. Şi trăi ani mulţi în pace şi bună înţelegere cu nevastă-sa, care-i făcu o mulţime de fete, tot una şi una.

Şi de-atunci şi pînă-n zilele noastre, din fiicele astea ale lor se născură şi continuară să se nască cele mai frumoase fete din lume.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Meşterul Michiduţă şi învăţăcelul său

A FOST ODATĂ O MAMĂ. Şi avea sărmana de ea un copil, un singur copil, şi-acela orfan de tată. Îl dădea la şcoală, el fugea, îl dădea la meserie — iar fugea ! Într-o bună zi, mergînd cu el pe drum şi simţindu-se ostenită, femeia se aşeză pe un pietroi să-şi mai tragă oleacă sufletul.

— Of, săraca de mine ! Ce să mă fac ? se vaită mama.

În aceeaşi clipă, în faţa ei apăru un om care o întrebă:

— De ce oftezi, femeie ? Ce necazuri ai pe suflet ? Spune-mi şi mie ! Poate ţi-oi da o mînă de ajutor...

— Ce să am ! Uite, îmi amărăsc zilele cu copilul ăsta.L-am dat de atîtea ori ba la şcoală, ba la meserie, dar degeaba. Nimic nu se prinde de el, de fiecare dată fuge !... Nu ştiu ce să mă mai fac cu el !

— Dă-mi-l mie, zise omul, eu sînt meşter iscusit şi într-un singur an îl învăţ toate meseriile.

— Bine, meştere, zise femeia mulţumită că în sfîrşit i se adună odrasla de pe drumuri. Dar cum te cheamă, omule, şi cînd să viu să-l iau ?

— Mă cheamă OF, răspunse el, iar copilul să vii să ţi-l iei la anul, chiar în ziua în care ne aflăm azi. Strigi o dată OF şi eu vin numaidecît.

Ce era să facă femeia ? Lăsă copilul în seama străinului şi îşi văzu de drum. Meşterul luă copilul de mînă, îl duse acasă şi începu să-l înveţe tot felul de chiţibuşuri. În odaia sa, pe lîngă mulţimea de troace era şi o grămadă de tigve, tot din alea mărunte. Într-o zi nevastă-sa rămînînd singură cu băiatul, îi zise :

— Ia seama la ce-ţi spun eu acum, băiete ! Tot ce

te în vaţă omul meu să bagi bine la cap, dar în faţa lui să te faci că nu pricepi nimic. Ai înţeles ? Că de nu, vezi tigvele astea? Sînt ale băietanilor care au fost aici înaintea ta. Le-a făcut de petrecanie la toţi, fiindcă n-au ştiut să ascundă ce-au învăţat. Tu să faci pe prostul, dar să fii cu ochii în patru ! Să-i furi meseria fără să te simtă. De nu faci aşa, e vai de capul tău !

Copilul a fost numai ochi şi urechi, iar cînd s-a împlinit anul, maică-sa a venit în acelaşi loc, s-a aşezat pe pietroi şi a strigat :

— OF, unde eşti ?

Cît ai zice peşte, omul apăru în faţa femeii cu băiatul de mînă şi-i zise :

— Ai avut dreptate, nimic nu se prinde de el. E greu de cap...

În drum spre casa lor, copilul zise :

— Mamă, să ştii că eu am învăţat o mulţime de năzdrăvănii, dar m-am prefăcut că nu pricep nimic. Şi să ştii că meşterul ăsta nu e om, ci Michiduţă în carne şi oase ! Acu' eu o să mă prefac într-un taur de toată frumuseţea. Dumneata să mă vinzi şi scăpăm numaidecît de sărăcie, înţelegi ? Să ţii însă la preţ şi să ai grijă să păstrezi funia, fiindcă altfel nu mă mai vezi niciodată !

Zis şi făcut. Maică-sa îl vîndu în tîrgul de vite şi luă un preţ bun, iar băiatul într-o clipă se prefăcu din nou în om.

Şi tot aşa făcură, de cîteva ori, pînă ce adunară paralele
trebuincioase.

Odată, cînd tocmai se prefăcuse într-un cal, un cal cum nu se mai pomenise prin partea locului, se apropie de ei un om îmbrăcat în straie scumpe. Acesta le dădu bani mulţi, dar cu-o învoială : să i se dea şi căpăstrul calului. Dar cum femeia nu voia să-l dea cu nici-un chip, omul i-l smulse cu de-a sila. Băiatul înţelegînd că are de-a face cu Necuratul, se prefăcu în iepure. Atunci Michiduţă prefăcu în copoi şi se repezi pe urmele lui, dar tocmai cînd era să-l înhaţe, iepurele se prefăcu în hulub. Atunci copoiul se prefăcu în şoim. Hulubul zbură pînă ajunse în dreptul unei case, îşi dete drumul pe horn în jos şi se strecură în odaia cea mare, prefăcîndu-se într-un măr roşu, înmiresmat. Înăuntru erau oameni mulţi. Aceştia se minunară şi începură să-l miroasă. Dar mărul pe loc se prefăcu în boabe de mei care se rostogoliră pe podele. În aceeaşi clipă Necuratul se prefăcu într-o cloşcă cu doisprezece pui şi începu să înghită boabele de zor. Dar sub poala unei băbuţe mai rămaseră două-trei boabe. Acestea se prefăcură în vulpe şi cumătra vulpe gîtui pe loc puii cu cloşcă cu tot.

Şi uite-aşa, învăţăcelul se dovedi mai afurisit şi mai meşter decît meşterul Michiduţă.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

POVESTE ORIENTALĂ de GRIGORE BĂJENARU

Cadiul şi califul

ERA ÎN VREMEA preaputernicului şi înţeleptului Calif Harun al Raşid. Într-o zi, califul îl chemă pe credinciosul său, marele vizir Giafar, şi îi spuse :

— Preaiubite Giafar, îţi este bine cunoscut obiceiul meu de a pleca prin ţară, însoţit de tine, spre a afla cum trăiesc locuitorii împărăţiei mele.

— Un obicei foarte bun, înălţimea ta, pe care ar trebui să-l aibă toţi stăpînitorii de popoare, răspunse vizirul.

— De astă dată, continuă califul, voi pleca de unul singur, îmbrăcat ca un om din popor şi voi merge călare. Am să lipsesc poate-mai multe zile. În această vreme, te las pe tine să vezi de treburile împărăţiei.

— La voia strălucirii tale, preamărite şi înţelepte stăpîne ! grăi Giafar.

— Aşa că, rămîi sănătos, continuă califul. Veghează cum ştii tu mai bine şi orice mi s-ar întîmpla, nu te amesteca pînă nu primeşti încuviinţarea sau cererea mea pentru aceasta.

— Am înţeles, înălţimea ta, fii liniştit !

Şi vizirul Giafar sărută cu smerenie mîna califului.

După vreo zece zile de preumblare prin ţară, Harun al Raşid se înapoia mulţumit de ce aflase prin sate şi cetăţi.Mergea la pas domol pe calul său ţărănesc, puternic şi vioi, avînd o şa obişnuită, într-adins alese toate astfel, ca să nu dea de bănuit cumva acelora ce l-ar vedea.

În călătoria sa, califul, îmbrăcat ca un simplu negustor hrănise, ţesălase şi adăpase singur calul, care se împrie- tenise cu el şi-l iubea cît nu se poate spune de mult.

Bucuros că se înapoiază acasă, califul îngăima un cîntec care-i amintea de copilărie. Cînd, la umbra unui smochin, văzu un cerşetor şchiop care-i ceru de pomană :

— Faceţi-vă milă de un biet olog fără putere !
Harun opri calul, scotoci în pungă şi-i aruncă cerşetorului un dinar spunîndu-i :

— Ţine, omule !

— Un dinar de argint !? strigă cerşetorul cu adîncă uimire. Alah să te răsplătească pentru fapta ta milostivă,
drumeţule. Dar dacă sufletul tău bun ar voi să-şi facă într-adevăr milă de nenorocirea mea, se rugă el cu lacrimi
în ochi, m-ai lua pe calul tău voinic pînă la Bagdad. Drumul pentru mine e lung şi anevoios şi nu mă încumet să-l
fac pe jos. Alah să-ţi ajute şi Mohamed, profetul său, să te
răsplătească în veci de veci.

Califul Harun al Raşid, bun cum era de felul său, se înduioşă şi grăi cu blîndeţe :

— Fie, omule, aşteaptă să descalec şi să te ajut să te sui pe cal dinaintea mea, deşi nu-mi place deloc să merg înghesuit.

Şi făcu precum spusese.

— Ah, mulţumesc, spuse cerşetorul peste măsură de încîntat.

— Şezi bine? îl cercetă califul.

— Da, cît se poate de bine. Alah să te răsplătească. Îţi mulţumesc din suflet pentru marea bunătate ce mi-ai arătat-o, continuă cerşetorul şi nu mai contenea cu mulţumirile.

— Ei, lasă astea, acum, îi spuse Harun al Raşid.

— Nu ştiu cum voi putea să-ţi răsplătesc atîta bunăvoinţă.

— Să te rogi pentru mine, grăi califul, plictisit de

atîta linguşeală.

— Voi face-o toată viaţa, cîtă îmi va mai fi hărăzită de Alah !

Pe drum, cei doi călători sporovăiră de una, de alta, ca să le treacă timpul mai uşor. Dar cerşetorului nici prin cap nu-i trecea că la spatele lui şedea preaputernicul stăpînitor Harun al Raşid. Cum ar fi putut oare să se gîndească la una ca asta ?

Şi iată că, într-un tîrziu, califul spuse cu uşurare, căci îl cam obosise călătoria aceasta în doi pe spinarea aceluiaşi cal :

— Ei... omule, călătoria noastră se apropie de sfîrşit. Iată că se vede poarta dinspre apus a Bagdadului. Ce frumos strălucesc minaretele moscheelor în scăpătatul soarelui. Şi cerul parcă e de aur.

— Da, e frumos, într-adevăr, pentru alţii, răspunse cer-şetorul cu glasul îngheţat, dar mie nu-mi arde să mă bucur de asemenea privelişti.

Harun îi răspunse întristat, oftînd cu milă :

— Da, poate că ai dreptate, beteşugul de care suferi te împiedică.

Fură nevoiţi să tacă însă, din pricina larmei ce era în piaţa Bagdadului, în care ajunseseră pe nesimţite.

Negustorii nu mai conteneau, lăudîndu-şi mărfurile, care de care mai frumoase.

Dar califul se trezi deodată din toropeala ce-l cuprinsese plăcut la auzul vorbelor pline de obrăznicie ale cerşetorului, care se răsti la el :

— Iată, am sosit în piaţa cea mare a Bagdadului, omule,
aşa că fă bine şi dă-te jos de pe calul meu cît mai repede.
De aci poţi merge şi pe picioare, că eşti zdravăn cît un bivol. Eu mă duc acasă cu calul, că am întîrziat.

Lui Harun nu-i veni să-şi creadă urechilor ce aude şi strigă înfuriat :

— Ce tot sporăvăieşti acolo, bicisnicule ? Nu eşti zdravăn pesemne. Eu să mă dau jos de pe calul meu, după ce ţi-am făcut bine şi te-am adus pînă aci, chinuindu-mă ? Hai, hai, dă-te tu jos şi asta cît mai repede, să nu te arunc eu acuma, nemernicule, ticălosule !

Dar păcătosul de cerşetor începu să ţipe din răsputeri, strîngînd mulţimea în jurul lui :

— Ajutoor, săriţi, ajutoor ! Tîlharul vrea să-mi fure calul. Vai de măiculiţa mea, atîta nerecunoştinţă nu mi-a fost dat să văd pînă astăzi ! Şi izbucni într-un hohot de plîns.

Ca prin farmec, gălăgia din piaţă conteni brusc şi cei doi pricinaşi se văzură înconjuraţi de îndată de neguţătorii şi muşterii care-i luară la rost.

— Dar ce e, ce s-a întîmplat ?

— De ce ţipi aşa, omule ?

— La ce-ai strigat după ajutor?

Cerşetorul, cu lacrimile în ochi, le răspunse tînguios:

— Fraţii mei, oameni buni, ajutaţi-mă, vă rog, să scap de nerecunoscător şi minciunos, cum eu n-am mai pomenit în viaţa mea.

— Dar ce, s-a întîmplat ? întrebară cîţiva.

— Mergeam pe căluţul meu spre Bagdad, începu cerşetorul, că sînt olog şi-mi ţin viaţa cu milostenia credincioşilor, şi pe drum îl întîlnesc pe acest om aci de faţă, obosit, flămînd ca vai de el, „Ia-mă şi pe mine, zice, pînă la Bagdad, că nu mai pot, mă prăbuşesc în praf !”. Mi-e milă de el, că de felul meu sînt tare milos, şi-l iau dinapoia mea, pe cal, chinuindu-mă cu el ca vai de lume. Iar acum, cînd să coboare, ce credeţi, fraţilor, vrea să-mi ia calul, să mă lase nenorocit pe

drumuri, zice că e calul lui.

Atunci, Harun izbucni plin de indignare :

— Da' nici pomeneală de aşa ceva, oameni buni, calul e al meu şi tot ce vă spune acest nemernic sînt minciuni sfruntate !

Cerşetorul începu să plîngă cu sughiţuri, căinîndu-se :

— Oh, oh, el minte, oameni buni, el, că vrea să-mi ia calul.

— Dar calul e al meu, înţelegeţi odată, se înfurie califul.

— Auziţi, auziţi, oameni buni, nu se lăsă ologul, calul e al lui ! Ce să mă fac ?

Atunci săriră cîţiva cu gura pe Harun al Raşid :

— Dar ce ai cu el, neguţătorule ? De ce vrei să-i iei calul omului ?

— Aşa ceva nu s-a mai pomenit !

— Adevărat că nu s-a mai pomenit, răspunse califul mînios, dar nu înţelegeţi, oameni buni, că e calul meu, de cîte ori să vă mai spun ! ?

— Cum poţi să dovedeşti asta ?

— N-am cum să vă dovedesc. Dar el, milogul, cum dovedeşte că e calul lui ?

Cerşetorul strigă, plîngînd din răsputeri cu sughiţuri :

— E al meu şi pace. Cum să dovedesc, doar mă vedeţi că sînt călare pe el în faţa acestui ticălos, care vrea să mi-l răpească.

— Aşa e, are dreptate omul, are dreptate, strigară cîţiva.

— Dar dacă n-are dreptate ? sări un muşteriu mai înţelept. Nici unul nici altul n-au dovezi că e calul lui sau al celuilalt.

Şi atunci, califul văzu că acela ce vorbise astfel nu era altcineva decît credinciosul său vizir Giafar

care se afla în piaţă. Harun îi făcu un semn liniştitor cu mîna şi grăi i

— Oameni buni, să mergem la cadiu să ne facă dreptate ; el are să ştie mai bine să scoată adevărul la lumină şi cum o hotărî el aşa să fie.

Şi cei doi pîrîşi : strălucitul calif Harun al Raşid şi cerşetorul au fost duşi cu mare alai de către locuitorii Bagdadului la cadiu. Acesta era un bătrîn arătos, cu barba mare, căruntă, şi cu un turban roşu. El le spuse cu blîndeţe să aştepte liniştiţi în încăperea unde se făceau judecăţile, pînă le va veni rîndul, întrucît, înaintea lor, mai erau două pricini de judecat.

Cadiul, după ce bătu cu un ciocănaş de argint în masa de dinaintea lui, rosti cu glasul cald şi binevoitor :

— Aşa. Sînt la rînd pentru judecată ţesătorul de covoare şi măcelarul.

Ţesătorul şi măcelarul răspunseră amîndoi deodată:

— Aci sîntem, înălţimea voastră !

— Prea bine, grăi cadiul. Să vă aud pricina. Care face plîngere ?

— Eu, înălţimea voastră, spuse măcelarul.

— Ei, ce ai de spus, măcelarule ?

— Înălţimea voastră, începu măcelarul, plîngerea mea împotriva ţesătorului de covoare aceasta este : m-am tocmit cu ţesătorul, aci de faţă, să-mi ţească un covor frumos ca la Buhara, din fire roşii, verzi şi galbene, ca aurul. Mi l-a ţesut, l-am luat cu mare bucurie, căci, ce e drept, e frumos, ţesut cu mare grijă, cu înflorituri alese şi cu...

Dar cadiul îl întrerupse din turuiala :

— Lasă astea, spune-mi de ce te plîngi, nu cum e covorul. Ţi l-a făcut aşa precum ai dorit ?

— Da, înălţimea voastră, încuviinţă măcelarul.

— Prin urmare îţi place, eşti mulţumit de covor !

— Da, chiar foarte mulţumit.

— Păi atunci ce mai vrei, omule !? întrebă nedumerit cadiul.

— Înălţimea voastră, oftă măcelarul din adîncul bojocilor, vreau să-mi faceţi dreptate. Că eu, cînd am luat covorul, azi de dimineaţă, i-am pus în mînă ţesătorului cinci galbeni, aşa după cum ne-a fost învoiala. Am făcut covorul sul , l-am luat pe umăr şi, cînd am dat să ies din prăvălie, ţesătorul sare la mine : „Păi, nu-mi plăteşti ?” zice. Cum să-i plătesc, cînd i-am plătit o dată ? Ce, el mi-a făcut două covoare ? Şi am venit de îndată aci, la înălţimea voastră, să-mi faceţi dreptate şi să...

— Destul, omule, strigă cadiul, ajunge ! Tu, ţesătorule, ce ai de spus la pîra măcelarului ?

— Luminate şi înţelepte stăpîne, măcelarul, cînd a văzut covorul şi i-a plăcut, a rămas încîntat şi într-adevăr a băgat mîna în buzunarul halatului, pesemne ca să ia cei cinci galbeni şi să mi-i dea mie. Dar apoi a început să laude covorul că-i aşa şi pe dincolo, că e mai frumos decît se aştepta el, că ce bucuroasă o să fie nevastă-sa cînd i-o duce covorul şi l-o pune pe sofa, şi cîte şi mai cîte de-al de astea. Apoi, după cum el însuşi vă spuse, a făcut covorul sul, l-a pus pe umărul drept, mi-a spus *„salam-aleicum”* şi a ieşit, fără să-mi dea o firfirică măcar, necum cinci galbeni. Atunci, cum era şi firesc, l-am tras de covor înapoi şi i-am cerut galbenii.

— Hm, hm ! mustăci cadiul, stînd o toană pe gînduri. Ziceţi că aţi venit de îndată după cearta voastră la judecata mea ?

— Într-adevăr, aşa, înălţimea voastră, răspunseră amîn-doi pricinaşii.

— Prea bine. Apoi, cadiul îl întrebă pe ţesător, repede :

— Tu ai la tine cumva cinci galbeni ?

— Am, luminate stăpîne, zîmbi ţesătorul, dar aceşti galbeni nu sînt de la măcelar. Ce, numai un

muşteriu am eu? Doar am muşterii berechet.

— Prea bine, dă încoace cei cinci galbeni, te rog.

— Poftim, înţelepte stăpîne, dar iarăşi vă spun : aceştia
nu sînt galbenii de la măcelar. I-am păstrat pentru...

— Destul, ţesătorule, ajunge ! Puteţi pleca acum şi veniţi să vă spun ce am hotărît, mîine, înainte de a cădea
amurgul.

Apoi, cadiul, bătînd iarăşi de trei ori cu ciocănaşul, spuse:

— Sînt acum la rînd scriitorul de jalbe şi brutarul.

— Aci sîntem, luminăţia ta ! răspunseră scriitorul şi brutarul amîndoi deodată.

— Prea bine, grăi cadiul. Să aud pricina voastră. Care este cel cu plîngerea ?

— Eu, luminăţia ta ! zise scriitorul.

— Ce ai de spus ?

— Luminate şi cinstite stăpîne, începu el, după cum
bine ştii, eu sînt un biet scriitor de jalbe, plîngeri, scrisori şi acte. Cînd are cineva ceva de scris, vreo scrisoare sau vreo cerere, vine la mine şi eu i-o scriu frumos cu pana pe hîrtie, cu cerneală albastră, neagră sau roşie, după gustul fiecăruia şi după cum ne învoim.

— Bine, bine, lasă astea, spuse cadiul plictisit, şi treci la ce te doare.

Atunci, scriitorul grăi :

— Ca să mă ajute la treburile casei, să aibă grijă de biata maică-mea care e bătrînă şi abia se mişcă, am luat-o de doi ani şi mai bine pe această fată, aci de faţă, pre nume Fatmé. Brutarul din mahalaua vecină cu a mea a încîntat-o să treacă vînzătoare de pîine la el în prăvălie. Acum o bate şi o ţine cu sila, că fata şi-a dat repede seama cu cine are de-a face.

— Ce ai de spus, brutarule, la pîra scriitorului de jalbe?

Brutarul mîniat strigă :

— Sînt uimit peste fire de tot ce spune scriitorul, luminăţia voastră. Fata e în slujbă la mine şi-mi ajută în
brutărie de multă vreme ! Pesemne că scriitorul nu e în
toate minţile sau născoceşte minciuni, deprins cu balivernele pe care le înşiră toată ziua pe hîrtie. Ca să vă încredinţaţi, poftiţi, întrebaţi-o şi pe fată, care e aci.

Cadiul, întorcîndu-se înspre fată, întrebă cu blîndeţe !

— Răspunde-ne, Fatmé, pe cine cunoşti tu de stăpîn ?

Fatmé răspunse sfioasă :

— Luminăţia ta, brutarul este stăpînul meu de vreme
îndelungată. Pe scriitor nici nu l-am văzut pînă acum şi nu ştiu ce să cred de minciuna lui.

Atunci, scriitorul, înfuriat la culme, strigă :

— Ei mint amîndoi, prealuminatule cadiu, lui Fatmé îi este frică de brutar să n-o omoare în bătaie.

— Aha, prea bine, grăi cadiul, sînt lămurit ! Fatmé, tu ai să rămîi aci, iar voi să veniţi mîine înainte de apusul soarelui, să vă spun ce am hotărît. Acuma duceţi-vă !

Apoi, cadiul, înlorcîndu-şi privirea spre calif şi cerşetor, spuse :

— E rîndul vostru. Ce pricină v-a adus la judecată, pe tine, neguţătorule, şi pe tine, ologule ?

Cerşetorul răspunse cu glas plîngăreţ şi linguşitor !

— Prealuminate şi înţelepte şi drept judecător, veneam la pas călare pe căluţul meu, în drum spre Bagdad, cînd îl întîlnii pe acest hoţoman, nu l-ar mai

răbda cerul să facă umbră pămîntului.

Dar cadiul îl opri, strigîndu-i cu asprime :

— Vorbeşte cuviincios. Pînă cînd nu-mi rostesc eu hotărirea, nimeni nu e hoţoman, precum ai îndrăznit să spui, şi nimeni, cinstit. Grăieşte pe scurt ce ai de spus.

Ologul miorlăi din nou :

— Şi acest om, pe care îl vedeţi, se milogi de mine cum ştiu mai frumos, să-l iau sus pe calul meu pînă la Bagdad, că este istovit de drum şi de foame. Îl luai la spate şi, cînd sosirăm în piaţa de lîngă moscheea cea mare voi să mă dea jos şi să-mi ia calul.

Cadiul îl întrebă pe Harun :

— Ce ai de spus la această pîră, neguţătorule ?

Harun răspunse liniştit şi cu multă bunăcuviinţă :

— Înţelepte cadiu, lucrurile stau cu totul altfel de cum le-a spus pîrîtorul meu : *eu* veneam călare spre Bagdad, şi l-am întîlnit pe el sub un smochin. Mi-a cerut pomană, i-am dat un dinar de argint şi apoi m-a rugat să-l iau pe cal pînă la cetate, că-l dor picioarele şi este beteag. Mi-a fost milă de el şi l-am luat în faţă, dar cînd am ajuns în piaţă, mi-a poruncit cu glas aspru să mă dau jos de pe cal, întrucît el trebuie să se ducă acasă cu calul fiindcă e grăbit.Am rămas ca trăsnit şi nu am ştiut ce să cred. Apoi a făcut o larmă de s-a adunat lumea buluc împrejurul nostru.

— Unde este calul cu pricina ? voi să ştie cadiul.

— E afară, în stradă, priponit de un pom, lîngă

poartă.

— Aha, prea bine, prea bine ! spuse cadiul.

Apoi hotărî :

— Duceţi calul la mine în grajd ; iar voi să veniţi mîine, înainte de apus, spre a vă spune ce am hotărît.

A doua zi, pe seară, înainte de a cădea amurgul, după cuvîntul cadiului, cei şase împricinaţi veniră pe rînd ca să afle ce hotărîse acesta. Cadiul îi aştepta în aceeaşi încăpere, aşezat pe jilţul său acoperit cu catifea roşie. El bătu de trei ori cu ciocănaşul în masă, îşi drese glasul şi rosti răspicat :

— Ascultaţi hotărîrile mele : tu, ţesătorule, eşti un mare pungaş. Măcelarul ţi-a plătit cinstit cei cinci galbeni pentru covor. Iată galbenii, ţi-i dau înapoi, deşi n-ai merita, dar pentru că te-am dovedit a fi înşelător, ca să te înveţi minte şi să te faci om cinstit, măcar de aci înainte, vei primi la spate douăzeci şi cinci de vergi.

— Iartă-mă, stăpîne, se milogi ţesătorul, că nu mai fac altă dată.

— Am zis ! strigă cadiul, ridicînd mîna. Acuma tu, scriitorule. Fatmé este slujitoarea ta.

— Aşa este, înălţate stăpîne, spuse peste măsură de bucuros scriitorul.

Cadiul adăugă :

— Cu toate că spune că e a brutarului, care şi el e un mare înşelător. De frică a spus Fatmé aşa. Ia slujitoarea şi du-te acasă liniştit. Iar brutarului să i se tragă douăzeci şi cinci de vergi la spate.

— Iertare, stăpîne ! se milogi brutarul.

— Nici o vorbă, strigă la el cadiul. Afară ! Şi, dacă nu te potoleşti şi vei căuta să te răzbuni pe scriitor sau pe Fatmé, bagă bine la cap ce-ţi spun, te trimit la închisoare pe un an, ca să te răcoreşti de dogoarea cuptorului şi să te limpezeşti la cap, aşa cum trebuie. Hai, plecaţi acum. Slujitor, ai grijă de cei doi înşelători, să-şi primească pedeapsa. Aşa,

acum, neguţătorul şi ologul.

Cerşetorul, din cale afară de linguşitor, strigă :

— Aci, sînt preastrălucite şi înţelepte stăpîne !

Dar cadiul îl repezi cu asprime :

— Lipseşti din ochii mei, neruşinatule şi nenorocitule !
Apoi, îndreptîndu-se către Harun, îi grăi cu glas blînd : cinstite neguţător, calul este al tău. Iar tu, olog păcătos, fiindcă ai vrut să înşeli, vei fi plimbat pe cal, cu faţa la spate, prin tot Bagdadul, spre a te cunoaşte lumea şi a te ocoli, fără să-i mai fie milă de beteşugul tău. De bătaia care ţi se cuvine pe deplin, scapi, fiindcă eşti olog, altminteri...

Atunci Harun, lăsînd orice milă la o parte, spuse indignat:

— Dar n-are nici un beteşug, înţelepte cadiu, e un prefăcut. L-am urmărit pe cînd venea la judecată, astăzi, înaintea mea. Mergea drept ca toţi drepţii. Abia la colţul străzii şi-a prefăcut mersul, începînd să şchioapete din greu !

— Aşa ? se înfurie atunci cadiul, vrea să zică te prefaci schilod, ca să le fie milă oamenilor de tine şi să-ţi dea de pomană. Deci, de două ori înşelător. Atunci, slujitor, ai grijă să i se tragă şi acestui păcătos cincizeci de vergi tari la spate, ca să-i vină mintea la cap.

— Iertare, stăpîne, iertare, se milogi cerşetorul.

— Dacă mai scoţi o vorbă, îţi îndoiesc pedeapsa. Afară ! Aşa.

Apoi, văzînd că Harun nu plecase încă, îi grăi cu prietenie : Văd că ai rămas, cinstite neguţător, cu ce-ţi mai pot fi de folos ?

— Prea înţelepte cadiu, îi răspunse califul, iartă-mă că-ţi mai răpesc puţin din timpul tău atît de preţios.

— Te ascult, încuviinţă cadiul binevoitor.

— Sînt pe deplin încredinţat că ai judecat cum nu

se poate mai inţelepţeşte şi că ai dat dreptatea, aşa după cum se cuvenea, acelora ce o meritau într-adevăr. Dacă mă socoteşti demn de încrederea ta, spune-mi, rogu-te din suflet, cum ai ajuns să afli adevărul? De unde ai ştiut că măcelarul i-a dat cei cinci galbeni ţesătorului ?

Cadiul îi răspunse, rîzînd uşor :

— Îmi dau seama că eşti un om deosebit şi îţi spun cu plăcere. Ieri seară, am pus cei cinci galbeni într-un pahar cu apă curată. Azi de dimineaţă, ochiuri mici de grăsime pluteau la suprafaţa apei. Asta înseamnează că banii au fost mai întîi în mîna măcelarului, care este mai întotdeauna murdar de grăsime de berbec. Ţesătorul lucrează cu stofa uscată şi nu putea să le dea grăsime.

Harun strigă uimit de limpezimea judecăţii:

— Aşa e, într-adevăr. Dar cum de i-ai dat-o pe Fatmé, scriitorului de jalbe, atîta vreme cît ea însăşi a mărturisit că îl slujeşte pe brutar şi încă de mult timp ?

— Şi aceasta mi-a fost uşor să descopăr, grăi cadiul, şi iată cum : Aseară, voind să scriu ceva, am găsit cerneala uscată în călimară de prea mare căldură. Atunci am chemat-o pe Fatmé şi i-am spus : „Iată, cerneala s-a uscat, vezi de călimară, te rog”. Ea a luat călimara cu multă bună-cuviinţă, a turnat cîteva picături de apă în cerneală cu multă băgare de seamă, să nu se verse cumva, a luat un beţisor şi a amestecat bine, apoi mi-a adus călimara şi mi-a pus-o pe masă, uşor, fără să scoată o vorbă. În felul acesta, mi-am dat seama că l-a slujit timp îndelungat pe scriitor, avea multă îndemînare în treaba asta. Brutarului putea să-i

facă cocă de lipit, dar nicidecum să-i potrivească cerneala, căci el nu scrie.

— O, într-adevăr ai dovedit şi aci multă iscusinţă ! grăi Harun. Dar cu calul meu cum a fost ?

— Apoi aceasta, zîmbi cadiul, mi-a fost mai uşor de aflat decît celelalte. De ieri, de cînd am luat calul la mine, nu i-am dat nici să mănînce, nici să bea ; iar astăzi, înainte de a sosi voi la judecată, l-am priponit lîngă uşă în aşa fel, încît să-i vadă pe toţi cei care vor veni. Iar eu m-am pus la pîndă.

— Şi ce-ai văzut? întrebă nerăbdător califul.

— Cînd a trecut cerşetorul, calul nici nu s-a sinchisit de el. Dar cînd ai trecut tu, neguţătorule, deodată a tresărit, a ciulit urechile şi-a umflat nările, a nechezat uşor, a început să bată neliniştit cu copita în pămînt şi a întors capul după tine ca după un vechi şi bun prieten. Aşa mi-am seama că tu eşti stăpînul lui cel adevărat, iar nu cerşetorul !

— O, îi grăi Harun cu multă căldură, îţi mulţumesc din inimă, preaînţelepte cadiu, pentru toate aceste lămuriri. Am avut într-adevăr ce învăţa de la tine şi îmi va fi de folos toată viaţa. Şi, cu toate că-mi pare rău, am să te răpesc din mijlocul acelora pe care-i judeci cu adîncă înţelepciune.

— Să mă răpeşti zici ? ! întrebă cadiul uimit.

— Da, da, cu toate că-mi pare rău, te voi lua ca să stai alături de mine şi să mă sfătuieşti, cu aceeaşi înţelepciune în pricinile ce le am eu de judecat şi care au de o sută de ori mai multă însemnătate.

Atunci, cadiul, străluminat, grăi plin de mare bucurie :

— O, înălţimea ta, abia acum îmi dau seama că l-am judecat pe însăşi strălucitul stăpîn, Califul Harun al Raşid.

— Nu, îi răspunse califul cu modestie, tu ai judecat pe un oarecare neguţător. Dar vei fi sfetnicul meu de cinste, ajutîndu-mă să judec şi eu cu aceeaşi înţelepciune cu care ai judecat tu, astăzi, în toate judecăţile ce le voi avea de făcut eu de aci înainte.

POVEŞTI ROMÂNEŞTI

Fata din Dafin

de GRIGORE BĂJENARU

A FOST O DATĂ un împărat ca toţi împăraţii. Şi a dobîndit abia la bătrîneţe un fecior, care, de cum s-a născut, a început să plîngă : şi plîngi... şi plîngi, dar nu aşa ca toţi copiii, să mai stea şi el acolo, o clipă, două, ca să răsufle şi să se odihnească. Aş... ăsta plîngea întruna, de să-şi rupă baierele inimii şi nu alta.

Acu', împăratul şi împărăteasa au cătat să-l domolească cu fel de fel de vorbe şi mîngîieri, zadarnic însă. Atunci, doica feciorului de împărat i-a spus :

— Măria ta, făgăduieste-i că i-o dai de mireasă pe Fata din Dafin şi-o să tacă !

— Oare ? ! întrebă împăratul cu mirare, crezi, doică ? Să încerc. Hai, taci, dragul tatii fecioraş, taci că ţi-oi da de mireasă pe Fata din Dafin, hai, taci cu tata !

Şi iată că, la aceste vorbe, copilaşul împăratului mai dădu un chiot şi apoi treptat, treptat, încetă plînsul, oftînd obosit şi începu să gungurească vesel.

Împăratul spuse uşurat :

— Of, că mi-a scos peri albi, numai în cîteva ceasuri.
Da' tu de unde ai ştiut, doică, de Fata din Dafin ?

— Iacă am visat întîmplarea asta, măria ta, răspunse doica şi văd că s-a potrivit visul, spre binele nostru al tuturor.

Dar anii trecură repede, uşor, pe nebăgate în seamă, şi Graur, cel cu părul de aur, fecioraşul de împărat se făcu de însurat. Şi cum s-a întîmplat n-aş putea să vă spun, a aflat pesemne de la slujitori că

mireasa făgăduită lui, încă din pruncie, e prea frumoasa *Fată din Dafin.* Hai la împărat şi împărăteasă, aşa pe nepusă masă, să-i întrebe de mireasă.

— Măriile voastre, tată şi mamă, am venit să vă spun că eu plec.

— Cum aşa, netam, nesam ? grăi foarte uimit împăratul.

— Unde pleci, dragul mamei ? îl întrebă împărăteasa îngrijorată.

— În larga lume, le răspunse Graur, să-mi caut mireasa pe care mi-aţi făgăduit-o de la naştere chiar.

Împăratul sări ca ars :

— Da' cum asta, feciorașul tatii ? ! Am aruncat şi eu o vorbă aşa, în vînt, şi tu o iei de bună ?

— Taică, eu, dacă mai stau, mă topesc de dorul ei ca o lumînare. Aşa că, fără tocmeală, să-mi dai bani de cheltuială, paloş, cal de călărie, că eu plec după soţie.

— Apoi, dacă aşa mi-a fost zisa, oftă împăratul din
greu, cată dar a mă ţine de vorbă, ce pot face alta ? Du-te în grajdul meu şi alege-ţi ce cal voieşti : iar ca paloş, iată-l, ţine-l pe al meu, că-i uşor ca un resteu, însă
taie îndesat, de-ai zice că-i fermecat!

Şi împăratul îi dete lui Graur paloşul său din tinereţe, oftînd cu inima grea de grijă.

Şi, ce să mai lungim mult vorba, hai să pornim şi noi la drum împreună cu Graur, feciorul de împărat, noi în gînd şi tot pe jos, el pe cal că-i Făt-Frumos. Dar ce cal avea să nu mă întrebaţi... cal năzdrăvan, care vorbea ca oamenii, ce mai tura vura ? De mers nu mai vorbim, cît drum făceau alţi cai în zece zile, al lui Graur îl făcea într-o singură zi. Aşa că iată-i ajunşi, curînd după ce plecaseră, în apropierea unei cîmpii cu cele mai frumoase şi mai înmiresmate flori din lume.

Calul necheză uşor şi-l strigă pe Graur, trezindu-l

din toropeala în care căzuse :

— Stăpîne, hei, stăpîne !

— Ce-i, Roibule, tresări Graur.

— Stăpîne, pînă acum drumul a fost o joacă, dar, de aci înainte, vine greul, să ştii. Ai multe de intîmpinat şi de n-oi face cum te povăţuiesc eu, nu va fi bine. Ni se va trage moartea amîndurora.

— Ce spui ? Chiar aşa să fie ? ! se miră flăcăul.

— Aşa şi nu altfel, doar ştii bine că sînt cal năzdrăvan. Ia seama la ce-ţi spun acum : iată, în faţa noastră se întinde cît vezi cu ochii o cîmpie cu tot soiul de flori.

— Ah, le văd frumuseţea şi le simt mireasma îmbătătoare, răspunse Graur încîntat. Stai o clipă aci, Roibule, să culeg un mănunchi pentru Fata din Dafin.

Dar calul, nechezînd puternic, strigă repede :

— Ba nici gînd de aşa ceva, stăpîne, că astea-s flori

vrăjite şi, de atingi cumva pe vreuna din ele toate se înalţă asemenea unor copaci uriaşi, se abat asupra noastră şi ne strivesc sub greutatea lor ca pe nişte biete furnici. Aci ne rămîn oasele.

— Atunci cum vom putea oare să trecem printre flori fără a le atinge ? întrebă uimit Graur.

— Hei, răspunse calul cu mîndrie, nu degeaba eşti cu mine. Cunosc o potecă tainică, de nimenea ştiută. Vom merge pe acolo la pas, cu cea mai mare grijă, şi vom scăpa cu faţa curată. Numai ţin-te bine şi strînge-mi spatele tare cu genunchii.

Dar florile ce se legănau la suflarea uşoară a vîntului în dreapta şi în stînga potecii prinseră a răspîndi o mireasmă ameţitoare. Graur îi strigă calului :

— Ia te uită, Roibule, toate florile din preajma noastră şi-au ridicat capetele către noi şi par a ne zîmbi.

— Fă-te că nu le vezi, îi spuse calul cu asprime.

Dar florile începură deodată să grăiască cu glasuri sub- ţiri şi dulci de nespus :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, culege-mă pe mine, că îţi voi înmiresma toată casa.

— Ba culege-mă pe mine, Făt-Frumos, că eu nu mă ofilesc niciodată.

— Mai bine pe mine, şi răsădeşte-mă în grădina ta, Făt-Frumos, şi n-o să-ţi pară rău !

Şi deodată, Graur, încîntat peste măsură de florile fragede, înmiresmate şi colorate aşa de frumos, de parcă ar fi căzut curcubeul pe acea pajişte minunată, îi porunci calului :

— Opreşte-te, Roibule, vreau s-o culeg pe aceasta de lîngă mine, că prea e frumoasă.

Dar calul îi răspunse supărat :

— Nu, stăpîne, de-i aşa,
Eu te-asvîrl pe loc din şa,
De ţi s-a făcut de moarte,
Şi plec singur mai departe !

Graur îşi veni în fire numaidecit zicînd :

— Ba nu, Roibe, mă trezii,
Du-mă înainte, hiii !

Dar, deodată, calul necheză de se cutremurară văile şi grăi puţin speriat :

— Stăpîne, ţin-te bine că săr !

Un vaiet mare ca de furtună grozavă se auzi şi calul spuse de astă dată liniştit :

— Ah, bine că scăparăm !

— Dar ce s-a întîmplat ? voi să ştie Graur.

— N-am băgat de seamă o floare cu rădăcina

scoasă ce crescuse tocmai în mijlocul potecii şi am călcat-o. Noroc că eram la sfîrşitul drumului. Hai, stăpîne, că acum pornim ca vîntul. Iată, aceasta este pădurea cu pasări vrăjite, care îţi cîntă de-ţi farmecă auzul, ca să te piardă, îndemnîndu-te să le iei cu tine.

— O, din partea asta, nici o grijă, Roibule, zise Graur.

— De, de, răspunse calul îndoielnic, teamă mi-e să nu te încînte cu ghiersul lor neasemuit de frumos.

Într-adevăr că o sumedenie de pasări cîntătoare : privighetori, sticleţi, scatii, florinţi, mierle, cintezoi, ciocîrlii şi pitpalaci se întreceau şi cîntau de te simţeai ridicat în slavă.

Şi, deodată, şi păsărelele, ca şi florile, începură să vorbească cu grai omenesc şi să-l ademenească pe Graur care era cu totul fermecat de minunatele lor cîntece :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, ia-mă la tine în casă şi-am să-ţi cînt în fiecare noapte pînă-n zori, îi grăi privighetoarea.

— Ba pe mine, Făt-Frumos, că eu am să-ţi cînt şi ziua şi noaptea, spuse florinţele.

— Ba, mai bine, ia-mă pe mine, Făt-Frumos, că am penele pestriţe şi guşa roşie, îi fluieră sticletele îmbietor.

Şi iarăşi fermecat, ca şi de flori, Graur strigă :

— Stai, Roibule, să-l prind pe sticletele ăsta, că-i mai
frumos decît toate şi are un cîntec de te slăveşte.

Dar calul, înţelept, îl sfătui aşa :

— De te amăgeşti, stăpîne,
Nu apuci ziua de mîine !
Ţin-te bine şi fii tare,
Nu-ţi pese de-a lor cîntare !

Şi bietul Graur, scuturîndu-se ca trezit din vis, îi

şopti calului cu drag :

— Mulţumesc, Roibuţul meu,
Iarăşi mă scăpaşi din greu !

Dar deodată se auzi un vuiet groaznic şi zgomot mare de pasări, zburătăcind înnebunite, iar calul strigă înfricoşat :

— Ţin-te bine, stăpîne, că sar. Scăparăm şi acum.

— Dar ce s-a mai întîmplat, Roibule ? întrebă Graur mirat.

Iacă un afurisit de scatiu a picat, chiar în faţa copitelor mele şi, fără să vreau, l-am atins pe-o pană. Dar noroc că ne aflam la marginea pădurii. Şi acum ascultă-mă cu multă luare-aminte, stăpîne ; pînă aci ce-a fost a fost floare la ureche, dar de aci înainte să fii cu multă băgare de seamă; trei primejdii mari ne aşteaptă să ne abată calea dreaptă !

— Cum aşa, Roibuţul meu, se nelinişti Graur :

— Iată, spuse calul năzdrăvan, acum intrăm pe tărîmul foamei, al setei şi al somnului. Pînă unde ne aflăm noi acum să ştii că au mai răzbit mulţi flăcăi viteji, dar aci le-au rămas oasele, fiindcă n-au ascultat sfaturile primite.

— Ce spui ? se miră flăcăul puţin speriat. Şi ce trebuie să fac ?

— Tocmai că nu trebuie să faci nimic din ce vei fi ispitit să faci, îl sfătui calul, şi vom scăpa şi de astădată cu faţa curată. Dar iată că am ajuns.

Graur nu mai văzuse în viaţa lui asemenea livezi şi nu mai contenea să se mire :

— Tii... ia te uită ce bogăţie de roade la pomii ăştia
şi aci văd crescînd laolaltă : cireşe, vişine, caise, piersice,
mere, pere, rodii, portocale, smochine şi curmale. Toate coapte în acelaşi timp ! Toate bune de mîncat !

Şi ce struguri frumoşi : unii cu boabele galbene ca de aur şi alţii cu boabele ca frunza ruginită de toamnă. Ah, nu mai pot de foame ! Stai mai încet, Roibule, te rog, să rup măcar o pară de asta tămîioasă, că-mi lasă gura apă, nu mai pot răbda.

Dar calul dădu un nechezat puternic şi spuse înfuriat :

— Ce-ţi spusei adineauri, stăpîne ? Ai şi uitat ?

— Ah, da, se potoli Graur, mi-am adus aminte : să nu mă las ispitit. Acu', parcă mi-a trecut foamea cea grozavă. Ce ciudat! Dar să ne oprim puţin măcar la izvorul acesta limpede, cu apa cum e cleştarul, mă sting de sete şi mi-e cald cum nu mi-a mai fost niciodată pînă acum. Stai, Roibule, îţi zic.

— Ba, stăpîne, ba, grăi calul, şi mie, vezi, îmi atîrnă limba afară din gură de sete şi totuşi nu mă adăp, că nu vreau să-mi fie pentru cea din urmă oară.

— O, mi-e de-a mirare, oftă Graur liniştit, iată că îndată ce m-am îndepărtat de izvor mi-a trecut şi setea ca prin farmec.

Mustrător, calul îi spuse :

— Văzuşi, stăpîne, văzuşi.

Dar iată că Graur începu să caşte de să-şi rupă fălcile :

— Aaa, da' ce somn m-a cuprins aşa, deodată !

Şi atunci se auzi un glas îmbietor şi dulce de fată, glasul ierbii de cîmp :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, dă-te o clipă jos, pe covorul mătăsos, să te mîngîie o clipă blinda somnului aripă !

Graur căscă şi mai tare cuprins de un somn de nebiruit. El spuse :

— Aaa, ce iarbă moale bună de dormit. Stai, Roibuţule,
puţin, că mă prinde somnul lin, mergi mai uşor să mă ţin de gîtul tău şi să aţipesc cîteva clipe măcar că nu mai pot.

Dar calul, nechezînd puternic, îl scutură de cîteva ori şi-l trezi :

— Ba, stăpîne, ba şi pe mine m-a podidit somn greu
ca de plumb, de abia îmi mai tîrii picioarele şi iată că merg înainte. Scoate-ţi paloşul îndată şi crestează-te puţin la un deget pînă la sînge şi ţi-o trece somnul îndată.

Şi flăcăul făcu întocmai cum îl sfătuise calul şi se trezi deodată înviorat.

— Ei, dar ce-i asta ? se miră el, acum nu mai simt pic de somn, parcă m-am trezit dîntr-un vis ameţitor.

— E, că am trecut de hotarul ispitelor, stăpîne, îl lămuri calul. De acum, drumul ne duce neted pînă la Fata din Dafin. Am ajuns pe calea dreaptă, dar primejdii tot ne aşteaptă.

Merseră ei cale lungă fără a mai fi supăraţi şi opriţi în drum de nimica. Şi, deodată, în faţa ochilor lor uimiţi, se ivi o lumină uriaşă tare îndepărtată.

— Hei, Roibule, ce-o fi strălucind aşa de puternic, întrebă Graur, colo, în fund, la marginea cîmpiei, de parcă ar fi o piatră nestemată cu mii şi mii de ape şi lumini ?

— Văd şi eu, stăpîne, răspunse calul, părea a fi o stea, dar într-adevăr ce e n-aş putea spune ! Puterea mea de năzdrăvan pînă aci, la hotarul ispitelor, a fost. De acum înainte, ne vom călăuzi şi noi după cum ne va tăia capul.

După ce mai făcură o bună bucată de drum, iată că în dreapta lor, ascunsă de viţă sălbatică verde şi zorele albastre se ivi o colibă sărăcăcioasă. Pe hornul ei ieşea o şuviţă de fum alburiu, semn că era locuită de cineva.

Dar Graur nu voi să se oprească. El dorea să ajungă cît mai degrabă la Fata din Dafin. Nici nu mai ştia cîte zile sau poate luni chiar, se scurseseră de cînd plecase el de acasă, şi ardea de nerăbdare să

ajungă la capătul călătoriei sale. Şi apoi îi era tare dor de părinţi şi mai cu seamă de maică-sa pe care o lăsase pierdută, cu lacrimile în ochi.

Iată, însă, că dinspre căsuţă se auzi un scîrţîit prelung de uşă neunsă, iedera bogată se dete la o parte şi în prag se ivi un moşneag. Dar ce moşneag ? ! Sprîncenele îi crescuseră atît de mari, încît îi acoperiscră ochii; mustăţile îi acopereau gura ; barba albă colelie îi ajunsese la brîu şi părul îi învăluia gîtul şi urechile, nepieptănat de un veac.

Se auzi un glas gros, răguşit, lipsit de putere, dar plăcut, prietenos:

— Cine-mi tulbură liniştea pustietăţii mele ?

— Un drumeţ cu calul său, moşule ! răspunse Graur cu bunăcuviinţă. Dar dumneata cine eşti ?

— Eu, un biet unchiaş uitat de vreme, răspunse bătrînul înduioşător. Fii bun, rogu-te, drumeţule, apropie-te de mine şi tunde-mi sprîncenele, că nu mai văd bine din pricina lor, şi mustăţile, că nu mai pot mînca de lungi ce mi-au crescut, şi barba, de care mi se prind scaieţi şi ciulini, şi părul care mă apasă pe cap şi-mi ţine cald de nu mai pot.

— Of, moşule, răspunse flăcăul cu milă, măcar că mi-e
tare degrabă să ajung acolo unde am pornit, dar nu mă
lasă inima să plec de aci fără a-ţi da o mînă de ajutor. Văd că într-adevăr, aşa cum eşti, duci o viaţă tare chinuită !

Şi sărind de pe cal grăi :

— Hai, Roibule, tu du-te şi paşte iarba asta verde şi grasă, pînă îl tund eu pe bunicul.

Într-un tîrziu, Graur grăi cu multă bucurie :

— Eşti gata ! Ei, cum te simţi ? Ia priveşte cum arăţi, colea în luciul paloşului meu, că e ca o oglindă !

— A, să trăieşti, dragul moşului, spuse fericit bătrînul, că nu ţi-a fost silă de bătrîneţele mele şi m-ai

ajutat. Parcă sînt alt om acum şi parcă am întinerit cu douăzeci de ani. Îţi mulţumesc, să trăieşti!

— Acu te las sănătos, bunicule, spuse Graur, şi el tare mulţumit, şi, de m-oi mai întoarce pe-aci, trec şi pe la dumneata să te cercetez ce mai faci şi cum te mai simţi.

— Ei, dragul moşului, grăi bătrînul tainic, de-i voi sau ne-i voi pe la mine tot mai vii. He, hei, mulţi tineri s-au perindat pe aci, prin faţa colibei mele, în drum către palatul Fetei din Dafin, unde te duci şi tu şi care se înalţă hăt departe, la marginea acestei cîmpii, dar nu se vede de aci decît în zori, cînd se ridică ceaţa ce-l înconjoară.

— Aşadar e pe aproape palatul Fetei din Dafin, moşule ? întrebă Graur cu sufletul la gură.

— E, zise moşul iarăşi tainic, e pe aproape şi nu prea. Dar mai îngăduie, rogu-te, un bob zăbavă şi rău n-o să-ţi pară de această pierdere de vreme. Apoi rosti în şoaptă, ca pe o vorbă de taină : că eu oi fi cine sînt, dar nu ce crezi dumneata că sînt.

— Cum aşa, că nu pricep, bunicule ? spuse Graur mirat.

— Dacă vei avea răbdare să mă asculţi, continuă moşul, vei pricepe îndată, nepoate. Mai întîi se cade, însă, să te omenesc. Poftim, deci, în coliba mea, să guşti din pîinea plămădită şi coaptă de mine la ţest, să mănînci mere domneşti şi struguri tămăioşi şi să bei din vinul făcut de mine, că-ţi va prinde tare bine... şi ascultă :

— Bunicule, m-am făcut numai urechi ! spuse Graur, dornic ca un copil să audă cît mai degrabă povestea.

Şi moşneagul începu :

— Cum îţi spuneam, flăcăule, mulţi feciori de domni şi împăraţi au trecut pe la mine în drum spre Fata din Dafin, dar nici unul nu s-a milostivit de rugăminţile mele, să mă ajute în restriştea în care mă

aflu aci, aşa precum ai făcut tu, ci au plecat înainte, nepăsători, dar înapoi nu s-a mai întors nici unul.

— De ce, moşule ? abia şopti Graur înfiorat.

— Fiindcă n-a fost cine-i povăţui ce să facă şi s-au sfîrşit de oboseală.

— Cum aşa, de oboseală ?

— Iacă bine ! Ian priveşte pe fereastra asta, ceaţa s-a ridicat binişor acum şi de aci poţi vedea palatul Fetei din Dafin.

— Se vede bine chiar, şi pînă acum n-am văzut ceva mai minunat ! spuse încîntat peste fire Graur.

— Pentru că nici nu se află pe lume un palat asemenea acestuia ce-l vezi strălucind, zise bătrînul. S-ar părea că-i la o fugă de cal de aci, aşa-i ?

— Chiar aşa.

— Ei, dar dacă ai să porneşti de aci călare sau pe picioare, pe măsură ce-ai să mergi spre el, socotind că ajungi curînd-curînd, la poalele lui, palatul se îndepărtează.

— Auzi colo, se minună Graur.

— Stai tu pe loc, continuă moşul, stă şi el, porneşti tu din nou către el, iarăşi se îndepărtează şi de multe ori îţi piere chiar din vedere, precum fata morgana pe bărăganele pustii, la vreme de arşiţă şi secetă cumplită cînd te stingi de sete.

— Cum aşa, bunicule, spune-mi, te rog?

— Vezi dumneata, nepoate, că palatul este vrăjit şi i se spune numai palatul Fetei din Dafin, dar această preafrumoasă fată nu mai locuieşte în el, ehei, de ani şi ani.

— Tiii, puteam să alerg eu mult şi bine, se înfioră Graur.

— Aşa au păţit toţi cei cîţi au pornit după Fata din Dafin şi ţi-am spus : au pierit de osteneală şi n-au mai avut putere să se întoarcă.

— Şi Fata din Dafin unde-şi are sălaşul? voi să afle Graur.

— Păi de ce crezi că-i spune Fata din Dafin ? îl întrebă moşul cu şiretenie. Ea locuieşte într-o grădină fermecată, cu un singur pom, un dafin mare, frumos, rămuros, care este casa fetei. Sumedenie de flori înmiresmate şi stoluri de pasări cîntătoare înconjoară dafinul. Dar fiindcă ai fost milostiv cu mine şi te-ai oprit să mă ajuţi, cu toate că te grăbeai tare, vraja Fetei din Dafin s-a destrămat pe jumătate. Am să te ajut şi eu, desvăluindu-ţi taina palatului şi a grădinei cu un singur pom : dafinul.

— O, spune-mi, bunicule, spune-mi, îl rugă flăcăul bucuros. Dacă ai şti ce mult îmi plac poveştile adevărate.

— Apăi că mai adevărată ca asta nici nu poate fi alta, întări moşul. Ascultă dar : a fost o dată de demult o fată frumoasă care se îndrăgostise de un flăcău şi el frumos şi voinic, pe care-l chema Dafin. Dar mama fetei nu-l dorea pe acesta de ginere, pentru că era un biet grădinar şi atîta tot. Că, vezi dumneata, eu uitai să-ţi spun, mama fetei era fiică de împărat şi tatăl fetei împărat şi el. Tatăl fetei îl iubea pe Dafin că acesta era tare harnic şi priceput grădinar. Îi făcuse dintr-o cîmpie seacă, un rai de flori şi pomi, străbătut de ape curgătoare şi înveselit de pasări cîntătoare. Şi odată, cînd mama fetei era plecată la părinţii ei, cei doi tineri, numai cu voia tatălui fetei, se cununară în taină. Peste un an dobîndiră o fată de o rară frumuseţe, cum nu se mai văzuse copil pe pă-mînt. De bună seamă că acum s-a aflat totul. Atunci, mama fetei, care era şi o mare vrăjitoare, l-a prefăcut pe tînărul ei ginere, nedorit de ea, în pomul ce-i poartă numele, adică în dafin ; pe fiică-sa a încuiat-o cu nouăzeci şi nouă de lacăte ferecate în palatul ăsta pe care-l vezi, iar pe fetiţa lor a blestemat-o să locuiască întotdeauna în dafinul din grădină, pînă va veni un tînăr care să fie în stare s-o scoată din locuinţa ei ; iar pe bunicul fetei l-a blestemat să se urîţească, să

trăiască departe de lume ca un pustnic, cu dorul de fiica şi nepoţica lui, să-i crească părul, barba şi sprîncenele mari şi să-l împiedice să ducă o viaţă omenească pînă se va milostivi de el un călător...

Cînd bătrînul ajunse cu povestea aci, Graur sări în sus şi spuse cu duioşie :

— Cum, moşule, dumneata eşti bunicul Fetei din Dafin?

— Eu, preaiubite nepoate ! răspunse bătrînul surîzînd trist.

— Şi bunica Fetei din Dafin ? întrebă repede Graur.

— A vegheat pînă acum asupra vrăjitoriei sale şi ţi-a scos în cale tot soiul de primejdii, pe care le ştii, că doar trecuşi prin ele.

— Şi acum ce-mi rămîne de făcut spre a împrăştia vraja ? întrebă Graur cu sufletul la gură.

— Să faci întocmai ce-ţi voi spune eu, grăi unchiaşul. Ai avut mare noroc că te-a întovărăşit un cal năzdrăvan la toate primejdiile ce ţi s-au ivit în cale. Tot el îţi va prinde bine şi de aci înainte. Iată ce-ai să faci, iar în vremea asta, eu am să caut să-i încurc iţele vrăjitoarei de nevastă-mea, care turbează de mînie că i s-au destrămat farmecele.

Şi moşneagul îl învăţă pe Graur al nostru, cu cea mai mare bunăvoinţă şi dragoste ce să facă.

Călăreţul şi calul porniră din nou la drum şi, peste cîteva zile, sosiră într-o dimineaţă senină şi călduţă, la grădina Fetei din Dafin.

— Tii, stăpîne, spuse calul uimit de sumedenia de păsări cîntătoare ce zburătăceau prin grădina cu un singur pom, păsăretul ăsta ar fi putut să se ia la întrecere cu cel din tărîmul ispitelor. Dar parcă astea sînt şi mai multe şi cîntă şi mai frumos.

— Dar şi despre flori poţi spune că sînt mai multe şi mai frumoase decît acelea ce ne-au întîmpinat! zise Graur. Ciudată grădină cu un singur pom ! Dar ce

mîndreţe de dafin !

— Acu, stăpîne, îl opri calul din vorbă, nu uita ce te-a povăţuit moşul. Eu mă duc şi mă fac că pasc niţel mai încolo, deşi nu prea am ce, că flori n-a mîncat neam din neamul meu, iar iarbă verde nu se prea vede ! Dumneata du-te şi ascunde-te în apropierea dafinului, printre lujere, şi fă-te una cu pămîntul, să vedem ce se întîmplă, ca să ştim ce să facem mai apoi. Iar cînd oi necheza eu o dată uşor, ridică-te şi intră în vorbă cu fata.

— Bine, Roibule, aşa ani să fac, grăi flăcăul. O, ce plăcut e să stai printre flori ! Numai de nu m-o apuca somnul în miresmele astea ameţitoare.

Dar deodată se auzi un freamăt puternic de frunze şi un zgomot de crengi rupte. Dafinul se despică în două şi din el ieşi o fată frumoasă şi plină de farmec ca o zînă din poveşti, care începu să cînte dulce şi mîngîios :

— *Dafine, iubite tată,*
Lasă-n voie pe-a ta fată,
Să colinde prin grădină,
Printre dălii şi sulfină,
Că se va întoarce-acasă,
Mai blîndă şi mai voioasă.

Şi atunci, dafinul răspunse şi el tot în cîntec cu o voce groasă şi fremătătoare :

— *Plimbă-te, copilă dragă,*
Că a ta-i grădina-ntreagă.
Să te joci cu mii de flori,
Mîndrele tale surori.

Dar deodată, Fata din Dafin tresări la auzul unui nechezat uşor de cal şi şopti înfricoşată către sine însăşi:

— Dar cum de a pătruns calul acesta în grădina noastră fermecată ? !

Atunci Graur ieşi la iveală şi, făcînd o plecăciune în faţa fetei, grăi cu multă bună-cuviinţă :

— M-a adus pe mine, frumoasă domniţă.

— Ah, ţipă Fata din Dafin înspăimîntată, dar tu cum de-ai ajuns pînă aci şi cum de mai eşti încă în viaţă ? se miră ea.

— O, preagingaşă Fată din Dafin, povestea mea nu e prea lungă, dar nu ştiu dacă ai timp s-o asculţi.

— Spune-o, încuviinţă fata, şi apoi am să hotărăsc dacă vei primi pedeapsă sau iertare.

Graur oftă din adîncul inimii şi grăi cu nespusă dragoste :

— Încă de cînd m-am născut, taică-meu şi maică-mea mi te-au făgăduit de mireasă.

— Cum aşa ? se-ncruntă Fata din Dafin, voi să ştiu tot, spune mai repede, că nu pot sta în grădină decît atîta timp cît se află şi roua pe flori.

— Ascultă, dar !

Şi Graur îi povesti preafrumoasei Fete din Dafin tot ce se întîmplase îndată după naşterea lui. Apoi isprăvi astfel : aşa am izbutit să mă aflu în grădina ta cu un singur pom, o, preafrumoasă şi preaminunată Fată din Dafin.

Tare bucuroasă, fata îi grăi, sorbindu-l din ochi :

— O, dragul meu, povestea ta a ţinut atît de mult, încît nici un strop de rouă măcar nu se mai zăreşte pe vreo floare sau pe vreo frunză. Iar eu, în lăcaşul meu de ani şi ani, care este dafinul, nu mă mai pot întoarce acum !

— Dar nici nu te mai întorci în dafin, îi răspunse peste fire de bucuros flăcăul. Eu de aci nu plec singur. Vom merge împreună.

Atunci, Fata din Dafin îi grăi cu multă dragoste :

— O, Graur, Graur Făt-Frumos, ştii tu de ce-ai izbutit să rupi vraja făcută de bunica mea ? Pentru că

m-ai rugat să merg eu singură, de bună voie, cu tine, şi n-ai încercat să mă răpeşti, aşa precum au făcut alţii, care nu s-au mai întors la casele lor, ci au pierit pe loc, înălţînd pămîntul acestei grădini. Dă-mi mîna, dragul meu, acum putem pleca în toată liniştea, că nu vom mai întîmpina de aci înainte nici un fel de supărare din partea nimănui.

Dar iată că, după rostirea acestor vorbe, în grădină se stîrni un vînt puternic cu bubuituri ca de tunet. Apoi se auziră cîntece dulci, melodioase, şi glasul gros al dafinului :

— O, fata mea, multiubită, vino să te strîng în braţe : vraja a fost ruptă, iată că m-am preschimbat iarăşi în om.

Fata îşi îmbrăţişă tatăl fericită şi spuse înfiorată:

— Şi porţile palatului nostru s-au deschis, multiubite
tată, iată maica mea vine către noi, plîngind de bucurie.

Şi deodată, ca prin farmec, un rădvan împărătesc ce venea în goană huruind, cu cai sforăitori, se opri în faţa lor. Vizitiul, pocnind de cîteva ori din biciul său înflorat, strigă de le asurzi urechile :

— Pttrruuu, cai năzdrăvani ! Poftiţi de vă urcaţi, măriile voastre, că ne aşteaptă părinţii preafericitului Graur, cu sufletul la gură. De cînd le-a plecat feciorul, ei întruna i-au dus dorul. Pîini şi cozonaci frămîntă, s-avem ce mînca la nuntă. Dii, căluţi, zburaţi acasă, că mireasa e frumoasă... şi mirele la fel este, ca sfîrşitul din poveste.

Zînele din poiana florilor

de MIHAELA NAUM

A FOST ODATĂ ca niciodată, dacă n-ar fi fost nu s-ar fi povestit, în pădure, dincolo de cascadă, dincolo de izvorul rîurilor ce curg la vale, dincolo hăt... mult, de Slănicul de azi — a fost, după cum spuneam, o poieniţă.

O poieniţă minunată, cu păsări, animale, flori şi pomi, care vorbeau şi care-şi aveau regină şi stăpînă o zînă bună, pe nume Flora.

Poieniţa se chema „Poiană Florilor”, iar toate vieţuitoarele ce-şi aveau lăcaş acolo erau în grija şi ocrotirea zînei celei bune.

Într-o bună zi, Flora, zîna lor, auzind toate cele povestite şi de Nic-pitic şi de pîrîiaşul cel năzdrăvan, îşi puse în gînd să plece printre oameni. Pentru asta era nevoie de învoirea bunicei sale, regina zînelor.

Aşadar, se duse la ea, şi-i spuse :

— Îngăduie-mi să mă duc printre oameni, să-i văd,
să-i cunosc, am auzit atîtea vorbindu-se despre ei !

Regina îi îngădui, dar cu o singură condiţie : să plece dimineaţa în zori, iar pînă la miezul nopţii să fie înapoi la palat. Altfel îşi pierdea puterea ei de zînă şi era sortită să rămînă pentru totdeauna printre oameni.

În zori, Flora părăsi palatul de cleştar din poieniţă. Îmbrăcată în straie ţărăneşti, alunecă pe undele pîrîiaşului pînă la primul sat din vale.

Era devreme, oamenii de abia se trezeau, era duminică şi deci zi de odihnă. Se opri la fîntînă — îi era sete — şi încercă să scoată apă. Acolo întîlni un flăcău venit şi el tot după apă.

— Cine eşti, fată frumoasă ? De unde vii şi unde te duci ? După cîte ştiu, nu eşti de prin părţile locului !

— Într-adevăr, îi răspunse zîna, nu sînt de pe aici. Azi am poposit în satul vostru.

Deşi spusele zînei erau adevărate, flăcăul nu putea înţelege cum o fată singură poate merge noaptea la drum. Apoi, de unde putea veni din munte ? Acolo sus nu mai era nici o aşezare omenească.

Flăcăul prinse mai mult curaj :

— Pe mine mă cheamă Cosmin, ţie cum îţi zice?

— Flora e numele meu, îi răspunse fata zîmbind.

Porniră împreună spre sat, jucară la horă împreună, iar Flora fu oaspetele părinţilor lui Cosmin. Între cei doi începuse să se înfiripe un sentiment frumos, curat, de iubire.

Către seară, fata, neuitîndu-şi promisiunea făcută bunicii, îşi luă rămas bun, mulţumi pentru tot şi dusă a fost pe drumul codrului.

Cosmin, purtat de iubire, o urmări în taină. Astfel văzu cum fata, ajunsă la pîrîu, se aşeză pe o frunză mare, iar mrenele o purtară în sus spre munte, plutind lin pe apele limpezi. Mai văzu cum în poieniţa fermecată, sînzienele o primiră cu bucurie ; mai văzu un pitic, şi ceva minunat — un palat scînteietor, unde Flora intră şi de unde ieşi îmbrăcată în hainele ei de zînă.

Se aşeză lîngă trunchiul unui copac, privind luna, as-cultînd ţîrîitul greierilor, privind stelele, părîndu-i-se că zăreşte chipul luminos al Florei... Şi Cosmin adormi, acolo, în vîrful muntelui. Cu gîndul la aleasa lui, era hotărît ca odată cu primele raze de soare să se ducă la palat, să-i spună Florei că-i cunoaşte secretul, că vrea s-o ia cu el în sat să-i fie nevastă.

Bătrîna bunică a zînelor, aflînd vestea, că picior de pă-mîntean se apropiase de Poiana Florilor, veni

îndată.

Zîna cea mică îşi recunoscu dragostea ei pentru acest pămîntean şi o rugă fierbinte să-l aducă pe Cosmin în Poieniţa Zînelor.

Foc se supără regina zînelor. De acum nu mai rămîneau docit două căi : ori Flora pleca pentru totdeauna printre oameni, dar atunci îşi pierdea puterile ei de zînă, ori amîndoi, dacă nu renunţau la dragostea ce-i unea, să devină stane de piatră. Plîngînd, zîna cea mică ceru îndurare şi timp de gîndire.

I se dădu răgaz pînă în zori.

Necăjită, se aşeză pe malul pîrîiaşului, cu toate animalele în jur şi plînse... plînse.

Florile, păsările, animalele, Nic-pitic, Fifilic, toţi veniră în jurul ei rugînd-o să nu plece, să nu-i părăsească.

Dacă nu pleca, îşi cunoştea soarta ! Legea zînelor era aspră şi de neclintit. Avea oare dreptul să-l tragă şi pe Cosmin în pedeapsa cea grea ?

Cu pas uşor, pe nesimţite, ca prin farmec, apăru cerbul, regele pădurii. Apropiindu-se de Flora îi spuse cu glas duios :

— Nu mai plînge, zînă mică, necazul tău va trece ca un vis dacă-mi asculţi sfatul ! Mergi repede, în aşa fel ca pînă în zori să fii înapoi — mergi la împăratul vieţii şi al tuturor zînelor, la înţeleptul An. El poate să lege şi să dezlege toate hotărîrile.

Luîndu-şi în fugă aripioarele ei de zînă, Flora zbură la stăpînul tuturor zînelor. Îl rugă, plîngînd cu suspine, să-i îngăduie să-l ia pe Cosmin în Poiana Florilor.

Era bătrînul înţelept blînd şi statornic cu toate hotă-rîrile.

— Ai avut noroc, fata mea, că ai ajuns la mine înainte

să bată clipa cea tîrzie. Cu o asemenea rugăminte n-a

îndrăznit nimeni vreodată să mi se înfăţişeze. Dar acum, pentru că dragostea voastră este mai presus de viaţă, iar tu ai venit într-un suflet, am să vă ajut.

Mai adăugă :

— Bagă însă bine de seamă, dragostea ta omenească
să nu cumva să te îndemne să-ţi uiţi îndatoririle de zînă ! Vei veghea asupra poienii, a vieţuitoarelor şi a florilor cu aceeaşi grijă ca şi pînă acum, altfel...

Bătrînul An dispăru.

Zîna nu mai apucă nici măcar să-i mulţumească, să-i spună cît îi este de recunoscătoare...

Cînd ajunse în poieniţă totul era pregătit de nuntă : şi bucate alese, şi rochia de mireasă strălucitoare ca o volbură. Cînd se trezi Cosmin, nu mai era în pădure, ci se afla în palat, într-un pat de cleştar, iar Nic-pitic şi animalele roiau în jurul lui, aducîndu-i numai bunătăţi.

...Şi se făcu o nuntă, ca în poveşti ! Orchestrele cîntau, musafirii dansau, florile îşi deschideau petalele, iar mirii erau mai frumoşi ca doi porumbei luminoşi... Trăiră fericiţi, avură copii, iar despre Flora şi Cosmin se mai vorbeşte şi azi în Poiana Florilor.

Eu v-am spus ce-am ştiut şi auzit, voi dacă vreţi să aflaţi mai multe, mergeţi în Poiana Florilor, în poieniţa fermecată.

Cea care ştie lucruri minunate, este Roşcovana — veveriţa cea bătrînă. Căutaţi-o şi sigur că vă va povesti lucruri mai multe şi mai minunate despre Flora şi Cosmin !

Negrea şi Caşin

de MIHAELA NAUM

SE SPUNE CĂ după ce Măgura, fata cea vitează, luptase vitejeşte alături de Ştefan cel Mare, acesta i-ar fi dăruit ţinutul dinspre sudul Poienii Măgura, cunoscut azi sub numele de Poiana Sărată.

Tot din neamul neînfricat al Măgurei se trăgeau şi cei doi fraţi, Negrea şi Caşin — despre care vă voi povesti acum.

Îşi aveau gospodărie în locul moştenit de la

străbuna lor şi se ocupau cu pescuitul, atunci cînd năvălirile duşmane nu-i chemau la oaste.

În acea vreme domnea peste Ţara Moldovei, Petru Muşat, fiul lui Ştefan cel Mare şi al Rărăşoaiei — recunoscut de istoric şi sub numele de Petru Rareş.

Într-un sfîrşit de toamnă, se află veste în aşezarea de la poalele muntelui că mare pericol se abate asupra Moldovei şi domnului ei. Leşii din nord şi otomanii din sud ameninţau cu război ţara. Se aştepta deci în curînd ca goarnele să sune, clopotele să bată şi războiul să înceapă.

Nori grei de nelinişte întunecau chipurile îngrijorate ale oamenilor.

Aşadar, în acea vreme tîrzie de toamnă, un pîlc de pescari, printre care şi cei doi fraţi, plecară să mai aducă ceva provizii de peşte.

Urma să se întoarcă în curînd.

În vîrf de munte, unde apele erau repezi şi îngheţate, unde păstrăvii săreau sprinteni în apele cristaline, acolo sus, pescarii îşi aveau colibă şi adăpost în desişul pădurii.

Ajunşi înainte de a se înnopta, făcură foc bun, mîncare caldă şi rămaseră de vorbă pînă mai tîrziu în noapte.

Gînduri negre îi nelinişteau, nu aveau odihnă, nu-i prindea somnul.

Într-un tîrziu, unii din ei se culcară, apoi unul cîte unul adormiră — pînă ce în jurul focului mai rămaseră treji doar Negrea şi Caşin. Stăteau de pază, nu cumva să se stingă focul, iar fiarele pădurii să-i atace.

Deodată, din liniştea fără murmur a nopţii, străbătu fîşîit de frunze. Se părea că sînt paşi de om. Se apropiau... erau din ce în ce mai aproape şi iată printre copaci apăru statura unui bărbat.

Era înalt şi frumos, pletele-i uşor cărunte alunecau rotunjit pe umerii laţi. Purta haină

ţărănească de aba şi traistă de pescar. Părea obosit.

— Seară bună, fraţilor, zise străinul. Mă lăsaţi să mă încălzesc la focul vostru ?

— Cu dragă inimă, răspunseră într-un glas flăcăii. Poate eşti şi flămînd. Iacă, pîine, peşte — fă bine şi împarte cu noi bucatele, îl îmbiară ei.

Mulţumind, străinul mîncă cele puse dinainte-i.

Flăcăii îl priveau curioşi. Fiecare se întreba în sinea lui cine poate fi străinul. Nu era de prin părţile lor, asta sigur, nu-l mai văzuseră nicicînd. Părea să fi făcut un drum lung, după cît îi erau de prăfuite şi zdrenţuite opincile. După îmbrăcăminte aducea să fie pescar, iar după purtările-i alese, ceva mai mult.

După ce mîncă, bărbatul îşi îndreptă ochii umbriţi parcă de o tristeţe înăbuşită spre cei doi fraţi. Dintr-un buzunar scoase un galben pe care-l întinse lui Caşin.

— Iată, zise, pentru ospitalitatea voastră !

— Nu primim, răspunseră amîndoi. În neamul nostru oaspeţii se primesc totdeauna cum se cuvine. Noi ţi-am pus dinainte ce am avut. Ospeţia nu se cumpără.

Străinului i se umplură ochii de lacrimi, iar privirea lui de-o nemaigrăită duioşie.

— Sînt moldovean ca şi voi, zise el. Nu-s de aici, din
părţile voastre şi pentru asta v-aş ruga să-mi spuneţi cît de departe este trecătoarea ce mă poate duce în ţara Transilvaniei.

Negrea şi Caşin se priviră bănuitori.Cine era străinul acesta ? De ce vrea să ştie drumul peste munţi ? Dacă era un trădător sau un spion ?

Parcă ghicindu-le gîndurile, omul îşi întoarse faţa în bătaia focului.

— Nu vă fie frică, fraţilor ! Uitaţi-vă bine la mine, chiar nu mă recunoaşteţi ?

— Măria ta ! căzură cu faţa la pămînt, cei doi.

Măria ta, iartă-ne, nu te-am recunoscut decît acum, cînd flăcările îţi luminară chipul !

— Măria ta, zise Caşin, cu ce-ţi putem fi de folos ? Cere-ne orice şi sîntem gata să facem totul pentru tine !

— Bine, bine, zise blînd Rareş, vreau doar să mă ajutaţi să trec munţii.

Le spuse în cîteva vorbe cum o mînă de trădători vîn-duseră Moldova otomanilor, iar el era obligat să-şi părăsească domnia. Pleca să găsească ajutor în Transilvania, la fraţii noştri, de unde avea să se întoarcă apoi cu oaste.

Pe dată înţeleseră cei doi pericolul în care se afla domnul. Îi deteră merinde de drum, iar Negrea se pregăti să-i arate calea spre pasul Oituzului.

Porniră împreună spre strîmtoarea munţilor, unde ajunseră aproape de ivirea zorilor. Acolo Rareş îl sărută pe amîndoi obrajii, luîndu-şi rămas bun.

Îl urmări Negrea cu privirea pînă ce strîmtoarea şi ceaţa îl înghiţiră. Avea inima împăcată că-şi scăpase domnul din grea cumpănă.

Agale, se întoarse apoi spre tabăra unde-şi părăsise fratele şi tovarăşii, dar aci găsi cîţiva turci care încercau să afle dacă nu cumva trecuse pe acolo un străin.

Spuseră cu toţii că n-au văzut pe nimeni, că ei sînt acolo la pescuit şi că nu înţeleg pe cine caută. Iscoadele, neîncrezătoare, îi luară zălog.

Porniră spre vale. Turcii erau doar şase, pescarii, nouă. La o îngustare de drum, se iscă învălmăşeală şi se încinse o luptă cruntă. Muriră otomanii cu toţii, iar dintre moldoveni, pieriră doi — chiar cei mai dragi : Caşin şi Negrea.

Spune legenda, că cele două rîuri îngemănate, ce curg prin Poiana Sărată, venind din vîrful muntelui — rîul Negru şi rîul Caşin — ar fi izvorît chiar pe locul unde cei doi viteji pescari şi-au unit vieţile şi dincolo

de moarte.

Mai spune legenda că Rareş, întors în Moldova, ar fi venit să-şi caute prietenii şi că ar fi vărsat lacrimi amare de recunoştinţă pe malul celor două ape.

POVESTE RUSĂ

Furtună-Viteazul Ivan

TRAIA ODATĂ într-o împărăţie un rege cu regina lui. Vieţuiau împreună de multă vreme, dar soarta nu se îndurase a le dărui vreo odraslă. Într-o bună zi, regele hotărî să trimită solie la toţi împăraţii şi craii, în toate cetăţile şi la toate noroadele, chemînd la sfat spre a afla leacul ce ar putea face ca regina să aibă copii.

La chemarea lui s-au adunat mulţi crai şi împăraţi, prinţi şi boieri, neguţători bogaţi şi oameni de rînd. Regele i-a ospătat cu bucate şi băuturi alese, după care a purces a-i întreba pe fiecare în parte. Dar nimeni nu avea ştiinţă, nici măcar nu-şi putea da cu părerea ce s-ar putea face ca regina să rămînă grea. Dar iată că un fecior de om simplu se jură că ar putea afla leacul tămăduitor. Plin de speranţă, regele îl dărui cu o pungă mare de galbeni, hărăzindu-i trei zile întru împlinirea făgăduinţei.

Feciorul de ţăran se legase el să afle leacul, dar cum şi unde nici prin cap nu-i trecea. O luă îngîndurat pe drumul ce ducea afară din cetate. Curînd îi ieşi înainte o femeie bătrînă.

— Ziua bună, flăcăule ! Da' ce-ai păţit de ai căzut aşa pe gînduri ?

— Cată-ţi de drum, cotoroanţo. Lasă-mă-n pace ! îi răspunse el.

Dar ea se ţinu după el, iscodindu-l :

— Spune-mi ce te frămîntă atît de tare ? Eu sînt bătrînă, şi bătrînii ştiu multe.

„Ce mi-a venit să-i vorbesc urît ? Poate că ştie ceva şi mi-o da vreo povaţă”, gîndi flăcăul.

— Uite, măicuţă, m-am legat în faţa regelui să aflu cum ar putea regina să zămislească. Dar habar n-am cum!

— Da, da ! Păi, să-ţi spun eu. Ascultă : du-te la rege şi spune-i să dea poruncă slujitorilor să împletească trei năvoade de mătase. În lacul de lîngă palat trăieşte o ştiucă cu aripioarele de aur. Cînd regele o va prinde, s-o dea bucătarilor s-o frigă, apoi-s-o ducă reginei s-o mănînce, şi ea va purcede grea.

Feciorul de ţăran se întoarse în cetate, meşteri singur năvoadele şi se duse să prindă ştiuca cu aripioarele de aur. Aruncă cele trei năvoade de mătase, dar ştiuca zvîcni cu putere, le rupse şi scăpă. Le aruncă a doua oară, şi iarăşi le rupse şi scăpă. Atunci flăcăul îşi scoase brîul şi năframa de mătase, legă năvoadele şi le aruncă a treia oară. De astă dată izbuti să prindă ştiuca cu aripioarele de aur. Cu mare bucurie o luă şi o duse regelui.

Regele porunci să fie spălată, curăţată, friptă şi apoi dată reginei s-o mănînce. Bucătarii luară ştiuca, o curăţară, o spălară şi aruncară apa pe fereastră. Tocmai atunci pe acolo trecea o vacă şi sorbi apa cu solzi cu tot.

După ce bucătarii fripseră ştiuca, o puseră pe un taler şi chemară degrabă o slujnică, spunîndu-i s-o ducă reginei în iatacul ei. Slujnica, pe drum, rupse o aripioară şi o mîncă. Toate trei : vaca, slujnica şi regina rămaseră grele în aceeaşi zi, în acelaşi ceas.

Cînd s-a împlinit sorocul, la rege se înfăţişă grăjdarul palatului, care-i spuse că vaca a făcut un prunc. Regele rămase înmărmurit de uimire. Nici n-apucă bine să plece grăjdarul, că alţi slujitori dădură buzna să vestească miraţi că fata de la bucătărie născuse un băiat care semăna leit cu fiul vacii. Nu după multă vreme veniră să-l înştiinţeze că şi regina a dat naştere unui fecior ce semăna ca două picături de apă cu fiul vacii.

Tare grozavi erau cei trei feciori : creşteau într-un ceas cît alţii într-un an, în trei ceasuri cît alţii în trei ani ! Au crescut mari, s-au făcut puternici şi voinici. Într-o zi veniră tustrei la rege cerîndu-i dezlegare să meargă prin cetate să privească norodul şi norodul să-i privească pe ei. Regele nu se împotrivi, le dădu bani fără zgîrcenie şi îi sfătui să fie cu băgare de seamă.

Şi cei trei feciori ai regelui plecară. Pentru că, trebuie să spunem, regele îi socotea pe toţi feciorii săi. Unul se numea Ivan, fiul regelui, al doilea Ivan, fiul slujnicei, iar cel de al treilea Ivan Furtună-Viteazul, fiul vacii.

Colindară ei ce colindară prin tîrg, dar de cumpărat nu cumpărară nimic. Ivan, fiul regelui zări pe o tarabă nişte gogoloaie de sticlă şi zise către fraţii săi :

— Fraţilor, haideţi să cumpărăm cîte un gogoloi şi să aruncăm cu el în sus. Cine va arunca mai sus, acela va fi cel mai mare dintre noi.

Fraţii lui se învoiră şi traseră la sorţi care să arunce cel dintîi. Sorţii îl aleseră pe Ivan, fiul regelui. El aruncă gogoloiul sus de tot, Ivan, fiul slujnicei şi mai sus, iar Furtună-Viteazul, fiul vacii, aruncă atît de sus, încît gogoloiul se pierdu din vedere.

— Vedeţi, fraţilor, rosti el, eu sînt cel mai mare dintre voi!

— Cum aşa ? zise Ivan, fiul regelui. Tu, fiul vacii, vrei să fii cel mai mare ?

— Pesemne aşa a fost să fie ca voi să ascultaţi de mine.

Pe urmă porniră mai departe şi merseră cale lungă pînă ajunseră la o apă mare. În acea apă se zvîrcolea şi mugea, făcînd tărăboi grozav, un balaur fioros. Ivan, fiul regelui, zise :

— Fraţilor ! Care va astîmpăra lighioana asta, acela va

fi cel mai mare !

Ceilalţi doi se învoiră iarăşi, iar Furtună-Viteazul adăugă:

— Astîmpăr-o tu, frăţioare. Dacă izbuteşti, vei fi cel
mai mare dintre noi.

Ivan, fiul regelui, începu să strige, să chiuie, dar lighioana se întărîtă şi mai tare. Pe urmă porni s-o sperie Ivan, fiul slujnicei, şi nici el nu făcu mare lucru. Dar cînd chiui o dată Furtună-Viteazul şi azvîrli cu ghioaga sa cea groasă, lighioana se făcu nevăzută cît ai clipi din ochi. Şi voinicul glăsui din nou :

— Vedeţi ? Tot eu sînt cel mai mare.

— Noi nu vrem să fim fraţii mai mici ! răspunse mînios Ivan, fiul regelui.

— Atunci rămîneţi sănătoşi ! zise Furtună-Viteazul şi porni pe drumul de întoarcere spre meleagurile natale.

Ceilalţi doi fraţi ţinură drumul mai departe.

Aflînd regele că Furtună-Viteazul s-a întors acasă singur, porunci să fie aruncat în temniţă. Şi mai porunci ca trei zile şi trei nopţi să nu i se dea nimic de mîncat şi de băut.

După o vreme, viteazul prinse să bată cu pumnii în ziduri şi să strige cu glas tunător :

— Întrebaţi-l pe rege, tatăl meu adoptiv, de ce mă lasă
să rabd de foame ? Spuneţi-i că zidurile lui pentru mine
nu-s ziduri, gratiile nu-s gratii, iar dacă vreau le prefac
în praf şi pulbere !

Slujitorii îl înştiinţară degrabă pe rege. Regele veni chiar el şi-l întrebă :

— De ce te lauzi, Furtună-Viteazul ?

— Tată, spune-mi de ce nu mi se dă mîncare ? De ce mă laşi să mor de foame ? Eu nu mă ştiu vinovat cu

nimic.

— Da' unde sînt cei doi feciori ai mei şi fraţii tăi? Ce-ai făcut cu ei ?

Furtună-Viteazul, fiul vacii, îi povesti totul cum s-a în-tîmplat.

— Fraţii mei sînt vii şi nevătămaţi. Au pornit în lumea largă, s-au dus încotro au văzut cu ochii.

Regele îl iscodi iarăşi :

— Dar tu de ce nu te-ai dus cu ei ?

Fiindcă Ivan, fiul tău, vrea să fie cel mai mare. Iar după vrerea sorţilor mie mi se cuvine.

— Prea bine ! O să trimit slujitorii să-i aducă înapoi.

— Nimeni, în afară de mine, nu-i mai poate ajunge. Căci s-au dus hăt departe, spre ţinuturile zmeilor. Acolo, din marea cea neagră, ies trei zmei înfricoşători : unul cu şase capete, altul cu nouă, iar al treilea cu douăsprezece, spuse Furtună-Viteazul.

Regele se rugă de el şi-l înduplecă să plece după cei doi fraţi. Furtună-Viteazul, fiul vacii, se găti de drum. Îşi luă buzduganul şi paloşul de oţel şi porni.

Merse el cît merse şi iată că îi ajunse din urmă pe fraţii săi lîngă podul din nuiele de călină, aproape de marea cea neagră. Lîngă pod se afla un stîlp, şi pe stîlp scria că acolo e locul unde se arată trei zmei.

— Bun găsit, fraţilor!

— Bine-ai venit, Furtună-Viteazul, fratele nostru mare !

— Ei, pesemne nu prea vă cade bine ce e scris pe stîlp ?

Apoi se uită roată în jur şi zări în apropierea podului o căsuţă aşezată cu faţa la pădure şi cu spatele la ei.

— Căsuţă, căsuţă ! Întoarce-te cu faţa spre noi şi cu
spatele spre pădure ! glăsui Furtună-Viteazul.

Căsuţa se întoarse aşa cum i se porunci. Flăcăii

intrară în ea şi găsiră o masă aşternută cu fel de fel de bucate şi băuturi alese. Într-un colţ se afla un pat de scînduri, cu saltea şi perini de puf.

— Vedeţi, fraţilor ? Dacă nu eram eu, n-aţi fi avut nimic din toate astea.

Se aşezară la masă, se ospătară, apoi se culcară să se odihnească. Cînd se sculară, Furtună-Viteazul le zise :

— Fraţilor ! În noaptea asta va ieşi zmeul cu şase ca
pete. Haideţi să tragem la sorţi, să vedem cine o să stea
de veghe.

Au tras şi primul a căzut Ivan, fiul slujnicei. Furtună-Viteazul îl povăţui :

— Ia seama ! Din mare va ieşi un ulcioraş şi va începe
să dănţuiască în faţa ta. Tu să nu te uiţi la el, să scuipi şi să-l spargi.

De cum veni seara, Ivan, fiul slujnicei, plecă să stea de pază. Dar adormi numaidecît. Furtună-Viteazul, ştiind că fraţii lui sînt oameni pe care nu te poţi bizui, se duse el să stea de veghe. Mergea pe pod încolo şi-ncoace, lovind uşurel cu toiagul. Deodată în faţa lui răsări un ulcioraş care începu să dănţuiască. Furtună-Viteazul scuipă pe el şi-l sparse, făcîndu-l cioburi mărunţele. Îndată se auzi un măcăit de raţă, ţărmurile se zguduiră, marea începu să se frămînte, să clocotească şi din ea se ivi o dihanie, o pocitanie : zmeul cu şase capete. Numai ce se arătă că îndată slobozi un şuier asurzitor, un răcnet înfricoşător :

— Cal năzdrăvan, armăsar şoiman ! Din pămînt, din
iarbă verde să răsai degrabă în faţa mea !

Auzindu-se chemat, calul alergă ca gîndul, de se zguduia pămîntul, şi de sub copitele lui zburau bulgării cît căpiţele de fîn. Din nări şi din urechi îi

ieşeau rotocoale de fum. Dihania-pocitania încălecă şi o porni spre podul din nuiele de călină. Dar calul se poticni sub zmeu şi se opri.

— De ce te poticneşti, pui de căţea ? Ai simţit cumva vreun prieten sau vreun duşman ?

— Ne aşteaptă un vrăjmaş, Furtună-Viteazul, fiul vacii, răspunse calul cel năzdrăvan.

— Minţi, pui de cioară spurcată ! El nu e în stare să ajungă pe aceste tărîmuri. Poate corbii i-au adus ciolanele în gheare.

— Hei, dihanie-pocitanie ! Corbii n-au adus ciolanele mele. Am venit chiar eu, întreg şi nevătămat.

— De ce ai venit, Furtună-Viteazul ? Vrei să peţeşti pe vreuna din surorile sau fetele mele ? îl întrebă zmeul.

— Nu, frăţioare ! N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieşim, armele să scoatem şi să ne batem !

Furtună-Viteazul se avîntă o dată, fluturîndu-şi paloşul de oţel, şi-i reteză zmeului trei capete. Se avîntă a doua oară şi i le tăie şi pe celelalte. Luă apoi trupul zmeului, îl ciopîrţi în bucăţele şi-l aruncă în mare. Capetele le ascunse sub podul de călină, calul îl priponi la picioarele lui Ivan, fiul slujnicei, iar paloşul de oţel i-l aşeză la cap. Pe urmă intră în căsuţă şi se culcă de parcă nimic nu se întîmplase.

Cînd Ivan, fiul slujnicei se trezi, zări calul şi tare se mai bucură. Încălecă pe el şi porni spre căsuţă, strigînd :

— Hei, Furtună-Viteazul! Mi-ai poruncit să stau de
pază şi să iau seama la ulcioraş. Am luat seama şi am fost
dăruit cu un armăsar neasemuit!

Fiul vacii îi răspunse :

— Ţie ţi-a fost dăruit, şi nouă făgăduit.

În noaptea următoare, după sorţi, veni rîndul lui Ivan, fiul regelui, să stea de strajă. Furtună-Vitcazul îi

povesti şi lui despre ulcioraş. Fiul regelui începu să se plimbe pe pod încolo şi-ncoace, lovind uşurel cu toiagul. Ulcioraşul răsări dinaintea lui şi prinse să dănţuiască. Ivan, fiul regelui, privea la el cu gura căscată, pînă căzu într-un somn adînc. Dar Furtună-Viteazul, ştiind că nu se poate bizui pe frate-său, se duse şi de data asta să stea de pază. Mergea pe pod dintr-o parte într-alta, lovind din cînd în cînd cu toiagul. Ulcioraşul se ivi şi dinainte-i şi începu să dănţuiască. Furtună-Viteazul îl scuipă şi-l izbi, prefăcîndu-l în cioburi mărunţele. Îndată se auzi un măcăit de raţă, ţărmurile se zguduiră, marea prinse să se frămînte şi să clocotească şi din ea răsări o dihanie-pocitanie, care slobozi un şuier asurzitor, un răcnet înfricoşător :

— Roib năzdrăvan, armăsar şoiman ! Din pămînt, din
iarbă verde să apari degrabă în faţa mea !

Auzindu-se chemat, calul alergă ca gîndul, de se cutremura pămîntul, din nări şi din urechi îi ieşeau valuri de fum, din gură îi ţişneau flăcări de foc. Se opri în faţa zmeului ca împietrit.Dihania-pocitania, zmeul cel cu nouă capete, încălecă şi porni spre podul de călină. Cînd ajunse la pod, calul se poticni sub el.

— De ce te poticneşti, pui de cioară spurcată ? Ai simţit vreun prieten sau vreun neprieten ? se răsti zmeul, lo-
vindu-l cu biciul.

— Ne aşteaptă un vrăjmaş, Furtună-Viteazul, fiul vacii.

— Minţi! Poate corbii i-au adus ciolanele, singur n-avea cum ajunge pe aste tărîmuri.

— Hei, dihanie-pocitanie ! răsună glasul lui Furtună-Viteazul. De un an sînt aici şi te aştept.

— La ce ai venit, Furtitnă-Viteazul ? Vrei să te însori cu vreuna din surorile sau fiicele mele ?

— N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieşim,

armele să scoatem şi să ne batem !

Furtună-Viteazul se repezi, fluturîndu-şi paloşul, şi dintr-o lovitură îi reteză zmeului trei capete. Se repezi a doua oară şi-i mai tăie trei, iar a treia oară i le reteză şi pe celelalte. Luă apoi trupul, îl ciopîrţi şi-l aruncă în marea cea neagră, capetele le ascunse sub podul de călină, calul îl priponi lîngă Ivan, fiul regelui, iar paloşul de oţel i-l puse la cap. Pe urmă intră în căsuţă şi se culcă de parcă nimic nu se întîmplase.

Dimineaţa, Ivan, fiul regelui, se trezi, zări calul, şi mai frumos decît primul, şi se bucură nevoie mare. Porni spre casă strigînd :

— Hei, Furtună-Viteazul, mi-ai poruncit să stau de pază, şi am fost dăruit cu un cal mai grozav decît cel dintîi.

— Vouă v-a fost dăruit, mie doar făgăduit, răspunse voinicul.

Veni şi cea a treia noapte. Furtună-Viteazul începu să se gătească de strajă. Strînse masa şi pe ea puse o lumînare. Înfipse un cuţit în perete şi de el atîrnă un ştergar. Apoi dădu fraţilor săi un pachet de cărţi şi le zise :

— Şedeţi, fraţilor şi jucaţi în cărţi, dar de mine să nu uitaţi. Cînd lumînarea se va stinge şi din ştergar va picura sînge în taler, să daţi fuga la pod, să-mi săriţi în ajutor.

Cind se făcu noapte, Furtună-Viteazul se duse la locul de pîndă. Se plimba pe pod încolo şi-ncoace, lovind din cînd în cînd cu toiagul. Ulcioraşul răsări înaintea lui şi începu să dănţuiască. Voinicul îl scuipă şi-l izbi, prefăcîndu-l în cioburi mărunţele. Cît ai clipi din ochi, se auzi un măcăit de raţă, ţărmurile se zguduiră, marea se învolbură spumegînd şi din adîncurile ei se ivi dihania-pocitania — zmeul cu douăsprezece capete. El slobozi un şuier asurzitor şi un răcnet înfricoşător :

— Roib năzdrăvan, armăsar şoiman ! Din pămînt din
iarbă verde să te iveşti degrabă în faţa mea !

La chemarea lui, calul alergă ca vîntul, de se cutremura pămîntul. Din nări şi din urechi îi ieşeau fuioare de fum, din gură îi ţîşneau flăcări de foc. Se opri în faţa zmeului ca împietrit. Dihania-pocitania încălecă şi porni spre pod, dar calul se poticni.

— Hei, pui de cioară spurcată, de ce te-ai poticnit ? Ori ai simţit vreun neprieten ?

— Ne aşteaptă un vrăjmaş, Furtună-Viteazul, fiul vacii.

— Să taci, că doar nu i-au adus corbii ciolanele pe aste tărîmuri !

— Ba nu, dihanie-pocitanie ! Sînt aici de trei ani şi te aştept !

— Cu ce gînd ai venit, Furtună-Viteazul ? Nu cumva voieşti să te însori cu vreuna din surorile ori fetele mele ?

— N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieşim, săbiile
să scoatem şi să ne batem !

— Aha ! Dacă i-ai ucis pe fraţii mei, gîndeşti c-o să mă birui şi pe mine ?

— Cum o vrea soarta ! Dar ascultă, dihanie-pecitanie,
tu eşti călare şi eu pe jos. Să facem o înţelegere : cel căzut la pămînt să nu fie răpus.

Furtună-Viteazul se avîntă, fluturîndu-şi paloşul, şi reteză zmeului trei capete dintr-odată. Se avîntă a doua oară, dar zmeul îl doborî la pămînt. Atunci voinicul strigă :

— Stai, dihanie-pocitanie ! Doar am făcut înţelegere :
cel căzut la pămînt să nu fie răpus.

Zmeul îl lăsă să se ridice în picioare. Viteazul se ridică şi alte trei capete ale zmeului zburară cu iuţeala

fulgerului. Şi se luptară aşa încă vreme de trei ceasuri. Amîndoi erau istoviţi peste măsură. Zmeul îşi mai pierdu trei capete, iar paloşul voinicului se frînse în două. Furtună-Viteazul îşi scoase cizma din piciorul stîng şi o azvîrli spre căsuţă. Se dărîmă jumătate din casă, dar fraţii lui dormeau duşi, nu auzeau nimic. Atunci scoase şi cizma din piciorul drept, o azvîrli, căsuţa se prăbuşi bîrnă peste bîrnă, dar fraţii tot nu se treziră, puteai să tai lemne pe ei. În cele din urmă, Furtună-Viteazul apucă o bucată din paloşul rupt şi o aruncă spre grajdul unde erau închişi cei doi armăsari. Uşa sări din balamale, armăsarii veniră în goană spre pod şi doborîră zmeul la pămînt. Voinicul se bucură, alergă spre zmeu şi-i reteză şi celelalte capete.

Apoi îi ciopîrţi trupul în bucăţi şi îl aruncă în marea cea neagră, iar capetele le vîrî sub pod. Luă cei trei armăsari şi îi duse în grajd, iar el se ascunse sub podul de călină.

Dimineaţa, cînd se treziră, cei doi fraţi văzură cu mirare căsuţa dărîmată, talerul plin cu sînge. Dădură fuga la grajd — acolo se aflau acum trei armăsari. Mare le fu mirarea negăsindu-l nicăieri pe fratele lor mai mare. Ce s-o fi petrecut cu el ? îl căutară trei zile şi trei nopţi, dar degeaba, nu-l găsiră.

— Pesemne că s-au răpus unul pe altul şi trupurile lor au dispărut, îşi ziseră ei. Hai să plecăm acasă.

De-abia înşeuaseră caii, pregătindu-se de drum, cînd Furtună-Viteazul se trezi şi ieşi de sub pod.

— Cum asta, fraţilor, plecaţi fără tovarăşul vostru ? Eu v-am scăpat de la pieire, dar voi aţi dormit buştean şi nu mi-aţi sărit în ajutor.

— Iartă-ne, Furtună-Viteazul, fratele nostru cel mare!

ziseră fraţii lui, căzîndu-i în genunchi. Sîntem vinovaţi !

— Iertaţi să fiţi.

Apoi se întoarse către căsuţă şi rosti :

— Cum ai fost înainte, aşa să fii şi acum !

Căsuţa îşi luă înfăţişarea dinainte. Masa era plină cu bucate şi băuturi felurite.

— Haideţi, fraţilor să prînzim. Mă tem că fără mine aţi cam flămînzit. Pe urmă o să pornim la drum.

Prînziră şi apoi plecară. După ce străbătură vreo două poşte, Furtună-Viteazul, fiul vacii, se opri şi rosti :

— Fraţilor ! Mi-am uitat biciuşca în căsuţă. Voi mergeţi la pas pînă dau fuga s-o iau. O să vă ajung din urmă.

Se întoarse la căsuţă, descălecă de pe cal şi-l slobozi să pască pe pajiştea cea verde.

— Du-te, roibul meu drag, să paşti în voie pînă o să te chem.

Apoi se prefăcu într-o muscă, intră în căsuţă şi se aşeză pe sobă.

Nu trecu multă vreme şi în căsuţă intră Baba-Cloanţa, muma zmeilor, aşezîndu-se în colţul din faţă. Înaintea ei se înfăţişă nora cea mare.

— Vai, măiculiţă ! Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii, l-a răpus pe soţul meu şi feciorul dumitale. Dar mă voi răzbuna crunt pentru netrebnicia asta ! O iau înaintea lui, îi potrivesc o zi de arşiţă, iar eu mă voi preface într-o pajişte verde, apoi într-o fîntînă îmbietoare, cu ciutură de argint, şi într-un pat moale şi ademenitor la odihnă. Şi, de bună seamă, cei trei fraţi îşi vor dezlega caii să pască, iar ei vor pofti să se odihnească şi să-şi potolească setea cu apă rece din fîntînă. Ei, şi atunci praful şi pulberea se va alege de ei!

Baba-Cloanţa încuviinţă :

— Aşa le trebuie, nelegiuiţii !

Se înfăţişă şi nora mijlocie.

— Vai, măiculiţă ! Soţul meu şi feciorul dumitale a fost răpus de Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii. Dar eu n-am să las nerăzbunată nelegiuirea asta. Am să le-o iau înainte şi-o să mă prefac într-o livadă fără asemuire. Peste gard vor atîrna crengi încărcate cu felurite roade, frumoase şi aromitoare. Cei trei fraţi vor pofti să culeagă după placul inimii. Ei, şi atunci praful şi pulberea se va alege de ei !

— Bine te-ai gîndit, fata mea ! răspunse cotoroanţa.

Veni şi cea de a treia noră, cea mică.

— Vai, măiculiţă, Furtună-Viteazul, Ivan, fiul vacii, l-a răpus pe soţul meu şi feciorul dumitale ! Dar nu voi lăsa nerăzbunată asemenea ticăloşie. O să mă prefac într-o căsuţă şi fraţii vor pofti să înnopteze în ea. Dar numai ce-i vor călca pragul — praful şi pulberea se va alege de ei!

— Prea bine, dragele mele nurori ! Iar dacă voi nu veţi izbuti să le veniţi de hac, mîine eu o să le-o iau înainte, mă prefac într-un porc şi-o să-i înghit pe toţi trei !

Furtună-Viteazul auzi toate astea de după sobă, apoi zbură afară, se lovi de pămînt, luîndu-şi iarăşi înfăţişarea dinainte, fluieră şi strigă cu glas voinicesc :

— Roib năzdrăvan, armăsar şoiman ! Din pămînt, din iarbă verde să apari aici numaidecît !

Calul zbură ca vîntul, de se cutremura pămîntul. Furtună-Viteazul încălecă şi porni ca fulgerul. Pe drum se opri, rupse o nuia de alun şi legă de ea cîteva fîşii din coajă

de tei împletite. Cînd îi ajunse pe ceilalţi din urmă, le zise :

— Iată, fraţilor, asta e biciuşca de care nu mă pot despărţi !

— Vai, frăţioare, pentru asemenea fleac te-ai întors din drum ? Cînd ajungeam acasă, îţi cumparai una nouă din tîrg!

Merseră ei, merseră cale lungă, prin văi şi prin cîmpii. Deodată se lăsă o arşiţă dogorîtoare şi simţiră o sete cumplită. Dar iată că înaintea lor apăru o pajişte verde, cu iarbă deasă, iar în iarbă un pat care îmbia la odihnă.

— Frate, hai să lăsăm caii să pască prin iarba asta, iar noi să ne odihnim în patul de colo. Uite şi o fîntînă, ne vom potoli setea şi ne vom răcori cu apă rece.

— Cu fîntîna asta nu-i lucru curat. N-o să beţi apă din ea! le răspunse Futună-Viteazul.

Zicînd acestea, sări jos de pe cal şi se apucă să izbească în fîntînă cu paloşul. Din ea ţîşniră şuvoaie de sînge. Şi numaidecît dogoarea zilei se risipi, iar setea încetă să-i mai chinuie.

— Ia uitaţi-vă, fraţilor, ce apă groasă ! Parc-ar fi sînge.

Şi porniră mai departe.

Cît or fi mers, nu se ştie, dar după o vreme se pomeniră lîngă o livadă fără asemănare. Ivan, fiul regelui, vorbi către fratele lui mai mare :

— Lasă-ne să rupem cîte un măr.

— Ehei, fraţilor, aici nu-i lucru curat. Cine a mai pomenit o livadă într-o pustietate ca asta. Pesemne că merele sînt putrede, dacă muşti din ele, te mai şi îmbolnăveşti! Lăsaţi-mă pe mine să văd despre ce e vorba.

Intră în livadă şi tăie pomii toţi, pînă la unul. Cei doi fraţi tare se mai mîniară pe el că nu voieşte în nici un chip să le facă pe plac.

Purceseră iarăşi la drum şi merseră pînă se lăsă întunericul nopţii. În calea lor dădură peste o colibă.

— Frate, Furtună-Viteazul, iaca începe ploaia. Hai să înnoptăm în coliba de colo.

— Ehei, fraţilor, mai bine dormim sub cerul gol decît în coliba asta veche şi prăpădită. De vom intra în ea, se va prăbuşi peste noi şi ne va strivi sub dărîmături. Staţi să mă duc eu să văd despre ce e vorba.

Se apropie de colibă, scoase paloşul şi cînd începu s-o izbească, din ea ţîşniră şiroaie de sînge.

— Vedeţi cît de putregăioasă era coliba voastră ? Haideţi şi-om porni mai departe.

În sinea lor, cei doi fraţi fierbeau de ciudă, dar nu lăsau să li se vadă supărarea. Şi merseră înainte. Curînd drumul lor se desfăcu în două. Furtună-Viteazul vorbi iarăşi:

— Fraţilor, s-o luăm pe drumul care-o apucă la stînga.

— Ia-o pe unde vrei, noi nu mai mergem cu tine ! răspunseră ei.

Şi au pornit-o : cei doi la dreapta, iar Furtună-Viteazul la stînga.

Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii, ajunse după o vreme într-un sat. În acel sat trăiau doisprezece fierari. Flăcăul fluieră şi strigă cu glas voinicesc :

— Hei, fierari, meşteri făurari ! Veniţi cu toţii încoace !

Fierarii auziră strigarea lui şi cu toţii doisprezece i se înfăţişară.

— Care ţi-e dorinţa, voinicule ?

— Vreau să înveliţi fierăria într-o foaie de oţel.

Într-o clipită, fierarii îi îndepliniră rugămintea.

— Iar acum, făurarilor, să-mi meşteriţi douăsprezece
vergele de fier şi să înroşiţi cleştele în foc. Curînd o să apară un porc şi-o să vă zică : „Hei, fierari, meşteri

făurari ! Să-mi aduceţi degrabă nelegiuitul. De n-o să mi-l daţi, o să vă înghit pe toţi, cu fierărie cu tot !” Dar voi să-i răspundeţi : „Vai, porcule, binefăcătorulc, scapă-ne de nărodul ăsta că demult ne-am săturat de el ! Fii bun şi vîră-ţi rîtul în fierărie, o să ţi-l punem drept pe limbă”.

Abia apucă Furtună-Viteazul să rostească aceste vorbe că se şi arătă un porc cît toate zilele de mare, care începu să grohăie cît îl ţinea gura :

— Hei, fierari, meşteri făurari ! Aduceţi-mi degrabă
nelegiuitul !

Fierarii răspunseră cu toţii într-un glas :

— Vai, porcule, binefăcătorule ! Izbăveşte-ne de nărodul ăsta, că demult ne-am săturat de el. Dar vîră-ţi rîtul în fierărie şi ţi-l vom aşeza drept pe limbă.

Porcul, prost, nepricepînd şiretenia, vîrî rîtul, scoţînd o limbă lungă de un stînjen. Furtună-Viteazul o prinse cu cleştele înroşit şi strigă către fierari :

— Luaţi vergile şi scărmănaţi-l cu nădejde !

Fierarii îl loviră cu sete, pînă ce porcul se rugă voinicului:

— Furtună-Viteazul, milostivule ! Îndură-te de sufletul meu !

— Da' tu de ce i-ai înghiţit pe fraţii mei ?

— O să ţi-i slobozesc îndată, vii şi nevătămaţi.

Furtună-Viteazul îl apucă de urechi, porcul icni zdravăn şi-i scuipă afară pe amîndoi fraţii, cu cai cu tot. Apoi îl ridică deasupra capului şi-l trînti de pămînt cu toată puterea, de se făcu mii fărîme.

— Vedeţi, nătîngilor, unde aţi nimerit ?

Cei doi fraţi căzură în genunchi :

— Iartă-ne, Furtună-Viteazul, fiul vacii, sintem vinovaţi !

— Acum haideţi să purcedem la drum. Nimic nu ne mai stă în cale.

Merseră ei, merseră pînă ajunseră în împărăţia

craiului indian. Îşi orînduiră tabăra pe pajiştea din apropierea palatului.

Dimineaţa, cînd craiul se trezi, se uită spre pajişte şi zări tabăra celor trei fraţi. Îl chemă degrabă pe întîiul său sfetnic.

— Ia du-te, frate, ia un cal din grajd şi mergi pe pajiştea de lîngă palat să afli cine sînt nătărăii care şi-au orînduit tabăra şi au aprins focurile pe pămînturile mele, fără să aibă încuviinţare.

Cînd ajunse la ei, sfetnicul îi întrebă :

— Ce fel de oameni sînteţi voi ? Împăraţi sau fii de împăraţi ? Regi sau fii de regi ? Ori viteji preaputernici ?

Furtună-Viteazul, fiul vacii, glăsui :

— Sîntem viteji preaputernici şi am venit să peţim fata craiului vostru. Mergi şi spune-i craiului s-o dea pe fiică-sa de nevastă lui Ivan, fiul regelui. De nu se învoieşte, să trimită oastea.

Craiul o chemă pe prinţesă şi o întrebă dacă vrea să se mărite cu Ivan, fiul regelui.

— Nu, tăicuţule ! Nu vreau să mă mărit cu el. Trimite oştirea.

Curînd trîmbiţele trîmbiţară, tobele bubuiră, oştirea se strînse şi se îndreptă spre pajiştea din apropierea palatului. Cînd văzură ditamai oastea, Ivan, fiul regelui, şi Ivan, fiul slujnicei, se înspăimîntară din cale-afară.

În vremea asta, Furtună-Viteazul, fiul vacii, pregătea mîncarea pentru masa de dimineaţă. Şi cum era cu polonicul în mînă, se repezi şi cînd izbi o dată doborî jumătate din oştire. Se întoarse, mestecă în mîncare, apoi izbi iarăşi cu polonicul şi doborî şi cealaltă jumătate. Cruţă numai pe un chior şi pe un orb, cărora le zise :

— Mergeţi şi spuneţi craiului vostru să i-o dea pe fiică-sa de nevastă lui Ivan, fiul regelui. Dacă nu se învoieşte, să trimită oştirea, iar el să vină în fruntea ei.

Chiorul şi orbul alergară într-un suflet, la crai, căzură în genunchi şi glăsuiră :

— Înălţimea ta ! Furtună-Viteazul ne-a poruncit să-ţi spunem s-o dai pe fiica măriei tale de nevastă lui Ivan, fiul regelui. S-a mîniat foarte tare şi ne-a doborît pe toţi cu polonicul.

Craiul se duse îndată în iatacul fetei.

— Copila mea dragă! Ia-l pe Ivan, fiul regelui de bărbat.

Fiică-sa îi răspunse :

— Se vede treaba că nu mai e nimic de făcut şi trebuie să-l iau de bărbat. Dă poruncă să fie trimisă caleaşca după el.

Craiul trimise caleaşca, iar el, cu tot alaiul, ieşi la poartă să-l întîmpine. Ivan, fiul regelui, sosi însoţit de cei doi fraţi ai săi. Craiul îi întîmpină cu surle şi tobe, blînd şi curtenitor. Îi pofti să şadă la mese de stejar, aşternute cu ştergare înflorate, pline cu tot felul de bunătăţi: bucate gustoase şi băuturi aromitoare.

După o vreme, Furtună-Viteazul îi şopti lui Ivan, fiul regelui, la ureche :

— Ia seama, frăţioare, prinţesa o să vină şi o să-ţi zică : „Îngăduie-mi să lipsesc un ceas”. Tu să-i răspunzi : „Poţi să lipseşti şi două !”

Nu trecu mult şi prinţesa se apropie de Ivan, fiul regelui, şi-i spuse :

Îngăduie-mi, Ivane, să merg în altă odaie, să-mi schimb straiele.

Ivan, fiul regelui, o lăsă să plece. Prinţesa ieşi, dar Furtună-Viteazul o luă uşurel pe urmele ei.

Afară, prinţesa se lovi de pridvor, se prefăcu în porumbiţă şi îşi luă zborul spre mare. Furtună-

Viteazul se lovi de pămînt, se prefăcu în şoim şi zbură pe urmele ei. Cînd ajunse la ţărmul mării, prinţesa se izbi de pămînt, se prefăcu în fecioară frumoasă şi glăsui :

— Moşule, bunule, cap de aur şi barbă de argint, vino să stăm de vorbă !

Moşul se ivi din marea albastră şi întrebă :

— Ce-i, nepoata mea, ce necaz ai ?

— Ivan, fiul regelui, vrea să se însoare cu mine. N-aş fi vrut să mă mărit cu el, dar toată oştirea noastră a fost înfrîntă. Te rog, bunicule, dă-mi trei fire de păr. O să le arăt lui Ivan, fiul regelui, şi-o să-i zic : „Ivane, poţi să-mi spui din ce rădăcină sînt firele astea de iarbă ?”

Bunicul îi dădu cele trei fire de păr. Fata se lovi de pămînt, se prefăcu în porumbiţă, luîndu-şi zborul spre casă.

Furtună-Vileazul se lovi şi el de pămînt, luă chipul prinţesei şi rosti:

— Moşule, bunule, mai arată-te o dată, am uitat că mai
aveam ceva să-ţi spun.

Şi îndată ce bătrînul îşi scoase capul din valuri, Furtună-Viteazul îl prinse şi-l smulse, apoi se izbi de pămînt, se prefăcu în vultur şi ajunse la palat înaintea prinţesei. Îl chemă pe Ivan, fiul regelui, în tindă şi-i şopti :

— Ţine căpăţîna asta, frate ! Prinţesa va veni şi-ţi arăta trei fire de păr, zicîndu-ţi : „Spune, Ivane, din ce rădăcină e iarba asta ?” Atunci, tu să-i arăţi căpăţîna.

Nu trecu mult şi prinţesa se apropie de Ivan, fiul regelui, arătîndu-i cele trei fire de păr :

— Ghiceşte, Ivane, din ce rădăcină e iarba asta ? Dacă
ghiceşti, o să fiu nevasta ta, dacă nu, să nu te superi pe mine !

Ivan, fiul regelui, scoase capul de sub masă şi i-l

arătă :

— Uite rădăcina !

Prinţesa, înciudată, zise în gîndul ei : „Afurisiţii ! M-au biruit”. Apoi cu glas tare :

— Îngăduie-mi, Ivane, să merg în altă odaie să-mi schimb straiele.

Ivan, fiul regelui, o lăsă iarăşi să plece. Ea ieşi în pridvor, se lovi de duşumea, se prefăcu în porumbiţă, luîndu-şi din nou zborul spre mare. Furtună-Viteazul luă capul, ieşi afară, îl izbi de pridvor, şoptind :

— Unde erai înainte, acolo să fii !

Capul zbură, ajunse înaintea prinţesei şi se lipi de trup.

Prinţesa ajunse la ţărmul mării, se lovi de pămînt, luîndu-şi chipul de fecioară frumoasă.

— Moşule, bunule ! Ieşi afară că am să-ţi spun o vorbă, rosti fata. Nu cumva capul ce mi l-au arătat era capul tău ?

— Nu ştiu, nepoată ! Pare-mi-se că am dormit zdravăn.

— Nu, bunicule, era capul tău !

— Pesemne, cînd ai fost aici ultima oară să stăm de vorbă mi-au smuls capul.

Prinţesa se lovi de pămînt, se prefăcu în porumbiţă şi îşi luă zborul spre palat. Cînd ajunse, îşi schimbă straiele, intră în sala ospeţelor şi se aşeză alături de Ivan, fiul regelui.

A doua zi, Ivan, fiul regelui şi prinţesa fură cununaţi după datină. Îndată după cununie, Furtună-Viteazul îl duse pe mire să vadă iatacul ce le-a fost hărăzit pentru culcare. Arătîndu-i trei nuiele, una de fier, alta de aramă, iar a treia de cositor, îi zise :

— Dacă vrei să mai trăieşti, lasă-mă pe mine să mă
culc, în locul tău, în patul prinţesei.

Fiul regelui se învoi.

Nu trecu mult şi craiul îi conduse pe tinerii miri

în iatacul nupţial. Găsind un moment prielnic, Furtună-Viteazul luă locul lui Ivan, fiul regelui. Se culcă în pat şi se prefăcu a dormi adînc. Prinţesa îl lovi de două ori cu piciorul, să vadă dacă doarme, apoi luă perna şi i-o puse pe gură să-l înăbuşe. Furtună-Viteazul sări din pat, luă nuiaua de fier şi începu s-o lovească pe fata de crai. O lovi pînă se rupse nuiaua. Pe urmă o luă pe cea de aramă. După ce se rupse şi asta, începu s-o lovească cu cea de cositor. Prinţesa căzu în genunchi şi se jură cu mii de jurăminte că n-o să mai facă aşa ceva niciodată.

Spre dimineaţă, Furtună-Viteazul se sculă şi se duse la Ivan, fiul regelui şi-i zise :

Du-te, frate, de vezi cum s-a îmblînzit nevasta ta. Cele trei nuiele ce le-ai văzut, toate le-am rupt pe spinarea ei. De-acum să trăiţi fericiţi, să vă iubiţi unul pe altul, iar pe mine să nu mă daţi uitării.

Repovestire de NIC ILIESCU

Cei patru muzicanţi

AU FOST ODATĂ patru muzicanţi care colindau prin lume. Luau satele la rînd, cîntau prin tot felul de cîrciumi şi iaca-aşa îşi agoniseau pîinea. Într-o seară poposiră la un castel oarecare. Dar aici nici ţipenie de om. Castelul era tot o paragină. Luna îşi plimba razele pe zidurile năruite, iar printre ferestre se legănau ramurile copacilor. Neavînd de lucru, unul dintre muzicanţi zise :

— Prieteni, hai să facem o serenadă foştilor locuitori
ai castelului.

Înveseliţi de această propunere, toţi muzicanţii începură să cînte, dar în loc de serenadă, se treziră cîntînd o horă săltăreaţă. Cînd se opriră din cîntat, dintre ruinele castelului apăru un bătrîn mărunţel, care le mulţumi pentru cîntare şi le dădu cîte o crenguţă de nuc spunîndu-le :

— Să duceţi aceste crenguţe copiilor voştri !

Muzicanţii le luară, dar pe drum le aruncară în iarbă, ba îl mai luară şi peste picior pe bătrînelul acela.

— A şi găsit ce să ne dea ! Nu putea să ne dăruiască
altceva ? De ce trebuinţă le-ar putea fi copiilor noştri ramurile astea ? N-au destule acasă ?

Numai unul dintre ei nu rîse de bătrîn. El ascunse crenguţa în sîn. Cînd ajunse acasă, o dădu copiilor săi.

A doua zi dimineaţa, copiii alergară la el şi-i ziseră miraţi:

— Tătucă, de ce ne-ai adus nucile astea ? Sînt aşa de

tari, că nu le putem sparge ! În schimb sînt tare frumoase.
De-ai şti cît sînt de frumoase... Şi-s galbene, galbene de
tot! N-am mai văzut nuci ca astea...

Muzicantul a privit cu uimire crenguţa de nuc, fiindcă era împodobită, toată, cu nuci de aur. Se grăbi să le povestească şi prietenilor săi această întîmplare ciudată. Cînd auziră una ca asta, ceilalţi muzicanţi cît p-aci să leşine. Porniră în grabă să-şi caute crengile aruncate. Şi le căutară ei toată ziua prin iarbă, dar zadarnic. Se întoarseră acasă seara, tîrziu, cu mîinîle goale. În schimb înţeleseră că omul trebuie să preţuiască darul care i se face. Oricît ai- fi el de mic !

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Împăratul şi cei trei feciori ai săi

A FOST ODATĂ un împărat. Şi pentru că îmbătrînise prea tare, într-o zi îşi chemă feciorii la el şi le zise :

— Fiii mei! M-au ajuns bătrîneţile şi nu mai sînt în stare să stăpînesc împărăţia. Cred că zilele îmi sînt numărate ! Pe toţi trei vă iubesc la fel, dar pe tronul meu nu este loc decît pentru un singur moştenitor. Mi-e tare greu, chiar peste puteri să hotărăsc care dintre voi e cel mai destoinic. Plecaţi în lume şi fiecare dintre voi să-şi încerce norocul. Cel care îmi va aduce darul cel mai de preţ, acela să fie moştenitorul tronului.

Plecară feciorii de împărat, fiecare pe drumul lui, cu
gîndul să găsească darul cel mai de preţ şi să rămînă singurul moştenitor al tronului şi stăpînitor al puternicei împărăţii.

Feciorul cel mare s-a gîndit ce s-a gîndit şi şi-a amintit că tatălui său îi plac cel mai mult pietrele preţioase. De aceea, fără să mai piardă vremea, se duse glonţ la un giuvaergiu, cumpără cel mai scump diamant şi-l duse tatălui său. Acesta primi bucuros darul de preţ şi-l puse bine.

Feciorul cel mijlociu îşi zise : „Coroana tatălui meu s-a învechit şi nu mai străluceşte. Dacă voi rămîne singurul moştenitor al tronului, oricum va trebui s-o schimb. Ia să mă duc eu la giuvaergiu şi să-i poruncesc să-mi facă cea mai frumoasă coroană din lume.”

Cum zise, aşa şi făcu. Giuvaergiul îi meşteri o coroană din aur curat, împodobind-o cu cele mai scumpe pietre.

Împăratul primi cu bucurie şi darul acesta, apoi îl ascunse printre celelalte comori ale sale.

Veni şi rîndul mezinului. Acesta străbătu lumea în lung şi-n lat, doar-doar o găsi un dar potrivit, dar degeaba. Toate darurile la care se oprea i se păreau prea neînsemnate pentru bunul său tată. În cele din urmă, hotărî : „Tatăl meu are de toate. Şi încă din belşug. Oamenilor bătrîni multe lucruri li se par a fi de prisos. Văd eu că n-o să găsesc nimic care să-i bucure inima cu-adevărat. O să mă întorc cu mîna goală acasă şi o să las tronul împărătesc unuia dintre fraţii mei, care s-o dovedi mai destoinic. Aşa să fie ! La urma urmei, n-am să pizmuiesc pe nimeni; o să trăiesc în bună pace şi fără bogăţii. Îmi ajunge dragostea tatălui meu.”

Cu gîndurile astea se înfăţişă la palatul împărătesc.

— Ce dar îmi aduci, fiule ? îl întrebă împăratul.

Feciorul răspunse cam cu teamă :

— Tată, am răscolit tot pămîntul, în nădejdea că voi găsi un dar pe măsura iubirii ce mi-o porţi. Dar degeaba ! Nicăieri n-am aflat un asemenea dar. De aceea îţi aduc inima mea care te iubeşte cu-adevărat. Primeşte-o cu aceeaşi dragoste cu care te iubesc eu şi încredinţează împărăţia unuia dintre fraţii mei. Iar mie îngăduie-mi doar să te slujesc cu credinţă şi dragoste pînă în clipa cînd soarta ne va despărţi de tine.

Mişcat de cuvintele acestea, împăratul îşi îmbrăţişă feciorul cel mic şi zise :

— Bine, fiule ! Îţi făgăduiesc însă că nimeni în afară de tine nu va fi stăpînul împărăţiei mele, fiindcă dragostea ta este darul cel mai de preţ pentru mine. Văd că-ţi iubeşti fierbinte şi fraţii, şi supuşii. De aceea ţie îţi încredinţez împărăţia.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

POVEŞTI SLOVENE

Mărul de leac

A FOST ODATĂ un împărat care avea trei feciori. Şi cum era în pragul bătrîneţii, puterile începură să-l lase. Într-o zi, pe neaşteptate, se îmbolnăvi. Chemară pe cei mai vestiţi doctori ai împărăţiei ca să-i redea sănătatea de altădată, dar degeaba. Se dovediră cu toţii neputincioşi.

Împăratul se împacă, în cele din urmă, cu soarta sa şi se pregăti de ultimul său drum, fără de întoarcere.

Într-o bună zi, cînd în odaia lui nu era nimeni, uşa se deschise şi înăuntru intră un cerşetor. Împăratul se mînie foarte tare.

Cerşetorul văzu asta şi zise :

— Împărate, nu trebuie să te superi ! N-am venit la tine să cerşesc. Ţi-aş spune ceva foarte important, dar mi-e teamă că nu-mi vei da crezare...

— Spune repede ! Nu vezi că mi se apropie sfîrşitul ? îi răspunse împăratul cu glasul stins.

— Nu ţi-a bătut încă ceasul, împărate. Pe lumea asta se află un leac care ar putea să-ţi redea sănătatea.

— Nu pot să te cred ! spuse cu amărăciune împăratul, dar să te aud, totuşi ! Vorbeşte...

— Ştiam eu că nu-mi vei da crezare şi că vei clătina din cap. Dar ceea ce-ţi voi spune eu e adevărul adevărat, aşa cum e adevărat că eu mă aflu acum în faţa ta. Vei fi din nou în putere numai după ce vei avea mărul de leac. Cum îl vei mînca, cum te vei însănătoşi tun ! De aceea trimite-ţi feciorii în lume ca să-ţi găsească mărul de leac. Unul din ei va izbuti negreşit. Dacă nu faci cum îţi spun, îţi va suna ceasul de pe urmă. Rămîi cu bine, împărate.

Nici nu termină bine aceste cuvinte şi cerşetorul se făcu nevăzut. Împăratul îl strigă să se întoarcă, fiindcă voia să ştie unde se află grădina în care creşte mărul de leac. Dar la strigătul lui nu apăru decît sluga sa credincioasă. Împăratul îi porunci ca deîndată să-l cheme pe cerşetorul acela care abia plecase de la el. Sluga îi răspunse mirată că nu văzuse pe nimeni ieşind din odaia împăratului, deşi tot timpul stătuse lîngă uşă.

Împăratul căzu pe gînduri. După un timp îşi chemă feciorii şi le zise :

— Feţii mei ! Să ştiţi că eu mai am de trăit. Dar mă voi însănătoşi numai dacă mi se va aduce mărul de leac. De aceea porniţi în lumea largă. Acela dintre voi care îmi va aduce mărul de leac va fi urmaş la tronul împărăţiei mele.

Celor doi feciori mai mari nu le fură pe plac vorbele împăratului. Lor nu le plăcea să călătorească ; se simţeau mai bine şi mai în largul lor cînd trîndăveau, ori cînd îşi pierdeau vremea în petreceri deşarte, fără rost. În schimb, feciorul cel mic se bucură din toată inima cînd auzi că tatăl său ar mai putea să trăiască.

Chiar în aceeaşi zi cei trei feciori de împărat porniră la drum. Şi merseră ei, merseră zi de vară pînă-n seară, timp de mai multe săptămîni. Feciorul cel mare ajunse pe un tărîm, unde nu se zărea picior de om. Cercetă în jurul său, dar nu văzu nici casă, nici sat. Mai merse el cît mai merse pe drumul acela pustiu şi tocmai cînd se minuna mai mult, văzu că vine spre el un om şchiop. Era un cerşetor oarecare. Feciorul de împărat ar fi trecut ţanţoş pe lîngă el, dacă acesta nu l-ar fi oprit din drum :

— Rogu-te, milostive stăpîne, ajută-mă cu ceva !

El îi aruncă un ban, dar schilodul adăugă :

— Dă-mi o bucată de pîine, milostive stăpîne, sînt tare

flămînd, o să mor de foame !

Trufia prinţului nu-i îngădui să mai stea lîngă omul sărman. Nu-i răspunse nimic şi porni mai departe îngîmfat ca un curcan. Dar după puţin se opri, îi aruncă o privire şi zise :

— Hei, cerşetorule, ţi-am dat un ban întreg. Ia spune-mi, ştii unde se află grădina în care creşte mărul de leac ?

— Dacă ţii mereu drumul ăsta, curînd vei ajunge la grădina aceea minunată. După ce rupi mărul, să fugi de acolo cît te ţin picioarele !

— Bine, bine ! zise prinţul, bucurîndu-se de vestea bună pe care i-o dăduse cerşetorul.

Drumul fu destul de lung. În cele din urmă ajunse la o poartă mare, o deschise şi intră în grădină. În mijlocul ei creştea singur-singurel, verde şi frumos, mărul de leac. Alţi copaci nu mai erau în jur, doar straturi — strat lîngă strat, în care înfloreau mii de flori sălbatice. O mireasmă îmbătătoare se răspîndea prin toată grădina. Feciorul de împărat păşea încet pe poteca ce ducea spre măr. Pomul nu avea alte fructe. Doar pe una din ramuri strălucea un măr roşu. Cum îl văzu, prinţul se repezi la pom şi rupse fructul minunat. Curios, începu să-l cerceteze pe toate părţile. Mărul părea să fie ca orişicare altul. Dar stînd aşa mai multe clipe sub copac, îl cuprinse o oboseală adîncă. Fără să stea mult pe gînduri, se întinse pe iarba verde.

Nu trecu mult şi de el se apropie un om. Prinţului i se păru că-l vede ca prin ceaţă, dar totuşi îl recunoscu. Era acelaşi cerşetor de mai înainte. Acesta se aplecă deasupra prinţului şi-i luă mărul. Apoi îl atinse doar de ramul pomului şi mărul atîrna acum, de parcă nici nu fusese rupt. După aceea rupse o crenguţă, îl atinse pe prinţ şi-i şopti:

— Nu eşti destoinic să duci tatălui tău mărul de leac.

De ce nu m-ai ascultat ? Să te prefaci acum într-un corb negru şi corb să rămîi pînă cînd va suna ceasul izbăvirii tale.

Şi într-adevăr, feciorul de împărat se prefăcu într-un corb negru care zbură din grădină.

După trei zile, pe acelaşi drum porni şi feciorul mijlociu, dar păţi ce-a păţit şi fratele său mai mare.

După alte trei zile îşi încercă norocul şi mezinul. În în-tîmpinarea lui ieşi acelaşi cerşetor. Nici n-apucă bine acesta să-i ceară milostenie, şi prinţul îi aruncă un galben în pălărie, zicîndu-i :

— De bună seamă că eşti flămînd, omule sărman ! Mai ia şi bucata asta de pîine ! şi dădu să treacă mai departe.

Cerşetorul îi mulţumi şi spuse :

— Ştiu încotro ai pornit-o. Iată, acesta e drumul cel drept. Să rupi iute mărul şi să fugi grabnic din grădină ! Azi e ultima zi. Înainte de a se ivi luna tatăl tău trebuie să aibă mărul de leac, altfel va fi prea tîrziu şi vai, şi amar de tine şi de fraţii tăi, dacă nu mă asculţi.

Aceste cuvinte dădură prinţului noi puteri. Curînd ajunse la grădină şi intră în ea. Florile răspîndeau o mireasmă îmbietoare, dar el se grăbi către măr. Cind rupse fructul roşu, vru să plece repede de-acolo, aşa cum îi spusese cerşetorul. Dar îşi simţi capul ca de plumb, iar picioarele i se înmuiară de tot. Îl cuprinse moleşeala şi de ostenit ce era, s-ar fi culcat sub copac. Deodată deasupra se auzi un foşnet. Privi în sus şi văzu doi corbi. O presimţire cumplită puse stăpînire pe el. „Oare nu sînt fraţii mei ?” îi trecu prin minte. Un fior trecu prin trupul lui şi slăbiciunea de mai-nainte i se topi ca prin farmec.

— Tătucă ! strigă el şi o luă la fugă prin grădină.

Afară îl întîmpină cerşetorul.

— Ai izbîndit, nepoate ! Dar să ştii că mi-a fost frică pentru tine ! Aşează-te aici, în poiana asta verde şi odihneşte-te un pic !

Cerşetorul tăcu cîteva clipe, apoi vorbi din nou :

— Ia această crenguţă şi în clipa în care tatăl tău se va însănătoşi, să ieşi afară din palat. Vor veni doi corbi şi vor coborî pe pămînt în faţa ta. Să-i atingi repede cu crenguţa asta...

Şi din nou îl cuprinse moleşeala pe prinţ. De astă dată nu se mai putu împotrivi şi închise ochii. Îşi simţea pleoapele ca de plumb. În clipa următoare i se păru că cerşetorul îl înşfacă de mijloc şi pluteşte cu el în sus.

Cînd se trezi, în jur era ceaţă deasă. În faţa sa, doar la o aruncătură de băţ se înălţa palatul tatălui său. La început crezu că visează şi că mărul de leac l-a văzut doar în vis, dar cînd îşi privi palma, înţelese că totul era aievea. Îşi aminti că trebuie să fie în faţa tatălui său înainte de a răsări luna. Şi atunci porni ca săgeata spre palat.

De îndată ce mîncă mărul, împăratul se însănătoşi pe loc şi se ridică din patul în care zăcuse atîta vreme. Prinţul părăsi însă grabnic odaia. Cînd ieşi din palat, doi corbi se roteau deasupra lui. Cum îl văzură, se apropiară de el şi coborîră pe pămînt chiar în faţa lui. Atunci să vezi minune ! Nici nu-i atinse bine cu crenguţa pe care i-o dăduse cerşetorul, şi se pomeni dintr-odată cu fraţii săi lîngă el.

O bucurie nemaipomenită cuprinse întregul palat. Cei doi prinţi mai mari nu-l vedeau acum cu ochi buni pe fratele lor mai mic, fiindcă acesta devenise moştenitorul tronului împărătesc, dar nu mai aveau ce face, şi trăiră împreună pînă la adînci bătrîneţi.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Mireasa-şarpe

UN OM NEVOIAŞ avea trei feciori. Cel mai mare dintre ei ar fi vrut să se însoare: dar nu îndrăznea să-i spună tatălui său. De aceea se sfătui cu fratele său mijlociu şi hotărîră să pornească amîndoi la drum şi să colinde lumea în lung şi-n lat, pînă şi-or găsi neveste pe potrivă. În cele din urmă îşi luară inima în dinţi şi se înfăţişară înaintea tatălui lor mărturisindu-i tot ce puseseră la cale :

— Noi pornim în lume să ne căutăm neveste !

— Of, băieţii mei! Asta e o treabă prea grea pentru nişte oameni sărmani ca noi. Cine să vă ia? zise tatăl.

Dar pînă la urmă se înduplecă şi hotărî ca feciorul cel mare să-şi încerce primul norocul, şi dacă totul se sfîrşeşte cu bine, abia după aceea să pornească şi cel mijlociu.

Porni feciorul cel mare la drum şi tot mergînd aşa, ajunse la marginea unei păduri dese ca peria. Pînă atunci tot timpul fluierase şi cîntase voios. În pădurea asta îşi avea căsuţa un om bătrîn, care împlinise o sută şaptezeci de ani ! Acesta îi ieşi în întîmpinare :

— Încotro ai pornit, fiule, că-mi fluieri şi-mi cînţi cu-atîta voie bună ? îl întrebă uncheşul.

— Cum să nu fluier, şi cum să nu cînt, moşule, cînd am plecat să-mi caut nevastă ! îi răspunse mîndru flăcăul. Cine ştie, poate că am noroc şi găsesc una care să ia de bărbat şi un sărăntoc ca mine.

— Eh, păi asta n-ar fi o treabă chiar aşa de grea ! îi răspunse bătrînul. Tot ţinînd drumeagul ăsta, o să ieşi din pădure şi o să dai de-o căscioară. Abate-te din drum şi povesteşte-le oamenilor ce te doare.

Aşa şi făcu flăcăul nostru. Mulţumi pentru sfat şi merse, tot merse, pînă dădu de căsuţa cu pricina. Intră înăuntru şi le spuse tot ce avea pe suflet.

— Trei fete am, zise mama. Alege-ţi una, fiule, pe cea care-ţi place cel mai mult şi duceţi-vă sănătoşi.

A treia zi feciorul cel mare se întoarse acasă cu aleasa inimii sale.

— Tată, spuse feciorul mijlociu în aceeaşi zi, vreau şi eu să-mi încerc norocul. Pornesc la drum chiar de mîine, în revărsat de zori.

Zis şi făcut. Ca şi fratele său mai mare, nici nu păşi bine în codrul cel des, şi-l întîlni pe uncheşul acela. Şi toată povestea se repetă aidoma. Ajuns la căsuţa din pădure, îşi alese mireasa dintre cele două fete care mai rămăseseră acasă cu bătrînica şi a treia zi se întoarse la ai săi.

— Tată, îndrăzni şi mezinul casei, vreau şi eu să mă însor, cu toate că toţi mă ţineţi de prostănac. Poţi să ştii, te pomeneşti că se milostiveşte vreuna şi de mine şi mă ia de bărbat !

Bătrînul tată clătină nemulţumit din cap şi încercă pe toate căile să-l convingă să se lase păgubaş de-o treabă ca asta, dar aşi, parcă aveai cu cine te-nţelege ? ! Dacă văzu şi văzu că nu poate s-o scoată la cap cu el, îl lăsă în plata domnului ! N-are decît să-şi caute şi el norocul în lumea asta mare.

Şi merse mezinul, merse cale lungă, cîntînd şi fluierînd şi gîndindu-se întruna cît de bine o să fie cînd o s-aducă şi el o noră în casă. Şi tot mergînd aşa, ajunse pînă la o salcie bătrînă care-şi tîra pletele lîngă o cărare.

— Încotro ai plecat aşa vesel, Mijek ? se auzi o voce.

Pe flăcăul nostru îl chema Mijek.

— Am plecat în lumea largă. Caut o nevastă...

— Hm, păi dacă-i vorba de-aşa ceva eu o să-ţi îndeplinesc dorinţa pe loc. Ia-mă pe mine de nevastă, se auzi din nou acelaşi glas.

— Dar cine eşti tu, de mă cunoşti şi mă strigi pe nume? întrebă Mijek, privind în jurul său, fiindcă nu dădea cu ochii de nimeni.

— Eu sînt Crăiasa şerpilor.

— Unde te-ai băgat, că nu te poate vedea omul ?

— Sînt aici, în salcie. Priveşte !

Mijek se aplecă spre scorbura din trunchiul sălciei şi zări într-adevăr acolo încolăcit un şarpe mare, urît şi scîrbos, care începu să se întindă spre el şuierînd întruna cu limba sa despicată în două. Ce-i drept, Mijek o cam sfeclise.

— Văd că ţi-e teamă de mine, vorbi şarpele, dar nu te speria, n-o să-ţi fac nici-un rău. Dacă vrei să fii fericit,
ascultă-mă cu luare-aminte şi fă tot ce ţi-oi spune. Ia cheia asta. De-o învîrţi de trei ori în buzunar, capeţi tot ce-ţi pofteşte inima. Acu' du-te acasă şi pregăteşte toate cele de trebuinţă pentru nuntă. Apoi veniţi să mă luaţi, dar cu trăsură. Şi ai grijă ca trăsura să aibă scară. Şi încă un lucru să nu uiţi : În trăsură să fie şapte lăutari — şase negri, şi unul alb.

Flăcăul luă cheia care era de aur, se întoarse acasă şi-i povesti tatălui său tot ce i se întîmplase.

— Ia încearcă tu, fătul meu, să vedem ce poate cheia
asta, zise tatăl. Pe urmă vedem noi ce avem de făcut.

Mijek învîrti de trei ori cheia de aur.

— Vreau o tavă cu plăcinte ! zise el.

Nici n-apucă să-şi termine bine vorba, că pe masă şi apăru tava aburindă, răspîndind în toată casa o mireasmă îmbietoare.

— N-ar strica şi nişte vin la plăcinta asta. Aşa...

să zicem trei căni, se gîndi Mijek, răsucind din nou cheia de aur. Şi ce să vezi ? Cănile se şi aflau în faţa lor.

— Fiule, cheia asta e năzdrăvană, zise tatăl. Eu zic să facem tot ce ţi-a cerut crăiasa şerpilor.

A doua zi se duseră la salcie cu trăsură şi cu cei şapte lăutari. Cum îi văzu, şarpele coborî din copac şi se întinse spre ei şuierînd îngrozitor. Toţi se speriară şi se ghemuiră prin colţurile trăsurii. Numai Mijek nu se sperie.

— Nu vă temeţi ! Eu vă vreau binele, vorbi şarpele şi se tîrî în trăsură, aşezîndu-se în dreapta mirelui, după care porniră spre casă, unde erau aşteptaţi de nuntaşi. Aici oaspeţii şovăiră. Nici unul nu cuteza să se aşeze în faţa bucatelor. Cu mare greutate se hotărîră. În cele din urmă se aşezară, fiecare căutînd să fie cît mai departe de miri.
Şarpele-mireasă, de, se întinse sub masă, pe toată lungimea acesteia, iar capul şi-l ridică deasupra tuturor, parc-ar fi vrut să-i vadă mai bine, apoi se lipi de mire. Fraţii mai mari îşi dădeau mereu coate, zîmbind cu răutate şi bucurîndu-se în sinea lor de alegerea pe care o făcuse mezinul, prostănacul de Mijek.

Cînd bătu însă ornicul miezul nopţii, pielea şarpelui scîrbos se desprinse şi căzu sub masă, iar lîngă mire se ivi o fată de o frumuseţe orbitoare, îmbrăcată toată în fir de aur şi mărgăritare, avînd şi o coroniţă de aur pe cap, toată bătută în nestemate.

— Tu m-ai scăpat de un mare blestem, Mijek, luîndu-mă de soţie, spuse mireasa. De-acum încolo nimic nu ne mai poate despărţi.

Şi tinerii însurăţei trăiră ani mulţi şi fericiţi, mulţumiţi de viaţă. Şi poate că mai trăiesc şi azi, dacă

nu cumva or fi murit.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Moiţa cea bună la suflet

ODATĂ MOIŢA POKRAIŢULEA[1] a găsit un groş cu care şi-a cumpărat un ulcior. Cînd s-a făcut seară, a intrat în el, s-a culcat şi a adormit. Afară era un ger năprasnic de crăpau şi pietrele. Dar tocmai cînd dormea mai dulce, Moiţa Pokraiţulea se trezi, fiindcă cineva bătea cu putere la uşa căsuţei sale.

— Cine e ? întrebă ea.

— Eu sînt, Cumătra Vulpe. Oh, Moiţa Pokraiţulea, te rog frumos, dă-mi drumul înăuntru, căci afară e furtună şi ger. O să îngheţ de tot, dacă nu mă adăposteşti sub streaşina ta ! se văicări ea.

Moiţa Pokraiţulea nu se lăsa prea uşor înduplecată, de aceea i-a zis :

— Am să-ţi deschid, numai dacă ştii să faci ceva, altfel nu!

— Eu sînt croitoreasă, spuse vocea...

Moiţa Pokraiţulea o lăsă înăuntru, după care se culcară şi adormiră. Dar nici nu-şi făcură bine primul somn, cînd din nou se auzi bătînd la uşă. Moiţa Pokraiţulea întrebă cine bate şi cel de afară izbucni în plîns :

— Oh, Moiţa Pokraiţulea, te rog mult de tot, lasă-mă să intru la căldurică, fiindcă afară e furtună mare şi voi îngheţa. Eu sînt Cumătrul Lup, bucătar iscusit...

— De vreme ce eşti în stare să faci ceva, vino la noi, îi răspunse gazda.

Deschise uşa şi-l primi înăuntru. Dar n-apucară

---

[1] În folclorul sloven fetiţa Moiţa Pokraiţulea este simbolul bunătăţii. Totodată este şi diminutiv de la Maria. (N.t).

să doarmă nici pînă la primul cîntat al cocoşilor, că fură treziţi din nou :

— Moiţa Pokraiţulea, rogu-te frumos, deschide-mi, eu sînt, mormăi Moş Martin. Furtuna se-nteţeşte, geru-i tot mai mare, o să-ngheţ de-a binelea !

— Ce ştii să faci ? îl întrebă Moiţa Pokraiţulea.

— Sînt cizmar şi-s meşter mare, răspunse Ursul.

Moiţa Pokraiţulea îi deschise uşa larg.

— Toată noaptea n-avem un pic de tihnă, se mînie ea, cînd se auzi o nouă bătaie în uşă :

— Moiţa Pokraiţulea, te rog din toată inima, deschide repede uşa, e prăpădul lumii !...

— Dar tu cine mai eşti ? Şi ce ştii să faci ? întrebă stă-pîna casei.

— Eu sînt Urechilă, croitor vestit ! veni răspunsul.

Şi iepuraşul căpătă un colţişor în ulcior.

Moiţa era foc de supărată, cînd auzi iarăşi bătăi în uşă :

— Moiţa Pokraiţulea, îndură-te şi dă-mi drumul înăuntru, că nu mai apuc ziua de mîine...

Era Cerbul. Moiţa îl primi şi pe el, mai ales cînd află că e un pădurar încercat. După asta se lăsară cu toţii în mrejele somnului dulce.

Dimineaţa, Moiţa Pokraiţulea îşi trimise toţi musafirii la treabă, iar Lupul rămase la bucătărie ca să pregătească o cină bogată. Aduse între altele şi cîteva buduroaie, le stoarse mierea şi o strînse într-un vas. După aceea, mîncară cu toţii şi se culcară din nou. Către miezul nopţii, Vulpea se trezi gemînd :

— Aoleu ! Aoleu, burta mea ! Aoleu, ce mă fac ? !

— Du-te în bucătărie şi fă-ţi un ceai de muşeţel ! îi zise Moiţa Pokraiţulea.

Se duse Vulpea valvîrtej la bucătărie, dar cînd aţipiră din nou cu toţii, iar începu să se văicărească, aşa că Moiţa Pokraiţulea îi spuse să-şi mai facă un ceai de muşeţel. Şi astfel, Cumătra Vulpe reuşi să se

ducă de mai multe ori la bucătărie. Dar pe ea n-o durea burta şi nici de ceai nu-i ardea. Ea ştia unde pusese Moiţa mierea şi nu se linişti pînă nu o linse toată. Apoi adormi mulţumită.

Dimineaţa următoare, Moiţa Pokraiţulea hotărî pentru fiecare cîte ceva de făcut, iar Vulpii îi zise :

— Croitoreaso, fiindcă azi-noapte ţi-a fost rău şi n-ai
putut dormi, poţi să mai rămîi în pat, să te mai odihneşti şi tu.

Nu trecu însă multă vreme şi în bucătărie se iscă zarvă mare şi gîlceavă.

— Tu ai lins mierea !

— Ba nu eu, ci tu ! continuau să se ocărască animalele.

Moiţa Pokraiţulea hotărî pe loc :

— Hoţul e unul dintre noi. Nimeni altul n-a ştiut de
miere şi nici n-a putut să intre aici, fiindcă uşa a fost încuiată.

Ca să se afle cine-i vinovatul, Lupul le dădu un sfat :

— Să ne culcăm cu toţii pe spate, să deschidem gura şi
să ne prăjim la soare. Pînă la urmă mierea va începe să
curgă din gura celui vinovat.

Se culcară cu toţii pe iarbă, în faţa ulciorului şi adormiră. Dar Cumătra Vulpe, care era cu musca pe căciulă, stătea trează. Nu trecu mult timp şi mierea începu să-i iasă din stomac şi să picure pe pămînt. Ea se şterse repede pe bot şi mînji cu miere botişorul iepuraşului adormit, după care adbrmi şi ea. Acu' era liniştită.

Se trezi o larmă asurzitoare. Nu mai dormea nimeni. Animalele, văzînd că iepurelui i se scurge mierea de pe bot, începură să-l bată fără milă pînă-i

rupseră picioarele din faţă.

Şi astfel, Iepurele rămase cu cele două picioare din faţă rupte şi ele nu-i mai crescură niciodată, rămînînd pentru totdeauna mai scurte decît cele din spate.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Singur-eu

ERA O NOAPTE de toamnă. În pădurea întunecoasă un om prinsese nişte veveriţe şi, cum era flămînd, aprinse focul, cu gîndul să-şi facă o frigare bună. Tocmai cînd se îndeletnicea cu trebuşoara asta şi întorcea veveriţele pe jăratec, de el se apropie Scaraoschi care căuta broaşte prin pădure.

— Cum te cheamă ? îl întrebă Necuratul pe vînător.

— Singur-eu mă cheamă, îi răspunse acesta.

— Îngăduie-mi, Singur-eu, să frig cîteva broaşte la fo cul tău. Sînt tare flămînd.

— Ba să-ţi pui pofta-n cui ! i-o reteză vînătorul. Fă-ţi foc, dacă vrei să te ospătezi !

— De nu-mi dai de bună-voie, ai să-mi dai de nevoie.

— Zău ? Nu mai spune ! Ia să ne încercăm puterile ! îi răspunse mînios vînătorul şi suflînd în foc, luă un tăciune mare cuprins de vîlvătaie şi-l pocni cu sete pe diavol drept la mir.

Pîrlit bine, Scaraoschi o luă la goană prin pădurea întunecoasă, văicărindu-se întruna şi chemîndu-şi tovarăşii în ajutor. În curînd în jurul lui se strînse toată ceata dracilor împieliţaţi.

— Cine te-a batjocorit în halul ăsta ? îl descusură prietenii săi.

— Aoleu, sărăcan de mine, Singur-eu, Singur-eu ! se văita Necuratul cît îl ţinea gura.

— De vreme ce singur ţi-ai făcut-o, atunci rabdă... Capul face, capul trage ! Şi ce răcneşti aşa ? De ce ne-ai mai chemat în ajutor ? se răstiră dracii la el şi se împrăştiară care încotro prin pădurea

întunecoasă, văzîndu-şi fiecare de treburile lui.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Cele trei boabe de mazăre

A FOST ODATĂ un om sărman care abia-şi ducea zilele de azi pe mîine. N-avea nici pîine pentru singurul său copil. Într-o zi, nemaiputînd răbda, îi zise fiului său să-şi ia lumea în cap :

— Du-te, fiule, încotro vezi cu ochii. Cine ştie, poate-ţi afli şi tu norocul ! Numai să nu uiţi ce-ţi spun eu acum : primul lucru care-ţi cade în mînă, să nu-l arunci, să-l pui bine.

Aşa se despărţiră. Tatăl rămase acasă, iar feciorul plecă prin lume, cu traista în spinare, să bată drumurile colbuite.

Tot mergînd aşa, întîlni în calea sa un bob de mazăre ! Îşi aminti de sfatul părintelui său, luă bobul şi-i dete drumul în traistă. Continuîndu-şi drumul, mai găsi un bob, căruia de asemeni îi dete drumul în traistă. Către seară al treilea bob. Nici pe acesta nu-l lăsă să zacă în mijlocul drumului.

Se făcuse tîrziu cînd ajunse la un castel şi se rugă de găzduire.

— Bine, se învoi stăpîna casei, măsurîndu-l din creştet pînă-n tălpi pe flăcăul chipeş.

Se vede treaba că-i plăcuse, dar şi mai mult îi plăcuse fiicei sale, care stătea lîngă maică-sa.

— Oaspetele ăsta, pe care l-am primit sub acoperişul nostru, nu mi se pare a fi om nevoiaş, zise femeia bărbatului său la cină. Aş jura că s-a îmbrăcat aşa ca să vadă cum e la noi. Cred că vrea s-o ia pe fiica noastră de nevastă. Eu zic să-l punem la încercare.

Stăpîna porunci unei slugi să-i pregătească musafirului un aşternut rău şi să-l iscodească, să vadă ce-o să facă acesta toată noaptea.

— Dacă e un sărăntoc, o să doarmă fără vise şi pe aşternut rău. Dacă e însă din casă bogată, n-o să-şi afle liniştea toată noaptea, îl lămuri femeia pe bărbatsu.

După cum fu porunca, aşa fu şi aşternutul. Flăcăul se dezbrăcă şi se culcă. Dar temîndu-se ca nu cumva cineva să-i fure traista, care era singura lui avere, o puse sub cap. Sărăcia asta de traistă nu fusese însă bine legată la gură şi cele trei boabe de mazăre se rostogoliră din ea. El le adună cu grijă şi le puse din nou la loc. Dar nu apuca să bage bine primul bob în traistă, că al doilea o şi pornea la vale ! Cînd îl prinse în sfîrşit şi pe acesta şi-l puse înapoi, porni al treilea... Şi povestea asta se repeta noaptea, astfel că bietul băiat nu dădu geană prin geană !

— Ei, cum a fost ? întrebă stăpîna curioasă a doua zi pe servitorul care-l iscodise de sub pat, unde se ascunsese din timp.

— Toată noaptea s-a zvîrcolit în aşternut. Într-o vreme mă apucase teama ca nu cumva să cadă peste mine !

— Aha! Am simţit eu că nu e un nepricopsit; se bucură stăpîna şi se grăbi să ducă vestea asta îmbucurătoare bărbatului şi fiicei sale.

Toţi trei se vorbiră să-l mai oprească o noapte, ca să se convingă pe deplin că e un bogătaş ascuns în haine sărace. În seara următoare porunciră să i se pregătească un aşternut moale şi frumos.

Văzînd că toată lumea nu ştie ce să-i mai facă, flăcăul se hotărî să mai rămînă o noapte la castel. După cina bogată care urmă, îl poftiră să doarmă în odaia cea mai frumoasă.

„Oho, e din ce în ce mai bine ! se gîndi omul sărman. Văd că mă aflu în casa unor oameni cinstiţi şi

de treabă. De ce să-mi ţin traista sub cap şi să alerg toată noaptea după boabele astea neastîmpărate ? Ia mai bine să trag un pui de somn colea, că m-a cam ajuns oboseala !”

Şi agăţîndu-şi traista în cuier, se dezbrăcă de hainele sale sărace şi toată noaptea dormi somn dulce, neîntors.

— Cum a fost de data asta ? îl întrebă stăpîna pe acelaşi servitor.

— A dormit toată noaptea ca un butuc ! veni răspunsul.

— Am ştiut eu cu cine am de-a face ! îşi frecă mîinile de bucurie mama fetei. Nu încape nici-o îndoială că e nobil, dacă nu cumva chiar prinţ.

Şi, vestea asta, caldă încă, o duse în grabă bărbatului şi fiicei sale.

După gustarea de dimineaţă, oaspetele se duse la stăpî-nul castelului ca să-i mulţumească pentru găzduire, pentru bunăvoinţa şi grija cu care fusese omenit.

— Unde ţi-ai pus în gînd să mergi acum, prietene, îl întrebă cu interes stăpînul.

— Ia, pe drumul ăsta lung şi colbuit, nici eu nu ştiu încotro.

— Apăi, dacă aşa stă treaba, nu te mai lăsăm să pleci. Ştii. eu am o fată de-o vîrstă cu dumneata. Ai văzut-o şi cred că ţi-e pe plac. Dacă vrei, încă de astăzi ţi-o dau de soţie. După aceea faci ce vrei.

În prima clipă, bietul băiat rămase cu gura căscată. Cu-rînd însă îşi veni în fire şi se învoi cu însurătoarea asta neaşteptată.

În aceeaşi zi făcură nuntă mare, care se prelungi patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. În timpul acesta, în castel nu puteai zări un singur chip abătut. Fericitul mire nu-şi bătu capul cu nimic. O dată măcar nu se gîndi ce-ar fi putut să se întîmple de-aci încolo.

Cînd se scurse şi cea de a patruzecea zi, mama

soacră chemă ginerele şi-i zise :

— Fiule, după cum vezi, nunta a trecut. Mîine să porniţi la drum, ca să-i arăţi soţiei tale castelul.

„Castelul ?” era cît p-aci să strige bietul om şi să spună tot adevărul, că taică-su n-are decît o amărîtă de cocioabă. Dar în ultima clipă se răzgîndi şi tăcu mîlc. Se învoi ca a doua zi să plece cu mireasa la „castelul său”. Dar toată veselia de pînă atunci se risipi ca fumul în vînt şi o jale adîncă i se strecură în suflet.

— Îţi citesc pe faţă că-ţi vine greu să te desparţi de noi, continuă soacra cu bunătate. Linişteşte-te, dragă ginere! Curînd ne vom vedea din nou. Nimeni nu vă pune cu sila să staţi acolo, dacă nu vă place. Staţi un timp, şi pe urmă veniţi iar la noi.

A doua zi încărcară o căruţă cu trei saci de ovăz pentru cai şi unul cu bani pentru tinerii însurăţei, care se urcară în rădvan însoţiţi de doi paznici. Surugiii dădură bice cailor şi porniră spre celălalt castel, al mirelui, de, care de fapt nu exista decît în închipuirea socrilor !

Tristă era acum mireasa, dar şi mai trist mirele. Îi pierise de tot glasul. Soţia lui îl compătimea, văzîndu-l cît e de bun la suflet, cît de mult i s-a muiat inima la despărţirea de părinţii ei. Ei însă se gîndesc ce-l aşteaptă cînd or ajunge la cocioaba dărăpănată a tatălui său.

Către seară, rădvanul trecu printr-un codru des. Mireasa vru să afle dacă mai e mult pînă la castel.

— Mai e, mai e, e tare departe, răspunse el. Poţi să tragi un pui de somn pînă acolo.

Şi într-adevăr, tînăra femeie aţipi într-un timp. Folo-sindu-se de acest prilej, mirele sări din rădvan.

„Mai bine să-mi aflu moartea, decît să înţeleagă cît sînt de ticălos !” se gîndi şi o luă razna prin pădure. Dar nu făcu decît cîţiva paşi şi în faţă îi apăru un moşneag cu barbă colilie.

— Încotro, fiule, în noaptea asta neagră ca tăciunele ?

— Îmi caut moartea, moşule ! răspunse el şi-i povesti totul de-a fir-a-păr.

— Nu face să te amărăşti, prietene ! zise uncheşul. Urcă-te mai bine înapoi în rădvan şi urmează-ţi drumul împreună cu femeia ta. Curînd veţi ajunge la castelul meu. Eu plec acum de-acasă şi mă voi întoarce tocmai peste un an. Pînă atunci fii dumneata stăpînul castelului meu. Un singur lucru să nu uiţi : cînd voi porni după un an înapoi spre casă, castelul se va zgudui o dată din temelii, şi atunci dumneata împreună cu soţia dumitale va trebui să fugiţi grabnic din el. Dacă nu faceţi aşa, să ştiţi că v-a sunat ceasul !

Tînărul însurăţel îi mulţumi din inimă moşneagului şi se întoarse la nevastă-sa.

— Credeam c-am încurcat drumul şi mă dusei să mă conving, o linişti el. Dar acu' m-am dumirit, sîntem pe drumul ăl bun. Încă niţel şi ajungem acasă...

Şi, într-adevăr, curînd ajunseră la un mare castel, cu toate ferestrele luminate. În faţa porţii îi aştepta un alai de slugi bine îmbrăcate. Cu toţii se ploconeau pînă la pămînt, urîndu-le bun sosit acasă, ca şi cum ar fi fost stăpînii lor de cînd lumea !

— Ah ! Dar castelul tău e mult mai frumos decît al nostru! se minuna tînăra soţie.

Era fericită că o ascultase pe descurcăreaţă sa mamă şi se măritase după acest musafir, chipurile sărăntoc !

Trecu o săptămînă, trecu o lună din viaţa lor plină de bucurii şi de belşug. Veni şi sfîrşitul anului.

Deodată castelul se legănă o dată, apoi se zgudui din temelii, dar aşa de tare, că nu lipsi mult să se năruie de tot ! Abia atunci îşi aminti bietul om de vorbele moşneagului din pădure. Vru să fugă cu nevastă-sa, dar ia-o de unde nu-i ! Alerga cu sufletul la gură dintr-o odaie în alta, din pivniţă în hambar, din hambar în pod, din pod iar în pivniţă, dar degeaba. Nevastă-sa, nicăieri. Parcă o înghiţise pămîntul ! În cele din urmă, tot umblînd prin pivniţă, dădu peste-o babă urîtă, care îl privea încruntată, parcă era Muma Pădurii. Dar el nu luă în seamă asta şi o întrebă cu blîndeţe :

— Nu cumva ştii, măicuţă bună, unde-i nevasta mea ?
O caut peste tot şi n-o aflu nicăieri. Îşi pierde viaţa dacă
nu părăseşte castelul înainte de sosirea stăpînului !

Atunci baba îi răspunse :

— Să nu te temi de nimic, fătul meu ! Du-te şi spune-i
bucătarului să puie în moară, la măcinat, grîu cernut de şapte ori. Din făina asta să frămînte de şapte ori aluatul şi să coacă pîinea tot de şapte ori. Apoi s-o aşeze în faţa porţilor castelului. Atîta tot. Încolo să nu mai ai nici o grijă...

„De două ori mi-a ieşit norocu-n cale. Nici a treia oară n-o să mă lase” se gîndi el şi se duse liniştit la bucătar, căruia îi porunci să facă tot ce-l învăţase bătrîna.

Nici nu-şi încheie bine vorba, şi castelul se zgudui a doua oară. Şi se zgudui aşa de tare, că zidurile se crăpară peste tot.

„Apăi, castelul ăsta se va nărui de o sută de ori pînă se va coace pîinea, se gîndi el. Dar acu' fie ce-o fi !”

Pînă una alta, bucătarul gătă toată treaba, scoase pîinea din cuptor şi o puse în faţa porţilor, aşa cum i se poruncise. Şi uite că norocul îi surîse încă o

dată. Chiar atunci în faţa castelului se ivi un zmeu uriaş. Avea şapte capete, iar fiecare cap avea cîte şapte limbi despicate.

— Miroase a om în castelul meu ! urlă zmeul şi din gura lui zbură o flacără lungă de şapte metri. Hei, poartă ! Poartă a castelului meu! Nu-ţi mai cunoşti stăpînul, de nu vrei să te mai deschizi ? !

Atunci vorbi pîinea coaptă de şapte ori în cuptor :

— În van ţi-o toată truda, zmeule ! Doar dacă vei putea să te semeni de şapte ori, să te seceri şi să te macini de şapte ori şi tot de şapte ori să te frămînţi şi să te coci, abia atunci să vii, altfel îţi pierzi timpul de pomană şi urli de-a surda !

La auzul acestor cuvinte, zmeul turbă de-a binelea. Se izbi cu atîta furie în porţi, că acestea se învîrtiră de trei ori cu castel cu tot, dar nu se deschiseră. Încercă a doua oară. Castelul se învîrti de şapte ori, dar tot degeaba. Atunci încercă a treia oară. De data asta se năpusti cu-atîta înverşunare, încît el însuşi se făcu praf şi pulbere, prăpădindu-se cu zile în faţa propriului său castel.

Şi uite-aşa, flăcăul sărman ajunse stăpîn peste toată averea zmeului şi de bună seamă că duce şi astăzi un trai îmbelşugat şi fericit împreună cu soţia sa frumoasă şi cuminte.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

POVEŞTI TURCEŞTI

Keloglan şi Hasan cel rău

A FOST ODATĂ ca niciodată. În vremi îndepărtate tare, cînd robi de-ai lui Allah se aflau pe pămînt, puzderie, şi a mînca mult şi a vorbi mult se socotea a fi un păcat, trăia o biată văduvă, făr'de nimeni pe lume în afară de un fecior chel. Cît era ziulica de lungă Kelogan mîna turmele de vite pe munţi şi costişe, ciobănea pe la ţăranii înstăriţi şi aşa cîştiga pentru el şi maică-sa un blid de mîncare bună ori proastă, multă ori puţină, după cum se nimerea.

Într-o bună zi, bătrîna îşi chemă lîngă ea băiatul, şi, mîngîindu-l cu mare dragoste, vorbi aşa :

— Feciorașul meu chel, feciorașul meu chipeş. Iacă, ai ajuns la vîrsta de douăzeci de ani. În sat, toţi cei de o seamă cu tine s-au aşezat pe la casele lor. Iar cei de-o seamă cu mine se bucură de nepoţi şi trăiesc în tihnă, mulţumiţi şi cinstiţi ca nişte bătrîni ce sînt. De cînd crezi că tot stau şi chibzuiesc la treaba asta, dar nu-i chip să-i dau de capăt. Hai să zicem că-mi aduci noră în casă. Cu ce să facem nunta, ce daruri să-i dăm miresei, după datină, cînd îşi scoate vălul de pe faţă şi-şi arată chipul, şi mai ales ce să punem la foc, ce bucate să întindem pe masă, zi de zi ? La noi în gospodărie fluieră vîntul. Te-am crescut în văduvie, fără sprijinul unui bărbat. Noi amîndoi şi numai noi ne-am ştiut amarul şi acum, tot amîndoi, şi numai amîndoi stăm aici, ca două bufniţe singuratice... Şi bătrîna oftă adînc, cu mare obidă. Din ochii-i prinşi în creţuri mărunte începură a-i picura lacrimi. Vorbele şi mai ales zbuciumul ei îl puseră pe Keloglan pe gînduri. După o vreme flăcăul spuse :

— Maica mea, măicuţa mea, bătrînică dragă cu părul cărunt, cu fruntea brăzdată de griji şi necazuri,

nu mai suspina, nu-ţi mai face atîta sînge rău din pricina mea. Uite, fără zăbavă, mîine chiar, îmi iau traista de merinde pe umăr şi pornesc în pribegie. Mă duc la oraş. Acolo am să trudesc din greu şi am să agonisesc gologani. Pe orice meleaguri, în orice ungher mi-ar fi norocul hărăzit mie de soartă, am să mă duc să-l culeg şi am să-l aduc acasă, ca să-ţi împlinesc dorinţa, să fii bunică, să ai un trai tihnit, în cinste şi în dragoste... Hai, fii cu inima uşoară, c-o să se limpezească totul !

Şi Keloglan îi sărută bătrînei mîna tremurătoare şi ochii scăldaţi în lacrimi.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, în timp ce maica sa îi umplea traista cu ce bruma de merinde se aflau prin casă, Keloglan îşi îmbrăcă vestmintele sale ponosite, îşi legă opincile, îşi săltă traista la spinare şi, luîndu-şi rămas bun, o porni cu bîta în mînă, la drum. Şi cum, încă din primii ani ai copilăriei, avea un prieten bun cu care ciobănea împreună, nedespărţiţi, Keloglan se abătu pe la casa acestuia, ca să-i spună şi lui ceea ce hotărîse :

— Hasane, noi doi, tu şi cu mine, împreună am mînat oile altora prin munţi şi printre stînci, împreună am împărţit, frăţeşte, bruma de cîştig dobîndit. Şi aşa, pe nesimţite, iată-ne pe amîndoi la vîrsta bărbăţiei. A venit vremea să ne însurăm, frăţioare, dar sîntem săraci lipiţi. Hai, scoală şi vino cu mine în pribegie. Vom trudi şi ne-om întoarce cu gologani la chimir. Ne-om însura şi noi ca tot omul, şi gospodăriile noastre or răsuna şi ele de voie bună, iar chipul bătrînelor noastre s-0 lumina de bucurie...

— Ai dreptate, încuviinţă Hasan.

O zori pe maica sa să-i pregătească şi lui o traistă cu merinde şi porniră amîndoi să străbată pulberea drumurilor.

Şi merseră, merseră iute, în pas tineresc, pînă în miezul zilei cînd soarele, înfipt sus pe boltă, îşi

trimetea asupra pămîntului dogoarea-i de foc. Istoviţi şi de umblet şi de arşiţă, se aşezară pe malul unui pîrîiaş, la umbră, să îmbuce ceva.

— Uite ce-i, Keloglan, flăcăule chipeş, spuse Hasan, pînă la oraş mai avem cale, nu jucărie. Să fim chibzuiţi şi să nu dăm iama prin amîndouă traistele cu merinde deodată. Mai întîi să mîncăm din traista ta şi, cînd om termina-o, o deschidem pe a mea şi aşa, împărţind totul frăţeşte, pe din două, om ajunge cu bine acolo unde voim.

Keloglan îşi scărpină scăfîrlia cheală şi, socotind dreaptă judecata lui Hasan, se învoi. Îşi deschise traista şi mîncară amîndoi pe săturate, băură apă rece din pîrîiaş şi iarăşi se aşternură la drum. Noaptea se cuibăriră cum putură mai bine, pe aşternutul moale al ierburilor, iar a doua zi, zorile îi găsiră pe potecile pustii, zorind către oraş. Aşa trecu o săptămînă încheiată. În cea de a şaptea zi de mers, Keloglan dădu de fundul traistei sale. O scutură, împărţi şi ultimele fărîmituri, frăţeşte, cu Hasan, apoi îşi împături traista şi o vîrî la brîu.

— Acum, Hasane frăţioare, a venit vremea merindelor tale. Hai, deschide-ţi traista, să îmbucăm ceva şi să ne vedem de drum.

La început, Hasan se prefăcu a nu fi auzit. Dar cum Keloglan îşi mai repetă o dată vorbele, îi răspunse :

— Ia stai, mă, că nu aşa ne-a fost vorba. Doar nu-s nerod să-ţi dau ţie merindele mele şi eu să rămîn flămînd, în creier de munte, pradă fiarelor şi păsărilor răpitoare ! Pune-ţi pofta-n cui, isteţule ! Descurcă-te cum ştii, că eu te las, Keloglan ! Ia-ţi ziua bună de la mine, că n-ai să mă mai vezi !

Şi Hasan porni cu toată iuţeala, dispărînd pe poteca şerpuită.

Keloglan rămase înlemnit. Nu-i venea să-şi creadă ochilor şi urechilor. Mai apoi, cînd se dezmetici, încercă să-l readucă pe Hasan lîngă sine, strigînd după el :

— Stai, frăţioare, opreşte-te ! Nu mă lăsa în pustietăţile astea singur cuc şi fără fărîmă de mîncare. Doar n-ai inima să-ţi îngropi de viu singurul tău prieten...

— Ba bine că nu ! rîse Hasan şi îşi văzu de drum, fără măcar să privească înapoi.

Abătut, îngîndurat mai rămase Keloglan ! În grea cumpănă se afla ! După cîteva clipe de chibzuire plecă şi el, cu gîndul să caute vreun sat prin apropiere. Străbătu munţi şi văi, trecu rîuri, colindă şi colindă pînă ajunse în dreptul unor ziduri prăbuşite. Pasămite acolo fusese cîndva un hamam. Dar firul de apă secase de mult şi baia, părăsită, se surpase sub ploi şi vînt. Cum era întuneric beznă şi se simţea foarte istovit, Keloglan se gîndi să mîie peste noapte acolo.

„N-am încotro, un loc mai bun de popas pentru noapte n-am unde să-mi găsesc. Şi-apoi, pe-aproape, trebuie să fie şi vreun sat, de vreme ce e baia. Mîine, pe lumină, am să-l caut şi am să-l găsesc”, îşi făcu el curaj. Se ghemui într-un ungher mai ferit, îşi apăsă pîntecul, care începuse să-l doară de foame, şi adormi. Într-un tîrziu, în noapte, fu trezit de nişte zgomote ciudate, care cutremurau pămîntul, ca nişte tunete dezlănţuite:

Bu bu bu, bu bu buuu,
Tu tu tu, tuu tuu tuuu !
Hai hai, şi hai hai,
Vai vai, şi vai vai!

Se băteau tobe, se loveau tamburine, surle ţipau

ascuţit. Ecoul lor se izbea de pereţii dărăpănaţi, ca şi cum locul pustiu avea să se prăvălească cu totul dintr-o clipă într-alta. O vreme, Keloglan, buimac de somn, nu deosebi nimic; treptat însă, se dezmetici şi începu să desluşească totul în jur, din ungherul unde se ascunsese. În mijlocul hamamului se întinseseră feţe de masă. Mai la o parte, în cazane pîntecoase de aramă, fierbea mîncarea. Omuleţi de o şchioapă, cu scufii ascuţite pe cap şi hangere la brîu, forfoteau de colo-colo, amestecau de zor în cazanele aburind, cărau vedre de apă şi bliduri cu mîncare ori învîrteau deasupra jeralecului şişurile cu chebab. Unii băteau laptele în putini, alţii roiau în jurul meselor, împodobindu-le care mai de care ; unii cîntau la tamburine, tobe şi clarinete, în timp ce alţii ţopăiau, pocnind din degete... Pînă la urmă, s-au aşezat cu toţii în jurul meselor încărcate cu bunătăţi şi se apucară să înfulece cu atîta poftă, încît, o bună bucată de vreme, nu se mai auzi altceva decît plescăitul lacom al buzelor şi zgomotul sec al lingurilor. Cei care osteniră de mîncat şi de băut, de cîntat şi dănţuit, se traseră într-un colţ, şi cu cafelele şi narghilelele în faţă, se încinseră la taifas. Fiecare începu a povesti, cu rîndul, întîmplări citite, auzite ori văzute. Unul dintre ei, mai bătrîn, cu capul mare şi sprîncenele stufoase încărunţite, grăi aşa :

— Ia ascultaţi la mine, fraţilor ! Fiecare din voi a povestit ce a citit, a auzit ori a văzut. Eu, de cînd mă ştiu, am o patimă, una singură : comorile. Am dat de urmele tuturor comorilor tăinuite şi ferecate în farmece, de pe meleagurile astea ale noastre. Cea mai apropiată de aici se află sub platanul bătrîn de pe muntele din spatele nostru. Sub platan e o lespede mare, mare, în patru colţuri. Dedesubtul ei, numai aur, diamante şi smaragde. Ca să ridici lespedea şi să poţi lua bogăţia de aur şi nestemate, trebuie ca să aştepţi vremea chindiei, cînd umbra platanului aco-

peră în întregime piatra. Asta-i vraja şi taina comorii, şi nu alta.

Şi mai departe, piticul spuse cu de-amănuntul cum se ajunge la munte, descrise copacul şi lespedea atît de bine, că parcă le şi aveai în faţa ochilor. Apoi, şi ceilalţi omuleţi numai despre comori vorbiră. Cîte chiupuri cu aur zac neştiute de nimeni la temelia cutărei mori prăbuşite, cîte sub cişmelele secate, cîte sub treptele nu ştiu cărei giamii... Se întreceau care mai de care să dea în vileag nenumăratele bogăţii ascunse în pămînt, cît mai ferite de muritori...

Din ungherul său dosnic, adăpostit de întuneric, Kelo-glan era tot numai ochi şi urechi, să nu cumva să piardă o vorbuliţă ori vreun gest de-al piticilor, dar, în acelaşi timp, bolborosea la litanii şi dîrdîia, cuprins de o cumplită frică la gîndul că omuleţii cei cu iminei în picioare şi scufii ascuţite pe cap — duhuri ori cine ştie ce alte făpturi din altă lume — să nu-i afle ascunzătoarea şi să nu-l măcelărească, pentru că le-a descoperit taina comorilor vrăjite...

Mai înainte ca zorile să mijească şi lumina soarelui să se reverse peste zidurile prăbuşite ale hamamului, piticii pieriră, unul cîte unul... Keloglan a mai adăstat un pic, apoi a ieşit din ascunzătoarea sa şi s-a apucat să adune resturile de mîncare pe care omuleţii le lăsaseră risipite peste tot. După ce s-a săturat bine, îşi umplu şi traista, o săltă în cîrcă şi, odată cu răsăritul soarelui, se aşternu la drum, spre muntele dindărătul băii părăsită. Se caţără pînă pe creasta lui, unde găsi cu uşurinţă platanul cel bătrîn, cu lespedea în patru colţuri, de la poalele lui. Cînd, la chindie, umbra copacului acoperi lespedea în întregime, răsturnă piatra cu ajutorul unei crengi lungi şi groase şi scoase afară din gropniţă un chiup plin cu aur şi giuvaere.Îşi umplu cu ele buzunarele, traista, ba mai băgă şi în sîn, sub cămaşă şi, după ce trecu, pe rînd, şi pe la locurile celorlalte comori,

de se încredinţă că sînt într-adevăr acolo unde spuseseră piticii, luă liniştit drumul satului şi al casei sale.

În timpul acesta, ce se întîmplase oare cu Hasan cel rău şi hain ? Ajuns cu bine în oraş, Hasan munci pe la uşi străine, dar, ceea ce cîştiga într-o parte, cheltuia în altă parte. Pe băutură şi jocuri de noroc îşi topi toţi gologanii, ba pe deasupra îi mai ieşi şi nume rău, încît, pînă la urmă, cum nimeni nu se mai încumetă să-i dea de lucru, se văzu silit să se întoarcă şi el în satul lui. Cînd sosi sărac lipit pămîntului, istovit ca vai de el, slab, prăpădit, surle spintecau văzduhul cu gîlgîiturile lor vesele, în timp ce tobele băteau cu străşnicie a voie bună şi petrecere. Întrebînd pe primul ţăran ce se petrece în sat, acesta îi răspunse :

— Prilej de bucurie mare : Ahmet Aga, reîntors nu de mult în satul nostru, ca proaspăt gospodar, cuprins ce este, se însoară cu fiica bătrînului nostru agă. Pentru nunta lor răsună tobele şi surlele.

— Cine să fie Ahmet Aga, că eu nu-l cunosc, măcar că sînt din partea locului de cînd am văzut lumina zilei ? întrebă Hasan cel rău, nedumerit.

Şi aşa află că cel numit acum Ahmet Aga nu era altcineva decît fostul său prieten de odinioară, Keloglan... Se luă atunci după glasul surlelor şi al tobelor şi se trezi în plină nuntă. Văzu în ogradă cazanele cu mîncare, văzu puzderie de slujitori care întindeau mesele, alergînd de colo-colo şi îngrijind de oaspeţi. Mulţime de oameni mînca, juca, fuma din ciubucuri ori narghilele, dănţuia ţărăneşte, ca în Anatolia, lovindu-şi palmele una de alta sau de genunchii îndoiţi. Hasan se preumblă prin ogradă, se preumblă prin odăi, pînă ce se găsi faţă în faţă cu Ahmet Aga. Şi cum în halul în care se afla, prăpădit, zdrenţăros şi murdar, cu barba şi părul încîlcite şi crescute sălbatic, era de nerecunoscut, spuse singur

cine este şi îşi ceru iertare de la vechiul său prieten pentru purtarea lui haină. Mărinimos, Keloglan îl trase într-un ungher mai singuratic, porunci să i se aştearnă dinainte o masă bogată şi, pe cînd Hasan se ospăta, el povesti, fără nici un ascunziş, cum dobîndise toate cîte le avea.

Hasan cel rău nu se mulţumi cu ceea ce îi spunea Keloglan ; înfulecînd de zor, îl descusu pe acesta atît de bine despre taina comorilor, încît nu rămase un amănunt uitat. După ce află totul şi se sătură de mîncare şi băutură, se duse acasă la maică-sa, de se culcă.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, îşi luă o traistă cu merinde şi o porni iar de acasă, drept spre hamamul de care-i vorbise Keloglan. Se ascunse în ungherul în care se pitise şi acesta şi, adăstînd, îl cuprinse somnul. Trecuse de miezul nopţii cînd, deodată, totul în jur fu zguduit de zgomote cumplite :

Bu bu bu, bu bu buuu,
Tu tu tu, tu tu tuuu !
Hai hai, şi hai hai,
Vai vai, şi vai vai!

Se băteau tobe, se loveau tamburine, surle ţipau ascuţit. Ecoul lor se izbea de pereţii dărăpănaţi, ca şi cum locul pustiu avea să se prăvălească cu totul, dintr-o clipă într-alta. O vreme, Hasan cel rău, buimac de somn, nu deosebi nimic ; treptat-treptat, se dezmetici şi, din ungherul unde stătea ascuns, începu să desluşească toate cîte se întîmplau în hamam. În mijloc se întinseseră feţe de masă. Mai de o parte, în cazane pîntecoase de aramă, fierbea mîncarea. Omuleţi de-o şchioapă, cu scufii ascuţite pe cap şi hangere la brîu, forfoteau de colo-colo, amestecau de zor în cazanele aburind, cărau vedre de apă şi bliduri cu mîncare ori învîrteau deasupra jeraticului şişurile

cu chebab. Unii băteau laptele în putini, alţii roiau în jurul meselor, împodobindu-le care mai de care ; unii cîntau la tamburine, tobe şi clarinete, în timp ce alţii ţopăiau, pocnind din degete... Pînă la urmă, s-au aşezat cu toţii în jurul meselor încărcate cu bunătăţi şi, după ce osteniră de mîncat şi de băut, de cîntat şi dănţuit, se traseră într-un colţ, unde, cu cafelele şi narghilelele în faţă se încinseră la taifas. Unul dintre ei, mai bătrîn, cu capul mare şi sprîncenele stufoase încărunţite, grăi aşa :

— Ia ascultaţi la mine, fraţilor ! Deschideţi-vă bine urechile, prieteni ! Cineva isteţ a umblat la comorile vrăjite pe care le ştiam de atîta vreme şi despre care v-am povestit şi vouă. Le-a deschis rînd pe rînd, cu atîta dibăcie, de parcă el cu mîinile lui le-ar fi îngropat acolo. E limpede, un om ne-a auzit cînd am vorbit despre ele şi astfel le-a aflat taina. Trebuie să dăm de el mai înainte ca tot aurul şi toate giuvaericalele să i se scurgă în buzunare...

Cum auziră vestea, piticii începură să fiarbă :

— Iute la treabă, fîrtaţilor, să-l dibuim pe cel care, ascuns prin cine ştie ce ungher, tace chitic şi ne aude tainele ! strigară ei.

— Staţi niţeluş, fraţilor, şi nu faceţi atîta zarvă ! mai zise bătrînul păzitor de comori, ridicîndu-şi mîinile şi făcîndu-i pe toţi să amuţească. Eu simt aici miros de om. Adulmecaţi şi voi ! Miroase a om ! Să ne luăm după miros şi să scormonim peste tot. Să nu rămînă nici un ungher, nici o ascunzătoare, cît de mică, necercetate !

Abia sfîrşi de vorbit piticul cel bătrîn şi cu toţii, buluc, cu torţe aprinse de la focul din vetre, împînziră hamamul, răscolind totul. Hasan cel rău mai-mai că-şi pierduse cunoştinţa de spaimă. Încercă să fugă, dar nu-l ţineau picioarele. Iar piticii, printre dărîmături, alergau zoriţi, şi cu glasurile lor ascuţite, care făceau să vuiască depărtările, ţipau un cîntec sălbatic,

apropiindu-se din ce în ce de locul unde sta ghemuit şi cu sufletul la gură, Hasan cel rău :

„Ia zi, om viclean, ce-ai dori ca avere ?

Să mă legăn în ştreang, să fiu ciopîrţit cu hangere !”

Aşa dădură peste Hasan cel rău, mai mult mort decît viu, de groază. Au tăbărît peste el şi l-au bătut, l-au bătut pînă şi-a dat sufletul. Apoi, în furia lor, l-au făcut fărîme şi i-au aruncat trupul, bucată cu bucată, în cele patru colţuri ale lumii...

Iar Keloglan, în satul lui, şi-a durat o viaţă frumoasă, în tihnă şi respect, cinstindu-şi, după făgăduială, mama, şi înconjurînd-o cu un cîrd de nepoţei... Ei şi-au atins visurile, au cunoscut ce-i bucuria vieţii împlinite şi mi-au trimis şi mie veşti de la ei şi daruri, iar pentru voi, urări de sănătate şi voie bună...

Repovestire de VIORICA DINESCU

Cei doi Padişahi şi Keloglan

DE MULT DE TOT, pe cînd erau atîtea făpturi omeneşti pe faţa pămîntului, cît nisipul mărilor, încît se socotea mare păcat să vorbeşti mult şi să mănînci mult, trăia un fecior chel — Keloglan i se zicea — singur pe lume. Înnopta pe unde se nimerea, mînca pîine uscată, cînd o avea şi pe-asta, iar de n-o avea, se culca pe piatră şi pe iarbă şi privea cu nesaţ bolta cerească, încercînd să iscodească ce mai e nou pe ea. Scormonea cu ochii puzderia de stele, mari şi mici, rînduirea lor în constelaţii, ori îşi făcea socoteala cam pe unde s-o afla cel mai înalt cat al cerurilor, al şaptelea. Tată n-avea, mamă n-avea, pe nimeni care să-i cîrpească o zdreanţă pe spinare ori să-i pună în mînă măcar un dumicat de pîine. Învăţase Keloglan ăsta al nostru, de la cea mai fragedă vîrstă, să-şi debîndească hrana prin trudă, să-şi scoată îmbucătura şi din piatră seacă. Pe cînd cei de-o seamă cu el se hîrjoneau, se dădeau de-a rostogolul şi săreau pe uliţi fără habar, el se deprinsese ca la fiecare pas să care în spinare poveri din cele grele, să muncească cu sudoarea frunţii, să chibzuiască bine lucrurile şi, de şi-ar fi pus mintea, ar fi fost în stare să găsească şi o furnică neagră de sub lespezile negre, în bezna cea mai adîncă...

Într-una din zile, paşii îl purtară pe Keloglan pe dinaintea seraiului. Îşi aruncă ochii, din întîmplare, spre ferestre, şi rămase ţintuit locului : la una din ele stătea, după un grilaj, o fată. Dar ce fată ! Ruptă din lună, nu alta. Atît de strălucitoare în frumuseţea ei desăvîrşită că, dacă în locul lunii s-ar fi arătat ea pe boltă, ar fi luminat pămîntul cu mult mai bine decît astrul nopţii. Şi, privind-o, cu Keloglan se petrecu

ceva ciudat. Prin vine nu-i mai alerga sînge, ci foc, iar picioarele, năuce, refuzau să-i mai dea ascultare : se înfipseseră lîngă zidul seraiului şi pace să se mai urnească de-acolo ! A încercat Keloglan s-o ia la dreapta, dar picioarele, încăpăţînate, îl aduceau de la sine sub ferestre ; a încercat el s-o ia la stînga, dar picioarele, ca nebune, îl aduceau iarăşi lîngă serai. Şi aşa, pînă spre seară, în orice parte s-ar fi dus, se trezea iarăşi în faţa grilajului ferestrei, ca fermecat. Era cu neputinţă să facă altfel, voinţa sa îşi pierduse orice putere. Un foc cuibărit adînc în inimă îi mistuia mintea care, cu fiecare oftat de dor, se tulbura şi mai tare.

Aşa se făcu că sub seară, cînd padişahul se înturnă de la vînătoare, îl găsi pe Keloglan pironit în faţa seraiului său, într-o tulburare de nedescris.

— Ce cauţi, flăcăule, în dreptul ferestrelor mele ? se răsti el, cu gîndul să-l sperie pe Keloglan.

Dar, ţi-ai găsit ! Keloglan să se sperie ! El n-avea frică de nimeni, căci în toată lumea asta, în afară de o zdreanţă în spinare, nişte buzunare rupte şi goale şi un cap pribeag, dar neplecat, el nu avea nimic. Să-i fie frică lui că pierde ? Aşa că, la întrebarea padişahului, Keloglan îi răspunse drept, fără ocolişuri :

— Allah să-ţi hărăzească zile îndelungate şi să-ţi sporească din plin împărăţia, ca şi viaţa, o, padişah al meu ! Eu ţi-am zărit fata la fereastră şi pe loc am fost străfulgerat de dragoste şi din clipa aceea tot colind pe aici, ca un bezmetic... Şi aşa flăcăul nostru îşi mărturisi, deschis, tot ceea ce simţea. Tare uluit rămase padişahul că un zdrenţăros ca Keloglan nu cunoaşte sfiala şi-şi arată, neînfricat, fără ascunzişuri, taina inimii şi tocmai în faţa cui ? În faţa ditai padişahului, şi, pe deasupra şi tatăl fetei ! Se mînie peste măsură, îl numi pe Keloglan calic neobrăzat şi

cîte şi mai cîte vorbe de ocară îi aruncă în faţă bietului flăcău... Apoi strigă la străji şi sărmanul Keloglan fu aruncat în beciurile cele cumplite ale seraiului. Aşa erau vremurile acelea ! Lege, ioc, judecată, ioc. Padişahii, mulţi la număr, nu dădeau nimănui socoteală de nimic; tăiau şi spînzurau după cum le era vrerea. Dacă ei aveau chef, ţi se hărăzea o viaţă de huzur, ori erai dat pieirii. Se încumeta cineva să cîrtească sau să-ţi ia partea ? Da' de unde ! Şi mai cu seamă pe Keloglan, pe el cine să-l caute, cine să-l cerceteze, că doar era lipsit de orice şi de oricine pe lume ! Şi padişahul, furat de plăcerile vieţii, uită cu totul de Keloglan, care petrecu în hruba cea neagră şi umedă şapte ani încheiaţi, singur şi cătrănit cum nu se mai poate.

Într-o zi padişahul primi o scrisoare de la padişahul Indiei. În ea spunea aşa : „Iată, frate padişah, îţi trimit prin solul meu un toiag şi te întreb : care din capetele lui e mai gros? Dac-ai să ştii a-mi răspunde, e foarte bine. Dacă n-ai să ştii, pregăteşte-te din vreme, că-ţi voi cotropi împărăţia cu atîţia ostaşi, încît abia-abia de-i poate ţine pămîntul”. Padişahul a citit scrisoarea, şi-a plimbat ochii peste toiagul de care atîrna soarta ţării sale, iarăşi a citit scrisoarea, iarăşi a cîntărit toiagul... Şi vizirii şi ceilalţi curteni, cîţi se aflau în jurul tronului, l-au cercetat unul după altul, cu nedumerire, căci în faţa lor se afla un toiag cu desăvîrşire neted, cu amîndouă capetele la fel, ca gemene. Au adus dulgheri de au măsurat toiagul, giuvaergii de l-au cîntărit, l-au arătat sfetnicilor celor mai înţelepţi. Nimeni însă n-a izbutit să-şi dea seama care din capetele lui e mai gros. Îngrijorat foarte, padişahul, nemaiştiind încotro să se mai îndrepte, ceru şi sfatul fiicei sale.

— O, tată-padişahule, îi spuse ea, în temniţele noastre zace de mult Keloglan, să ne sfătuim şi cu el, poate c-o găsi un mijloc să ne scape de necaz.

Şi numaidecît fata a coborît ea însăşi în temniţă, a poruncit să se deschidă porţile şi, găsindu-l pe Keloglan, i-a povestit dintr-o răsuflare totul. Keloglan nu era un flăcău oarecare. Cîte ciomege nu a mîncat el altădată,cînd cutreiera pămîntul fără habar, cîte ciomege nu s-au rupt pe spinarea lui şi de cîte altele nu a scăpat ! A ascultat cu luare-aminte spusele fetei şi s-a pornit să rîdă pe săturate :

— Ce poate să fie mai uşor decît asta, fiică a padişahului ! Du-te la tatăl tău şi spune-i să arunce în apă toiagul. Partea cea mai grea se va scufunda în apă. Şi-apoi, mai zi-i să nu uite un lucru : oricît ar fi el de padişah, nu se cade să ferece în închisoare pe oricine îi iese în cale, fără vreo pricină anume.

Bucuroasă că a aflat dezlegare la încîlcita întrebare a padişahului Indiei, fata a alergat într-un suflet la tatăl său de i-a spus cele zise de Keloglan. Pe dată au aruncat toiagul într-un havuz, au pus de grabă un semn la partea care s-a scufundat, cum că ea este mai groasă decît cealaltă şi au trimis toiagul înapoi, la padişahul Indiei.

Nu mică fu mirarea acestuia cînd văzu că semnul pus era după adevăr.

— Fie, de data asta s-au descurcat. Dar încercările sînt trei. Mai au încă două la care trebuie să facă faţă, altminteri va fi război.

Aşa a grăit padişahul Indiei şi, fără zăbavă, a trimis celuilalt padişah trei cai : tustrei de acelaşi soi, tustrei de aceeaşi statură, tustrei cu aceleaşi podoabe. Cu neputinţă să fie deosebiţi unul de altul. „Care dintre aceşti trei cai e mama, care e mînza ei şi care e mînza mînzei ?” Iată întrebarea la care trebuia să răspundă padişahul, de nu voia să-i fie ţara trecută prin foc şi sabie. S-a uitat el la cai o dată, s-a uitat de

două ori, iar s-a uitat şi iar a chibzuit, şi-a dus mîna la bărbă, netezind-o în neştire. Au fost chemaţi toţi vracii pricepuţi la îngrijirea dobitoacelor, toţi geambaşii şi mai marii peste grajdurile împărăteşti. Nici unul însă nu a putut să dea de rost la întrebare. Şi iarăşi, într-un tîrziu, padişahul şi-a făcut fiica părtaşă la îngrijorarea sa. Iar fata, fuga a coborît în temniţă, a pus iar de s-au desferecat porţile grele, ruginite, şi iarăşi a cerut de la Keloglan sfat care să le aducă izbăvirea :

— Vai, Keloglan, acum e vorba de trei cai. Seamănă între ei ca trei picături de apă. Cu neputinţă de desluşit care e mama, care e mînza şi care e mînza mînzei... şi îşi plecă adînc capul a umilinţă.

Keloglan cugetă o clipă, apoi grăi :

— Prea bine, fiică a padişahului. Nimic mai lesne: întrebaţi, iar eu răspund. Voi rămîneţi muţi de mirare, iar eu caut şi dibuiesc adevărul. Voi vă culcaţi pe saltele de puf, iar mie îmi putrezesc oasele în temniţă. Voi vă ghiftuiţi cu miere şi cu unt, iar eu abia de-mi amăgesc foamea cu pîine uscată şi amară şi apă sălcie. Eu iarăşi vă viu în ajutor şi vă scap din nevoi şi iarăşi zac în beciurile voastre, lipsite de orice rază de lumină... Spune-i aşa padişahului-tată din partea mea, sultană : el să mă scoată din temniţă, iar eu din strîmtoarea în care se află...

Fata a alergat la taică-său şi i-a spus întocmai vorbele flăcăului. Iar padişahul a dat poruncă cuvenită şi Keloglan a fost scos din temniţă şi, îmbrăcat în veşminte noi şi frumoase, a fost adus dinaintea stăpînitorului :

— Încercarea de acum e şi mai uşoară decît cea de rîndul trecut, înălţimea ta. Porunceşte să se închidă caii în grajd. În faţa porţii grajdului, pune să se sape un şanţ care să fie umplut cu apă. Ca să deosebeşti apoi

mama de mînză şi mînza de mînza ei nu mai este nici o greutate.

Pe dată dădu poruncă padişahul de se înfăptuiră toate după cum ceruse Keloglan. Curtenii, îmboldiţi de curiozitate, s-au adunat cu toţii în curtea seraiului. Keloglan, cu un bici în mînă, intră în grajd, deschise larg porţile şi începu a biciui caii. Aceştia dau buluc spre porţi. Unul dintre ei se opri, îşi roii capul cînd la dreapta, cînd la stînga şi, aruncîndu-şi stîngaci picioarele din faţă, de parc-ar fi fost rupte, trecu şanţul.

— Calul care a trecut e bătrîna ! strigă Keloglan.

Din nou lovi cu biciul pînă ce al doilea cal răsări în poartă şi sări şi el şanţul.

— Calul care a trecut, e mînza ei ! strigă din nou Keloglan.

Din nou se auzi şfichiuitul biciului ; ultimul cal ţîşni peste şanţ, ca o nălucă :

— Iată şi mînza mînzei ! strigă iarăşi Keloglan.

Toţi cei de faţă rămaseră uluiţi.

— Aferim, aferim ! se auzi, ca dintr-o singură gură, cuvînt prin care curtenii lăudau destoinicia lui Keloglan.

La un semn al padişahului, rîndaşii săriră de însemnară fiecare cal în parte, după cum zisese Keloglan, şi aşa fură trimişi înapoi, la padişahul Indiei. Acesta fu silit să recunoască şi de data aceasta răspunsul primit ca fiind cel bun. Atunci, se apucă să scrie o altă scrisoare, a treia, în care spunea : „Trimite la curtea mea pe cei mai bărboşi sfetnici şi mai mari înţelepţi din ţara ta, ca eu să le pun cîteva întrebări. De vor şti să răspundă, slavă lor, de nu, pornesc cu război împotrivă-ţi”.

Crainici împînziră împărăţia, vestind pretutindeni să se adune la serai înţelepţii înţelepţilor. Din toate colţurile soseau cărturari de soi, dervişi pribegi care răscoliseră, cu pasul lor neostenit, lumea,

cugetători cunoscuţi peste mări şi ţări, dar nici unul nu voi să-şi ia o asemenea povară. Văzînd padişahul că rămîne iarăşi singur şi în cumpăna asta, îşi aduse aminte de Keloglan.

— Eu mă duc, mărite padişah, şi voi da răspunsuri care-ţi vor păstra numele nepătat. Şi, pe deasupra, voi aduce cu mine, în robie, pe însuşi padişahul Indiei cel trufaş. Ca răsplată însă pentru slujirea mea neclintită, va trebui să mi-o dai pe fiica ta. Numai aşa mă prind să te ajut.

Padişahul chibzui în sinea lui : „Să mă prefac că mă învoiesc la toate, ca să apuce Keloglan să se ducă. De răspuns la întrebări va răspunde el, negreşit, dar de adus în robie pe un padişah atît de puternic şi de semeţ, cum să izbutească ? ! El n-o să-şi poată ţine făgăduiala în întregime şi atunci, nici eu nu trebuie să-mi dau fata. Şi totul se va rîndui de la sine, în folosul meu şi numai al meu". Aşa chibzui padişahul în sinea sa. Dar nu-şi dădu pe faţă gîndurile şi glăsui mieros către Keloglan :

— Prea bine, fiule. Să fie după cum ai spus tu.

Keloglan ceru o cămilă, un ţap, banii trebuincioşi pentru o călătorie atît de anevoioasă şi porni la drum. Un sol, înaintea lui, îi vestea trecerea strigînd : „Vine cel mai bărbos, cel mai mare şi cel mai înţelept om al ţării".

După luni şi luni de zile, Keloglan ajunse, în sfîrşit, în împărăţia Indiei. În semn de mare preţuire, ostaşi rînduiţi de-o parte şi de alta a drumului îl întîmpinau cu surle şi cu tobe, iar paşii i se afundau în covoare moi, care-l conduseră de la sine pînă la serai. Iar el, de parcă de cînd e lumea şi pămîntul n-ar fi avut parte decît de o astfel de cinstire, păşea nepăsător, într-o mînă cu căpăstrul cămilei, în cealaltă cu funia ţapului, făcînd semne de prietenie norodului adunat să-l vadă.

Padisahul Indiei, care se aşteptase să vadă un

alai de oameni care mai de care mai mîndri, nu ştiu ce să creadă cînd îl văzu pe Keloglan singur, trăgînd după el un ţap şi o cămilă.

— Fiule, spuse el cu grijă, padişahul tău trebuia să
trimită pe cei mai bărboşi, mai mari şi mai înţelepţi bărbaţi din împărăţia lui. S-a întîmplat ceva cu ei pe drum ? Unde e floarea înţelepciunii voastre ?

Netulburat, Keloglan arătă spre cămilă :

— Iată pe cel mai mare dintre noi, Luminăţia Ta.

Arătă apoi spre ţap :

— Şi iată şi pe bărbosul nostru, slăvite.

După aceste vorbe, se arătă pe sine :

— Cît despre cel mai mintos om din împărăţie, luminate, zice-se că acela sînt eu. Pofteşte de întreabă-mă ce vei vrea !

Şi îl privi neînfricat, drept în ochi.

— Aşaaa ? ! se minună padişahul. Ia zi atunci, cîte stele sînt pe cer ?

— Taman cît păr are ţapul meu, Luminăţia Ta.

— Cum se poate adeveri că e aşa ?

— Înălţimea Ta pune întrebări, Înălţimea Ta se cuvine să cerceteze dacă răspunsul meu e drept au ba. Număraţi pe îndelete firele de păr ale ţapului, că eu adăst aici, nu mă zoresc.

Se priviră ce se priviră între ei, cu înţeles, curtenii adunaţi în divan, apoi vestiră că socotesc ca drept răspunsul lui Keloglan.

— Dar mijlocul lumii, unde e ? întrebă din nou padi-şahul Indiei.

— Taman acolo unde se află acuma piciorul drept, din spate, al cămilei, slăvite.

— Cum se poate adeveri că e aşa ?

— Măsuraţi, măsuraţi pe îndelete, padişahe, că eu nu mă zoresc. Înălţimea Ta pune întrebări, Înălţimea Ta se cuvine să cerceteze dacă răspunsul primit este drept au ba.

Iarăşi schimbară între ei priviri curtenii strînşi în divan, şuşotiră cît şuşotiră şi încuviinţară răspunsul lui Keloglan.

— Prea bine, fiule, prea bine, mormăi padişahul, înciudat. Ai răspuns şi la întrebarea a doua şi ultima. Acuma, vino să-ţi iei răsplata cuvenită pentru înţelepciunea ta fără pereche. Şi, vîrîndu-şi mîna într-unul din buzunarele adînci ale giubelei, grăi :

— Desfă-ţi batista, fiule.

Keloglan îşi despături batista şi padişahul se prefăcu a număra monezi grele de aur, zicînd :„tac, tac, tac !”. Apoi vîrî mîna în celalalt buzunar al giubelei şi se prefăcu a număra arginţi cu sunet sprinţar, zicînd „clinc, clinc, clinc !”... Nici în mîna padişahului, nici în batista lui Keloglan nu se zări nici urmă de gologani. Keloglan aşteptă niţeluş apoi, pricepînd jocul, îşi înnodă fără şovăire batista, şi ca şi cum ar fi fost o boccea de mare preţ, o vîrî la sîn :

— Să ai parte de sănătate şi belşug, padişahe, şi ceea
ce dăruieşti cu mîna ta să-ţi însoţească paşii oriunde, ca
să-ţi sporească gloria, cinstea şi mărinimia.

„De data asta i s-a înfundat flăcăului cel isteţ, îşi zise padişahul, înveselit... A tăcut mîlc la bătaia mea de joc...”

Plin de bunăcuviinţă şi respect, Keloglan sărută, cu adîncă supunere, poala veşmintelor împărăteşti şi părăsi seraiul. Se îndreptă spre piaţă, intră în cea mai arătoasă prăvălie, unde alese topuri topuri din cele mai de preţ ţesături, pe care le trimise la hanul în care trăsese. Cînd veni rîndul socotelii, neguţătorii se căzniră ceasuri îndelungate, într-atît de multe şi de scumpe erau lucrurile tîrguite de Keloglan. Iar acesta, în tot acest răstimp, o dată măcar nu s-a uitat să vadă dacă s-a socotit bine sau nu. Cînd i s-a spus cît are de plătit, şi-a scos tacticos batista de la sîn, a deznodat-o

şi, pe îndelete, se prefăcu a număra monezi grele de aur, zicînd : „tac, tac, tac !” apoi arginţi cu sunet sprinţar, zicînd : „clinc, clinc, clinc !” într-un tîrziu, ostenit de atîta numărat, grăi :

— V-am lăsat ceva mai mulţi gologani decît aţi cerut.
Ce trece peste socoteală vă las vouă, pentru osteneala voastră, drept mărunţiş pentru hamam şi cafenea. Rămîneţi cu bine, vă încredinţez lui Allah ! le mai zise el şi ieşi din prăvălie.

În primul moment neguţătorii rămaseră năuci : în afară de „tac, tac”, şi „clinc, clinc” spuse, ce-i drept, atît de serios de Keloglan, nu primiseră nimic. Iute însă se dumiriră şi alergînd după flăcău, îl înşfăcară de guler şi cu strigăte şi ocări îl îmbrînciră pînă la cadiu, căruia îi povestiră păţania. Cadiul s-a întors spre Keloglan şi l-a întrebat dacă lucrurile s-au petrecut aşa cum îi fuseseră înfăţişate.

— Pe legea mea, cadiu efendi, de n-am rămas trăznit cît de răzvrătit e norodul în ţara asta a voastră. Să nesocotească pînă şi galbenii şi argintii înmînaţi mie, ia, mai adineaori, de însuşi preacinstitul şi strălucitul vostru padişah ! Căci gologanii cu care i-am plătit eu pe negustorii aici de faţă au fost număraţi uite colea, în batista asta, de padişahul vostru, ca răsplată pentru înţelepciunea mea. Zău de pricep ce vină port eu ca să mă văd tîrît la judecată?! Supuşii padişahului să nu primească banii daţi de acesta unui străin, ca cinstire?

Auzindu-l, cadiul şi-a trecut palma peste barbă, a închis cartea mare, cu scoarţe negre, unde se afla dezlegarea tuturor jalbelor şi zise :

— Pricina asta nu poate fi judecată decît de padişahul
însuşi !

Şi cu toţii o porniră la serai. Cum ajunse aici, Keloglan şi începu să vorbească :

— Vai, înălţimea ta, ce mi-a fost dat să pătimesc ! Ie
şind din seraiul tău m-am dus la neguţătorii ăştia, ca să
tîrguiesc cîte ceva. După ce am ales marfa după trebuinţă, am plătit-o frumuşel cu părăluţele pe care mi le-ai dat cu propria-ţi mînă, îţi aminteşti doar, nu ? „Tac, tac, tac! Clinc, clinc, clinc!” Ba mai le-am lăsat şi un bacşiş pentru osteneala lor. Ei însă se arătară tare nemulţumiţi de gologanii mei — de fapt, ai tăi — mă acoperiră cu batjocuri şi iată-mă tîrît şi la judecată.

Padişahul s-a uitat cercetător la vizirii săi : aceştia, cu capetele adînc plecate peste piept, abia îşi ascundeau zîmbetele, pe sub bărbile lungi şi mustăţile stufoase, dovedind, astfel, că şi de astă dată, Keloglan ieşise învingător.

— Sloboziţi-l numaidecît pe flăcău, căci e nevinovat,
iar datoria făcută de el vă va fi plătită de vistiernicul meu!

S-au împrăştiat cu toţii. A doua zi, Keloglan şi-a deschis chiar în faţa seraiului o dugheană de dărăcit lînă şi bumbac. La miezul nopţii, cînd pe uliţe nu mai era ţipenie de om, a strecurat înăuntru o ladă. Apoi s-a dezbrăcat pînă la piele, s-a uns cu clei pe tot trupul, s-a dat de-a dura peste maldărul de lînă şi bumbac şi aşa s-a dus drept la serai. Văzînd arătarea asta, străjile, de frică, se tupilară cum putură, încercînd să se facă una cu pămîntul. Astfel Keloglan urcă nestingherit pînă la iatacul padişahului care, în patul său, tremura ca varga. „Vai mie, îşi zise el, a venit neîndurătorul gîde, cel de pe urmă, vai mie !'“ Se ghemui în învelitoarele lui împărăteşti, înfricoşat atît de tare, încît îi pieri pînă şi graiul.

— Eu sînt gîdele care ia sufletul muritorilor. Eşti aş-

teptat în ceruri. Trebuie să vii cu mine. Dacă scoţi o vorbă, s-a zis cu tine, nu mai ai scăpare.

Keloglan apucă de braţ pe padişahul îngrozit şi îl luă cu el, tîrîndu-l pe scări mai mult mort decît viu. Pe unde treceau, străjile îi salutau, încremenite. Keloglan îl duse pe padişah în dugheana sa şi îl băgă în lada pe care o ferecă cu străşnicie. Se duse pe urmă la han, îşi încărcă pe catîri ţesăturile tîrguite, luă şi lada cu padişahul şi încă noaptea o porni la drum. După luni şi luni ajunse, într-o zi, în propria-i ţară, oprindu-se drept la serai. În faţa tronului, îşi desfăşură topurile cu ţesături, care mai de care mai scumpe şi mai frumoase.

— Iată, slăvite, darurile mele pentru fiica ta, pentru tine şi pentru vizirii tăi, ca amintire din călătoria mea prin îndepărtatele meleaguri ale Indiei. Iar acesta, spuse el deschizînd ultima ladă, este padişahul Indiei cel trufaş şi pus pe batjocură şi războaie.

La vorbele lui se ivi din ladă, suspinînd şi văicărindu-se, îmbrăcat anapoda cu două rînduri de haine, de noapte şi de zi, un biet om, pe care nu-l ţineau picioarele. Nenorocitul căzu pe treptele tronului, cerşind milă, căci se credea în faţa lui Azrail, îngerul morţii... Keloglan îşi depănă în faţa divanului toate peripeţiile prin care trecuse de cînd plecase din ţara sa. Iar padişahul îşi uită de gîndurile sale tulburi cu care îl însoţise pe Keloglan la plecare şi încuviinţă căsătoria flăcăului cu fiica sa. Bubuiră tobele, răsunară surlele, crainici vestiră marea bucurie. Şi patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi încheiate ţinu nunta la care petrecură oaspeţi din cele patru colţuri ale împărăţiei, precum şi din ţări vecine. Şi tot norodul se veseli, mîncă şi bău pe săturate, de pînă şi azi bătrînii mai povestesc de belşugul şi veselia de atunci. Padişahul Indiei fu lăsat să meargă înapoi, în ţara sa, să împărătească

mai departe, cu mai multă chibzuinţă, iar Keloglan ajunse mai mare vizir şi nici un pai nu se mişca în serai, fără ştirea şi încuviinţarea sa.

Toţi., în poveste, şi-au atins fericirea, fie ca şi noi să avem parte de visele noastre împlinite.

Repovestire de VIORICA DINESCU

CUPRINS

Poveste arabă – Farizada cu zîmbetul de trandafir............

Poveste chineză – Piatra lunii...

Poveste chineză – Omul de piatră.....................................

Poveste chineză – Bujorul de munte.................................

Poveste franceză – Povestea Scufiţei Albe........................

Poveste franceză – Povestea Scufiţei Verzi........................

Poveste lituaniană – Legenda chihlimbarului...................

Poveste lituaniană – Legenda castelului Trakaj................

Poveste macedoneană – Ciobanul şi cele trei zîne............

Poveste macedoneană – Meşterul Michiduţă şi învăţăcelul său...

Poveste orientală – Cadiul şi

califul………………………………
Poveste românească – Fata din Dafin……………………………
Poveste românească – Zîna din poiana florilor………………
Poveste românească – Negrea şi Caşin…………………………
Poveste rusă – Furtună-Viteazul Ivan…………………………
Poveste slovenă – Cei patru muzicanţi…………………………
Poveste slovenă – Împăratul şi cei trei feciori ai săi………
Poveste slovenă – Mărul de leac…………………………………
Poveste slovenă – Mireasa-şarpe………………………………
Poveste slovenă – Moiţa cea bună la suflet…………………
Poveste slovenă – Singur-eu……………………………………
Poveste slovenă – Cele trei boabe de mazăre………………
Poveste turcă – Keloglan şi Hasan cel rău……………………
Poveste turcă – Cei doi Padişahi şi Keloglan…………………